

Budget 2020

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 för Stockholms stad och inriktning för 2021 och 2022 samt ägardirektiv 2020-2022 för koncernen Stockholms Stadshus AB behandlades av kommunfullmäktige den 20 och 21 november 2019.

Kommunfullmäktige beslutade i enlighet med kommunstyrelsens förslag. Kommunfullmäktiges beslut avslutar textavsnittet för respektive nämnd och bolagsstyrelse.

Kommunfullmäktiges behandling av budgeten finns redovisad i kommunfullmäktiges debattprotokoll från den 20 och 21 november 2019.

Stockholm den 21 november 2019

Anna König Jerlmyr
Finansborgarråd

Magdalena Bosson
Stadsdirektör

Finansborgarrådets förslag till budget 2020 för Stockholms stad

Inriktning för 2021 och 2022

INLEDNING	1
Förutsättningar.....	21
Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser	29
 NÄMNDER OCH STYRELSE UTOM ROTELINDELNING	
Kommunstyrelsen m.m.....	47
Revisorskollegiet	63
Valnämnden	65
 STADSDELSNÄMNDERNA	
Stadsdelsnämndernas uppgifter.....	67
Förskoleverksamhet	74
Verksamhet för barn, kultur och fritid	78
Äldreomsorg	81
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	86
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri.....	90
Stadsmiljöverksamhet	97
Ekonomiskt bistånd.....	101
Arbetsmarknadsåtgärder	103
 FACKNÄMNDER	
Arbetsmarknadsnämnden	107
Avfallsnämnden	117
Exploateringsnämnden	119
Fastighetsnämnden	129
Idrottsnämnden	137
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	145
Kulturnämnden: stadsarkivet	152
Kyrkogårdsnämnden	157
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	161
Servicenämnden	171
Socialnämnden	177
Stadsbyggnadsnämnden	193
Trafiknämnden.....	201
Utbildningsnämnden	213
Äldrenämnden	225
Överförmyndarnämnden	235
 Central medelreserv	239
Finansförvaltning	241

BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Koncernen Stockholms Stadshus AB (S-husAB)	249
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem	257
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	265
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	269
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	273
Stockholm Vatten och Avfall AB	277
Stockholms Hamn AB	281
AB Stokab	285
Stockholms Stads Parkerings AB	287
Stockholms Stadsteater AB	291
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	295
Stockholm Business Region AB	299
S:t Erik Försäkrings AB	303
S:t Erik Livförsäkring AB	305
S:t Erik Markutveckling AB	307
 INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Mässfastigheter i Stockholm AB.....	309
Stockholms Exergi Holding AB	311
 STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	
Storstockholms brandförsvaret (SSBF).....	313
 STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSE	
SHIS Bostäder – Stiftelse hotellhem i Stockholm.....	315
 BILAGOR	
1. Ekonomiska tabeller	317
2. CESAM-bilaga	319
3. Investeringsstrategi.....	341
4. Stadsdelsnämndernas budget	353
5. Kommunfullmäktiges indikatorer.....	367
6. Peng, schabloner, ersättningsnivåer samt volymer	379
7. Avgifter m.m.	395
8. Regler för ekonomisk förvaltning.....	423
9. Stadens ledning och styrning	445
10. Stadsövergripande styrdokument.....	451
11. Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med budgeten.....	459
12. Basnyckeltal	467
13. Utnyckning av centrala it-kostnader	473
14. Fastighets- och lokalpolicy	475
15. Ansvarsfördelning.....	493

Budget 2020 för Stockholms stad och inriktning för 2021-2022 samt ägardirektiv 2020-2022 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Möjligheternas Stockholm

Moderaterna, Liberalerna, Miljöpartiet de gröna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har enats om att tillsammans förelägga kommunfullmäktige detta förslag till budget för Stockholms stad 2020.

Stockholm ska vara en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad där människor trivs och vill bo, känner trygghet, tillit och framtidstro, vill bilda familj, bygga relationer och åldras. Stockholm ska vara en öppen och modern stad där livskvalitet för alla stockholmare och hänsyn till kommande generationer är i fokus. Stockholm ska vara en stad med ren luft och rent vatten, rena gator och torg. Vi bygger en stad där alla invånares frihet och möjligheter ska värnas oberoende av deras bakgrund. Rasism eller hat har inget utrymme i vår öppna stad. Stockholm ska vara en stad för alla där tillgängligheten och delaktigheten ständigt utvecklas och där vi tar hand om dem som behöver det of-fentligas hjälp. I Stockholm ska alla känna sig trygga.

Stockholm ska vara en levande och socialt hållbar stad, där alla är delaktiga i samhälls-utvecklingen utifrån sina egna förutsättningar. Stockholm ska fortsätta vara en stad som ligger i framkant med arbetet för mänskliga rättigheter. Alla barn som vistas i Stock-holm ska få sina rättigheter tillgodosedda i enlighet med Barnkonventionen. Kön, etnisk bakgrund, könsöverskridande identitet och uttryck, religion, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder ska aldrig vara hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. Mänskliga rättigheter omfattar alla. Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället.

Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar i klimatarbetet, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politiska områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. Genom tydliga och ambitiösa miljömål släpper vi loss den kraft som finns hos företag, offentlig sektor och stockholmarna för att klimatinvestera för framtiden. Staden har som mål att Stockholm ska vara en fossil-bränslefri stad 2040 och en fossilbränslefri organisation 2030. Klimatmiljarden gör in-vesteringarna möjliga och gör att vi kan öka takten för klimatarbetet i stadens egna verksamheter. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens miljöprogram 2020-2023. Agenda 2030:s globala mål för hållbar utveckling ligger till grund för en hållbar utveckling och Stockholm ska vara ledande i genomförandet av de 17 globala hållbarhetsmålen.

Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Vare sig det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att leva klimatsmart, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner, så har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för att skapa sig ett gott liv och utveckla sin fulla potential. Vi vill bryta segregationen och bygga en stad där män-niskor med olika bakgrund och livssituation möts i gemenskap. Tillit skapar trygghet, vilket ska vara vägledande för det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, säkra och välskötta – i hela staden. Det bidrar till att göra Stockholm till en

trygg stad att växa upp, leva och åldras i. Vi accepterar inte att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av otrygghet. Vi kommer därför målmedvetet att arbeta för ökad trygghet genom kraftfulla trygghets- och brottsförebyggande insatser. Arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad är högt prioriterat. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med det civila samhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service.

Kunskap och bildning ger varje människa frihet och makt att forma sitt eget liv. Alla barn och unga som går i Stockholms förskolor och skolor ska varje skoldag kunna känna sig stimulerade och trygga. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Alla barn och unga ska rustas för framtiden, uppleva sin tillvaro som meningsfull och ges möjlighet att anstränga sig och utnyttja sina förmågor och sin kreativitet så mycket som möjligt. De ska bli tagna på allvar, känna att just deras behov räknas och att deras framtid är viktig.

Stockholm ska byggas attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov. Stadens infrastruktur ska främja effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet. Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en tät, levande stad och grönområden av hög kvalitet. Vi vill bygga vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och som allt fler väljer att bo i. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa stad att bo, leva och arbeta i – idag, när vi år 2022 når en miljon invånare och vidare in i 2020-talet.

Stockholmarna är utgångspunkten för allt arbete som bedrivs i stadens verksamheter. Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig samt klimat- och miljövänlig. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid, grundade i beprövad erfarenhet och rättssäkerhet. Myndighetsutövningen och servicen till stockholmarna och företag ska präglas av gott bemötande, likställighet mellan offentliga och fristående aktörer samt av effektiv hantering. Det är stockholmarnas behov av arbete, utbildning, omsorg, trygghet, en god miljö, bostäder, arbetsplatser och transporter som ska vägleda det växande Stockholm.

Grunden för att säkra stockholmarnas gemensamma välfärd är att säkra stadens finanser. De kommande åren står kommunsektorn inför stora utmaningar. Även om Stockholm i jämförelse står starkt, behövs genomgripande åtgärder för att kunna upprätthålla och utveckla framtidens välfärd. Staden behöver prioritera kärnverksamheterna och se över arbetssätt och metoder så att de som verkligen har behov av stöd får rätt insatser. Det krävs en tydligare prioritering av och inom investeringar samt försäljningar så att investeringsvolymen kan hållas nere. Ökad kvalitet och likvärdighet krävs för framtidens välfärd och vi behöver säkerställa effektiva organisationer för att möta de krav som morgondagens stockholmarna ställer på en ändamålsenlig användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg.

För att vägleda staden utifrån de ovanstående politiska målsättningarna ska staden arbeta utifrån följande inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Fler arbetstillfällen skapar även ökade skatteintäkter till vår gemensamma välfärd. Att fler arbetar är främst en vinst för den enskilde. Med ett jobb kommer en inkomst och en gemenskap som skapar självständighet, frihet och trygghet.

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva, kunna förverkliga sina drömmar och inkluderas i samhället. Vårt mål är att halvera antalet unga som varken arbetar eller studerar till 2025. Därför behövs motiverande insatser, individuellt stöd och anpassning, samt ett stärkt samarbete mellan skola, vuxenutbildning, kommun och myndigheter. Det behövs även ett fortsatt arbete med att få in fler unga på arbetsmarknaden genom uppsökande verksamhet och ett särskilt arbete för att alla ska ha möjlighet att fullfölja gymnasieskolan, inklusive gymnasiesärskolan, med godkända betyg. För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens, och för att bryta arbetslöshet, vill vi utöka antalet platser på bristyrkesutbildningar på komvux.

Stockholms arbetsmarknad är stark, men samtidigt tudelad: det går bra för många men inte för alla. Också i Stockholm är arbetslösheten märkbart högre bland utrikes födda – särskilt kvinnor – än bland inrikes födda. Det finns grupper som hamnat utanför samhällsgemenskapen och som riskerar att under långa tider vara i behov av försörjningsstöd från socialtjänsten om inte reformer genomförs som stärker deras chanser till jobb.

Stockholm ska vara en öppen stad präglad av mångfald, där människor på flykt från krig och oroshärdar ska kunna bygga upp ett nytt liv under trygga förhållanden. Vi vill bättre kunna ge samhällsvägledning och annat stöd till nyanlända stockholmare. I vårt Stockholm ska det gå snabbare att komma in i arbete och studier. Möjligheterna att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska utökas. SFI ska hålla en hög kvalitet och det ska vara möjligt att kombinera studier och praktik. Civilsamhället spelar en mycket viktig roll i välkommandet av nyanlända stockholmare och ska ges stöd i sitt arbete.

Vi har initierat en integrationspakt i samverkan med näringslivet och berörda offentliga verksamheter, ett arbete som ska utvecklas med fokus på insatser såsom mentorskap, förebilder, integration och fler arbetstillfällen för människor med utländsk bakgrund. En väsentlig del av integrationspakten är att staden har initierat ett språk- och yrkesmentorsprogram för nyanlända för att underlätta etableringen på den svenska arbetsmarknaden.

Stockholms stad ska som arbetsgivare bidra till att sänka trösklarna till arbete för grupper som står långt från arbetsmarknaden och verka för vägar till arbete för elever från gymnasiesärskolan samt för personer med funktionsnedsättning. Staden ska arbeta för att anställa personer med funktionsnedsättning på alla nivåer, inklusive ledningsnivå, och utveckla arbetsmarknaden för att öka tillgängligheten. Stockholmare ska ha möjlighet till livslångt lärande för att ha kunskaper aktuella på en dynamisk och föränderlig arbetsmarknad.

Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. En positiv spiral skapas när innovativa och företagsamma människor startar nya eller utvecklar befintliga företag som i sin tur leder till fler arbetstillfällen och i förlängningen till skatteintäkter för att finansiera stadens välfärdsåtgärder. Företagande ger individer möjlighet till egenmakt och försörjning samt bidrar till levande och trygga stadsdelar för alla som bor och vistas där. För att fler jobb ska

skapas i nya och växande företag, måste staden arbeta för ett bättre företagsklimat och fortsätta sina ansträngningar för att attrahera globala talanger. En aktiv näringspolitik är en väsentlig del av en politik för att fler människor ska komma i arbete. Sociala arbetsintegrerande företag ska växa och utvecklas. Staden ska erbjuda information och stöd till dem som vill eller har startat sociala företag.

Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo i och vistas i

Stockholm är en bra och attraktiv stad att leva i. Stockholm behöver en långsiktig förebyggande politik som förmår att motverka utanförskap och som ger människor chansen att av egen kraft leva självständiga liv. Vi vill stärka arbetet för att minska bakgrundsorsakerna till brott och otrygghet, som segregation, bristande integration, ekonomisk och social utsatthet samt otrygga familjeförhållanden. Det förebyggande arbetet för att förhindra att ungdomar dras in i kriminella kretsar ska intensifieras och ske i samarbete med den unges familj, skola, socialtjänst och polis. Staden har tagit fram en strategi för hur vi tillsammans kan minska risken för att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet.

Vi vill öka andelen arbetsplatser och servicefunktioner i stadsdelar som domineras av bostäder. Vi vill tillämpa inkluderande stadsplanering som utformar offentliga miljöer med trygghet i fokus. Det ska inte finnas tomställda lokaler i stadens fastighetsbestånd, utan dessa ska upplåtas till nya hyresgäster för att motverka ödslighet och öka tryggheten. Upplåtelseformerna för bostäder ska vara blandade. Vi vill också förlägga kommunala förvaltningar till stadsdelar i ytterstaden och skapa förutsättningar för att statliga myndigheter gör detsamma, för att öka underlaget för handel och service och därmed kunna öka tryggheten.

Tryggheten är en viktig jämställdhetsfråga. Vi vill stärka skyddet för den som utsätts för våld i nära relationer, stärka friheten från hedersförtryck och rätten för varje person att fritt få välja hur och med vem hon eller han ska leva med. Arbetet för att våldet ska upphöra ska stärkas. Stockholm ska vara en fristad för de som flyr krig, inte för krigsförbrytare. För alla människor oavsett livsstil, åsikter, kultur eller tro, ska Stockholm vara en öppen stad som bejakar människors olikhet och mångfald. Staden ska fortsatt arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna i hela staden. Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bli bemötta med respekt och kunskap oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. I vårt Stockholm försvaras demokratin och det råder nolltolerans mot diskriminering och sexuella trakasserier.

Vi vill avsevärt öka människors känsla av trygghet i hela staden och till 2025 halvera den upplevda otryggheten i Stockholm. Trygghetsinventeringar ska fortsätta att genomföras av staden tillsammans med polisen och civilsamhället, med fördel inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet. Inventeringarna ska identifiera otrygga platser och leda till att planer över vilka insatser som behövs för att tryggheten ska öka upprättas.

Vi vill rusta upp otrygga platser, stärka vuxennärvaron på stan och förebygga att problem uppstår genom att prioritera skola, fritidssysselsättning, ungdomsmottagningar och socialtjänst. Samtidigt måste samhället agera kraftfullt mot skjutningar och gängkriminalitet här och nu genom omedelbara insatser från polis och socialtjänst. Genom samarbete mellan stadens olika verksamheter, civilsamhället, Regionen, polis, näringsidkare och invånare arbetar vi tillsammans för att bygga ett samhälle med minskad kriminalitet och ömsesidig tillit.

På platser där statens polisåtaganden inte räcker till ska vi genom fler kommunala ordningsvakter med utökade befogenheter, fler trygghetskameror och satsningar på en

bättre stadsmiljö öka tryggheten för de människor som bor och vistas där. En del i det preventiva arbetet är att stötta initiativ från det civila lokalsamhället som syftar till öka tryggheten och minska kriminaliteten.

En ren och snygg stad skapar trygghet. I Stockholm ska renhållningen därför vara pålitlig. Vi vill arbeta för att förebygga klotter, skadegörelse och nedskräpning. Arbetet för en renare stad ska intensifieras genom bättre uppföljning och efterlevnad av 24-timmars garantin för städning och klotter. Belysningen ska utökas i områden där otrygghet på kvällstid minskar människors frihet. Genom investeringar i stadsmiljön, såsom på promenadvägar, belysning, växtlighet, placering av parkbänkar eller gångstråk, ska den upplevda otryggheten minska.

Vi ska fortsätta och utveckla arbetet med platssamverkan och platsaktivering att till skapa trygga och attraktiva utemiljöer. Detta görs i samverkan mellan staden, fastighetsägare, näringsidkare, civilsamhälle och andra aktörer för att utveckla attraktiva och trygga stadsdelar i hela staden. Säkerhet och trygghet är ett av våra viktigaste välfärdsuppdrag och tillsammans med alla goda krafter i staden kan vi göra Stockholm till en säker och trygg stad för alla.

I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för att våra barn ska kunna bygga sig ett gott liv. Därför är skolan också ett av de viktigaste verktygen för att öka den sociala rörligheten. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få möjlighet att lyckas. Skolan skapar förutsättningar och möjligheter för Stockholms barn och unga. Alla barn i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar för en bra framtid.

Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevernas kunskapsinhämtning och lärande ska vara huvudfokus för skolorna och vi ska ge dem rätt verktyg att lyckas utan politisk detaljstyrning. Antalet mål som inte direkt driver mot elevernas lärande, trygghet och arbetsro ska reduceras. Färre mål innebär också att politiken detaljstyr mindre, vilket är bra för rektorers och lärares handlingsfrihet och status.

Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Det är viktigt med små barngrupper för att barnen, inte minst de yngsta, ska känna trygghet. Därför vill vi förstärka förskolans kvalitet och förbättra förskolläraarnas arbetssituation. I våra förskolor vill vi erbjuda en giftfri miljö för våra barn. Vi vill därför fortsätta arbetet med att ersätta material som har kända och farliga egenskaper.

Förskolan har också en viktig funktion i ett tidigt förebyggande arbete samt i att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Vi vill stärka samarbetet mellan förskola och socialtjänst för att vi ska nå fler familjer i ett tidigt skede.

Det är angeläget att alla barn ges det stöd som de behöver för att klara sin skolgång och att barn med särskilda behov får de insatser som de behöver så snabbt som möjligt. Staden behöver därför ta fram nya verktyg för skolorna för att säkerställa detta. För att tidigt upptäcka barn med läs- och skrivsvårigheter och underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan ska alla skolor undersöka barnens språkförståelse och eventuella övriga behov.

Alla elever har rätt till en bra skola. En elevs bostadsadress, kön och bakgrund ska aldrig vara avgörande för vilka kunskaper hon eller han får. För att höja kunskapsresultaten

måste varje elev mötas av höga förväntningar, en trygg och lugn skolmiljö och få rätt stöd i tid för att nå sin fulla potential. Vårt mål är att Stockholms skolor ska vara de bästa i Sverige, och bland de bästa i OECD. Därför vill vi förbättra kunskapsresultaten i hela staden och särskilt halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta stadsdelar till 2025. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar och en prioriterad del i arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad.

Skolbiblioteken ska vara ett nav för kunskapsinhämtning på stadens skolor och vara lättillgängliga för eleverna. Alla barn har rätt till sitt språk. Forskning visar också att goda kunskaper i modersmålet underlättar kunskapsutvecklingen i flera ämnen i skolan. Det är därför viktigt att staden utvecklar modersmålsundervisningen och underlättar för elever som har rätt till denna undervisning att ta del av den.

De barn och unga som har de svåraste förutsättningarna hemifrån, behöver få det starkaste stödet i skolan. För att alla barn ska få sina behov tillgodosedda behöver samverkan mellan skolan och socialtjänsten stärkas, med barnets bästa i centrum. Vi vill förbättra möjligheterna till samverkan så att inget barn hamnar mellan stolarna eller får sämre möjligheter att klara skolan.

Vi vill förbättra tillgången till särskilt stöd för de elever som behöver det. Genom tidiga insatser ska elever i behov av särskilt stöd upptäckas tidigt och snabbt ges adekvat stöd för att kunna tillgodogöra sig sin skolgång.

Otrygghet och bristande studiero drabbar hårdast de elever som har tuffast förutsättningar. Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor och skolorna ska fortsätta att utveckla arbetet med våldsprevention. Att skolmiljön och miljön i klassrummet präglas av trygghet, förutsägbarhet och lugn är viktigt för att främja god hälsa och minska stress bland elever. Alla skolor ska ha en god studiero.

För att Stockholms stad ska kunna rekrytera tillräckligt många lärare, och få tillräckligt många att stanna kvar i yrket och i staden, behöver vi stärka yrkets attraktivitet och Stockholms stad som arbetsgivare genom satsningar på attraktiva anställningsvillkor, på kollegialt lärande, på en bättre arbetsmiljö och på starkare möjligheter till individuell kompetensutveckling. Möjligheterna att utvecklas i yrket måste bli bättre, varför vi vill fortsätta stärka karriärvägarna för lärare och skolledare i hela staden, i förskolan såväl som i grund- och gymnasieskola. Lärare och skolledare bör erbjudas kontinuerlig fortbildning i ledarskap, metodik och ämneskunskap. I syfte att frigöra mer tid till det pedagogiska uppdraget, så att lärare har tid att fokusera på det som gör skillnad för eleverna, behöver lärarnas administrativa arbetsbörda minskas.

Alla skolor ska präglas av höga förväntningar. Ett gott stöd till elever och lärare är särskilt angeläget i de skolor som har störst utmaningar. Vi vill därför särskilt arbeta för bättre förutsättningar i form av till exempel fler lärare och attraktiva arbetsvillkor på skolor i utsatta områden.

Varje elev måste få tid med sin lärare och möjlighet att uppnå kunskapsmålen. Därför behöver vi fler med olika yrkesroller för att avlasta lärarna så att de kan fokusera mer på undervisning och det så viktiga mötet mellan lärare och elev. Vår ambition är att under mandatperioden anställa fler lärarassistenter, fritidspedagoger, speciallärare och specialpedagoger i stadens skolor.

Den psykiska ohälsan ökar bland unga i Sverige och därför vill vi växla upp arbetet med att förbättra den psykiska hälsan. Skolan har en viktig roll i att vända denna utveckling.

Därför vill vi fortsätta att satsa på elevhälsan genom att under mandatperioden öka antalet kuratorer och skolsköterskor. Det ska alltid vara lätt att få kontakt med en kurator. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och det är viktigt att de elever som behöver det snabbt får kontakt med personal som har utbildning att möta behovet. Skolorna ska öka sin kompetens inom HBTQ-frågor och fortsätta arbetet med att certifiera skolans verksamheter inom HBTQ-området.

Fritidshemmen spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling, både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Det ska vi slå vakt om och utveckla.

En gymnasieskola av hög kvalitet, oavsett om den ger högskolebehörighet eller yrkesutbildning, ger alla elever en chans att utvecklas och öppnar nya vägar i livet. Idag är en fullgjord gymnasieutbildning en nödvändighet i de flesta yrken liksom för ytterligare studier. Gymnasieutbildningarna måste i större utsträckning anpassas efter individuella behov, och ska präglas av kunskap och studiero oavsett inriktning. Möjligheterna att senare i livet byta inriktning och yrkesval ska vara mycket goda.

Alla barn är unika och alla barn och familjer har egna behov och preferenser som har betydelse för skolvalet. Stockholm ska ha en mångfald av skolor och pedagogiska inriktningar för att tillgodose detta. Utbudet att välja skola ska vara gott i hela staden, och därför vill vi öppna filialer till framgångsrika kommunala skolor i ytterstaden. Fristående skolor är en viktig del av Stockholms utbildningssektor och bidrar, tillsammans med de kommunala skolorna, till att stärka Stockholm som kunskapsstad. Fristående skolor och kommunala skolor ska verka på likvärdiga villkor.

Vi lever i en tid där globala och lokala utmaningar hänger alltmer samman. Vi vill att skolan ger våra barn och unga verktygen för att kunna lösa morgondagens utmaningar. Vi vill därför fortsätta stödja och uppmuntra skolornas arbete med att utveckla lärande för hållbar utveckling.

Antalet barn och elever ökar kraftigt de kommande åren. Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen och eleverna är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. Utbyggnadstakten av nya förskolor och skolor måste därför vara hög, samtidigt som staden även aktivt söker efter lämpliga lokaler att hyra eller köpa samt underlättar för externa aktörer att medverka i skolbyggnaden. För oss är det självklart att friskolor kan bidra i arbetet med att öka antalet skolplatser i Stockholm.

I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Socialtjänsten ska stå stark för att möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Vi vill utveckla och förstärka socialtjänsten med fokus på att stärka stödet för alla stockholmare över hela staden och förbättrade arbetsvillkor för socialtjänstens medarbetare. Arbetet med handlingsplanen för socialsekreterares arbetssituation ska fortsätta. Människor ska kunna lita på att samhället fångar upp och stödjer när det behövs och alla ska garanteras en rättssäker behandling. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva deras hjälp och staden ska erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst som kan möta det aktuella behovet av sociala insatser.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Barn i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa ska få det stöd och den hjälp de behöver. Vi vill tillsammans med Regionen verka för att det etableras fler familjecentraler och fortsätta prioritera det uppsökande arbetet i syfte att förhindra att sociala problem uppstår.

Personer med försörjningsstöd befinner sig ofta långt ifrån arbetsmarknaden. En viktig uppgift för staden är att skapa förutsättningar för att dessa personer ska komma i sysselsättning. Som ett led i att öka socialtjänstens förutsättningar att identifiera behov hos personer och familjer som har ekonomiskt bistånd och ge dem stöd vill vi utveckla det uppsökande arbetet. Arbetet med ekonomiskt bistånd ska grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Vi vill minska antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd i hela Stockholm.

Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle. För detta krävs bland annat ett nära samarbete mellan polis, skola, familj och socialtjänst och fler socialsekreterare ute i fält som kan ge unga ett snabbt stöd. Samverkan mellan skola och socialtjänst måste utvecklas och stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon och följa upp orosanmälningar. Vi permanentar och utvecklar arbetet med sociala insatsgrupper, med ett skärpt kvalitetsfokus som förstärker samordningen över staden och systematiskt följer upp resultatet av utförda insatser. Möjligheterna att hoppa av en kriminell livsbana ska stärkas. Det förutsätter en vilja från individen att ta fullt ansvar för att bryta med sitt kriminella beteende och nätverk.

Vi vill att socialtjänst och förskola ska stärka sitt samarbete i syfte att nå fler familjer i ett tidigt skede. Förskolan ska engageras i det tidigt förebyggande arbetet som socialtjänsten bedriver, fler förskollärare ska leda familjestödsgrupper och kunskapsutbyte mellan förskola och socialtjänst ska uppmuntras.

Staden ska agera snabbt och handlingskraftigt när dödligt våld inträffar. Anhöriga såväl som lokalsamhällen drabbade av dödligt våld ska ges förbättrat stöd. För ett fungerande rättssamhälle är det viktigt att stödet till unga brottsoffer och vittnen stärks.

I Stockholm ska vi värna de mest utsatta människorna och ge stöd och värme där det behövs. Mänskliga rättigheter omfattar alla. Vi vill förbättra situationen för barn som har det svårt, inget barn ska frysa eller gå hungrigt i Stockholm. Vi vill också aktivt förbättra livssituationen för utsatta EU-medborgare och stärka samarbetet med deras hemländer. Staden ska, genom bland annat EU-teamets uppsökande arbete, arbeta systematiskt för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser och i samband med avhysning av olagliga boplatser erbjuda lagliga boendalternativ. Barn som kommer ensam på flykt ska få sina rättigheter tillgodosedda och ges goda förutsättningar att komma in i samhället. De barn och unga som kommit hit de senaste åren behöver fortsatt stöd och omsorg.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet och att de som blivit hemlösa kan komma vidare till egen bostad. Hemlöshet ska motverkas och inga barnfamiljer ska vrakas eller bo i osäkra boendeförhållanden.

Stockholm ska vara en fristad för människor med olika livsstil, åsikter, kultur eller tro. Dessvärre möts för många människor som anländer till Stockholm av det förtryck som de en gång flydde ifrån. Oavsett om det handlar om hedersrelaterat våld och förtryck, könsstympling, barnäktenskap, tvångsgifte eller social kontroll är det oacceptabelt och ska bekämpas. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten att över sina egna liv. Vi vill att socialtjänsten ska utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samarbete med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. Det ska finnas snabba och tydliga åtgärder mot sexuella trakasserier. För att skapa ett effektivt våldsförebyggande arbete ska destruktiva maskulinitetsnormer och hedersnormer ifrågasättas och motverkas. Arbetet mot våld i nära relationer ska stärkas och ska skapa goda förutsättningar för den enskilde att kunna ta sig ur en sådan relation.

I vårt Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män ska vara aktivt i alla delar av stadens verksamheter. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället. Stockholm ska vara en stad där alla människors kompetens tas tillvara och ingen blir utsatt för diskriminering. Vi vill stärka arbetet mot rasism, främlingsfientlighet och all diskriminering oavsett diskrimineringsgrund.

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Genom att bättre inkludera personer med funktionsnedsättning utvecklas Stockholm och blir en bättre stad. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Staden ska vara tillgänglig för alla både med avseende på delaktighet i samhällslivet och på arbetsmarknaden efter vars och ens förutsättningar, och vad gäller makt över hur det egna livet ska se ut.

Det civila samhället är en viktig aktör i den sociala välfärden, och fungerar många gånger som ett komplement till samhällets socialtjänst. Civilsamhället kan också nå grupper som staden har svårt att nå. Vi vill utveckla och stärka samarbetet med civilsamhället och skapa goda förutsättningar för idéburna organisationer som driver social verksamhet för stockholmare. Civilsamhället har vidare andra möjligheter att ge stöd till personer som faller utanför systemen.

Arbetet med att stärka barns rättigheter i staden och arbetet med att implementera barnkonventionen ska fortsätta.

I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. För oss är det självklart att man som äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren. Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet och valfrihet och ska vara ledande i kompetens inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens.

När allt fler blir äldre ställer det krav på välfungerande välfärdstjänster, kompetensförsörjning till välfärden och anpassade boenden för äldre. För oss är det självklart att äldre ska ges likvärdig service, vård och omsorg, oavsett var i staden de bor. Därför vill vi följa upp insatser utifrån den äldres behov och att brukare och anhöriga har en samlad ingång hos staden som ansvarar för den äldres behov, insatser och uppföljning. Ofrivillig ensamhet bland äldre ska motverkas, bland annat genom boendeplatser i seniorboenden, kollektivboenden eller generationsboenden, som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten.

Former och kriterier för att säkerställa att äldre över 85 år garanteras boende (annat än den egna bostaden) utifrån individuella förutsättningar ska tas fram. Avsikten är att klargöra förutsättningarna för att garantera personer över 85 år platser inom exempelvis servicehus eller seniorboende.

Valfriheten och mångfalden är centrala för att Stockholm ska tillhandahålla en hög kvalitet inom äldreomsorgen. När Stockholm behöver fler äldreboenden för ett ökat antal äldre i framtiden behöver fler aktörer uppmuntras att bidra med att inte bara driva utan också bygga nya äldreboenden. För oss är kvaliteten inom äldreomsorgen viktigare än driftformen, det vill säga om verksamheten är i kommunal eller fristående regi. Vi vill underlätta mer för idéburen äldreomsorg bland annat genom fler idéburna-offentliga partnerskap.

Vi är också övertygade om att den enskilde tillsammans med sina anhöriga är bättre på att välja äldreboende, hemtjänst eller vårdcentral än vad politiker är. Det är viktigt att säkerställa god kvalitet, valfrihet och respekt för den äldres önskemål och behov i hela staden. Det ska därför finnas tillgång till äldreomsorg och hemtjänst i såväl offentlig som fristående regi i hela staden.

Fler äldreboenden ska byggas, med hyror som äldre har råd att efterfråga. Alla äldre ska ha rätt till ett tryggt åldrande med hög livskvalitet, god tillgång till aktiviteter och mötesplatser som motverkar ensamhet. Därför vill vi fortsätta arbetet med aktivitetscenter för äldre där det är möjligt att delta i sociala aktiviteter, ta del av kulturupplevelser samt äta och motionera. Äldres resurser, erfarenhet och vilja att bidra behöver bättre tas till vara. Maten på stadens äldreboenden ska lagas så nära som möjligt och vara aptitlig, näringsrik och ekologisk.

Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i. På ålderns höst ska ingen behöva känna oro över sitt boende eller att inte få den hjälp man behöver oavsett om den äldre väljer att bo kvar hemma eller på ett äldreboende. Insatserna till äldre personer som lever i hemlöshet ska fortsätta utvecklas.

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvården har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Många äldre personer vill bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt och då är en hög kvalitet i hemtjänsten helt avgörande för äldres välbefinnande och livskvalitet. Utgångspunkten i en bra hemtjänstverksamhet ska vara den äldres behov och för den äldres trygghet måste det finnas en bra relation mellan den äldre och medarbetarna. Det ska vara enkelt att välja utförare av hemtjänst genom valfrihet och det ska vara enkelt att förstå vilken typ av insatser man behöver hjälp med, inom den beviljade tidsramen. Det är viktigt att stadens insatser är utformade så att den äldre ges ökad livskvalitet och minskad ensamhet. Det personliga mötet och tiden med de äldre är viktig för en trygg ålderdom. Vi arbetar för att öka personalkontinuiteten och utreda möjligheterna till fler insatser som ges genom förenklad biståndsbedömning, liksom möjligheter till en generösare biståndsbedömning.

Språkkompetens hos äldreomsorgens medarbetare är viktig för förståelsen och kvaliteten i omsorgen. Vi ser positivt på att anställda inom äldreomsorgen är flerspråkiga. Samtidigt är det viktigt att medarbetare inom äldreomsorgen kan göra sig förstådda hos den äldre och då är det viktigt att medarbetarna har goda kunskaper i svenska språket. Att kunna förstå det språk som talas bidrar till känslan av att känna sig trygg. Därför ska möjligheten att i så stor utsträckning som möjligt få äldreomsorg på sitt modersmål ses över.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Ska fler stockholmare komma i arbete måste staden ha ett världsledande företagsklimat. Fyra av fem nya jobb skapas i små företag. Stockholms fortsatta välstånd är helt beroende av företag som vågar investera och anställa. Alla jobb behövs, enkla såväl som högkvalificerade. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Stockholms roll som plats för huvudkontor ska stärkas.

Förutsättningarna att starta och driva företag ska förbättras och staden ska vara tillmötesgående, opartisk och effektiv i kontakter med såväl små som stora företag. Företagandets villkor och företagens betydelse för att skapa välstånd och arbetstillfällen ska vägleda stadens beslutsfattande. Arbetssätt, bemötande och attityder är faktorer som påverkar företagarnas arbetssituation och i förlängningen viljan att expandera och växa och därför ska staden ha en nära och kontinuerlig dialog med företag i Stockholm. Mycket av det som företagen möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det handlar om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande, rättssäker och effektiv myndighetsutövning, samt vilket utrymme staden ger till företagande inom exempelvis välfärdssektorn. För att Stockholm ska vara den mest attraktiva staden för inhemska och internationella företag att etablera sig i krävs det att näringslivsperspektivet och insikten om företagens betydelse för staden och dess villkor är en naturlig del av stadens arbete.

Att starta och driva företag ska vara enkelt och staden ska agera rättssäkert, effektivt och proaktivt i kontakterna med näringslivet. Alla stadens instanser ska vara välkomnande till företagande och staden ska ge likvärdigt bemötande och service till alla företag, stora som små men behöver anpassa sin information och rådgivning utifrån kundens behov.

Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden och ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagens etablering och utveckling. Näringslivsperspektivet ska genomsyra stadens arbetssätt där medvetenheten om var och ens bidrag och ansvar är tydliga. Stadens medarbetare ska vara möjlighetsgörare och trygga i att kunna vara rådgivande till företagen. Oavsett ett positivt eller negativt myndighetsbeslut ska det förmedlas på ett serviceinriktat och informativt sätt samt så snabbt som möjligt.

Stockholm ska vara en stad som erbjuder goda möjligheter för fler att starta företag och få nytta av sitt entreprenörskap. Vi vill särskilt underlätta kvinnors och utrikesföddas entreprenörskap och möjligheter till att starta eget. Småföretagandet har en självklar plats i vårt Stockholm. Stockholm ska vara en stad som uppmuntrar företag som satsar på innovationer och miljösmart teknik. Vi vill underlätta för dem som vill starta och driva arbetsintegrerande sociala företag.

Det är angeläget att få in fler anbud från små företag i de offentliga upphandlingarna för att utnyttja potentialen med nya lösningar och idéer. För att skapa en sådan utveckling krävs att små företag upplever att upphandling är möjlig att hantera. Staden ska vid upphandlingar i högre utsträckning ta hänsyn till och möjliggöra för småföretag och en mångfald av aktörer att delta.

Det ska vara lätt för företag baserade i Stockholm att rekrytera utländsk arbetskraft och Stockholm ska upplevas som en attraktiv och lättillgänglig stad att flytta till för att arbeta eller studera. Arbetskraftsbristen inom vissa yrken ska motverkas genom bland annat en ingång för att nyanlända snabbt ska komma i arbete och bättre tillgång till bostäder.

Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Stadens samverkan med universitet i och utanför Stockholm ska utvecklas för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Stockholm har exceptionellt goda förutsättningar för att vara en av världens mest företagsvänliga städer. För att företag ska satsa på Stockholm, behövs en näringslivsvänlig politik som sätter företagande, entreprenörskap och innovationer främst och som erbjuder mötesplatser för branschdialog. Inom teknikföretagen sker en snabb utveckling som kommer ställa ytterligare krav på ett flexibelt och gynnsamt företagsklimat som bejaktar innovationer och digitaliseringens möjligheter.

Vår ambition är att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat år 2025. För att nå dit krävs bland annat att företag inte slussas runt i sina kontakter med staden, utan att det finns "en väg in" för företag, samt bättre dialog mellan näringsliv och politiker liksom trygghetsskapande åtgärder för näringsidkare för att förebygga utsatthet för rån, hot och våld. Stadens näringslivspolicy ska vara vägledande i samtliga nämnder och bostadsstyrelser.

Vi vill att unga människor i Stockholm tidigt ska få insikter i företagandets villkor. Staden ska erbjuda koncept som Ung företagsamhet i skolorna och samverka med näringslivet för sommarföretagande, där ungdomar ges möjlighet att sommarjobba som egenföretagare.

Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt. Vår vision om Stockholm inkluderar både modern och klassisk arkitektur, även i nyproduktion. Nya byggnader ska byggas med teknik som utvecklas mot att bli klimatneutral genom hela byggprocessen. Vi vill skapa förutsättningar för många fler bostäder genom att öka utbudet av byggklar mark och genom att förenkla de byråkratiska regler som nu sätter käppar i hjulen för många bostadsplaner.

Vi vill att alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, skolor och förskolor. Arbetet med att bygga 140 000 klimatsmarta bostäder till 2030 ska fortsätta, bland annat genom att trafikleder omvandlas till stadsgator och genom att vi bygger tätare i kollektivtrafiknära lägen. Vi vill ställa höga miljökrav på hela byggprocessen och verka för att fler byggnader uppförs med klimatneutrala konstruktionsmaterial. Genom satsningar på underhåll av stadens fastigheter ökar vi deras livslängd och värnar stadens kulturmiljö. Ekologisk kompensation måste finnas med i stadsplaneringen och metoderna för det måste utvecklas och förfinas. Vi ska bygga både hyresrätter och bostadsrätter, och bygga för olika behov. Skolor, förskolor, äldreboenden, LSS-boenden, idrottsytor, student- och forskarbostäder och annat som behövs i en växande stad ska finnas med i planeringen från början och fler aktörer ska ha möjlighet att bidra till detta.

Stockholm behöver utvecklas med god arkitektur, som kombinerar varsamhet och nytänkande. En arkitekturpolicy tas fram. Vi vill se genomtänkta förtätningar av vår stad och fokusera på kvartersstadens och blandstadens kvaliteter med levande bottenvåningar som ytor för aktiviteter och näringsverksamhet, som butiker och caféer. Stadens historia och dess kulturmiljöer är betydelsefulla urbana kvaliteter som ska värnas, användas och utvecklas. Kulturarvet och kulturmiljöaspekterna ska tillmätas betydelse när staden växer och vi bygger om eller bygger nytt. Ytterstadens stadsdelar ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm. Vi vill

bygga nya bostadskvarter nära kollektivtrafiken och bevara karaktären på våra trädgårdsstäder och villaområden.

Staden måste säkerställa att miljö- och klimatperspektivet tas tillvara från start i nya stadsbyggnadsprocesser. Hela husets livslängd bör finnas med i arbetet redan från början och det ska vara attraktivt att bygga med hänsyn till klimat och miljö.

Infrastruktur och samhällsplanering måste utformas för att gynna klimatsmart resande i form av kollektivtrafik, cykelbanor, och transportsnåla resmönster. Stockholmarnas klimatavtryck minskar när vi bygger staden högt och tätt där det passar i stadsmiljön. Genom att bygga yteffektivt ges möjlighet att kunna nyttja marken bättre för till exempel parker och andra gröna rekreationsytor. Nybyggda fastigheter ska byggas med smarta mobilitets- och tillgänglighetslösningar redan från början.

Stockholm ska ha en hållbar bostadsförsörjning med bostäder som alla har råd att efterfråga. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer, med balans mellan hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter. Vi vill se fler typer av boendeformer, som kooperativ hyresrätt, byggemenskaper, kompiskontrakt och kollektivhus. Vi vill att allmännyttan ska utvecklas. Målet för nyproduktionen av bostäder är att det ska råda balans, med lika delar hyresrätter och bostadsrätter/äganderätter. Bostadsbeståndet ska vara sådant att det motverkar segregation och främjar attraktiva boendemiljöer i hela staden. I stadsdelar i ytterstaden där allmännyttan har en dominerande ställning i förhållande till övrigt bostadsbestånd och där boende önskar friköpa sina bostäder genom ombildning till bostadsrätt, bör en grundlig prövning och marknadsvärdering göras och bedömas från fall till fall.

I ett socialt hållbart Stockholm måste staden aktivt främja fler billiga och överkomliga bostäder som är tillgängliga för alla. Åtgärder som krävs är färre detaljkrav vid nybyggen. Genom sitt markinnehav kan staden styra mot ett socialt hållbart bostadsbyggande genom att bland annat främja konkurrensen mellan byggaktörer för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller som kan bidra till fler överkomliga bostäder. Staden kan även ställa krav på tak för sluthyra för en viss andel av bostäderna i nya projekt där det är lämpligt.

En demokratisk stadsplanering kräver att en bred och representativ del av medborgarna får inflytande över processerna. Att många kvinnor och flickor upplever otrygghet i det offentliga rummet gör att friheten begränsas för en stor del av stadens befolkning. Medan män i större utsträckning kör bil är det fler kvinnor som åker kollektivt, cyklar eller går. Därför behövs en inkluderande stadsplanering där parker, kollektivtrafik och cykel- och gångbanor planeras med utgångspunkt i att de ska vara tillgängliga och trygga för alla. Detta sker bland annat genom att gående inte hänvisas till tunnlar, att det finns en god belysning överallt och att parker är trygga.

Vi vill skapa bättre förutsättningar för fler byggaktörer att bygga både kostnadseffektiva bostadsrätter, kollektivboenden och hyresrätter med lägre hyra. För att det ska bli möjligt arbetar vi för att korta ned handläggningstiderna genom byggaktörsdrivna planprocesser, ge byggrätter till flera aktörer och öka utbudet av byggbar mark genom en höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning.

Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Stockholm är en av Europas snabbast växande huvudstäder. Det är en möjlighet vi ska ta tillvara på. När Stockholm växer måste också kollektivtrafiken, gång- och cykelbanorna och gatorna byggas ut. Man ska kunna cykla och resa kollektivt redan när den första familjen flyttar in i nya bostadsområden.

Vi måste bygga en infrastruktur som gör att människor snabbt och smidigt kan resa i hela regionen. Stora investeringar i kollektivtrafiken är avgörande. Därutöver krävs investeringar i fler cykelpendelstråk och andra säkra cykelvägar i hela staden. Byggprojekt som påverkar trafiken behöver samplaneras för att främja framkomligheten och det måste till skarpa sanktioner mot trafikstörande projekt som sker utan tillstånd. Målet är att minska trängsel och klimatutsläpp samt att säkerställa att det går snabbt och smidigt att resa i Stockholm.

Staden ska vidta målmedvetna och systematiska åtgärder för förbättrad framkomlighet för transporter av betydelse för näringslivet. Framkomligheten för nyttotrafik ska förbättras, med prioritet för godstransporter och möjlighet till flexibla lösningar för godsleveranser hela dygnet. Vi ska se över möjligheten till korttidsparkering vid stadens lokala centra i ytterstaden.

Vi vill att framkomligheten i hela staden förbättras genom smart trafikplanering, fler parkeringsgarage och reserverad gatumark för bildelningstjänster.

Det ska bli enklare och smidigare att gå i Stockholm. Att planera för dem som helt eller delvis arbetspendlar till fots bidrar också till en mer levande och trygg stadsmiljö samt avlastar kollektivtrafik, vägar och cykelbanor. Vi vill se en systematisk och kraftfull framkomlighetskontroll av de viktigare cykelstråken som ofta blockeras av felparkerade bilar eller andra uppställda fordon och föremål. Vi vill se till att undanröja hinder för dem som tar sig fram i rullstol, med rullator och barnvagn, samt se till att staden är tillgänglig för alla.

Arbetet med ökad framkomlighet för gång, cykel och busstrafiken ska fortsätta under mandatperioden. Därför avsätter vi en och en halv miljard för ökad framkomlighet. Det ska vara attraktivt att gå, cykla och åka kollektivt. Vi vill flytta fokus från ägande av bil till tillgång till bil. Utsläppen från biltrafiken måste minska för att Stockholm ska nå klimatmålen. Det sker genom teknikutveckling, utbyggd kollektivtrafik och minskad biltrafik. Med minskad trängsel kommer transporter, utryckningsfordon och de som behöver bilen fram. Trafikmiljön vid skolor ska prioriteras. När staden planeras ska stor hänsyn tas till barns villkor.

Vi ska se till att förbättra snöröjningen och att det ska gå att ta sig fram gående, med cykel, kollektivtrafik och bil året runt. Snöröjning ska prioriteras och följas upp utifrån framkomlighetsstrategins principer.

Teknikutveckling och nya innovationer är avgörande för att långsiktigt göra transporterna mer miljövänliga. När vi blir fler blir också utmaningen med att skapa god framkomlighet mer angelägen.

Stockholmarna ska kunna njuta av staden. Vi vill skapa gågator, sommargångator, sommartorg gröna ytor och ”pocket-parker” av hög kvalitet i både ytterstad och innerstad samt levandegöra stadens kajer och vattennära lägen. Dessa beslut ska även fortsatt föregås av konsekvensbedömningar och utvärderas efter genomförandet. Vi skapar mer utrymme för människor, genom fler parker, sittplatser i gatumiljön, fik och restauranger. Så bygger vi en mänskligare och mer levande stad.

Städningen ska vara likvärdig i hela staden, med fokus på de mest otrygga platserna. Staden ska fortsätta satsningen med Stockholmsvärdarna som skapar fler vägar till arbete och håller staden ren och ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning och

klotter i staden. Staden ska förstärka arbetet mot klotter och nedskräpning, stärka efterlevnaden av städgarantin samt lyfta vikten av stockholmarnas eget bidrag till en ren, trivsamt, miljövänlig och vacker stadsmiljö.

Stockholm ska gå före och visa vägen för en snabbare omställning till miljövänligare transporter och drivmedel genom kraftfulla positiva styrmedel samt underlätta för miljösäkra transportlösningar, bildelning och självkörande fordon. Det ska vara enkelt att dela bil och att köra miljövänligt. Stockholms stad ska gå före och se till att alla tjänstefordon är el- eller gasbilar. För att klara målet med en fossiloberoende fordonsflotta 2030 måste staden underlätta användandet av elbilar. Infrastrukturen för elbilar måste därför förbättras så att det blir smidigt att äga och använda elbil. Det behövs fler publika laddplatser i Stockholm.

Vi vill fortsätta arbetet med att skapa en trygg och trafiksäker stad. Därför vill vi fortsätta arbeta med hastighetsplanen och sänka hastigheterna på våra gator samt satsa på trafiksäkerhetsåtgärder i hela staden. Genom dessa satsningar minskar antalet olyckor och vägbuller. I nära samarbete med polismyndigheten ska staden förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder.

Flyget står för en stor del av stockholmarnas klimatutsläpp. Vi vill minska flygets klimatpåverkan genom att begränsa tjänsteresorna med flyg bland stadens egna anställda.

Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern kultur-, idrotts- och evenemangsstad där kulturen har en naturlig plats i det offentliga rummet. Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstutställningar, filmvisningar, gallerier, dansuppvisningar och nöjesparker och ska ha ett rikt, brett och varierat idrottsliv. Det ska fortsatt vara fritt inträde på stadens museer. Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka på i Stockholm. Byråkrati och regelverk som utgör hinder ska förenklas för att frigöra kraften i de fristående verksamheterna.

Förutsättningen för det öppna samhällets fortlevnad och utveckling är tankens och ordets frihet. På TV, i radio och i pressen, på teaterscener, konsthallar och museer, på gallerier, operahus och konserthus förs det offentliga samtalet, och det är genom yttrandefriheten det förs framåt. I en tid när allt fler vill ställa upp ramar och villkor för konsten och det fria ordet, inte minst i vår omvärld, måste Stockholms kulturpolitik värna och vårda yttrandefriheten och de demokratiska friheter som människor runt om i världen kämpar och dör för.

Stockholm ska vara en ledande, klimatsmart och attraktiv evenemangs- och upplevelsestad, med en rik tillgång till internationella evenemang och ett kulturutbud där det finns något som passar alla. Kulturen för samman människor av olika ursprung och med olika bakgrund och bidrar till ökad kunskap och delaktighet. I utvecklingen av staden är det viktigt att även kultur och idrott finns med i planeringen i nya eller växande stadsdelar.

Utvecklingen av Stockholms bibliotek ska fortsätta, befintliga bibliotek kan behöva växa och nya kan tillkomma. Biblioteken ska ha generösa öppettider och hålla öppet när

stockholmarna vill och kan besöka dem. Biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla, oavsett var i staden man är.

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande. Vi utvecklar El Sistema och Kulturskolan för att nå fler barn och unga. Satsningar på att fler får ta del av Kulturskolans utbud ska förenas med insatser för att höja kvaliteten i verksamheterna. Genom att skapa fler träffpunkter, exempelvis kulturhus i förorterna, ges stockholmarna möjligheter att delta i kultur- och föreningslivet i sin närmiljö.

Vi vill även ha generösa öppettider på Kulturhuset Stadsteatern och utveckla verksamheten på stadens museer så att de kan erbjuda fler egna utställningar och en varierad programverksamhet. Civilsamhällets arbete ska underlättas och stärkas, bland annat genom att föreningsbidrag ska vara rättvisa och stärka föreningslivets viktiga roll i ett demokratiskt Stockholm. Fler skolor ska kunna hyra ut lokaler till föreningar.

Kulturstödet till det fristående kulturlivet ska ske med armlängds avstånd mellan politiker och kulturskapare. Stödet ska ges efter tydliga och transparenta principer. Stadens kulturpolitik ska präglas av ansatsen att tillgängliggöra kulturen för fler.

Stockholm är en stad med ett fantastiskt kulturutbud, vackra promenadstråk, badplatser, kaféer och museer. I vårt Stockholm utvecklas kultur och besöksnäringen och vi investerar i fler parker, promenadstråk och friskare och renare bad. Med renare vatten i både innerstad och ytterstad kan det skapas fler badplatser. Vi vill att gammal som ung ska kunna hitta till våra natur- och kulturresevat genom arbetet med ökad tillgänglighet. Då kan fler lockas till stadens naturstigar och skidspår.

Vi vill främja livskvalitet och hälsa genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion där människor lever, arbetar, studerar och umgås. Med fler utegym, badplatser, motionsspår, skidspår, dansbanor och stadsodlingar i olika stadsdelar ges stockholmarna utökade möjligheter till spontan motion och rörelse i sin närmiljö.

Idrott är en källa till glädje för många och skapar förutsättningar för en bättre folkhälsa genom att fler får möjlighet att leva ett friskare och längre liv. Vi värnar breddidrotten och möjligheten för alla barn och unga att utöva idrott utifrån sina egna förutsättningar. Vårt mål är att alla barn och ungdomar i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva sin idrott oavsett var i staden de bor. Flickor och pojkar ska ges likvärdiga förutsättningar att utöva idrott och idrotten ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga.

Staden ska arbeta aktivt med att få fram såväl fler enkla som multifunktionella idrottsanläggningar. Vi vill också underlätta för fristående aktörer som vill bygga och driva idrottsanläggningar i Stockholms stad samt med hjälp av en sponsringspolicy möjliggöra sponsring av nya och renoverade idrottsanläggningar.

Festivaler, evenemang, kulturinstitutioner och idrottsanläggningar ska vara trygga för alla. Vi ser allvarigt på att otryggheten breder ut sig i offentliga miljöer och accepterar inte könsseparering som lösning på otrygghet. Sexuella ofredanden och annan kriminell verksamhet ska motverkas och överträdelser ska följas upp med tydliga konsekvenser.

Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldbejakande extremism ska få sitt föreningsstöd indraget. Principerna för föreningsstöd ska så långt som möjligt främja långsiktighet och förutsägbarhet för

att underlätta för fristående aktörer att planera sin verksamhet, men det ska även följas upp och det ska råda tydlighet vilken instans i staden som ansvarar för vilken slags föreningsstöd.

Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Stockholm har unika möjligheter att vara ledare i den globala omställningen som världen står inför. Stockholm, Sverige och världen står inför stora miljöutmaningar. Hoten från klimatförändringar, spridning av giftiga kemikalier, utarmning av naturen och ohållbart resursutnyttjande är hot mot människors hälsa, planetens överlevnad och en hållbar ekonomisk utveckling. Politikens roll ska vara styrande och möjliggörande, att underlätta idéer, innovation och investeringar och att röja hinder för den omställning som redan pågår. Vårt mål är att Stockholm ska vara fossilbränslefritt senast 2040 och där stadens egen organisation visar vägen och är fossilbränslefri år 2030.

Stockholm ska gå före i klimatarbetet. Därför ska vårt konkreta arbete för klimatet vara föredömen för andra städer. Kol för uppvärmning ska vara helt utfasat till 2022 och eldnings med fossil olja ska ha upphört till senast 2025. Stockholm tar fram en lokal klimatbudget som visar hur stora utsläpp Stockholm och framförallt vår planet tål. Stockholms stad ska även motverka klimatförändringarna genom koldioxidinlagring samt biokolsanläggningar. Så gör vi Stockholm till en klimatpositiv stad senast 2040.

Med klimatförändringar följer extrema väder. Staden måste planeras på ett sätt som gör oss mer motståndskraftiga mot hetta, torka och översvämningar.

Stockholms stads miljöarbete ska ske i nära samarbete med invånare, näringsliv, akademi, civilsamhälle och myndigheter. Vi vill göra Stockholm till en stad som kombinerar hög tillväxt, goda livsmiljöer och minimerad miljöpåverkan. Stadens krav på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet ska utmana och leda till fler innovationer och nya jobb.

Att minska användningen av plast är viktigt då nästan all plast är gjord av fossil råvara, men även för att minska skräp och mikroplaster i vår omgivning. Användning av plastmaterial i offentliga miljöer ska minimeras. Konstgräsplaner som anläggs ska utformas så att inte mikroplaster sprids vidare. För att vända trenden och göra Stockholm till en föregångare inom cirkulär ekonomi måste det bli mycket enklare att återvinna. De sopor som i slutändan blir kvar och förbränns till att värma upp våra bostäder ska vara fria från fossil råvara.

En fossilfri stad innebär även kraftfulla incitament att bygga klimatsmart och energieffektivisera bostäderna. Ett hållbart växande Stockholm ställer krav på att byggnader, transporter och systemlösningar utformas på ett sätt som minskar klimatbelastningen. Det är i täta städer om det finns bäst förutsättningar för hållbara energisystem och transporter. Stockholm har goda förutsättningar för att växla upp elproduktionen genom solceller.

Att minska stadens energianvändning är en viktig del i att minska stadens klimatpåverkan och en viktig del för en långsiktig ekonomisk hållbarhet. Stockholms stad ska gå före och strukturerat energieffektivisera sina egna fastigheter, såväl hus som övriga byggnader.

Vårt mål är att luften ska vara ren var man än bor i Stockholm. Arbetet med att bekämpa hälsofarlig luft i Stockholm ska intensifieras genom teknikutveckling och en bred palett av tekniska och ekonomiska styrmedel, som gör det enkelt för människor och företag att göra kloka miljöval, samt minskad fossil bränsleanvändning. Barn drabbas allra hårdast av dålig luft. Idag släpper framför allt dieselbilarna ut stora mängder hälsofarliga

partiklar och kväveoxider. På Hornsgatan införs under året en miljözon 2 för att säkerställa att luftkvalitetsnormerna inte överskrids. Arbetet för en bättre luftkvalitet måste ske med hänsyn till människors vardagsbehov och hushållsekonomi där staden löpande följer om ytterligare enskilda gator överskrider miljökvalitetsnormerna. Detta ska göras genom att pröva innovativa åtgärder som realtidsmätning av luftkvalitet och eventuell dynamisk tillämpning av miljözoner. Målet på längre sikt är att de fordon som kör på Stockholms gator ska vara fria från både fossila och hälsofarliga utsläpp. Staden ska fortsätta arbetet med att utreda vad som krävs för att nå en utsläppsfri innerstad 2030.

Gifterna i stockholmarnas vardag ska fasas ut med målet om ett giftfritt Stockholm 2030. Det handlar om åtgärder som fasar ut farliga kemiska ämnen i stadens verksamheter samt påverkan på andra aktörer att arbeta i samma riktning.

Återanvändning är nödvändigt för att hushålla med våra begränsade resurser. Genom möjlighet att låna idrottsutrustning, genom cykel- och bilpooler och genom återbruk går det att bidra till ett bättre resursutnyttjande.

Grönare Stockholm har som fokus att stärka arbetet med grön infrastruktur och planera mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden. Ytterstaden är prioriterad och åtgärderna ska knytas till grönstrukturplanering som har påbörjats i översiktsplanen.

Stadsnatur och våtmarker fyller en viktig funktion i att skapa attraktiva stadsrum, bevara biologisk mångfald och bättre rusta staden för ett förändrat klimat med fler översvämningar och värmeböljor. Därför ska Stockholm planera långsiktigt för ekosystemtjänster i stadsmiljö. Staden behöver ta ansvar för att följa upp och bibehålla den biologiska mångfalden. Vi arbetar inom ramen för strategin för att utveckla stadens biologiska mångfald så att staden tillsammans med boende, fastighetsägare och förvaltningar kan bidra till att utveckla den gröna infrastrukturen.

Stockholm ska vara en föregångskommun gällande upphandling av mat som minskar klimatpåverkan. Staden ska därför utreda mått och mätmetoder för att mäta koldioxidutsläppen från livsmedel som serveras inom stadens verksamheter samt intensifiera sitt arbete med matavfallsinsamling. En större andel av maten ska vara ekologisk. Vi behöver både minska onödigt matsvinn och samtidigt samla in det matavfall som ändå uppstår i form av restprodukter. Allt för mycket av det som hamnar i soppsåsen är matavfall som istället kan utgöra en resurs för att öka biogasproduktionen och ersätta fossila bränslen.

Sverige är bland de bästa i världen på att använda lite antibiotika i djurproduktionen och samtidigt ha friska djur, vilket innebär lägre risk för utveckling av antibiotikaresistens samt mindre utsläpp av antibiotika i miljön. Att byta ut importerad mat med högre påverkan på klimat och miljö mot mat producerad med hög miljö- och klimathänsyn som levererar ekosystemtjänster är ett viktigt sätt för Stockholm att ta globalt ansvar. Stockholm ska, i samarbete med andra aktörer, säkerställa försörjningen av bland annat livsmedel vid kris.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Stockholm utgör Sveriges ekonomiska motor och har i grunden en robust ekonomi. I en tid när Stockholm växer i en historisk omfattning måste staden förena höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Därför ska staden alltid sträva efter att bli mer effektiv och att tillhandahålla offentliga tjänster till lägre kostnad och ökad kvalitet.

Politiskt ledarskap handlar om att förena ansvar för en stabil ekonomi med att satsa på de åtgärder som gör mest nytta. En stabil ekonomi är ett medel för att säkerställa att inte vår gemensamma välfärd – förskola, skola, äldreomsorg och socialtjänst – ska utsättas för nedskärningar på grund av budgetunderskott. Det är bara med robusta finanser som grund som välfärden får stabila förutsättningar och kan utvecklas för framtiden.

Stockholm ska vara en ekonomiskt hållbar storstad för framtiden. Staden ska ha en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser, och skattemedlen ska användas effektivt till största nytta för stockholmarna. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar.

Skatteuttagets nivå ska prövas mot bland annat den allmänna ekonomiska utvecklingen, skatteunderlagets utveckling samt ambitions- och prestationshöjningar inom kärnverksamheterna. Det är dock eftersträvänsvärt att det – särskilt för personer med låga inkomster – blir mer lönsamt att arbeta, genom att kunna behålla en större del av sin inkomst och få större rådighet över sin hushållsekonomi.

Stadens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt kontinuerligt göra en översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Stadens förvaltning ska vara effektiv och organisationen ska anpassas för att kostnads-effektivt och med hög kvalitet leverera vad stockholmarna har rätt att förvänta sig.

Staden ska vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Ett målmedvetet arbete för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter, kontinuerlig kompetensutveckling av välfärdens medarbetare och effektivare lokalanvändning är också nödvändiga delar i ett politiskt ledarskap som säkerställer att skattebetalarnas pengar används ansvarsfullt och på bästa sätt. Vår politik syftar på så vis i bred mening till att välfärden stärks, samtidigt som det blir mer lönsamt att arbeta och utbilda sig.

För att säkerställa stadens behov av kompetenta och nöjda medarbetare behöver staden kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbeta och genomföra insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen. Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättssäker myndighetsutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för dem som vill utvecklas.

För de som idag har ofrivillig deltid och vill arbeta mer, ska heltid erbjudas och det ska finnas goda möjligheter till kompetensutveckling. Ohälsotal och sjukskrivningar behöver minska genom riktade förebyggande insatser och rehabilitering. Staden ska utreda metoder för att förebygga och minska ohälsa och sjukskrivningar bland stadens medarbetare genom försäkringslösningar, som genom förebyggande insatser kan upptäcka sjukfrånvarorisker i tidigt skede och därmed förbättra medarbetarnas hälsa.

Chefer har en viktig roll i arbetet för att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Stadens chefer och ledare ska stärkas i sitt ledarskap och chefsförsörjningen säkras långsiktigt. Traineeprogram för akademiker för att locka morgondagens ledare behöver utvecklas och samverkan med lärosätena för den högre utbildningen förstärkas.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

I denna budget för 2020 med inriktning för 2021 och 2022 fastslås tre inriktningsmål för stadens verksamheter. Under respektive inriktningsmål fastslås mål för verksamhetsområdena enligt nedan:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
 - 1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svensk-kunskaper är kort
 - 1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i
 - 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige
 - 1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet
 - 1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
 - 2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv
 - 2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov
 - 2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet
 - 2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring
 - 2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden
 - 3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser
 - 3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Ökad osäkerhet kring den globala ekonomin

Osäkerheten kring den globala ekonomiska utvecklingen har ökat under de senaste månaderna. Den upptrappade handelskonflikten mellan USA och Kina, risken för Brexit utan avtal och spänningen mellan Iran och delar av omvärlden är viktiga faktorer bakom denna utveckling. Den internationella tillväxten förväntas bromsa in och världshandeln utvecklas relativt svagt i år. Konjunkturinstitutets bedömning från augusti är att global BNP ökar med strax över 3 procent både år 2019 och år 2020, där sannolikheten för en svagare utveckling bedöms vara större än för en starkare utveckling.

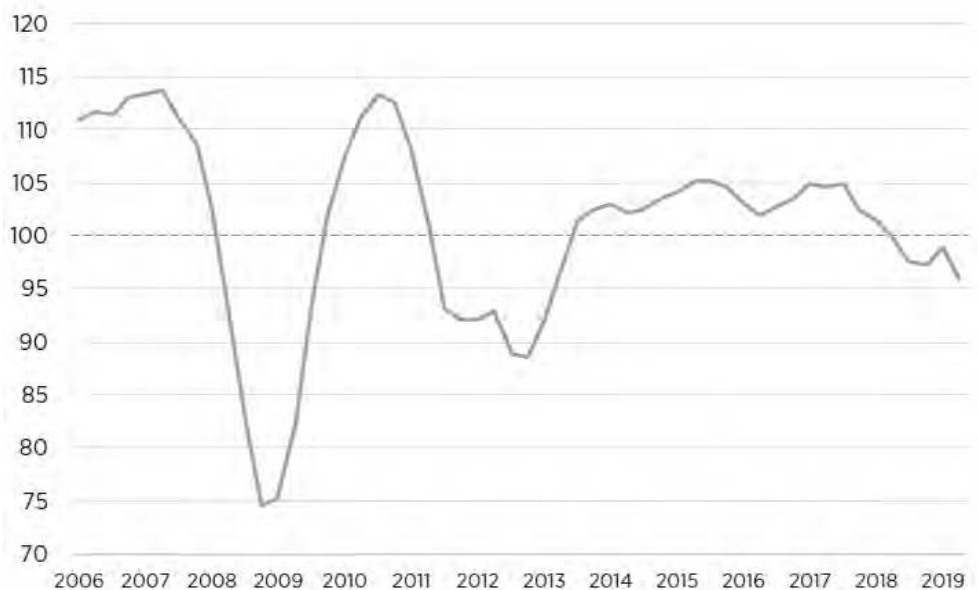
Tydlig inbromsning i svensk ekonomi under andra kvartalet

Tillväxten i svensk ekonomi sjönk oväntat med 0,1 procent det andra kvartalet 2019 jämfört med första kvartalet 2019, enligt snabbstatistik från SCB. I jämförelse med andra kvartalet 2018 ökade BNP enbart med 1,4 procent. Den svaga tillväxten förklaras främst av minskade bruttoinvesteringar, där investeringar i maskiner och inventarier förklarar huvuddelen av nedgången. Samtidigt minskade även sysselsättningen för andra kvartalet i rad och enligt konjunkturinstitutet är det nu tydligt att den svenska ekonomin har gått in i en avmattningsfas. Konjunkturinstitutet förväntar sig att Sveriges ekonomi växer med 1,5 procent under 2019 och med 1,3 procent 2020, att jämföra med en BNP-tillväxt på 2,4 procent under 2018. Inflationen väntas hamna under 2 procent både i år och under 2020. Låga räntor i omvärlden bidrar till att Riksbanken avvaktar med nästa räntehöjning till hösten 2020. Arbetslösheten väntas stiga från 6,4 till 6,5 procent nästa år.

Tecken på avmattning även i Stockholmskonjunkturen

Även konjunkturen i Stockholm visar tecken på att mattas av. Lönesumman, som är en indikator på den regionala tillväxten, hade det första kvartalet 2019 ökat med 5,6 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Det är en lägre tillväxttakt jämfört med motsvarande kvartal år 2018. Det är fortfarande en god nivå men tendensen är sjunkande. Handelskammarens konjunkturbarometer, som läser av framtidstron hos företag och hushåll i Stockholms län, visar att konfidensindikatorn, efter att ha återhämtat sig till en normalnivå under första kvartalet 2019, återigen försvagades under årets andra kvartal. Stockholmsbarometern landar nu på 96, vilket betyder att läget är sämre än det historiska genomsnittet (100). Sett till de senaste årens konjunktur vänder Stockholmsekonomin nedåt. Samtidigt finns det positiva signaler för enstaka branscher, exempelvis finans- och försäkring.

Stockholmsbarometern, 2006 till och med andra kvartalet 2019

Anm: Barometerindikator baserad på både hushåll och företag i Stockholm.

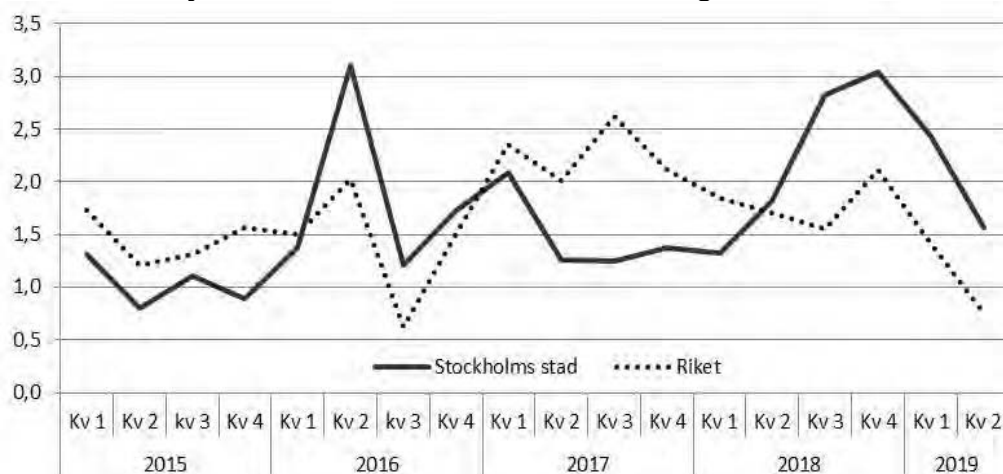
Index, medelvärde = 100. Säsongsrensade värden.

Källa: Stockholms Handelskammare i samarbete med Konjunkturinstitutet.

Sysselsättningstillväxten avtar något

Under 2018 utvecklades arbetsmarknaden i Stockholm bra trots en något svagare konjunktur, men under första halvåret 2019 visar sysselsättningstillväxten tecken på att avta. Antalet sysselsatta i Stockholms stad i åldern 15-74 år ökade med 1,6 procent andra kvartalet 2019, jämfört med motsvarande kvartal 2018. Det motsvarar cirka 8 600 fler personer i sysselsättning och är svagare ökningstakt än andra kvartalet 2018 då sysselsättningen ökade med 1,8 procent (10 000 fler i sysselsättning). I Sverige som helhet ökade antalet sysselsatta enbart med 0,7 procent under andra kvartalet, vilket är en betydligt lägre ökningstakt än 2018, då sysselsättningen ökade med 1,7 procent under motsvarande kvartal.

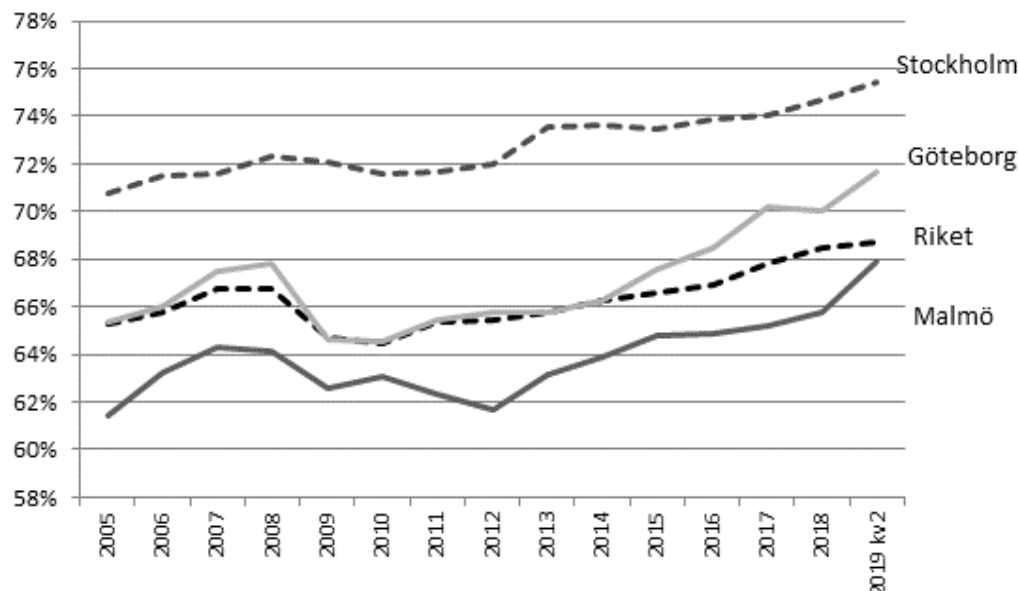
Procentuell förändring av antalet sysselsatta 15-74 år i Stockholms stad och riket, jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: SCB/AKU

Samtidigt ligger sysselsättningsgraden, som mäter andelen sysselsatta i procent av befolkningen på 75,4 procent i Stockholms stad andra kvartalet 2019, vilket är den högsta nivån under hela tidsserien. Av diagrammet nedan framgår att sysselsättningsgraden i Stockholms stad är betydligt högre än i övriga landet och Göteborg och Malmö.

Sysselsatta som andel av befolkningen 15-74 år, storstäder

Källa: SCB/AKU

Enligt Arbetsförmedlingens prognoser förväntas arbetsmarknaden i Stockholm att fortsätta vara god de närmaste åren med hög efterfrågan på arbetskraft, men arbetslösheten bedöms öka något. Efter lång period med minskat antal öppet arbetslösa visar nu statistiken att arbetslösheten ökar något och väntas fortsätta öka under hösten 2019 och in i nästa år. I slutet av juli låg arbetslösheten i Stockholms stad på 6,0 procent enligt Arbetsförmedlingens statistik, vilket är en ökning med 0,1 procentenheter jämfört med juli 2018.¹

Bristen på arbetskraft är dock fortfarande ett stort hinder för jobbtillväxten i Stockholm. I det privata näringslivet är det särskilt stor brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens inom information och kommunikation, transport, industri och hotell och restaurang. Även inom offentlig sektor är bristen på kvalificerad arbetskraft stor och förväntas öka. Andelen barn, unga och äldre i befolkningen ökar snabbt, samtidigt som andelen i arbetsför ålder inte ökar i samma takt. Fler behöver vägledas till att utbilda sig inom bristyrken.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter som i sin tur beror på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Den goda tillväxten i den svenska ekonomin de senaste åren har fört med sig en stark skatteunderlagstillväxt. Från och med år 2019 beräknas skatteunderlagets ökning att dämpas och uppgå till 3,1 procent, efter flera år med ökningstal kring och över 4 procent, och den trenden håller i sig under 2020 och 2021. SKL:s beräkningar bygger på en försvagad konjunktur och att BNP-tillväxten har börjat bromsa in under år 2019. Sysselsättningen

¹ Andel öppet arbetslösa och sökande i program av den registerbaserade arbetskraften 16-16 år.

är dock ännu på en hög nivå men det finns tecken på att arbetsmarknaden är på väg att försvagas, vilket blir ännu tydligare under år 2020. Effekten av en dämpad arbetsmarknad väntas dock under år 2020 motverkas av löneökningar och endast svagt förändrade grundavdrag vilket gör att det kommunala skatteunderlaget håller sig på en oförändrad nivå.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021	2022	2018–2022
SKL aug 2019	3,7	3,1	3,1	3,0	3,7	17,7
SKL maj	3,6	3,0	3,1	3,1	3,7	17,5
Våpen apr 2019	3,9	3,1	3,2	3,5	3,8	18,8

Källa: SKL

I tabellen ovan redovisas SKL:s två senaste skatteunderlagsprognoser och regeringens prognos från vårpropositionen. Prognosen för augusti är endast marginellt reviderad jämfört med föregående prognos från maj och anledningen till att den höjts för år 2018 och 2019 är något högre löneökningar än förväntat. Regeringens prognos visar på en starkare skatteunderlagstillväxt än SKL:s prognos. Ett skäl är att regeringen räknar med en högre sysselsättningsnivå än SKL för hela perioden.

Kommunkoncernens investeringar

En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs och att infrastrukturen utvecklas. Det långsiktiga målet i Stockholms stad är att det ska byggas 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Därtill kommer investeringar i gator, parker, idrotts-hallar, förskolor, skolor, gruppboenden och äldreboenden. Stockholm har höga ambitioner inom klimat och miljö. Investeringar i energieffektiviseringar och lösningar med låg klimatpåverkan ska prioriteras. Staden har därutöver stora åtaganden för medfinansiering av ett antal statliga infrastrukturprojekt med syfte att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm. Stadens långsiktiga planering för samhällsutvecklingen innebär att ett växande Stockholm på många ställen blir tätare och mer sammankopplat.

För att begränsa skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare bland investeringarna. Det kan innebära att privata aktörer får ta ett större ansvar för bostadsbyggandet. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktionen av bostäder kan bostadsbolagens skuldökning hållas tillbaka. De högt ställda målen för produktion av nya bostäder ställer krav på demografiskt betingade följdinvesteringar i förskolor, skolor med mera. Investeringsvolymen för dessa kategorier kan minskas genom att egna investeringar ersätts med inhyrning av verksamhetslokaler och anläggningar.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

Ökade resurser krävs för att finansiera de omfattande investeringar som behövs för att möta stadens befolkningstillväxt. Det ställer krav på prioriteringar i investeringsverksamheten, och en ökad kostnadsmedvetenhet i projekten i syfte att begränsa investeringsutgifterna. Eftersom de finansiella resurserna är begränsade behöver hårdare prioritering ske mellan stadens framtida investeringsprojekt. Kommunfullmäktige har därför fastställt en investeringsstrategi. Denna har legat till grund för nämndernas/bolagsstyrelsernas 5-åriga investeringsplaner i budget 2020. Stadens planerade investeringsprojekt har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet.

Det är viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekten. Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar. Detta innebär också god ekonomisk hushållning, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service.

Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som finns att tillgå och som investeringsstrategin tar sin utgångspunkt i är vad det långsiktiga ekonomiska utrymmet medger utan att befintlig verksamhet och andra angelägna behov ska behöva begränsas. Syftet med en finansieringsstrategi är bland annat att ange hur kassaflödet ska styras utifrån en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med god finansiell styrka kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning. Investeringar och reinvesteringar i till exempel trafikinfrastruktur, idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter genererar inga direkta intäkter för staden, men däremot ökade drift- och kapitalkostnader. En målsättning är därför att på längre sikt åstadkomma en hög grad av egenfinansiering av investeringarna. Stadens ersättningsinvesteringar ska finansieras med egna medel. Det innebär att ersättningsinvesteringarna kan genomföras utan att stadens ekonomi belastas av räntekostnader.

Lönsamma lånefinansierade investeringar som genererar intäkter som även täcker kostnaderna för drift, avskrivningar och ränta belastar inte resultaträkningen sett över en längre period. Investeringarna och nyupplåningen kommer dock att ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal är det därför viktigt att prioritera även bland lönsamma investeringar.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar är i infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Underlag från nämnderna för kommande år visar en fortsatt hög investeringstakt. Nämndernas planerade investeringsprojekt är grunden till den investeringsplan för stadens nämnder som fastställs i denna budget (se bilaga 3). Exploateringsnämnden redovisar fortsatt höga investeringsnivåer för att uppnå kommunfullmäktiges mål om att planera för 140 000 bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering bedöms kunna uppgå till betydande belopp under planeringsperioden, dock visar prognoser att det minskar år 2020. Hårdare prioriteringar, god projektstyrning och ökad kostnadsmedvetenhet i investeringsprojekten är avgörande för ekonomisk stabilitet. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort. Flera reinvesteringarprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur pågår. Ersättningsinvesteringarnas andel av stadens totala investeringsvolym bedöms uppgå till cirka 25 procent. Enligt investeringsstrategin ska upplåning och räntekostnader undvikas för det ökande reinvesteringsbehovet. För att säkerställa målsättningen om att ersättningsinvesteringarna i sin helhet ska finansieras med egna medel behöver stadens resultat bidra med ett årligt överskott.

Bolagens investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. Under de närmsta åren består investeringarna främst av nyproduktion av bostäder, skolinvesteringar och investeringar hos Stockholm Vatten och Avfall. Bolagen planerar för höga investeringsnivåer, där investeringarna totalt uppgår till knappt 50 mdkr under den närmsta treårsperioden.

I den expansiva fas där bolagskoncernen befinner sig förutsätter de höga investeringsnivåerna stora krav på genomförandekapacitet hos bolagen. De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projekten. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav och utan risk för nedskrivningsbehov. En viktig del är en rimlig balans mellan egen finansiering och upplåning. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt.

Den höga investeringsvolymen under den kommande perioden förutsätter också att bolagen fokuserar på rimlig och långsiktig avkastning. Ett starkt resultat tillsammans med optimerat driftnetto bidrar till detta.

Koncernens bolag planerar för cirka 70 projekt över 300 mnkr under den kommande treårsperioden. Flertalet avser bostadsprojekt men även nybyggnad och utveckling av skolor hos SISAB utgör en stor del av koncernens investeringar. Dessa investeringar genererar ytterligare elevplatser, vilket behövs för att tillmötesgå det efterfrågade behovet av både förskolor och skolor.

Stockholms Hamn AB:s investering i utveckling av en ny hamn vid Norvikudden kommer att pågå fram till år 2020. Bolagets utgifter för projektet minskar under de närmsta åren.

Stockholm Vatten och Avfalls projekt SFA, Stockholms Framtida Avloppsrening, är det enskilt största projektet med ett planerat färdigställande år 2024. Den totala budgeten för projektet beräknas till närmare 9,2 mdkr inklusive räntor under byggtiden. Stockholm Vatten har även ett flertal större investeringar inom andra områden, bland annat i ny sorteringsanläggning, befintligt ledningsnät och i utbyggnad av exploateringsområden.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansiär i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. En finansiell förutsättning för stadens medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Under åren 2020–2024 kommer utbetalningarna till medfinansiering att uppgå till mellan 500 och 1 200 mnkr per år. Utbetalningarna avser i huvudsak medfinansiering av bussterminalen vid Slussen, tvärbanans Kistagren och utbyggnad av tunnelbanan i enlighet med Stockholmsöverenskommelsen. År 2021–2022 tillkommer utbetalning av förskott till tunnelbaneutbyggnaden om sammanlagt ca 1 mdkr. Förskotten återbetalas när staden uppfyllt avtalat bostadsåtagande. I juni 2017 fattade kommunfullmäktige beslut om avtal och finansieringsplan för utbyggnad av kollektivtrafik i enlighet med Sverigeförhandlingen där Stockholms stad förbinder sig att medfinansiera tunnelbana mellan Fridhemsplan och Älvsjö, en förlängning av Roslagsbanan till City samt spårväg Syd med sammanlagt knappt 3 mdkr. Totalt har beslutade åtaganden för staden om drygt 10 mdkr skuldförts i enlighet med ingångna avtal.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv. Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som en hög nivå på investeringarna och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen för verksamhet och ekonomi anges i budgetens inledning. Vidare har staden fastställt sex finansiella mål för 2020 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för 2020 ska uppgå till 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Måttet visar hur stor del av löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34,0 procent på lång sikt och 30,0 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34,0 procent. Under planeringsperioden kan dock soliditeten kortsiktigt komma att minska på grund av stora åtaganden för byggnation av bostäder och infrastruktur.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7,0 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

I detta avsnitt beskrivs gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Direktiven rör prioriterade områden där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Styrning och uppföljning

God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skatteintäkterna. Stadens verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppgifterna och organisationen ska anpassas för att kostnadseffektivt och med hög kvalitet leverera vad stockholmarna har rätt att förvänta sig. Stadens stora investeringsvolym medför ett stort ansvar på ansvariga nämnder och bolagsstyrelser att arbeta med fokus på styrning, samordning, effektivitet, lönsamhet, kostnadsmedvetenhet och prioritering. Samplane- ring ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs.

Stockholms stads budget följer stadens integrerade ledningssystem (ILS) som har beslutats inom stadens program för kvalitetsutveckling och som gäller för hela kommun- koncernen. Verksamheterna ska arbeta systematiskt med verksamhets- och kvalitetsut- veckling utifrån kunskapsbaserade arbetssätt och metoder. Utgångspunkten är professionell kunskap som ska samlas systematiskt, kunskap från brukare och invånare samt kunskap från forskning. Därutöver behöver också utvecklas fler innovativa miljöer, i synnerhet inom välfärdsområdet, där medarbetare ges incitament och verktyg att om- sätta goda idéer i konkreta verksamhetsförbättringar och ökad kostnadseffektivitet som kommer stockholmarna till del. Ett viktigt sätt att få in ny kunskap och nya idéer i sta- dens verksamheter är att delta i projekt med andra parter, vilket kan ge kompletterande finansiering men även möjlighet att utveckla nya lösningar och främja nya innovationer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande sta- den kräver
- hålla budget, vilket är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den eko- nomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten
- ha en god prognossäkerhet genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla den givna budgeten.
- utveckla beslutsunderlag framför allt gällande kalkylering och riskbedömningar i tidiga skeden för att säkerställa att beslut fattas på rättvisande grunder
- beakta och implementera av kommunfullmäktige beslutade styrdokument och styrmodell i verksamhetsplanering och uppföljning
- utveckla sin innovationsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt
- utveckla arbetet med synpunkter och klagomål med fokus på stärkt återkoppling och förbättringsåtgärder genom verksamhets- och kvalitetsutveckling.
- integrera ett jämställdhetsperspektiv, vid beslutsfattande, planering och utfö- rande av verksamheten
- säkerställa att stockholmarna som kommer i kontakt med stadens verksamheter ska behandlas och bemötas likvärdigt och respektfullt
- säkerställa att de nationella minoriteternas rättigheter efterlevs i stadens verk- samheter
- säkerställa att barns rättigheter synliggörs i stadens verksamheter vid besluts- fattande, planering och utförande av verksamhet. Lagen om FN:s konvention

om barnets rättigheter ska beaktas i beslutsprocesser som direkt eller indirekt rör barn

- tillämpa funktionshinderperspektivet vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamhet för att säkerställa att alla, oavsett funktionsförmåga, får tillgång till stadens samhällsliv och till stadens stöd, skydd och service på lika villkor
- säkerställa att Stockholm är en äldrevänlig stad i enlighet med WHO:s modell, där äldre kan leva ett tryggt och självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa.

Samverkan för en effektiv verksamhet

Stockholms stads starka befolkningstillväxt fortsätter. Att Stockholms befolkning fortsätter att växa är en förutsättning för tillväxt i ekonomi och näringsliv samtidigt som det ökar stadens attraktivitet. Från och med 2019 väntas skatteunderlagets ökning dämpas. Den kostnadsdrivande demografiska utvecklingen medför en ökad press på att stadens verksamheter gör rätt saker, att lokalanvändandet är effektivt, att resurserna prioriteras så att de används på rätt sätt och att verksamheterna kontinuerligt arbetar för att frigöra resurser för prioriterad verksamhet. Därför ska stadens verksamheter samverka med varandra för att hitta verksamhetsförbättringar och effektiviseringar, bland annat genom förbättrade styr- och arbetsformer, smartare tekniska lösningar, innovationer, systematiska jämförelser framför allt inom välfärdsområdet och investeringsverksamheten samt utvecklad inköpsorganisation. Nämnder och bolagsstyrelser ska genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver. Konsulter ska användas sparsamt och enbart då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet eller i syfte att undvika permanenta volymökningar av verksamheten som inte är långsiktigt hållbara.

Den höga investeringsvolymen medför att det är av yttersta vikt att stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar med styrning och uppföljning av investeringsprojekten. Att hålla budget är ett självklart krav, men det kräver även att kostnader inom projekten ständigt provas för att om möjligt med minskade utgifter kunna bidra till stadens behov av minskade investeringsvolymerna. Genom fokus på kärnverksamheten, minskade kostnader för administration, konsulttjänster och en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktiges budget för 2020 innehåller därför en generell effektivisering för flertalet av stadens nämnder och verksamhetsområden samt fortsatta krav på utgiftskontroll i stadens investeringsprojekt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- genom sin organisation säkerställa goda möjligheter till stadsövergripande samverkan
- arbeta kostnadseffektivt med fokus på kärnverksamheten
- arbeta för att ha en samordnad, kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning för att frigöra lokaler för annan användning, annan förhyrning eller avveckling
- kommunala förvaltningar och bolag ska prioritera att etablera sig i stadsdelar i ytterstaden och staden ska verka för att statliga myndigheter gör detsamma
- driva drift- och investeringsprojekt med fokus på styrning, effektivitet, både vad gäller ekonomi, men också energieffektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioritering
- ta ledande roller i informella och formella mellankommunala samverkansforum

- använda konsulttjänster endast i de fall då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet

Innovation och strategiska digitaliseringsfrågor

En hög innovations- och digitaliseringskapacitet är en förutsättning för att stärka, effektivisera och utveckla stadens verksamheter och därigenom bidra till att säkerställa vår fortsatta välfärd. Användningen av digitala verktyg och ny teknik skapar förutsättningar för innovation och ökad tillväxt i Stockholm, men också möjligheter till ökad process-effektivitet och innovationskraft. Staden ska aktivt verka för att bli en av de nationella AI-noder som ligger inom satsningen AI Innovation of Sweden. En särskild AI-samordnare ska utses.

Stadens arbete med innovation och digitalisering utgår från stadens vision, innovationsstrategi, målbilden i strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad, stadens digitaliseringsprogram och program för kvalitetsutveckling. Dessa kommer att ses över i syfte att om möjligt slås samman för att förenkla och tydliggöra stadens övergripande inriktning.

Innovation är en mycket viktig del i hållbarhetsarbetet och Stockholm behöver därför ta fram nya, horisontella och innovativa arbetssätt och tekniker som löser framtidens utmaningar på ett hållbart sätt, såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt. För att detta ska ske behövs en kulturförändring avseende både fördjupade externa samverkansprocesser kombinerat med interna processer inom staden. Det handlar bland annat om att förstå systemperspektiv, utbilda innovationsledare, förändra ledarskap och arbetsmetoder, i högre grad tillämpa innovationsupphandlingar och utveckla stadens processer.

Digital Demo Stockholm (DDS) är ett prioriterat initiativ där detta arbetssätt utvecklas med målet att leverera resultat. För att skapa fokus och konkreta mål i kommande projekt fokuserar DDS på tre gemensamma utmaningar för staden och Region Stockholm inom följande områden:

- Framtidens kommunikations och logistiksystem – *Smarta ekosystem för kommunikation och transporter*
- Vård och omsorg – *Platsoberoende vård och omsorg*
- Klimat och miljö – *Klimatpositiv utveckling*

Stockholm Lab (Idéslussen) och *Program för Smart och uppkopplad stad* är delar i att främja en innovativ kultur där staden uppmuntrar medarbetarna till att ta fram och sprida idéer och goda exempel i det dagliga arbetet. Dessa ska också kunna fånga upp de utmaningar som finns i verksamheterna för att testa, utveckla och genomföra idéerna.

De strategiska samarbetsformerna mellan staden och regionens lärosäten ska utvecklas i syfte att staden på ett bättre sätt ska kunna tillgodogöra sig den högre utbildningens och forskningens resultat i stadens verksamheter och förbättra stadens kompetensförsörjning. Staden ska också samverka med andra externa aktörer, som näringsliv och övrig offentlig sektor. Ett viktigt steg i detta är det samarbete som Stockholms stad etablerar med KTH och Massachusetts Institute of Technology (MIT), Senseable Stockholm Lab. Syftet är att med hjälp av AI och stordata stärka Stockholms utveckling och planering för en långsiktigt hållbar stadsutveckling. I labbet ska projekt drivas med utgångspunkt i stadens behov och utmaningar inom hållbar stadsutveckling där deltagare från staden, KTH och MIT tillsammans formulerar och genomför projekten. Stadens medarbetare medverkar för att säkerställa nytta för staden och för att stärka den interna kompetensen.

Digitala arbetssätt är ett sätt att öka effektiviteten inom verksamheterna och bidrar till att klara kompetensförsörjningen och välfärdens kvalitet. I stadens verksamheter ska,

där så är lämpligt, ny och innovativ teknik prövas. Vid beslut om investeringar i digitalisering ska det alltid finnas tydligt effektiviseringsfokus och driftkostnadskonsekvenser ska alltid tydliggöras. Digitalisering ska vara ett hjälpmedel för att lösa konkreta utmaningar för stockholmarna, för klimat och miljö och inom verksamheterna. Det gäller att identifiera de faktiska problemen och att analysera inom vilka områden digitala lösningar och arbetssätt gör störst nytta. Den nytta som uppstår av en mer effektiv och innovativ verksamhet ska medföra att resurser sedan omprioriteras för att staden ska fortsätta leverera välfärd med hög kvalitet. I de fall nämnder och bolagsstyrelser tar fram modeller och gemensamma system ska samråd alltid ske med kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar för att stödja verksamheterna i digitaliseringsarbetet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av hur digitaliseringsprojekt kan leda till effektivisering och ökad kvalitet
- samråda med kommunstyrelsen i samband med genomförande av digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- använda stadens centrala plattformar vid digitaliseringsprojekt
- analysera och redovisa driftkostnadskonsekvenser av digitaliseringsprojekt
- säkerställa att det finns ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete
- delta i ”Digital Demo Stockholm” och övriga relevanta samarbetsarenor där nya digitala tjänster testas och utvecklas
- delta i och bidra till nationella och regionala samverkansinitiativ och myndighetssamarbeten i innovations- och digitaliseringsfrågor
- uppmuntra innovationer som leder till ett stärkt klimatarbete och ökad ekologisk hållbarhet
- samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser inom innovation och digital transformation i syfte att öka takten inom digital utveckling
- inventera och analysera konsekvensen av att tillgängliggöra all data som utifrån sin informationsklassning skulle kunna vara öppen data
- i samverkan med kommunstyrelsen tillvarata de utvecklingsmöjligheter som stadens nya webbplats ger samt säkerställa efterlevnad av EU:s nya direktiv om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser

Samverkan för en hållbar stadsutveckling

Staden ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hållbarhetsaspekter ska genomsyra all planering med fokus på att skapa en fysiskt, klimatsmart och socialt sammanhållen stad. Ett framgångsrikt hållbarhetsarbete ska ske i samklang med att Stockholm är en stark tillväxtregion, en attraktiv stad med ett dynamiskt näringsliv som skapar en hög och hållbar tillväxt och ger förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i alla delar av Stockholm. Klimatmålen ska ha hög prioritet i stadsutvecklingsprocessen och i förvaltningen av stadens fastigheter. Stockholm ska fortsätta att växa och den täta staden har många fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv. Staden ska långsiktigt växa med fortsatt god finansiell styrka, trots att ny- och reinvesteringsbehovet ökar samtidigt som högt uppställda hållbarhetsmål ska nås. Översiktsplanens strategi om att satsa på fokusområden och strategiska samband är centralt för att uppnå målen om en socialt sammanhållen stad. Detta ställer krav på förmågan att prioritera i enlighet med stadens investeringsstrategi, fastighets- och lokalpolicyn och stadens översiktsplan.

Stadens höga investeringsnivå har under perioder finansierats genom försäljning av tillgångar som inte bedömts vara nödvändiga för stadens kärnverksamhet. Detta har begränsat upplåningsbehovet, men i takt med att investeringarna har ökat och försäljningar

minskat har staden upplåning stigit kraftigt. Det är därför angeläget att fortsatt pröva möjligheten att sälja fastigheter som inte är strategiska för staden, att minska investeringsvolymen i fastigheter som staden inte själv är hyresgäst i och att samarbeta med externa aktörer inom området samhällsfastigheter.

Genom samarbete med aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter kan stadens finansieringsbehov minskas och genomförandeförmåga öka. Vid sådana samarbeten kan viktig kunskap hos andra aktörer om styrning och uppföljning av projektframtagande, genomförande och förvaltning tillgodogöras staden och stärka den egna förmågan inom detta område. Staden kan på detta sätt undvika kostnader för räntor och avskrivningar, men får istället betala hyra för nyttjandet av anläggningen eller fastigheten. Alla kommande projekt ska därför analyseras noggrant ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv, för att staden ska kunna avgöra vilket alternativ som långsiktigt bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Oavsett vem som finansierar och genomför projektet så kommer den löpande kostnaden bäras av staden när staden själv nyttjar anläggningen eller fastigheten. Den stora potentiella nyttan i externa samarbeten ligger därför inom en effektivare styrning och uppföljning av projektframtagande och genomförande. I budgeten har därför målsättningar preciserats för ett ökat samarbete med externa aktörer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta i enlighet med stadens investeringsstrategi och fastighets- och lokalpolicy så att innehavet av fastigheter och lokaler utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler utvecklas
- skapa attraktiva och trygga livsmiljöer genom aktiv fastighetsförvaltning i såväl nyproduktion som reinvestering
- stärka samverkan med externa aktörer och privata fastighetsägare i syfte att säkerställa kommunkoncernens långsiktiga finansiella förmåga att utveckla staden samtidigt som stadens övergripande hållbarhetsmål nås, inte minst inom området samhällsfastigheter
- verka aktivt i områden där staden har ett stort fastighetsbestånd för att fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare aktivt arbetar för en socialt och ekologiskt hållbar stadsutveckling. Metoder för markanvisningar och planprocess ska väljas för att bidra till social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet
- berörda nämnder och bolagsstyrelser ska tillsammans med kommunstyrelsen utveckla en samlad gränsyta mot de aktörer som vill investera i samhällsfastigheter
- säkerställa samhällsservice och integrera behovet av förskolor, skolor, omsorgsbostäder, idrottsplatser med mera i ett tidigt skede i planeringen. Ändamålsenliga lokaliseringar ska erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd, som också ska lämna tydliga beställningar
- arbeta i enlighet med gemensam planeringsinriktning för utbyggnaden av skolor som utarbetats inom ramen för SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm), i syfte att säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skollokaler, såväl inom grundskola som inom gymnasiet
- tillvarata den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi
- stärka samordning avseende logistik och teknisk infrastruktur i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt, under exploateringsnämndens ledning, mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser

- stärka samverkan och helhetssyn kring stadens parker och naturområden inom stadens olika processer för planering, utveckling och förvaltning genom strategisk samordning som leds av trafiknämnden
- säkerställa styrgrupper för större stadsövergripande projekt med uppgiften att prioritera och leda utifrån ett stadsövergripande perspektiv

Klimat- och miljöarbete

Stockholm ska vara fossilfritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens miljöprogram 2020-2023 och *Handlingsplan för fossilfritt Stockholm 2040*. I handlingsplanen formuleras stadens klimatbudget med åtgärder och beting till 2023 och en ambition för totala klimatutsläpp till 2040. För att nå målen på kort och lång sikt fördelas beting till nämnder och bolagsstyrelser som får i uppdrag att upprätta en klimatbudget med målet att bidra till klimatomställningen. Av klimathandlingsplanen framgår genomförandeansvar och kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning av klimatbudgeten. Staden behöver möta utmaningarna i samarbete med andra aktörer, framförallt på regional nivå och näringslivet är en viktig aktör för att uppnå målen. Den särskilda satsningen på klimatinvesteringar ska påskynda kommunkoncernens insatser för klimatanpassning och minskad klimatpåverkan. Fokus är på åtgärder och insatser som styr mot energieffektivisering, solenergi, hållbara transporter samt klimatanpassningsåtgärder.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta in Stockholm stads miljöprogram 2020-2023, Handlingsplan för fossilfritt Stockholm 2040 inklusive utsläppsbeting, klimatbudget samt andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet i verksamhetsplanerna. Nämnder och bolag som har utsläppsbeting i klimathandlingsplanen ska arbeta in dessa i sina verksamhetsplaner och beskriva vilka aktiviteter/åtgärder som ska genomföras, så att uppföljning kan ske på åtgärd och beting. De nämnder och bolag som inte har beting ska beskriva i verksamhetsplan vilka åtgärder de avser vidta inom sina respektive verksamheter utifrån rådighet
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder så att stadens mål om ökad energieffektivisering uppnås
- arbeta mot avveckling av fossil olja för uppvärmning senast år 2025
- arbeta för att användningen av plast ska fasas ut så långt som möjligt i stadens verksamheter
- säkerställa att all stadsutveckling i Stockholms stad, egna och upphandlade transporter samt taxor och avgifter genomsyras av målen om minskad biltrafik, hållbart resande och miljöeffektiva transporter
- initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, och utnyttja möjligheter till utökad finansiering via stadens särskilda klimatinvesteringsatsning samt externa medel
- arbeta med att säkerställa en starkt biologisk mångfald
- arbeta för att öka användningen av biokol i stadens växtbäddar
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet
- stärka stadens förmåga att hantera effekter av värmeböljor och andra klimatrelaterade risker
- integrera dagvattenfrågor och miljö kvalitetsnormer i stadsutvecklingsprocesser
- minska kommunkoncernens klimat- och miljöpåverkan genom ökad andel ekologiska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna

- de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska förhålla sig till *Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat*.
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med EU:s avfallshierarki. Där det är möjligt ska avfallet återanvändas, eller i annat fall material- eller energi-återvinnas
- återbruka i så stor utsträckning som möjligt. Aktuellt utbud på Stocket återbruk bör alltid kontrolleras innan nyanskaffning av möbler och inventarier görs till stadens verksamheter.
- minimera verksamheternas tjänsteresor med flyg och bil till förmån för tåget samt uppmuntra digitala möten
- bistå Stockholms Stadshus AB i arbetet med att utveckla Stockholms fjärrvärme med utgångspunkt att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Värtan ska fasas ut, med ambitionen att vara avvecklade år 2022
- under samordning av kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden utveckla en tydlig kommunikation i klimat- och miljöarbetet som stärker måluppfyllelsen samt skapar engagemang och påverkar attityder och beteenden

Agenda 2030

FN fattade år 2015 beslut om Agenda 2030 med 17 globala mål för en hållbar utveckling. Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen på lokal nivå och agendan ska vara ett stöd för att utveckla stadens arbete för social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Målen är integrerade och odelbara, vilket innebär att framgång i ett mål ger positiva effekter på andra mål. Staden ska arbeta aktivt för att uppnå alla mål och arbetet ska ske inom ordinarie processer. Ökad jämställdhet, ökad social inkludering, minskad ojämlikhet och minskad klimatpåverkan är perspektiv som ska präglade genomförandet och bidra till att utveckla hållbarhetsarbetet brett.

Agenda 2030 ska bidra till att utveckla stadens hållbarhetsarbete, bland annat genom att stimulera till samverkan, stärka synergier och överbrygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter. För att åstadkomma en utveckling som tydligt styr mot de globala målen behövs beslut och ställningstaganden som drar åt samma håll. Stadens medarbetare behöver också arbeta tillsammans med stockholmarna, näringsliv, myndigheter, civilsamhälle, akademi samt övriga regionala, nationella och internationella aktörer. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 ska vara ett stöd i arbetet med att uppnå målen.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målsansvariga vilket framgår av direktiven till respektive nämnd/bolagsstyrelse. Målsansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda verksamheter i staden. Uppföljningen av hållbarhetsmålen kommer att vara viktig och ska i huvudsak bygga på indikatorer och nyckeltal som särskilt visar på styrkor och utvecklingsmöjligheter i staden hållbarhetsarbete. Uppföljningen samordnas av kommunstyrelsen.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- verka för genomförandet av Agenda 2030:s 17 globala hållbarhetsmål
- beakta Agenda 2030 i framtagande av styrdokument
- samverka med akademi, näringsliv och civilsamhälle för att utveckla stadens hållbarhetsarbete
- uppmuntra innovativa lösningar som stärker klimat- och hållbarhetsarbetet
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation om stadens arbete med Agenda 2030 som sprider kunskap om agendan

Samverkan för en trygg och säker stad

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Stadens Trygghetsprogram och Säkerhetsprogram är sammanlänkade och ska vara vägledande i arbetet. Stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är tvärsektoriellt och samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser ska ske regelbundet på såväl strategisk som operativ nivå. Brottsförebyggande arbete innebär det som staden gör för att förebygga att brott sker, därtill ska insatser genomföras som ökar tryggheten hos invånarna. Det handlar om att utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö, erbjuda sociala insatser och andra riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns. Socialnämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande brottsprevention inom socialtjänstens ansvarsområde. Ett förändrat omvärldsläge ställer ökade krav på höjd krisberedskapsförmåga och en kontinuerlig anpassning till planeringen för återtagande av det civila försvaret. Utöver intern samverkan är det angeläget att staden initierar och deltar i relevanta samarbeten med viktiga myndigheter och aktörer såsom Polisregion Stockholm, Region Stockholm, näringsliv och civilsamhället. Områden i staden med hög brottslighet och otrygghet kräver prioritering av gemensamma åtgärder som identifieras på central och lokal nivå. Här kraftsamlar staden i samverkan med polis och andra nyckelaktörer för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- under ledning av kommunstyrelsen prioritera och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja stadens resurser, sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. I kommunövergripande frågor som är inom socialtjänstens ansvarsområde samarbeta med socialnämnden
- under ledning av kommunstyrelsen planera för att höja den civila beredskapen samt bidra till planeringen och öva för stärkt civilförsvarsförmåga
- under ledning av kommunstyrelsen ta ett samordnat grepp gällande arbetet mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare befinner sig i situationer där individer utövar påtryckningar för att otillbörligen påverka tjänstemän i deras beslutsfattande och yrkesutövning
- under ledning av kommunstyrelsen vidareutveckla platssamverkan och platsaktivering genom förstärkt samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser samt andra relevanta aktörer
- bidra till en trygg och attraktiv boende- och stadsmiljö genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten och att lokala behov och förutsättningar inhämtas tidigt i processerna.
- utifrån relevant data, lokala lägesbilder och orsaksanalyser tillsammans med polis, näringsliv, civilsamhället och andra viktiga aktörer genomföra trygghetsskapande åtgärder i den offentliga miljön inom det egna ansvarsområdet. Åtgärderna ska inkludera ett barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och tillgänglighetsperspektiv.
- under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med polisen i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte möjliggöra för fler trygghetskameror på prioriterade platser i den offentliga miljön
- i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska utgå från handlingsplaner som innehåller lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter.
- intensifiera arbetet med säkerhetsskydd och informationssäkerhet

- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation i trygghets- och säkerhetsfrågor som sprider kunskap
- under samordning av kommunstyrelsen systematiskt samla och tillgängliggöra data med bäring på det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet

Samverkan för bostadsförsörjning

Ett kraftigt bostadsbyggande är en av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter och alla nämnder och bolagsstyrelser ska skapa förutsättningar för den höga ambitionen utifrån sina respektive uppdrag och stadens riktlinjer för bostadsförsörjning. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har ett utökat ansvar för samordning av stadens bostadsbyggande. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2030 och 70 000 bostäder till 2025. En god och medveten stadsutveckling bidrar till omställningen till ett klimatsmart Stockholm, ökar den sociala hållbarheten och bidrar till ett Stockholm som byggs samman.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa och inom staden samordna effektiva processer för en generellt hög takt i bostadsbyggandet och tillkommande samhällsservice
- starta och vidareutveckla större stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder
- planera för en mångfald av boende- och upplåtelseformer där målet för nyproduktion är att det ska råda en balans med lika delar hyresrätter och bostäder/äganderätter
- intensifiera arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för och öka insatserna för fler permanenta genomgångsbostäder för flexibel användning
- i planeringen utgå från de stadsövergripande planerna för vård- och omsorgsboende för äldre samt för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL
- i bostadsexploateringsprojekt pröva om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri

Samverkan för att fler ska bli självförsörjande och att etablering sker skyndsamt

Det sammantagna integrationsarbetet och mottagandet i staden ska skapa goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig på arbetsmarknad, bostadsmarknad och i samhällslivet. Stadens samarbete med näringslivet och andra aktörer genom integrationspakten förbättrar möjligheterna till integration, förkortar vägen till arbete, svenska språket och försörjning genom eget arbete. Alla nämnder och bolag behöver bidra i arbetet med att skapa förutsättningar för nyanlända att nå egen försörjning och egen bostad både under och efter etableringsfasen, och ska delta i stadens integrationspakt. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta mot samma mål och i god samverkan, med både interna och externa aktörer. I arbetet är det angeläget att stärka nyanlända kvinnors möjligheter till etablering.

Stadens arbetsmarknadsinsatser ges till personer som uppbär ekonomiskt bistånd och samordnas av Jobbtorg Stockholm. Stadens etableringscentrum rymmer insatser som särskilt syftar till att hjälpa nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål på arbetsmarknadsområdet med fokus på prioriterade målgrupper för att de, utifrån sina förutsättningar, ska ha ett arbete.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa en ändamålsenlig organisation och arbetssätt för nyanländas kommunmottagning och etablering
- vidareutveckla de kommunala etableringsinsatserna med syfte att förbättra arbetssätt och samordning
- stärka och särskilt prioritera samhällsvägledning och information till nyanlända kring bostadsfrågor och möjligheterna att hitta egen bostad
- skapa förbättrade möjligheter till integration för den enskilde genom att stärka samverkan med andra myndigheter samt med näringsliv och föreningar i linje med stadens integrationspakt
- öka samarbetet med näringslivet och andra externa aktörer under samordning av arbetsmarknadsnämnden för att skapa fler möjligheter till praktik eller anställning
- genom tät intern samverkan hitta platser för och möjliggöra lämpliga boendelösningar i mottagandet både på kort och lång sikt
- verka för att nyanlända ges förutsättningar att snabbt etablera sig i Stockholm genom studier och arbete
- vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet
- bidra till aktivitetsinsatser, bland annat, Stockholmsjobb, som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden
- ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsatt erbjuda feriejobb som är meningsfulla och erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden, för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation om nyanländas kommunmottagning och etablering som sprider kunskap

Samverkan för bättre företagsklimat

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål att ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. En styrgrupp för näringslivsfrågor under stadsdirektörens ledning leder kommunkoncernens strategiska arbete. Stadens näringslivspolicy ska ligga till grund för utveckling av stadens näringslivsarbete. Samverkan inom kommunkoncernen ska förbättras och insatser för att öka kännedomen om näringslivets betydelse för staden ska genomföras för att näringslivet ska bemötas med god service, effektivitet och rättssäkerhet. Arbetet med att utveckla stadens myndighetsutövning är en central del. Berörda nämnder ska verka för att myndighetsbeslut, om möjligt, ska hanteras som regelstyrda automatiserade myndighetsbeslut. Nämnder och bolagsstyrelser ska tillsammans utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. I detta arbete är NKI-mätningar samt samverkan mellan nämnder och bolag med kontaktytor mot näringslivet viktiga verktyg. Staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad. Samtliga nämnder och bolag ska ha en tillmötesgående och problemlösande inställning till företagets etablering och utveckling i Stockholm. Näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens arbete. Kompetensförsörjningen är avgörande för företagets investeringsvilja och för offentlig verksamhets möjlighet att skapa välfärd. Samverkan mellan det offentliga, näringsliv och universitet är av vikt för att fler studenter ska stanna i regionen. Arbetet med talangattraktion ska växlas upp för att locka hit kvalificerad arbetskraft, entreprenörer, studenter och forskare. Staden ska delta i arbetet med att säkerställa nödvändig flygkapacitet i regionen.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- samverka för att säkerställa ökat företagande och ett bra företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv i hela Stockholm
- utveckla service, effektivitet, stadsintern samverkan och tillgänglighet för företag och medborgare, inte minst genom e-tjänster
- utveckla kommunikation och skapa tydliga kontaktvägar och effektiv myndighetsutövning för att underlätta näringslivets etablering och utveckling
- inom sina ansvarsområden främja nyföretagande och entreprenörskap
- säkerställa att näringslivet ges goda förutsättningar i stadsutveckling och att näringslivets behov tas med i tidigt skede i planeringsprocessen
- säkerställa kontaktvägar in i staden för aktörer som har önskemål om att etablera sig som extern utförare av kommunala tjänster och/eller som vill utveckla samhällsfastigheter.

Internationalisering och internationella relationer

Stockholm har under de senaste decennierna utvecklats till en internationell storstad och i takt med detta har staden intensifierat sin internationella verksamhet och samverkan. Kommunkoncernens verksamhetsutveckling förbättras av en internationell utblick där vi lär av de bästa exemplen runt om i världen. Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar i klimatsamarbetet, där staden intar rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Internationellt samarbete och utbyte med andra städer skapar ökade möjligheter för att använda resurserna så effektivt som möjligt och öka graden av extern finansiering.

Utöver att stärka kommunkoncernens internationella samarbeten och relationer är ett viktigt steg i internationaliseringsarbetet att relevant information om stadens verksamhet finns tillgänglig på engelska eller andra relevanta språk. Det gäller även information i det offentliga rummet. Detta görs i syfte att underlätta för icke-svensktalande att ta del av relevant information om stadens verksamhet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- bevaka och tillvarata de möjligheter som erbjuds inom EU:s fonder och program att delta i innovations- och samverkansprojekt som stärker den sociala såväl som den ekologiska hållbarheten
- aktivt söka relevanta EU-bidrag för att öka graden av extern finansiering
- i enighet med stadens EU-policy bevaka och proaktivt arbeta med att påverka EU-lagar och beslut för att kunna säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet i stadens verksamhet
- aktivt söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor för att ökad verksamhetsutveckling i enighet med stadens internationella strategi
- under samordning av kommunstyrelsen utveckla det internationella perspektivet i sin kommunikation i syfte att nå fler målgrupper än svensktalande

Staden som arbetsgivare

Stockholm ska vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Chefsuppdraget förutsätter handlingskraft och ett ledarskap som präglas av kommunikation, tillit samt mod att hantera utmanande situationer och att aktivt leda förändringsarbete i en öppen och tillåtande kultur. Staden ska vara en organisation som lär av och samarbetar med andra aktörer, både offentliga och privata.

Stadens chefer ska stödja medarbetare att aktivt arbeta för att utveckla och omsätta idéer och förslag i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer stockholmarna till del. För att Stockholm ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service behöver kommun-

koncernen behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheten kräver. För att säkerställa behovet av kompetenta och engagerade medarbetare behöver kommunkoncernen kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare för att över tid, ha medarbetare med rätt kompetens, som vill bidra till att verksamheten utvecklas och når uppsatta mål. En sammanhållen lönebildning är central för att undvika löneglidning, uppnå tydlighet och stabilitet och stärka förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens. En god arbetsmiljö är fri från diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. I en väl fungerande arbetsmiljö är både personalrörlighet och sjukfrånvaron på en sund nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- verka för ett ledarskap präglad av kommunikation, tillit och mod
- verka för att stärka chefers förmåga att leda i förändring
- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens
- arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen
- säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända av medarbetare och chefer
- arbeta förebyggande och stödjande när medarbetare utsätts för våld och hot vid myndighetsutövning
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation och marknadsföring som stärker stadens arbetsgivarvarumärke

Lokalförsörjning

Stadens samlade fastighetsinnehav är omfattande, och berörda nämnders investeringsplaner innehåller flera större fastighetsutvecklingsprojekt. En stadsövergripande fastighets- och lokalpolicy som tydliggör målbilder, spelregler och ansvarsområden, som en förutsättning för en effektiv lokalhantering har tagits fram. Utgångspunkten är att stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna och area- och energieffektiva lokaler med hög grad av flexibilitet.

Investeringstakten för ett växande Stockholm innebär stora utmaningar, såväl resursmässigt som organisatoriskt, för att klara behovet av nybyggnad och reinvesteringar inom bland annat samhällsfastigheter, som lokaler för skola och omsorg. Tillgången på mark är också begränsad vilket ger att utbyggnad av viss samhällsservice redan idag delvis behöver ske på privat mark. Detta innebär att staden i ökad utsträckning kan behöva samverka med fler externa aktörer. För att begränsa investeringsutgifterna kommer staden i ökad omfattning och inom samtliga verksamhetsområden också behöva hyra lokaler externt. Staden har alltid i viss omfattning hyrt olika verksamhetslokaler till marknadsmässiga villkor av privata företag. Stadens ambition måste vara att arbeta för ett ökat utbud och fler inhyrningar från sådana samhällsfastighetsbolag inbegripet att dessa aktörer även kan hyra ut direkt till enskilt drivna verksamheter.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ta fram en stadsövergripande lokalresursplan som på kort och lång sikt tydliggör behov samt de behov som externa parter kan omhänderta, under ledning av kommunstyrelsen, i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser

- säkerställa stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov
- flytta ut från innerstad till ytterstad, under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB
- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning inom stadens fastighetsbolag och fastighetsförvaltande nämnder för att skapa utrymme för investeringar varvid inriktningen i stadens fastighets- och lokalpolicy ska beaktas
- i planering och byggande säkerställa behovet av erforderliga verksamhetslokaler, till exempel förskolor och särskilda boenden, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal samt detaljplaner
- i större nybyggnadsprojekt ha som utgångspunkt ett riktvärde om minst 25 förskoleplatser respektive minst 50 grundskoleplatser per 100 nya lägenheter, om annan planeringsgrund saknas
- öka samplanering vid utbyggnaden av skolor och nya idrottshallar. Aktuella skolor måste i förekommande fall säkras tillgång till sådana idrottshallar under skoltid genom ett separat hyresavtal mellan utbildningsnämnden och idrottsnämnden. Avsteg kan därmed ske från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid
- inom ramen för SAMS, i ökad omfattning, genomarbeta planerad ny kapacitet vid befintliga skolor i syfte att bättre säkerställa genomförbarheten. Samplanering ska ske med idrotts- och förskolelokaler där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid. Vid nybyggnadsprojekt bör, om förskola och grundskola samlokaliseras (samma tomt), detta ske genom att förskolan helt integreras i skolbyggnaden
- genomarbeta definitioner för elevkapacitet inom SAMS för att tydliggöra planeringsförutsättningarna samt utveckla processer för att omhänderta tillfälliga lokalbehov
- underställas stadens hyresförhandlingsfunktion för bedömning av samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag, samt underställas funktionen för samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring
- stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen ta fram ett gemensamt förslag till plan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende. Arbetet samordnas av äldre- och omsorgsnämnden som bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet. Äldre- och omsorgsnämnden ska även beakta behovet av seniorbostäder. Planen ska godkännas av kommunstyrelsen och är vägledande för samtliga nämnder gällande planering och förändringar av äldreboendebeståndet. Kommunfullmäktige ger enligt planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt
- stadsdelsnämnderna/regionerna ska årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Arbetet samordnas av socialnämnden som bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv. En samlad plan ska därefter godkännas av kommunstyrelsen som är vägledande för samtliga nämnder.

Inköp

Stadens inköpsverksamhet ska främja valfrihet, kostnadseffektivitet, miljö och klimat och social hållbarhet. Samarbete med externa aktörer för att säkerställa tillgång till tjänster av hög kvalitet ska vidareutvecklas. Staden köper stora mängder varor, tjänster och entreprenader. Som offentlig aktör är det viktigt att använda offentlig upphandling och inköp som ett medel för att driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning i enlighet med *Stockholms stads program för upphandling och inköp*. Arbetet förutsätter en hög grad av samverkan och kommunstyrelsen har en samordnande och stödande roll. Vidare har

arbetsmarknadsnämnden ett särskilt ansvar att erbjuda stöd vid användning av sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa att införandet av kategoristyrning, gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd får effekt i organisationen tillsammans med projekt *VINST (Verktyg för inköp i Stockholms stad)*
- säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprovning och dokumentation
- säkerställa att stadens inköp används som ett medel att kvalitetsutveckla verksamheterna samt driva utvecklingen i innovativ och ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar riktning
- säkerställa att stadens inköp är marknadsmässiga, konkurrensneutrala och säkerställer hög kvalitet och kostnadseffektivitet
- bidra till en ökad samverkan och dialog med leverantörer och branschorganisationer
- förbättra metoder för att tillvarata den potential som finns för anbud från små företag i offentlig upphandling, för sund konkurrens och ökad innovation
- utveckla mått och mätmetoder för att bidra till minskad klimatpåverkan genom stadens inköp
- säkerställa att man har tillräcklig kompetens för att kunna kravställa och genomföra upphandlingar samt förmågan till uppföljning av ingångna avtal
- säkerställa att de gemensamma digitala verktygen inom inköpsprocessen nyttjas

Skattesats

För år 2020 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,74 per skattekrona.

För år 2020 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Stockholm den 9 oktober 2019

Anna König Jerlmyr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för **Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 11

Beslut

3. Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser godkänns.

Resultatbudget

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Verksamhetens intäkter	8 474,3	8 488,5	8 737,2	8 890,9
Verksamhetens kostnader (-)	-50 823,8	-52 010,8	-52 220,5	-52 512,2
Avskrivningar (-)	-1 412,7	-1 556,4	-1 660,8	-1 723,0
Central medelsreserv (-)				
Oförutsedda behov	-619,6	-631,1	-631,1	-631,1
Prestationsreserv	-653,9	-777,5	-1 502,9	-2 052,9
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter m.m.	-1 320,6	-1 646,0	-1 794,0	-1 837,0
Verksamhetens nettokostnader	-46 356,3	-48 133,3	-49 072,1	-49 865,3
<i>Relativförändring</i>		3,8%	2,0%	1,6%
Skatter	48 889,2	50 844,9	52 370,2	54 307,9
Begravningsavgift	180,1	186,0	191,4	198,9
Inkomstutjämning	-3 936,7	-4 489,3	-4 619,7	-4 799,8
Kostnadsutjämning	-739,4	-597,0	-602,1	-606,9
Regleringspost	421,6	1 007,4	1 176,8	1 014,9
Generellt statsbidrag	231,6	156,1	0,0	0,0
Fastighetsavgift	1 208,1	1 242,2	1 242,2	1 242,2
LSS-utjämning	-1 448,9	-1 557,3	-1 570,6	-1 583,2
Verksamhetens resultat	-1 550,7	-1 340,3	-883,9	-91,3
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	56,2	26,7	-35,6	-51,4
Utdelning Stockholms Stadshus AB	1 500,0	1 325,0	1 100,0	600,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-5,4	-11,3	-16,7	-24,2
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	163,8	433,1
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	163,8	433,1

Investeringsplan

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Investeringsutgifter	-8 491,0	-7 260,2	-7 090,1	-7 165,6
Investeringsinkomster	965,0	920,0	920,0	890,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 400,0	- 500,0	- 400,0	- 400,0
Nettoinvesteringar (-)	-7 926,0	-6 840,2	-6 570,1	-6 675,6
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	163,8	433,1
Avskrivningar	1 412,7	1 556,4	1 660,8	1 723,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	6 313,2	5 083,7	4 545,5	4 319,5
Summa finansiering investeringsplan	7 926,0	6 840,2	6 570,1	6 675,6
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0

Kommunstyrelsen m.m.

Stockholm ska vara en stad där fler människor sätts i arbete och växande företag förenas med en hållbar bostadsbyggnadstakt och ledande kvalitetsutveckling i stadens verksamheter med ett fokus på kärnverksamheten. Kommunstyrelsen ska samordna stadens insatser för att säkerställa människors möjlighet till arbete och bostad och leda stadens systematiska kvalitetsarbete. Kommunstyrelsen m.m. har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmana till vidtagande av verk samma åtgärder vid behov. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, integrationsutskott, trygghetsutskott, råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Kontoret har ansvaret för att centralt samordna stadens verksamheter för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget.

Stadsledningskontoret har främst ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av:

- ekonomistyrning och finansstrategi
- strategiskt innovationsarbete och kvalitetsutvecklingsfrågor
- övergripande och strategiska personal- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering
- stadens miljö- och klimatarbete
- stadens arbete med klimatbudget
- stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling
- stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, säkerhetsarbete inklusive informationssäkerhet, däribland utveckling av arbetet med ordningsvakter, trygghetskameror, inhämtande och analys av data, orsaksanalyser, platsamverkan, samverkan med polisen, arbetet mot det dödliga våldet i kriminella miljöer, arbetet mot våldsbejakande extremism samt totalförsvarsfrågor. I kommunövergripande frågor som är inom socialtjänstens ansvarsområde samarbeta med socialnämnden.

- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet
- inköpsverksamheten i kommunkoncernen
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden
- stadsövergripande, strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- digital utveckling, it-strategier och it-säkerhet

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 423,2	-1 421,0	-1 410,3	-1 408,3
Drift och underhåll	-1 423,2	-1 421,0	-1 410,3	-1 408,3
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	46,6	47,6	47,6	47,6
Netto	-1 376,6	-1 373,4	-1 362,7	-1 360,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Budgeten för 2020 minskar med 3,2 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Medel förenade med genomförandet av *Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad* finansieras genom disposition av eget kapital. Taket för denna typ av projektfinansiering sätts för 2020 till 120 mnkr.

För år 2020 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Moderata samlingspartiet	29 438
Socialdemokratiska arbetarpartiet	20 259
Liberalerna	14 559
Miljöpartiet de gröna	13 792
Centerpartiet	12 309
Vänsterpartiet	12 043
Kristdemokraterna	7 889
Sverigedemokraterna	4 895
Feministiskt initiativ	2 046
SUMMA	117 230

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	560
Partistöd per mandat	406

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Ersättningarna fördelar sig enligt följande (tkr):

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder

- Stockholm Business Region AB inkl. marknadsförings- och entreprenörsstöd	110 800
- Stockholm Film Fund	5 000
- Stiftelsen Electrum	7 500
- STING	3 000
- ECCAR	15
- Urban ICT Arena	1 400
- Digital Demo Stockholm	500
- Stiftelsen Global Village	600

Medlemsavgifter

- Förbundsavgift Sveriges Kommuner och Landsting, SKL	22 939
- Medlemsavgift Storsthlm	18 520
- Medlemsavgift Mälardalsrådet	1 350
- Stockholmsregionens Europaförening	2 500
- Eurocities	230
- Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär, SSBF	401 516
- Medlemsavgift ICLEI	35
- Medlemsavgift i Filmpool Stockholm-Mälardalen	3 600
- Medlemsavgift Samverkan Stockholmsregionen	1 400

Bidrag till akademien

- Handelshögskolan i Stockholm	2 000
- Professur i stadshistoria	280
- Vetenskapsstaden	2 600
- Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
- OpenLab	2 800
- Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000

Övriga ersättningar

- Partistöd med mera	46 046
- Stadens hederspriser	700
- Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 300
- Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	240
- Stockholm Impact Award	1 200
- Föreningen Spårvagnsstäderna	100
- Pris till Katarina Taikons minne	100
- Livräntor, Mälarens vattenvårdsförbund, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF	1 530
Summa	649 401

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med 99,0 mnkr för 2020. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6,0 mnkr. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta. Bolaget handlägger även entreprenörssstöd inom en årlig ram om 5,8 mnkr. Medlen är avsatta under kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2020 är 18,5 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Alla stockholmare ska ha en god och trygg boendemiljö i sin stadsdel. Upprustningen av bostäder och fysisk omvandling av stadsmiljön är den drivande kraften i utvecklingen och ska ske samtidigt med satsningar på trygghet, integration, utbildning, jobb och företagsutveckling. Stockholm ska utvecklas till att bli en mer hållbar och modern stad och även en tryggare stad där människor kan röra sig ute och inte begränsas av att de upplever sig otrygga. Kommunstyrelsen har ett samlat grepp med fokuserade insatser för att göra Stockholms alla stadsdelar säkra och trygga.

Kommunstyrelsen har en viktig roll i att strategiskt driva på arbetet med tillgänglighet och delaktighet för att staden, dess service och verksamheter kommer alla till del på ett inkluderande sätt.

Till följd av de senaste årens försämring av det säkerhetspolitiska läget i världen och runt Östersjön intensifieras nu arbetet med att höja Sveriges krisberedskaps- och försvarsförmåga. En viktig del är kommuners och regioners insatser inom civilt försvar. Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadens trygghets- och säkerhetsinsatser inom ramen för regional samverkan förstärks och att synergier med övriga samverkansparter utvecklas.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- förstärka det strategiska samarbetet med regionen för att kunna erbjuda sammanhållen vård och omsorg för äldre, med fokus på trygghet och kontinuitet, som är även samhällsekonomiskt effektivt

- i samverkan med stadsdelsnämnderna och äldrenämnden utveckla och förbättra stadens kommunikationskanaler för målgruppen äldre
- tillsammans med överförmyndarnämnden undersöka möjligheterna att få statlig ersättning för nämndens nationella ansvar för ärenden rörande utvandrade personer
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, integrationsutskottet och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration
- samordna berörda nämnder och bolagsstyrelser samt SHIS arbete med att till skapa genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering
- tillsammans med kulturnämnden: kulturförvaltningen arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek utifrån ett barn-, jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB och stadsbyggnadsnämnden utreda trygghetscertifiering vid nyproduktion samt mål om att hela allmännyttan är trygghetscertifierad år 2030
- leda och koordinera stadens trygghetsinsats genom att utveckla arbetet med stadsövergripande ordningsvakter, trygghetskameror, platssamverkan, totalförsvarsfrågor, åtgärder mot terrorism, inhämtande och analys av data, orsaksanalyser, samverkan med polisen, arbetet mot det dödliga våldet i kriminella miljöer och arbetet mot våldsbejakande extremism
- stödja stadsdelsnämnderna, socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden att höja sin kunskap och utveckla systematiska arbetssätt för att motverka våldsbejakande extremism
- i samverkan med trafiknämnden och Polisen arbeta med åtgärder för platser som är särskilt sårbara för terrorattentat
- prioritera, samordna och leda stadens arbete mot stärkt krisberedskaps- och civilförsvarsförmåga. Arbetet ska ske i nära samarbete med övriga relevanta myndigheter som Länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Region Stockholm med flera
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser
- fortsatt hålla ihop och utveckla arbetet med trygghetsinvesteringar som bottnar i lokala lägesbilder och orsaksanalyser
- följa upp arbetet med den handlingsplan som är kopplad till den övergripande samverkansöverenskommelsen med polisen
- stödja nämnder och bolagsstyrelser i det fortsatta arbetet utifrån stadens reviderade styrdokument för trygghets- och säkerhetsarbetet
- genomföra stadens trygghetsmätning
- leda och samordna arbetet för att staden inte ska ha några särskilt utsatta eller några utsatta områden
- leda stadens arbete och utveckla en stadsövergripande strategi mot det dödliga våldet i kriminella miljöer
- aktivt eftersträva nya, verkningsfulla brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder och sprida dessa i staden
- utreda en testverksamhet för multisensorer i staden
- utveckla stadens inhämtning och tillgänglighet av relevant data och fördjupad analys inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet samt stötta stadens trygghetssamordnare i arbetet med orsaksanalyser
- i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka organiserad brottslighet
- följa och stödja stadens hantering av barn till anhöriga som återvänder till Sverige efter att ha deltagit i strider i krigsdrabbade områden

- i det stadsövergripande arbetet för stärkt civilförsvarsförmåga säkerställa att berörda verksamheter har tillräcklig förmåga att delta i den nationella totalförsvarssövningen TFÖ 2020
- utveckla arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser samt fortsätta arbetet med särskilda klimatrelaterade risk- och sårbarhetsanalyser
- säkerställa att stadens insatser inom ramen för Samverkan Stockholmsregionen förstärks och att synergier med övriga samverkansparter utvecklas i enlighet med Målbild 2019-2022 som aktörerna gemensamt tagit fram
- skapa förutsättningar för att stadens samlade krisberedskapsförmåga utvecklas liksom arbetet med säkerhetsskydd och informationssäkerhet
- delta i planeringsprocessen för styrel i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål
- i samarbete med kulturnämnden, exploateringsnämnden och idrottsnämnden delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- säkerställa att funktionshinderperspektivet beaktas i stadens verksamheter, med bistånd av kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor
- stärka möjligheterna för personer med olika funktionsnedsättningar att få arbete inom staden
- samordna stadens arbete mot otillåten påverkan för att hindra att stadens medarbetare befinner sig i situationer där individer utövar påtryckningar för att otillbörligen påverka tjänstemän i deras beslutsfattande och yrkesutövning

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling. Staden fortsätter att växa med fler bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kommersiella lokaler, kultur- och idrottslokaler samt utveckling av ny infrastruktur. Kommunstyrelsen samordnar stadens agerande gentemot externa parter avseende strategiska infrastrukturfrågor. Stockholm ska vara fossilfritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling.

Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politiska områden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. Kommunstyrelsen ska leda och samordna insatserna för att Stockholm ska vara världsledande i förverkligandet av Parisavtalets målsättningar. En klimatbudget fördelas utifrån åtgärder och utsläppsbeding och kommunstyrelsen ansvarar för den löpande uppföljningen. Innovation och samverkan ska stärkas och staden ska vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet.

Kommunstyrelsen ska samordna stadens arbete och stödja nämnder och bolagsstyrelser med att verka för att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Kommunstyrelsen ska vara drivande i stadens arbete med mål 5 *Jämställdhet*, mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden), mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden), mål 9 *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* (tillsammans med trafikinämnden), mål 10 *Minskad ojämlikhet*, mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*, mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* samt mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*. Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030 ska vara ett stöd i arbetet med att uppnå målen.

Kommunstyrelsen samordnar stadens agerande gentemot externa parter avseende strategiska infrastrukturfrågor. Stadens uppfattning är att beslut om trängselskatt ska vara föremål för beslut lokalt och att intäkterna från trängselskatten ska stanna i Stockholm. Ett lokalt beslutsfattande ger större möjligheter till en dynamiskt användande för att säkerställa en bättre framkomlighet. Staden ska vara med och besluta om de eventuella korrigeringar av systemet som kan bli aktuella i och med Trafikverkets genomlysning var fjärde år i enlighet med Sverigeförhandlingens avtal.

Kommunstyrelsen har det strategiska ansvaret för näringslivsfrågor och ska säkerställa att stadens organisation, ledning och styrning vägleds av tydliga kriterier som främjar innovation, kvalitet och höjd produktivitet. Kommunstyrelsen ska leda stadens arbete för att göra Stockholm till den naturliga staden och regionen för företag att etablera sig i framför andra städer i Europa. Särskilt infrastrukturinvesteringar och bostadsbyggande ska prioriteras för att skapa gynnsamma förutsättningar för jobb, företagande och tillväxt i Stockholm. Vidare ska kommunstyrelsen leda det stadsövergripande arbetet med att utveckla och förfinas stadens regelverk som påverkar förutsättningar för näringsverksamhet i syfte att minimera regelbördan för företagen. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft, framtidsvillkor och nya arbetstillfällen.

Kommunstyrelsen ska leda stadens arbete med att verka för att få till stånd en etablering av ett av världens ledande universitet i Stockholm för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen är viktigt för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. Behovet av förskolor och skolor ökar under perioden. För att stärka samplaneringen och för att säkerställa en stadsövergripande syn för ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsöverenskommelse
- tillsammans med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för boendeformen hyrköp
- föra dialog med byggaktörer och fastighetsägare för att undersöka förutsättningar för dessa att tillskapa talangbostäder
- utveckla arbetet med näringslivsfrågor i stadens stadsutvecklingsprocesser
- tillsätta ett uppdrag om framtidens välfärd i syfte att utforma förslag för en reformagenda för ökad produktivitet, bättre tjänster till stockholmarna och särskilt analysera reformer som stärker digitalisering, organiseringen av stadens förvaltningar och verksamheter, kompetensutveckling hos medarbetare samt se över lokalutnyttjande
- samarbeta med arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden om näringslivets kompetensförsörjningsbehov
- samordna stadens näringslivsarbete genom styrgruppen för näringslivsfrågor bestående av representanter från relevanta nämnder och bolagsstyrelser

- främja utvecklingen av film- och tv-produktion i staden som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna
- leda och samordna arbetet med SAMS, samordnad skolplanering i Stockholm, som ska säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skolorer samt genomarbeta definitioner för elevkapacitet för att tydliggöra planeringsförutsättningarna och utveckla processer för att omhänderta tillfälliga lokalbehov
- verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten
- bistå fastighetsnämnden i dess arbete med att avyttra fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden
- tillsammans med socialnämnden, äldre- och utbildningsnämnden och idrottsnämnden utreda en samlad organisation som stödjer stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter i form av nybyggnation och ändrad användning av befintliga fastigheter. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras
- leda arbetet med att implementera Agenda 2030 i stadens hållbarhetsarbete samt uppnå de 17 globala målen
- ta fram en modell för uppföljning av stadens hållbarhetsarbete i enlighet med Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål
- stärka stadens kommunikation inom hållbarhet
- implementera Stockholm stads miljöprogram 2020-2023 och Handlingsplan för fossilfritt Stockholm 2040 inklusive utsläppsbeting och klimatbudget
- ansvara för uppföljning av nämnders och bolagsstyrelser arbete med Handlingsplan för fossilfritt Stockholm 2040 med tillhörande klimatbudget med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden
- vidareutveckla styrningen inom miljö- och klimatområdet genom att bland annat styra särskilda medel för klimatinvesteringar till satsningar med störst klimatnytta
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB och Stockholms Hamn AB och driva avvecklingen av oljeverksamheterna vid Loudden
- utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och bistå stadsbyggnadsnämnden i planeringsarbetet i enlighet med Lagen om kommunal energiplanering
- samordna stadens kartläggning över egna verksamheters elbehov idag samt prognos framöver för att hitta långsiktigt hållbara lösningar
- fortsätta dialogen med AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) om Region Stockholms förlängning av Spårväg City till Norra Djurgårdsstaden
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och i områden som domineras av bostäder
- utreda hur staden kan bli en klimatpositiv stad 2040
- utreda vad som krävs för att nå en utsläppsfri innerstad 2030
- samordna stadens särskilda satsning på klimatinvesteringar och rikta insatser mot projekt som ger största möjliga klimatnytta med fokus på åtgärder som styr mot energieffektiviseringar, solenergi, hållbara transporter samt klimatanpassning
- verka för kranmärkning av stadens verksamheter

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stockholms stad utgör en av landets största offentliga ekonomier. Den absoluta merparten av stadens ekonomiska medel utgörs av skattemedel från stockholmarna. Det är därför av synnerlig vikt att fortlöpande säkerställa effektivast möjliga resursanvändning inom stadens verksamheter och att alltid upprätthålla budgetbalans. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmana till vidtagande av verk samma åtgärder vid eventuella underskott.

Den växande staden innebär stora investeringar, vilket kräver ekonomisk och tidsmässig prioritering, god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt. För att begränsa investeringsutgifterna kommer staden i ökad omfattning prioritera hårdare och inom samtliga verksamhetsområden, efter grundlig analys, pröva att öka andelen externa inhyrningar.

Ideella föreningar gör stora och viktiga insatser. Därför ska staden utveckla och stärka samarbetet med civilsamhället och skapa goda förutsättningar för idéburna organisationer som driver verksamhet för stockholmarna. All hantering av allmänna medel måste ske ansvarsfullt, transparent och med möjlighet till kontroll. För att säkerställa att föreningsbidrag ges i enlighet med kommunens övergripande prioriteringar, används till de syften som de är ägnade och inte ges till föreningar som inte delar grundläggande demokratiska värderingar, kommer kommungemensamma riktlinjer att formuleras. Alla nämnder och förvaltningar som ger bidrag till föreningar, måste dels säkerställa att bidrag endast ges i enlighet med dessa riktlinjer, dels kontrollera att bidragen används i enlighet med det syfte som de ges. Inom ramen för gällande lagstiftning upprättas ett kommungemensamt register över föreningar som mottagit bidrag och som ska tillgängliggöras för berörda nämnder och förvaltningar.

Kommunstyrelsen ska samarbeta med regionens universitet och högskolor, bland annat Kungliga Tekniska högskolan, Stockholms universitet och Karolinska Institutet kring forskning, utbildning, utveckling och innovation samt arbeta strategiskt för att öka den externa FoU-finansieringen.

Stockholms stad är en stor och komplex organisation med behov av central samordning och tydlig målstyrning för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Denna samordning är kommunstyrelsens ansvar. Staden ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möjliga styrning av staden. Kommunstyrelsen ska bidra till ett helhetsgrepp och tydlighet i styrning och kvalitetsarbete inom staden. Styrdokument och styrprocesser ska vara samordnade och främja kostnadseffektivitet och verksamhetsutveckling. Kommunstyrelsen ska vidare främja en innovativ och lärande organisation.

För att säkerställa stadens behov av kompetenta medarbetare behöver staden kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden har ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymerna som den växande staden kräver
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att skapa en effektivare verksamhet genom en ökad samverkan med varandra

- tillsammans med Stockholms Stadshus AB leda arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag, från innerstad till ytterstad
- med en strikt kostnadskontroll, leda och samordna stadens arbete med digitalisering, robotisering och artificiell intelligens (AI) liksom insatser kring förändringsledning samt utveckla en AI-strategi för Stockholm med syfte att arbeta mer proaktivt med big data och sensorer kopplat till artificiell intelligens
- tillsammans med trafiknämnden och Stokab, planera för och tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning
- följa upp och kontinuerligt utveckla stadens investeringsstrategi samt utreda förutsättningarna att slå den samman med fastighets- och lokalpolicyn i syfte att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och långsiktiga driftskostnader
- kontinuerligt utveckla stadens projektstyrningsmodeller och stötta nämnder och bolagsstyrelser i implementering av dessa
- utveckla innovationsarbetet till ett Stockholm lab, för att uppmuntra att tvärsektorieella samarbeten ska uppmuntras och nya metoder kan prövas i stadens verksamheter. Stockholm lab ska uppmuntra nya innovativa lösningar på stadens problem som kan vara skalbara
- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin
- utveckla analys- och prognosarbetet samt förbättring av systemstöd i samarbete med stadens nämnder, för att öka möjligheten att vidta åtgärder i tid
- ansvara för att det finns forum för styrning av stora fastighets- och stadsutvecklingsprojekt med uppgiften att prioritera utifrån kommunkoncernnyttan
- utreda digitaliserad hantering av föreningsbidraget samt i samarbete med berörda nämnder utveckla en långsiktig stadsövergripande samordning och uppföljning som främjar jämlika förutsättningar för det lokala civilsamhället
- fortsätta att utarbeta och genomföra insatser för att säkra stadens chefs- och kompetensförsörjning inklusive ledarutveckling
- ge förutsättningar för utveckling av chefer och medarbetare i förändringsarbete för att skapa goda förutsättningar att möta ett föränderligt arbetsliv
- i samverkan med exploateringsnämnden, socialnämnden, äldre- och utbildningsnämnden och idrottsnämnden inrätta en organisation och funktioner för att stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av omsorgsbostäder, vård- och omsorgsboenden, pedagogiska lokaler och idrottsanläggningar
- i samråd med berörda nämnder utveckla behovsanalyser för att tydliggöra och underlätta för externa aktörer att medverka i utbyggnaden av förskolor, skolor och idrottsanläggningar
- på kort och lång sikt tydliggöra behov i en stadsövergripande lokalresursplan i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, varvid hänsyn ska tas till vilka behov som kan omhändertas av externa parter
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och äldre- och utbildningsnämnden fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Utsläpp från Stockholms stads flygresor	1 080 ton CO2	1 050 ton CO2	1 020 ton CO2
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30%	30%	30%
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34%	34%	34%
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	7%	7%	7%
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)	100%	100%	100%
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30%	30%	30%
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34%	34%	34%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdiallog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska göra en översyn av fördelningsmodellen för medel för handläggning av ekonomiskt bistånd, i syfte att skapa enhetlighet och goda planeringsförutsättningar. (1.1)	2020-01-01	2020-03-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utveckla feriejobb och Stockholmsjobb med målet att fler kan bidra till stadens utbud av arbetsmarknadsinsatser (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med näringslivet, kommunstyrelsen och utbildningsnämnden kartlägga Stockholms kompetensförsörjningsbehov (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram en samordnad analys av gemensamt insamlad data kring trygghet över staden med utgångspunkt i Trygghetsmätningen, Stockholmsenkäten, relevanta skolenkäter, Tyck till appen samt annan väsentlig information (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska implementera framtaget Trygghetsprogram samt följa upp implementeringen (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda placering och funktion för trygghets- och säkerhetspunkter dit invånare kan bege sig vid samhällsstörningar (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med berörda nämnder ta fram stadsövergripande riktlinjer för föreningsbidrag och lokaluthyrning som möter stadens demokrativillkor. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser ta fram en plan för krigsorganisation och krigsplacering av personal (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna utveckla stadens arbete med orsaksanalyser kopplat till implementeringen av Trygghetsprogrammet (1.2)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska ta fram och implementera en plan för kunskapshöjande insatser inom krisberedskap och civilt försvar (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur relationen mellan Storstockholms Brandförsvär och förbundets medlemskommuner fungerar vid höjd beredskap (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda principer för installation av reservkraft vid nybyggnation (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen arbeta mot våldsbejakande extremism och stödja lokalförvaltande organisationer i arbetet med demokratisäkring, till exempel genom att bidra med kompetensutveckling (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska samordna arbetet med att utforma ett minnesmärke efter händelsen på Drottninggatan den 7 april i samarbete med trafiknämnden, kulturnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska klotter i staden samt, om möjligt, samverka med privata fastighetsägare. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda ersättningsmodellen för skolskjuts och föreslå en ersättningsmodell som täcker kostnaderna där de faktiskt uppstår (1.3)	2020-01-01	2020-03-31
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda effekter och konsekvenser av en eventuell utökad målgrupp för stadens avhoppbarverksamhet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda och tydliggöra ansvaret gällande tillsyn av försäljning av folköl och tobak. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska strukturera hur staden ska arbeta med att tillgängliggöra digital offentlig service i enlighet med EU:s webbtillgänglighetsdirektiv. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbetet med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen implementera tak över huvudet-garantin i enlighet med den översyn som gjorts. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda möjligheterna att i samarbete med berörda aktörer inrätta ett länsövergripande centrum för personer som är offer för prostitution, människohandel för sexuella ändamål eller sexuellt våld. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för, och de ekonomiska konsekvenserna av, att införa den så kallade Laholmsmodellen med större flexibilitet inom ledsagning. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag till färdplan med tillhörande kostnadsanalys för införandet av en enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta arbetet med att implementera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, genomföra en kartläggning av problemen och i samråd med berörda nämnder och kommunstyrelsen ta fram ett nytt program för perioden 2021-2025. (1.4)	2020-01-01	2020-08-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en stadsövergripande boendeplan för våldsutsatta där tillgången till akut- och genomgångsbostäder säkerställs i relation till biståndsbehovet (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna påbörja ett pilotsamarbete med Region Stockholm för att stärka en sammanhållen vård och omsorg för äldre samt utveckla ett relevant systemstöd för detta. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna göra en översyn över stadens kommunövergripande verksamhet inom verksamhetsområdet (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen se vilka effekter som realiserats vid införande av Smarta lås i hemtjänsten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över reglerna för biståndsbedömningen för och behovet av dagverksamhet. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda och analysera biståndsbeslut som i förvaltningsdomstol gått staden emot, i syfte att öka likställigheten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden säkerställa att det moderna sociala systemet möjliggör integration med privata utförars system (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska från äldrenämnden överta ansvaret för Äldre- vänlig stad (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda hur uppföljning av verksamheten, avtal och utformningen av hemtjänstpengen bättre kan främja hög kvalitet inom hemtjänsten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden ta fram fler webbaserade utbildningar (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda behovet av och formerna för ett modernt mellanboende (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen se över reglerna för köhantering för särskilda boenden i syfte att minska kostnaderna för tomgångshyror (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa IBIC inom biståndsbedömning för äldre. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för legitimerad personal inom äldreomsorgen, i syfte att underlätta nyrekrytering och minska personalomsättningen inom gruppen. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024 (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden utreda hur det är möjligt att sänka kostnaderna för beslutsprocesserna i projekten (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden och fastighetsnämnden utreda möjligheten att underlätta för kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård i syfte att levandegöra en unik plats i staden för stockholmare och besökare (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna och formerna för en ökad samverkan mellan kulturförvaltningen och stadsarkivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden se över lokalbeståndet och möjligheten till inhyrning i utbildningsnämndens lokaler eller andra praktiska samverkanslösningar, förutsatt att det inte finns platsspecifika värden som riskerar att gå förlorade (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stockholms Stadsteater AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med gemensam identitet genom en hållbar och enhetlig förvaltningsmodell där utökade öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande kan samordnas med husets samtliga hyresgäster.(2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden organisera påverkansarbete för nya styrmedel för ett fossilfritt Stockholm. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030.(2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande trädmål (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning såväl i vatten som på land (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med servicenämnden utvärdera nuvarande intäktsmodell för servicenämnden. (3.1)	2020-01-01	2020-03-31
Kommunstyrelsen ska se över formerna för hur uppsiktsplikten över kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret ska utövas (3.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska göra en översyn av det fasta anslaget inom verksamhetsområdet Stöd och service till personer med funktionsnedsättning. (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med utbildningsnämnden och SISAB inom ramen för SAMS genomlysna kostnaderna för om- och tillbyggnadsprojekt på befintliga skolor (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, idrottsnämnden samt kulturnämnden: kulturförvaltningen se över vilka styrdokument som reglerar fritidsområdet i Stockholms stad samt hur de påverkar fritidsverksamheternas inriktning och måluppfyllelse (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda fältassistenternas organisatoriska tillhörighet, uppdrag och finansiering (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska ta fram ett nytt Program för kvalitetsutveckling där stadens innovations- och digitaliseringsarbete är integrerat (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska undersöka möjligheten att etablera ett närmare samarbete med Karolinska Institutet på en strategisk nivå rörande forskning, utveckling, innovation och utbildning. (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda stadens framtida delaktighet i Mälardalsrådet med anledning av att Region Stockholm har ett nytt regionalt utvecklingsuppdrag (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda på vilket sätt stadens lokalorganisation ska utformas för att optimera och säkerställa en effektiv lokalförsörjning (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stärka och utveckla stadens lokalförsörjningsarbete genom att ta fram en för staden samlad, övergripande och gemensam lokalresursplan (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda hur staden ska utveckla kommunikationskanaler och information i det offentliga rummet i syfte att tillhandahålla information på engelska och andra språkgrupper. (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska genomföra en förstudie avseende utveckling av informationsarkitektur (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska realisera en plan för artificiell intelligens (AI), automatisering och maskininlärning (ML) (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska realisera en ny försörjningsstrategi inom it-området (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med överförmyndarnämnden ta fram ett förslag till genomförande för implementering av en förvaltningsalternativ upphandling av förvaltningstjänster med tillhörande konsekvensanalyser. (3.2)	2020-01-01	2020-04-30
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna och berörda nämnder i deras arbete med vidareutbildning och kompetensutveckling av medarbetare som saknar relevant grundutbildning (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till ökad samlokalisering mellan folkbibliotekens verksamheter och stadsdelarnas medborgarservice i syfte att förenkla för medborgarna, effektivisera stadens lokalförsörjning och stärka stadens offentliga mötesplatser (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **kommunstyrelsen m.m.** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 11

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.
4. Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för kommunstyrelsen m.m. godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisions-sed. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Kommunfullmäktiges presidiums förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-32,0	-32,5	-33,0	-33,5
Intäkter	2,6	2,6	2,6	2,6
Netto	-29,4	-29,9	-30,4	-30,9

Förslaget till budgetram för 2020 har enligt god revisionssed beretts av kommunfullmäktiges presidium. Budgeten för 2020 ökar med 0,5 mnkr jämfört med 2019. Förändringarna framgår av bilaga 2.

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetssätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **revisionskollegiet** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 11

Beslut

5. Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för revisorskollegiet godkänns.

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörligt verkande vid röstning.

Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-50,3	-5,5	-6,4	-62,4
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-50,3	-5,5	-6,4	-62,4

Budgeten för 2020 minskar med 44,8 mnkr jämfört med 2019. Minskningen beror på att inget allmänt val kommer att genomföras under året. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **valnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Utifrån en bred kompetens ska stadsdelsnämnderna erbjuda en hållbar samhällsservice av hög kvalitet.

Stadsdelsnämnderna ska vara en lokal länk samt ansvara för dialog mellan medborgare, stadens förvaltningsorganisation och förtroendevalda. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att säkerställa likställigheten över staden i den service som erbjuds stockholmarna inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Stadsdelsnämnderna har en viktig roll i stadens trygghetsskapande arbete. Arbetet innefattar såväl sociala förebyggande insatser och fysiska åtgärder i närmiljön. En nära samverkan med lokalpolisen, brandförsvaret, lokala näringslivet, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad, samt delta i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ger alla stockholmarna möjligheter till möten och rekreation.

Nyanlända stockholmarna ska få goda förutsättningar att etablera sig genom studier, på arbetsmarknaden, bostadsmarknaden och i samhället i stort. Det gemensamma ansvaret för ett hållbart mottagande i staden och snabb etablering kräver en nära samverkan mellan stadens verksamheter och förvaltningar.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med jobbtorg
- mottagande och integration av nyanlända
- stadsmiljöarbete
- lokalt näringslivsarbete kopplat till trygghets- och stadsmiljöuppdraget
- lokalt trygghetsarbete och lokal platssamverkan
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- tillsyn av försäljning av alkohol, tobak, e-cigarettor och påfyllnadsbehållare
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Från och med 1 juli 2020 minskas antalet stadsdelsnämnder från 14 till 13 genom att stadsdelsnämnderna Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö förs samman. Beslut kommer att fattas i kommunfullmäktige under 2020.

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, barn, kultur och fritid, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-21 818,0	-22 377,4	-22 553,6	-22 769,1
Drift och underhåll	-21 674,8	-22 218,4	-22 394,6	-22 610,1
Avskrivningar	-134,5	-147,7	-147,7	-147,7
Internräntor	-8,7	-11,3	-11,3	-11,3
Intäkter	678,0	712,0	712,0	712,0
Summa stadsdelsnämnder - netto	-21 140,0	-21 665,4	-21 841,6	-22 057,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0

Systemet för fördelning av resurser utgår från stadsdelsnämndernas verksamhetsansvar och befolkningsstruktur. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det förväntade behovet och inte utifrån faktiska kostnader. I fördelningen ingår löpande kostnader för att bedriva en verksamhet inkluderat personal, lokaler, administration och övriga kostnader. Stadsdelsnämnderna får sina medel tilldelade som ett anslag. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omdisponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Stadsdelsnämnderna beslutar själva om en ändamålsenlig och effektiv organisation utifrån uppdraget och invånarnas behov med fokus på nyttomaximering av skattemedel. Stadsdelsnämnderna ska klara framtida volymförändringar med hög kvalitet i takt med att Stockholm växer. Stadsdelsnämnderna ska samverka inom sina verksamhetsområden och med varandra, i syfte att lära av varandra, sprida goda exempel och utveckla effektiviteten och vid behov ska regionvisa verksamheter införas. Stadsdelsnämnderna ska i detta syfte samverka med varandra samt med kommunstyrelsen och för verksamheten berörda nämnder. Nämnderna ska prioritera genomförandet av moderniseringen av de sociala systemen och tillvarata den effektiviseringspotential som skapas.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla samverkan med högkvalitativa och innovativa externa utförare för att säkerställa valfrihet och ett brett och varierat utbud för stockholmarna samt hög kvalitet i välfärdens kärnverksamheter
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- vidareutveckla samverkan med berörda nämnder samt relevanta externa aktörer exempelvis inom ramen för lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) för att stärka det brottsförebyggande arbetet
- tillsammans med socialnämnden stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- i samverkan med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden och med polis ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser. Utifrån orsaksanalysen ska evidensbaserade trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder genomföras lokalt som en del i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen
- initiera och driva platssamverkan och platsaktivering och vara sammankallande part i samverkan med kommunstyrelsen, trafiknämnden, exploateringsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden, andra relevanta nämnder, bolagsstyrelser samt andra aktörer
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, berörda facknämnder samt polisen. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanernas lägesbild och beslutade aktiviteter. Stadsdelsnämnderna ska ha beredskap för att anpassa aktiviteter till hastigt uppkomna behov
- i samverkan med socialnämnden samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket intensifiera arbetet mot den svarta ekonomin och organiserad brottslighet
- genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- samverka med kommunstyrelsen om trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön
- öka tillgängligheten till och kvaliteten i samhällsvägledning till nyanlända i ett tidigt skede i etableringsprocessen
- stärka och särskilt prioritera samhällsvägledning kring bostadsfrågor och möjligheterna att hitta egen bostad
- samverka både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- vidareutveckla mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder
- verka för genomförandet av Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- bistå i Stockholm Business Region ABs och arbetsmarknadsnämndens arbete för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdelens geografiska område
- bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart och hållbart Stockholm genom att arbeta in Stockholm stads miljöprogram 2020-2023, handlingsplan för fossilbränslefritt Stockholm 2040 samt andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet i verksamhetsplanerna
- inrätta miljö- och klimatsamordnare på stadsdelsnivå
- arbeta för att de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska förhålla sig till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
- i samarbete med berörda facknämnder tillgängliggöra natur- och kulturresevat
- samråda med kommunstyrelsen kring eventuella större evenemang av stadsövergripande karaktär
- i samverkan med kulturnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- verka för ett ledarskap präglat av förändringsledning, kommunikation, tillit och mod som gynnar kvalitetsutveckling inom kärnverksamheterna
- trygga en god kompetensförsörjning inom förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen
- säkerställa chefers arbetssituation och förutsättningar att utöva ett närvarande ledarskap
- stärka medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen genom fortsatt arbete utifrån handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare för att säkerställa en bra arbetssituation
- erbjuda nya medarbetare inom socialtjänsten en gedigen introduktion samt stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap för att säkerställa likställighet och rättssäkerhet för stockholmarna
- arbeta förbyggande mot hot och våld samt säkerställa långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- i samråd med stadsbyggnadsnämnden inventera lämpliga fastigheter för att pröva att via justerade användningsbestämmelser i befintlig detaljplan (ej byggrätten) för att möjliggöra grupp- och servicebostäder LSS/SoL och vård- och omsorgsboenden
- i samråd med utbildningsnämnden och kommunstyrelsen utveckla behovsanalyser för att tydliggöra och underlätta för externa aktörer att medverka i förskoleutbyggnaden

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och självförsörjning är kort	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55%	60%	65%
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9 kg CO2e per kg livsmedel	1,8 kg CO2e per kg livsmedel	1,7 kg CO2e per kg livsmedel
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utveckla feriejobb och Stockholmsjobb med målet att fler kan bidra till stadens utbud av arbetsmarknadsinsatser (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska utveckla ett arbetssätt för att nå nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa skolgången för barn som bor på skyddat boende och tillgången till förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder samt utveckla stödet till placerade barn och vuxna under och efter placeringarna. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska samordna arbetet med att implementera strategin för att minska risken att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet, och stötta utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i deras arbete. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utveckla och stärka arbetet med avhoppare i samverkan med berörda nämnder och bolag, samt arbeta för en breddad avhopparverksamhet dels genom att bistå stadsdelsnämnderna i särskilt komplexa ärenden, dels genom att samordna avhopparplaceringar med stark hotbild över hela staden där den föreliggande risken bedöms som hög. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska ta fram ett nytt program mot hemlöshet för perioden 2020-2025 som också omfattar arbetet mot barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt arbeta enligt hemlöshetsprogrammet 2014-2019 och handlingsplanen för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden till dess att ett nytt program är framtaget. I arbetet ingår att i samarbete med stadsdelsnämnderna och SHIS utreda behovet av och ta fram en modell för trygga akutplaceringar av barnfamiljer i akut bostadsnöd. (1.4)	2020-01-01	2020-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att utöka arbetet med Bostad först och fördela fler bostäder för ändamålet samt i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla stödet till deltagarna i Bostad först. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten tar initiativ till att samordnade individuella planer upprättas. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur anhörigstödet till anhöriga drabbade av skjutningar och dödligt våld kan förbättras och se över hur samordningen av stödet med Region Stockholm och Polismyndigheten kan stärkas. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och äldre- nämnden, inom ramen för handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare, särskilt arbeta för att säkerställa att alla incidenter av hot och våld mot personalen registreras i stadens incidentrapporteringssystem IA och att drabbad personal upplever att de fått tillräckligt stöd av staden som arbetsgivare (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag till färdplan med tillhörande kostnadsanalys för införandet av en enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.(1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en stadsövergripande boendeplan för våldsutsatta där tillgången till akut- och genomgångsbostäder säkerställs i relation till biståndsbehovet (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- nämnden och stadsdelsnämnderna påbörja ett pilotsamarbete med Region Stockholm för att stärka en sammanhållen vård och omsorg för äldre samt utveckla ett relevant systemstöd för detta. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykisk ohälsa (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa IBIC inom biståndsbedömning för äldre. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att från 2021 samla ansvaret för stadens samtliga motionsspår under idrottsförvaltningen (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshandling (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldre- nämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till ökad samlokalisering mellan folkbibliotekens verksamheter och stadsdelarnas medborgarservice i syfte att förenkla för medborgarna, effektivisera stadens lokalförsörjning och stärka stadens offentliga mötesplatser (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att förskoleverksamheten håller en hög pedagogisk kvalitet och ger trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och alla barn ska få det stöd de behöver för att lära och utvecklas. Stadsdelsnämnderna ska prioritera det systematiska kvalitetsarbetet inom förskolan utifrån de nationella målen i läroplanen, i syfte att skapa hög kvalitet och likvärdighet.

Den höga pedagogiska kvaliteten i förskolan är avgörande för att alla barn ska få möjligheten till en bra start i livet. Språkutveckling, naturvetenskap och matematik ska prioriteras för att lägga en god grund för framtida skolgång.

Staden har som mål att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden. Förskolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Särskilt fokus ska därför vara på förskolans pedagogiska uppdrag i särskilt utsatta områden.

Satsningar på förskollärarnas pedagogiska ledarskap och förskolerektorernas ledarskap är avgörande för att upprätthålla den pedagogiska kvaliteten. Förskollärarna ska avlastas arbetsuppgifter utanför det pedagogiska uppdraget av medarbetare med andra yrkesroller där så är möjligt och lämpligt. De redan pågående kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatserna som pågår inom staden ska fortsätta.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska stärkas. Förskolan ska förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter, särskilt barns rättigheter utifrån barnkonventionen.

Alla barn ska få den fysiska aktivitet och utevistelse de har rätt till och behöver under dagen. Förskolornas fysiska miljö ska vara pedagogiskt utformad. Förskolegårdarna ska inbjuda till lek och rörelse och pedagogisk verksamhet utomhus. Vid om- och nybyggnation ska målet vara att förskolegårdarna är så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek. Genom mer naturmaterial ska en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjorda ytor skapas och förskolans utemiljö förbättras.

Valfriheten mellan olika förskolor och inriktningar är viktig och det ska finnas olika alternativ för föräldrar att välja mellan. Information om de olika barnomsorgsalternativen ska vara lättillgänglig.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem och allmän förskola

- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls
- tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleåldern från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov. Ansvaret överförs till utbildningsnämnden senast 1 juli 2020.

Utbildningsnämnden ansvarar för att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, samordna barnomsorg på obekvämt arbetstid samt för att samordna stadens förskoleverksamhet i egen regi. Principen om lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-5 139,7	-5 226,0	-5 226,0	-5 226,0
Kostnader (-)	-5 494,9	-5 588,7	-5 588,7	-5 588,7
Intäkter	355,2	362,7	362,7	362,7

Budgeten för 2020 ökar med 86,3 mnkr jämfört med 2019. Antalet barn i förskolan ökar något i jämförelse med föregående år. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Grundschaablonen ökar med 0,9 procent, efter att generell effektivisering har räknats bort. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Slutlig justering av budget 2020 utförs i december samma år utifrån månadsvisa avläsningar av antal inskrivna barn i verksamheten. Grundschaablonen utgår enligt bilaga 6.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna

- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög pedagogisk kvalitet
- prioritera språkutveckling, naturvetenskap och matematik för att lägga en god grund för framtidens skolelever
- säkerställa förskollärlärd verksamhet
- främja det pedagogiska ledarskapet
- fortsätta det systematiska arbetet för en jämställd förskola utifrån skollag och läroplan
- säkerställa att barn med särskilda behov får det stöd de behöver
- tillämpa forskning och evidensbaserade metoder i arbetet med barn i behov av särskilt stöd
- i enlighet med läroplanen bedriva ett normkritiskt arbete för jämställdhet och mot diskriminering

- uppfylla Stockholms stads mål om max 14 barn i småbarnsgrupperna och 18 barn för de äldre barnen
- säkerställa att alla barn får den fysiska aktivitet och utevistelse de behöver under förskoledagen
- samverka med föräldrar, utbildningsnämnden, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn i behov av stöd, samt de som riskerar att fara illa, rätt insatser
- delta i det tidigt förebyggande arbetet som socialtjänsten bedriver, fler förskollärare ska leda familjestödsgrupper och kunskapsutbyte mellan förskola och socialtjänst ska uppmuntras
- säkerställa att alla förskolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen
- säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds plats i förskola eller annan pedagogisk verksamhet
- samarbeta med utbildningsnämnden och socialnämnden i förebyggande arbete mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och våldsbejakande extremism
- i samarbete med utbildningsnämnden verka för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg, med fokus på särskilt utsatta områden samt områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma, bland annat genom introduktionsförskolor
- i samarbete med utbildningsnämnden utveckla arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- utveckla samarbetet med fristående aktörer i syfte att skapa en likvärdig förskola
- stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska
- säkerställa att digitaliseringens möjligheter utifrån ett pedagogiskt perspektiv tillgängliggörs för alla barn
- i nära samarbete med kulturnämnden, utbildningsnämnden samt stadens fria kulturaktörer fortsätta verka för att fler barn i stadens förskolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad i syfte att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva lokaler för samhällsservice
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB säkerställa att mark för förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs
- delta och samplanera förskolelokaler inom ramen för SAMS-arbetet där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- samverka med utbildningsnämnden för att en förskola vid nybyggnationsprojekt bör integreras helt i skolbyggnaden, när en förskola och grundskola samlokaliseras på en tomt
- alltid samplanera behoven av förskoleplatser med berörda stadsdelsnämnder då nybyggnation geografiskt förläggs över eller i nära anslutning till olika stadsdelsnämnders områden
- särskilt utreda köksfunktionen och möjlighet att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation

- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- förebygga att avfall uppstår i all verksamhet, såsom genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska förhålla sig till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
- fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor och verka för en giftfri miljö i såväl förskolan som dess närområde, genom att ersätta material som har kända och farliga egenskaper och inte använda sådana vid nybyggnation
- verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur förskolor kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden
- ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse genom välplanerade och gröna förskolegårdar med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta
- målet vid om- och nybyggnad av förskolor ska vara att förskolegårdarna är så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek
- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall och förbättra källsorteringen

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- stärka uppföljningen av förskolans kvalitetsredovisningar i samverkan med utbildningsnämnden för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar förskolans uppdrag och minskar den administrativa bördan för förskolans personal, samt inte är kostnadsdrivande
- i samarbete med utbildningsnämnden verka för en god tillgång till barnskötare samt legitimerade förskollärare i stadens förskolor
- verka för ett gott ledarskap genom satsningar på rektorer och förskollärarnas pedagogiska ledarskap
- skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling för förskolans medarbetare inom till exempel pedagogik och svenska språket
- erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärare
- fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90%	90%	90%
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	32%	33%	33%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av stadens köhandläggning inom verksamhetsområde förskola med syfte att säkerställa likställighet (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av förskoleverksamhet för förvaltningsområdet meänkieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor har en strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna och berörda nämnder i deras arbete med vidareutbildning och kompetensutveckling av medarbetare som saknar relevant grundutbildning (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Barn, kultur och fritid

Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka på i Stockholm. Stadsdelsnämnderna ska skapa förutsättningar för ett levande kultur- och föreningsliv bland stockholmarna. Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Stadens utbud av aktiviteter ska svara mot olika behov hos barn och unga med särskild fokus på grupper som inte nås av dagens verksamheter.

Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra öppna mötesplatser och fritidsverksamheter anpassade efter befolkningssammansättningen och dagens ungas behov och levnads-mönster. Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås av annan fritidsverksamhet. För detta krävs bland annat ett utvecklat jämställdhetsarbete, integrationsarbete, samt aktiviteter och platser för flickor och specifika målgrupper så som unga med funktionsnedsättning, nyanlända och hbtq-personer. Stadens parklekar är en viktig del av många barns fritid. Stockholm ska i stadsplaneringen öppna upp för fler parklekar som ska vara tillgängliga för stadens öppna förskolor, samt erbjuda pedagogiska och lekfulla miljöer.

Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldsbejakande extremism ska inte få något föreningsstöd. Principerna för föreningsstöd ska så långt som möjligt främja långsiktighet och förutsägbarhet för att underlätta för fristående aktörer att planera sin verksamhet och det ska råda tydlighet vilken instans i staden som ansvarar för vilken slags föreningsstöd.

För att öka den vuxna närvaron och tryggheten i de miljöer där ungdomar vistas tillhandahåller stadsdelsnämnderna fältassistenter som arbetar lokalt med uppsökande verksamhet mot stadens unga. Syftet är att med preventiva insatser fånga upp och förhindra att ungdomar söker sig till miljöer präglade av missbruk och kriminalitet. I det uppsökande arbetet ska samarbete ingå mellan ungdomar, föreningsliv, polis, näringsliv och civilsamhället. Föräldrastödsprogram ska utvecklas i syfte att stärka barns och föräldrars samspel för att skapa jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Kultursekreterarna har fortsatt uppdrag att vara stadsdelsnämndernas samordningsfunktion avseende kultur i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och kulturnämnden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- öppen förskola

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-499,2	-487,9	-487,9	-487,9
Kostnader (-)	-499,2	-487,9	-487,9	-487,9
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0

Budgeten för 2020 minskar med 11,3 mnkr jämfört med 2019 vilket beror på generellt effektiviseringskrav. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- anpassa stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter till dagens unga stockholmares behov och levnadsmönster
- utveckla samverkan mellan verksamhetsområdet och socialtjänsten med fokus på det förebyggande arbetet
- genom fältassistenter arbeta lokalt med preventiv och uppsökande verksamhet mot stadens unga
- utveckla den uppsökande verksamheten med fältförlagt socialt arbete med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där
- erbjuda föräldrastödsprogram i syfte att stärka stödet till barn och föräldrar för att skapa möjligheter till jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barnstödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samordning med fältassistenter
- i samarbete med kulturnämnden, utbildningsnämnden och stadens fria kulturaktörer utveckla och anpassa arbetet inom ramen för Kulan och annan kulturverksamhet i förskola och skola efter barnens och elevernas behov
- i samverkan med civilsamhällets aktörer erbjuda eller möjliggöra studiehjälp på fritidsgårdarna eller i samband med föreningsaktiviteter
- stötta det lokala kulturlivet samt tillhandahålla fritids- och mötesplatser som är inbjudande och erbjuder delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättningar
- samarbeta med utbildningsnämnden, SISAB och idrottsnämnden för att upplåta skollokaler till föreningar och andra aktörer i civilsamhället
- utveckla parklekarna genom samarbete med annan barn- och ungdomsverksamhet som vill bedriva kompletterande verksamhet som är öppen för alla barn samt bjuda in externa aktörer, efter gällande upphandlingsregler, som har intresse av att anlägga och driva parklekar i stadens parker
- initiera och stödja aktiviteter, inom ordinarie verksamhet, för unga nyanlända stockholmare för att möjliggöra kontaktnät och inkludering i samhället
- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att en större andel barn kommer från exempelvis ytterstaden eller andra områden och grupper som idag är underrepresenterade, genom bland annat riktade informationsinsatser
- ge en större andel barn och unga med funktionsnedsättningar möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet
- utveckla parklekarnas pedagogiska och kulturella innehåll inom befintlig organisation och bemanning
- arbeta för att nå fler flickor och nyanlända i fritidsgårdsverksamheterna
- stärka samarbetet mellan fritidsgårdar i olika stadsdelar för ökad integration
- erbjuda fritidsgårdsverksamhet specifikt riktad till ungdomar med funktionsnedsättning vissa kvällar i veckan
- vidareutveckla konsumentvägledning för ökad tillgänglighet och service

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- verka för minskad energianvändning i all fritids- och kulturverksamhet
- förebygga att avfall uppstår i all fritids- och kulturverksamhet och verka för att

en större andel produkter och material återanvänds

- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all fritids- och kulturverksamhet, kraftigt minska användningen av engångsprodukter och minska användningen av onödiga plastprodukter

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- genom bra uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler och föreningsbidrag fortsatt inte går till någon aktör med odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder delta i arbetet att underlätta för föreningslivet att söka bidrag hos staden

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.4 Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	75%	76%	76%
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75%	75%	75%
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65%	-	65%

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska i samarbete med berörda nämnder utreda möjligheten att i vattennära stadsdelar att anlägga bryggor där föreningar kan förtöja föreningsflottar, exempelvis bastuflottar och förråd för utrustning till vattenidrotter, för självkostnadspris (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, kultur- och arbetsmarknadsnämnden ta fram en modell för hur man ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Äldreomsorg

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Stadens omsorg ska kännetecknas av kvalitet, värdigt bemötande och valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas. Äldreomsorgen ska möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Kvalitet, valfrihet och mångfald är en självklarhet. På sikt står Stockholm inför en demografisk utmaning när antalet äldre i staden ökar kraftigt. Gruppen äldre har olika behov och intressen och därför ser efterfrågan på insatser, stöd och aktiviteter olika ut. För att klara den demografiska utvecklingen krävs en samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden kontinuerligt se över hur måltiderna kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. För att måltiden ska få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som biståndsbedömd insats. Det ska fortsätta vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor.

Social isolering och ensamhet bland äldre är ett utbrett problem. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med det civila samhället aktivt arbeta med hur den sociala isoleringen och ensamheten kan minska, särskilt bland de av stadens äldre som inte omfattas av biståndsbedömd verksamhet. Vidare ska hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser fortsätta prioriteras och utvecklas. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska ha möjlighet att delta i sociala aktiviteter liksom erbjudas dagliga utevistelser. Den enskilde ska ha stora möjligheter till påverkan och inflytande kring sin vardag.

Samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård ska vara god för att underlätta den äldres vardag. Arbetsmodellen "Tryggt mottagande i hemmet" ska finnas i hela staden för att minska utskrivningsklara äldres dagar på slutenvård i enlighet med LUS och för att säkerställa en trygg hemgång för samtliga äldre i Stockholms stad.

Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår. De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dess anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Utöver denna grundutbildning ska ytterligare vidareutbildning ges. Siliviahemscertifiering och Stjärnmärkt är två metoder som flera stadsdelsnämnder använder sig av och som bör spridas. Varje stadsdel ska även kompetensutveckla biståndsbedömarenheterna inom demensområdet. Kontinuiteten inom hemtjänsten ska vara hög.

Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen och öka tryggheten för den enskilde. Smarta lås ska införas i samarbete med äldrenämnden. Arbetet med att införa digital nattillsyn ska påbörjas i samarbete med äldrenämnden, liksom möjligheten att använda sig av digitala inköp. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården och omsorgen av äldre för att exempelvis underlätta för äldre som önskar att bo kvar hemma genom adekvat stöd.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från äldreomsorgen måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för biståndsbedömare.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- ledning av äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-7 710,4	-7 891,4	-8 002,4	-8 147,9
Kostnader (-)	-7 934,9	-8 116,9	-8 227,9	-8 373,4
Intäkter	224,5	225,5	225,5	225,5

Budgeten för år 2020 ökar med 181 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende indexuppräknas med 2,7 procent. Ersättningsnivåerna för hemtjänst i ordinärt boende höjs med 2,5 procent, biståndsbedömd dagverksamhet med 2,5 procent samt avlösning och ledsagning höjs med 2,5 procent. Förändringar framgår av bilaga 6.

Stadsdelsnämnderna ska årligen ta fram ett per region gemensamt förslag till plan för att klara vård- och omsorgsboendebehovet. Arbetet samordnas av äldregruppen i samverkan med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden som bearbetar förslagen från nämnderna och föreslår beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd bedömning av behov och framtida trender med mera. Äldreboendeplanen ska därefter godkännas av kommunstyrelsen och är vägledande för samtliga nämnders planering och löpande beslut gällande större förändringar av stadens äldreboendebestånd. Kommunfullmäktige ger i enlighet med planeringen nämnderna uppdrag om igångsättning av konkreta utbyggnadsprojekt.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna

- verka för att äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren. Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet och valfrihet
- fortsatt säkerställa en rättssäker och likställig biståndsbedömning inom äldreomsorgen
- fortsatt säkerställa att de äldre kan påverka sin omsorg genom att i högre grad kunna välja innehåll och utförare
- utveckla samarbetet med servicenämnden och äldregruppen avseende att kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor
- i samverkan med kommunstyrelsen och äldregruppen utveckla och förbättra stadens kommunikationskanaler för målgruppen äldre

- säkerställa att vård- och omsorgsboendena baseras på äldres behov och har en kvalitativt hög inne- och utomhusmiljö som ger möjlighet till parboende och besökare att övernatta
- utifrån sina lokala förutsättningar ansvara för att skapa och utveckla aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten
- i samarbete med äldre nämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister
- i samarbete med äldre nämnden fortsätta att implementera och utveckla ramtid inom hemtjänsten
- i samråd med äldre nämnden säkerställa att en tillförlitlig informationsöverlämning sker mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm
- i samarbete med äldre nämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter
- i samarbete med äldre nämnden upplysa anhöriga om stadens anhörigstöd och anhöriginformation
- fortsätta och utveckla samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att tillhandahålla en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av hög kvalitet
- fortsätta samverka med äldre nämnden och socialnämnden för att nå och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper som exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik
- fortsätta utveckla samverkan och samhandläggningen kring äldre med komplexa behov
- utveckla kompetens bland medarbetare inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre i samverkan med Micasa Fastigheter AB, privata aktörer och äldre nämnden
- i samverkan med äldre nämnden utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser
- tillsammans med äldre nämnden utveckla de egna arbetssätten och fortsätta det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård*
- utveckla samverkan med hälso- och sjukvårdens hemsjukvård
- fortsätta utveckla arbetet med *Tryggt mottagande i hemmet* genom regional samverkan mellan stadsdelsnämnder
- i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns
- värna servicehusen som boendeform så länge efterfrågan och behovet för boendeformen finns. Det ska vara möjligt att anpassa nuvarande servicehusbestånd om efterfrågan och behovet förändras
- tillsammans med äldre nämnden fortsätta med matlyftet för Stockholms äldre i syfte att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet
- möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser
- ta vara på den språkkompetens som finns hos medarbetarna inom stadens äldreomsorg och använda den i verksamheten

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- årligen per region ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet och planen ska utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering
- bistå övriga berörda nämnder i stadens arbete med boendeplaneringen för att säkerställa en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov
- i samarbete med exploateringsnämnden och Micasa Fastigheter AB intensifiera arbetet med att inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för icke bostadsbedömda seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder
- öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer
- i samråd med äldrenämnden och genom sina dietister implementera mat- och måltidspolicyn för äldreomsorgen i Stockholms stad och därmed arbeta för att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen.
- minska avfallsmängden från äldreomsorgens verksamheter bland annat genom minskad användning av engångsprodukter samt intensifiera arbetet med utsortering av matavfall
- säkerställa att det utifrån sina lokala förutsättningar finns mötesplatser och träffpunkter i stadsdelen som håller öppet även vid storhelger och på sommaren

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta för att äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg
- prioritera införandet av det nya sociala systemet och i samband med det tillvarata den effektiviseringspotential som systemet medför
- genom stadens kvalitetsobservatörer få stöd gällande kvalitetsutveckling
- arbeta för att deltagandet i stadens kvalitetsutmärkelse ska öka
- i samarbete med äldrenämnden arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen
- förbättra informationen om möjligheten för äldre att söka bostadstillägg

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86%	87%	88%
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	77%	78%	79%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer
	Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten	85%	86%	87%
	Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	82%	83%	84%
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	92%	93%	94%
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över koncepten aktivitetscenter och sociala träffpunkter och hur dessa ska förhålla sig till varandra (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över reglerna för biståndsbedömningen för och behovet av dagverksamhet. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska införa möjligheten till digitala inköp (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna och berörda nämnder i deras arbete med vidareutbildning och kompetensutveckling av medarbetare som saknar relevant grundutbildning (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar och önskemål, kunna leva ett självständigt liv och ha en sysselsättning, ett arbete att gå till eller studera. Skyddsnätet för personer med funktionsnedsättningar ska vara starkt.

Stockholm ska vara en levande och socialt hållbar stad, där alla är delaktiga i samhällsutvecklingen utifrån sina egna förutsättningar. Funktionsnedsättning ska aldrig vara ett hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna det som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv.

Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att funktionshinder inte är en egenskap hos individen utan orsakas av hur samhället är utformat. Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes individuella behov och utformas så att de är lättillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Biståndsbedömningen ska vara rätts-säker och likställig och stadsdelsnämnderna ska ge ett individuellt utformat stöd.

Uppgifter

Inom verksamhetsområdet ansvarar stadsdelsnämnderna för att tillhandahålla individuellt behovsprövade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning.

Insatser som beslutas enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet

Insatser som beslutas med stöd av socialtjänstlagen (SoL) är bland annat:

- hemtjänst
- bostad med särskild service
- boendestöd
- kontaktperson
- avlösning
- ledsagning
- heminstruktörer för synskadade och hörselskadade

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-3 925,1	-4 051,6	-4 121,6	-4 191,6
Kostnader (-)	-3 927,1	-4 079,1	-4 149,1	-4 219,1
Intäkter	2,0	27,5	27,5	27,5

Budgeten för 2020 ökar med 126,5 mnkr jämfört med 2019. Antalet brukare med beslut om insatser inom LSS ökar mellan åren. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för

administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Schablon och peng för barn- och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidsboende och korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS höjs med 1,4 procent netto. Förändringen framgår av bilaga 6. Schablonen för assistansersättning höjs med 1,5 procent.

Habiliteringsersättningen höjs från 8,00 kr per timme till 13,00 kr per timme.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- stärka samarbetet mellan socialtjänstens olika verksamheter, socialnämnden samt andra berörda nämnder och bolag för att säkerställa att likställighet och samordning fungerar
- arbeta för att brukarperspektivet genomsyrar alla insatser som görs för målgruppen och att den enskildes inflytande ökar
- motverka att det förekommer våld på de verksamheter som riktar sig till målgruppen
- fortsätta arbetet med att säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld av närstående och ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det med utgångspunkt i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa tillgången till heminstruktörer för synskadade och hörselskadade i alla stadsdelsnämnder
- I enlighet med stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning säkerställa tillgängligheten och delaktigheten i socialtjänstens handläggning, insatser och skyddsåtgärder så att alla, oavsett funktionsförmåga, kan tillgodogöra sig hjälpen
- utveckla samarbetet med organisationer och föreningar som arbetar med funktionsnedsättnings- och tillgänglighetsfrågor, inklusive de organisationer som företräder barn och unga med funktionsnedsättning
- intensifiera arbetet med implementeringen av de reviderade riktlinjerna för ledsagning och ledsagarservice och prioritera ökad likvärdighet mellan stadsdelsnämnderna
- verka för tidigare och längre beslut för att öka framförhållningen för brukare och utförare
- tillse att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och att den enskilde ges möjlighet att tidigt kunna påverka vem som blir utsedd som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj
- fortsätta att utveckla barnperspektivet, både vad gäller barn med olika funktionsnedsättningar och barn till vuxna som ansöker om stöd, och säkerställa att barn ges inflytande och delaktighet i enlighet med barnkonventionens intentioner
- tillgodose behovet av ledsagning och ledsagarservice för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter

- intensifiera arbetet med att underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden, inom till exempel de dagliga verksamheterna

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- årligen per region ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska utgöra underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för grupp- och servicebostäder
- i samband med bostadsexploateringsprojekt utreda om projekten kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av dessa boenden
- i ökad omfattning beställa olika typer av boendelösningar för personer med funktionsnedsättning, i synnerhet boendetyper där det idag råder underskott

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- genom kvalitetsobservatörer få stöd gällande kvalitetsutveckling
- genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till gott stöd och service
- utveckla systematiseringen av kunskapsöverföring inom kvalitetsarbetet
- anställa fler personer med funktionsnedsättningar
- prioritera införandet av det nya sociala systemet och i samband med det tillvarata den effektivitetspotential som systemet medför

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78%	79%	79%
	Andel brukare som trivs – Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80%	80%	80%
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90%	90%	90%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Obligatorisk nämndindikator				
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktivitet ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna inventera och utreda hur samarbetet runt gruppen unga med LSS med kompletterande psykiatriska diagnoser kan utvecklas.(1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för stockholmare att utvecklas utifrån sina förutsättningar och känna sig trygga och ha en bra livskvalitet. Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst vid ett så tidigt skede som möjligt. Socialtjänsten ska vara likvärdig och tillgänglig oavsett var i staden man bor.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. I nära samarbete med barn och föräldrar ska socialtjänsten säkerställa att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Det förebyggande arbetet sker genom samverkan mellan många olika aktörer.

Skolan är den främsta skyddsfaktorn för unga människors liv och framtida livschanser. Därför måste samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. En handlingskraftig och individcentrad samverkan inom ramen för Barn i behov av särskilt stöd (BUS) är prioriterad.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att motverka hemlöshet. I det förebyggande arbetet ingår vråkningsförebyggande arbete i samverkan med övriga aktörer.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser. Därför ska det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård fortsätta.

Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak.

Stadsdelsnämnderna ska samordna arbetet med sociala insatsgrupper för målgruppen 12-29 år med skärpt fokus på kvalitet och att uppnå goda resultat. Det är fortsatt viktigt att särskilt utveckla förutsättningarna att nå den yngre målgruppen 12-18 år. Vad gäller målgruppen 19-29 år är det viktigt att stadsdelsnämndernas arbete sker i samverkan mellan arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- Insatser för vuxna med missbruksproblematik
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliserats till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-2 187,9	-2 289,0	-2 284,2	-2 284,2
Kostnader (-)	-2 224,8	-2 325,9	-2 321,1	-2 321,1
Intäkter	36,9	36,9	36,9	36,9

Budgeten för 2020 ökar med 101,1 mnkr jämfört med 2019. Förändringen utgörs bland annat av volymökning. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fokusera på det förebyggande arbetet och sätta in tidiga och evidensbaserade insatser i samverkan med övriga aktörer för barn och unga
- stärka uppföljningen av beslutade insatser
- fortsätta utvecklingen av barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnets perspektiv med särskild utgångspunkt i barnkonventionen
- säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten, och samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning
- öka förekomsten av samordnade individuella planer
- tillsammans med socialnämnden och Region Stockholm utveckla samarbetet med öppenvården samt de egna arbetssätten med utgångspunkt i den nya lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården hälso- och sjukvård
- med stöd av socialnämnden erbjuda kvalitativ och god öppenvård som utgår från varje individs behov
- utveckla arbetet med att erbjuda intensiva insatser i form av vård och stöd och funktionshögjande insatser vid utskrivning från slutenvården
- tillsammans med socialnämnden arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten alltid tar initiativ till och samverkar till att samordnade individuella planer upprättas
- fortsätta att stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och polis med fokus på tidiga insatser och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- tillsammans med skolan och polisen arbeta med lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst
- erbjuda och säkerställa tillgången till föräldrastödsprogram och familjebehandling som möter stockholmarnas olika behov. Alla som vill gå ett familjestödsprogram ska erbjudas det
- erbjuda föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck
- fortsätta att verka för att fler familjecentraler kan öppna
- tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och genomföra socialt förebyggande insatser bland ungdomar. Ungdomsmottagningarna ska särskilt prioritera att i högre utsträckning nå ut till yngre pojkar.
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden förstärka samverkan mellan socialtjänsten och förskolan, med fokus på förebyggande insatser, tidig identifiering av barn i riskzonen och uthållig kontakt med hjälpbehövande familjer
- prioritera och utveckla arbetet med skolsociala team under samordning av socialnämnden och utbildningsnämnden, i enlighet med den modell för hur socialtjänsten i socialt utsatta områden framgångsrikt ska kunna arbeta mer på plats i skolor
- följa upp orosanmälningar från förskola och skola gällande barn som far illa, och i så stor utsträckning som möjligt återkoppla till förskolan eller skolan
- tillsammans med socialnämnden utveckla och genomföra fler insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och möjliggöra för skolan att lägga kraft vid det lärande uppdraget

- i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden fortsätta utvecklingen av insatser för att bryta omfattande skolfrånvaro så att eleven återgår till en stabil skolsituation
- bistå utbildningsnämnden genom att prioritera åtgärder för att uppnå ökad trygghet, skolnärvaro och studiero i skolmiljö i särskilt utsatta områden
- involvera förskolan och skolan i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck
- inrätta samordningsfunktioner som ansvarar för samverkan mellan socialtjänsten och polisen gällande barn och unga
- stärka arbetet med skolan och polisen för barn och ungdomar som blivit utsatta för övergrepp i rättssak
- säkra stadens tillgång till jour- och familjehem samt utveckla uppföljningen av vården
- tillsammans med socialnämnden fortsätta utveckla stadens familjehemsvård och säkerställa att alla barn ges tillgång till stödgrupper
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar och arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med socialnämnden
- tillsammans med socialnämnden utveckla arbetet med att vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka de problem som uppbrottet kan medföra
- fortsätta utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, både det våldspreventiva arbetet, arbetet med våldsutsatta samt arbetet med våldsutövare genom en ökad regional stadsdelssamverkan
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- fortsatt säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthet, exempelvis personer med funktionsnedsättningar, äldre, hbtq-personer, personer med missbruksproblematik, personer med utländsk bakgrund och personer som lever i en hederskontext
- tillsammans med socialnämnden utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samverkan med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter placering på skyddat boende
- i enlighet med strategin för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet utarbeta en konkret och detaljerad handlingsplan för det lokala arbetet
- fortsätta med arbetet att i samverkan med socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden permanenta och utveckla sociala insatsgrupper
- fortsatt stödja och utveckla kvaliteten avseende fältassistenter och uppsökares arbete
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning
- i den uppsökande verksamheten delta i polisens arbete mot försäljning av narkotika, med särskilt fokus på platser med öppen drogförsäljning
- utveckla det förebyggande arbetet mot spelmissbruk, i samverkan med Region Stockholm
- i samverkan med socialnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn

- tillsammans med socialnämnden särskilt stärka sin kompetens kring och utveckla insatser riktade mot barn och unga som blivit indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer
- ge stöd och råd till anhöriga och andra närstående till personer i, eller på väg in i, våldsbejakande extremistiska miljöer
- i samverkan med socialnämnden fortsätta att arbeta uppsökande med återvändare
- tillsammans med socialnämnden fortsätta att utveckla samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet i syfte att personen ska kunna bo hemma i eget stadigvarande boende utan att riskera vräkning
- tillsammans med socialnämnden utveckla budget- och skuldrådgivning med fokus på ökad tillgänglighet
- stärka arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad och säkerställa en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin, i enlighet med översynen av garantin
- i samverkan med socialnämnden och äldre- och våldsbarnnämnden fortsätta utveckla arbetet med äldre personer, med eller utan missbruk, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa
- i samarbete med socialnämnden utveckla det boendestöd som tillhandahålls personer som beviljas försöks- och träningslägenheter och Bostad först, med särskilt fokus på insatser med starkt brukarperspektiv
- säkerställa att personer som kvalificeras för insatsen försöks- och träningslägenheter och Bostad först får tillgång till den, inklusive personer med hemmavarande barn
- utveckla stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden, såväl direkt till barnen som till föräldrarna, genom konkreta och effektiva stödprogram och kompensatoriska åtgärder
- fortsätta att utveckla samverkan med arbetsmarknadsnämnden, civilsamhället, näringslivet och arbetsgivare för att bidra till etablering i samhället och på arbetsmarknaden för gruppen ensamkommande barn och unga
- tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och SHIS arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- förbättra möjligheterna till arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- tillsammans med socialnämnden fortsätta utveckla arbetet med Peer Support inom socialpsykiatri, gärna i dialog med Region Stockholm
- utbilda socialpsykiatrins personal i effektiva metoder mot samlarsyndrom
- prioritera åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga, särskilt unga tjejer, unga hbtq-personer och ensamkommande barn och unga, samt samverkan med barn- och ungdomspsykiatri och Region Stockholms övriga delar
- verka för fler mötesplatser för unga hbtq-personer, inklusive unga hbtq-personer med olika funktionsvariationer, över hela staden, och i synnerhet i ytterstaden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samarbete med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från uppdrag psykisk hälsa

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla arbetssätt avseende metoden kollegial observation inom socialpsykiatri i syfte att ständigt förbättra kvaliteten för brukarna
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer
- fortsätta delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen av sociala system
- fortsätta arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitalisering, välfärdsteknik och e-tjänster

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	84%	84%	84%
	Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100%	100%	100%
	Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75%	75%	75%
	Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	26%	26%	26%
	Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med sin insats	80%	80%	80%
	Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	42%	42%	42%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen	Fastställs 2020	-	Fastställs 2020

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	62%	-	64%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	92%	-	93%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	91%	-	92%
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andelen ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god	Tas fram av nämnd	-	Tas fram av nämnd
	Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvägras	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska ha en samordnade och styrande roll i stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens arbete med att permanenta sociala insatsgrupper och ska i det arbetet definiera gränsdragningen mellan sociala insatsgrupper och avhopparverksamheten samt säkerställa att det finns en tydlig vägledning för hur staden arbetar med respektive målgrupp och verksamhet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna centralisera säkerställandet av skyddet för barn och unga vid hemgång från Barnahus Stockholm. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta att utbilda personal vid stadsdelsnämnderna angående unga lagöverträdare och förbereda socialtjänsten på att kunna arbeta enligt modellen snabbare lagföring (1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna implementera resultatet av 2019 års utredning om hur familjehem kan erbjuda studiestöd. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utreda möjligheterna, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten, inte våldsutövaren, som bor kvar i det gemensamma boendet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis hålls inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått, eller misstänks ha begått, brott. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en gemensam modell för arbetet med skolsociala team i staden som också kan omfatta hur arbetet kan utvecklas genom att myndighetsutövande socialtjänst kan arbeta mer på plats i skolan/placerar på skolor. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden säkerställa att socialtjänst, skola och polis arbetar med lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm verka för att fler familjecentraler kan öppnas för att stärka det tidigt förebyggande arbetet med barn, unga och deras familjer (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna och berörda nämnder i deras arbete med vidareutbildning och kompetensutveckling av medarbetare som saknar relevant grundutbildning (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ger alla stockholmare möjligheter till möten och rekreation. Att arbeta för parker, natur- och kulturresevat och naturområden med hög kvalitet och förbättrade förutsättningar för vistelse, gående och cyklistar är särskilt prioriterat. I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

En ren och snygg stad skapar trygghet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad trygghet i det offentliga rummet genom god renhållning i offentliga miljöer och förebyggande arbete mot klotter, skadegörelse och nedskräpning. Kriminalitet och otrygghet ska motverkas tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder genom åtgärder som fysiskt bygger in trygghet i stadsmiljön och belysning på mörka platser ska utökas på platser där otrygghet på kvällstid minskar stockholmarnas frihet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med andra berörda nämnder, fastighetsägare, handlare och andra aktörer genomföra platssamverkan för att tillsammans med boende utveckla attraktiva och trygga stadsdelar.

Prioritering och fördelning av stadsdelsnämndernas investeringsbudget inom stadsmiljöområdet sker fortsatt i samarbete mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna. Samordningsgruppen under ledning av stadsträdgårdsmästaren arbetar med stadens strategiska satsning på grönområden i enlighet med översiktsplanen. Berörda stadsdelsnämnder ska vara delaktiga i trafiknämndens arbete med det utökade investerings-

uppdraget i parker och gröna stråk i ytterstaden. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden och kontakt med invånarna i respektive stadsdel.

Uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- dagvattenhantering
- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturreservat
- strandbad

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna				
Kostnader (-)	-350,9	-366,7	-366,7	-366,7
Drift och underhåll	-207,7	-207,7	-207,7	-207,7
Avskrivningar	-134,5	-147,7	-147,7	-147,7
Internräntor	-8,7	-11,3	-11,3	-11,3
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-350,9	-366,7	-366,7	-366,7
Investeringsplan				
Netto	-195,0	-195,0	-195,0	-195,0

Budgeten 2020 ökar med 15,8 mnkr jämfört med 2019. Stadsdelsnämnderna ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Budget för stadsmiljöinvesteringar uppgår till 195,0 mnkr. Förändringarna framgår av bilaga 2 respektive bilaga 3.

I central medelsreserv finns resurser avsatta för skötsel av naturreservat. I stadsdelsnämndernas investeringsbudget ingår medel för stadsmiljöprojekt, tillgänglighetsåtgärder och reinvesteringar.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta att utveckla en trygg och attraktiv närmiljö i nära samverkan med trafiknämnden och andra berörda nämnder utifrån dialog med stockholmare och lokala aktörer
- medverka i trafiknämndens samordning av kommunikationsinsatser gällande stadens samlade renhållningsarbete, städgarantin samt vikten av stockholmarnas eget bidrag till en ren och vacker stadsmiljö
- bibehålla en hög efterlevnad av 24-timmars städgaranti för en renare stad. Städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan och användning av kapacitetsstark sophantering utnyttjas där det är lämpligt och möjligt
- främja livskvalitet för stockholmarna genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion.
- i samarbete med idrottsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden, samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- tillsammans med trafiknämnden verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat i syfte att underlätta för besökare att hitta till naturreservaten
- tillgänglighetsanpassa parkvägar och parkbänkar
- rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser
- undanröja fysiska hinder i stadsmiljön då den fysiska tillgängligheten är avgörande för delaktighet för många stockholmare med funktionsnedsättningar
- utforma lekparken så att barn med funktionsnedsättningar kan använda dem och vid renovering ta hänsyn till tillgänglighetsskapande åtgärder
- utveckla medborgardialogen med utgångspunkt från lokala parkplaner.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- tillsammans med trafiknämnden och andra berörda nämnder samverka med privata fastighetsägare, handlare, boende, stadens verksamheter och andra aktörer i arbetet med att utveckla trygga och attraktiva stadsdelar samt bidra till genomförandet av det lokala utvecklingsarbetet i ytterstaden
- utveckla stadens parker och anlägga parker som en naturlig del av stadsutvecklingsområden samt fortsätta arbetet med Grönare Stockholm för att stärka grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens grönområden med prioritet på ytterstaden
- planera och utveckla stadsmiljön på ett sätt som möjliggör för att de minsta barnen, äldre och funktionsnedsatta ska kunna vistas i parker och grönområden
- bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och bidra till att anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister
- delta i genomförandet av stadens Gångplan och planera stadsmiljön utifrån ett jämställdhetsperspektiv med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar

- tillsammans med trafiknämnden fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- i samverkan med trafiknämnden bidra till goda möjligheter för stadsodling i parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator
- utveckla och stärka ekologiska värden i stadens parker
- utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden stärka den biologiska mångfalden i naturreservaten
- kontinuerligt utöka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer, inom ramen för strategin för biologisk mångfald
- stärka stadens klimatberedskap genom stärkt dagvattenhantering och skyfallsarbete i enlighet med stadens dagsvattenstrategi
- tillsammans med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa dess utveckling över tid
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker
- utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling
- verka för att stadens medlemskap i WHO:s nätverk för äldrevänliga städer och stadens arbete med implementeringen av konceptet fortsätter och konkretiseras
- utveckla samverkan beträffande kunskap och implementering av satsningar på klimatsmarta lösningar
- genom samverkan och kunskapsutbyte vid driftsupphandlingar öka kostnadseffektiviteten
- tillsammans med trafiknämnden utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts.

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	77%	79%	79%
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	71%	73%	73%
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	71%	73%	73%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska samordna arbetet med att utforma ett minnesmärke efter händelsen på Drottninggatan den 7 april i samarbete med trafikinämnden, kulturnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska klotter i staden samt, om möjligt, samverka med privata fastighetsägare. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samråd med kulturnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för en kulturpark i Snösätra (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Ekonomiskt bistånd

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva och inkluderas i samhället. Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. Insatserna ska syfta till att hjälpa personer att snabbt nå egen försörjning för att undvika långvarigt behov av bistånd. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. Arbetet ska grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet, och barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter. För förbättra möjligheterna till att uppnå egen försörjning ska det uppsökande och motiveringsarbetet utvecklas. Samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid pågående insatser.

Personer som uppbär ekonomiskt bistånd kan ha olika försörjningshinder. Det vanligaste försörjningshindret är arbetslöshet, och därefter personer som är sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl (till exempel missbruk eller psykisk sjukdom). Stadsdelsnämnderna ska fortsätta att sänka tröskeln till arbete genom att prioritera arbetet med att utveckla insatser för dessa grupper för att förhindra att personer behöver söka ekonomiskt bistånd under långa perioder. Stadsdelsnämndernas insatser och förebyggande arbete kan spela en avgörande roll för nyanländas möjligheter att nå egen försörjning och etablering i samhället.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-1 128,9	-1 164,2	-1 164,2	-1 164,2
Kostnader (-)	-1 160,9	-1 196,2	-1 196,2	-1 196,2
Intäkter	32,0	32,0	32,0	32,0

Budgeten för 2020 ökar med 35,3 mnkr jämfört med 2019 beroende på att kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd bedöms öka enligt stadens prognoser. Förändringarna inom verksamhetsområdet framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning
- samverka inom stadsdelsnämnden samt med arbetsmarknadsnämnden för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden under året säkerställa att handläggningen av ekonomiskt bistånd sker i enlighet med gällande rutiner för att säkerställa relevanta insatser och tidig vägledning till arbete
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, SHIS, andra berörda myndigheter och civilsamhället verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl för att sänka trösklarna till arbete
- stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter för att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad
- utgå från ett tydligt barnperspektiv och särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd
- utveckla arbetet med att erbjuda kompensatoriska åtgärder för att lindra utsattheten för barn i familjer med osäkra boendeförhållanden
- i samarbete med individ- och familjeomsorgen utveckla och intensifiera arbetet för att motverka hemlöshet med utgångspunkt i stadens program mot hemlöshet
- utveckla det uppsökande arbetet genom till exempel öppna mottagningar eller mobila biståndshandläggare för att underlätta för utsatta människor att få stöd och hjälp

- säkerställa att informationsmaterial och ansökningsblanketter är utformade så att det är lätt att förstå villkoren och lämna korrekta uppgifter
- hålla en hög tillgänglighet och i kontakten med den enskilde ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk
- tillsammans med socialnämnden arbeta för att minimera felaktiga utbetalningar samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- ha funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning
- tillsammans med socialnämnden inom ramen för arbetet med modernisering av de sociala systemen undersöka hur digitala stöd kan förenkla och förbättra handläggningen av ekonomiskt bistånd

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7%	2,7%	2,7%
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5%	1,5%	1,5%
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0%	1,0%	1,0%

Följande aktivitet ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbetet med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen implementera tak över huvudet-garantin i enlighet med den översyn som gjorts. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Arbetsmarknadsåtgärder

Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. Stockholms arbetsmarknad är stark men arbetslösheten är märkbart högre i vissa grupper och där är arbetsmarknadsåtgärderna av särskilt stor vikt. Exempel på dessa är unga utan gymnasieexamen, äldre arbetslösa, personer med funktionsnedsättningar och utrikesfödda.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd som befinner sig utanför arbetsmarknaden, och förbereda för vidare insatser inom Jobbtorg Stockholm. Insatserna ska stärka människors ställning på arbetsmarknaden och ge möjligheter till egen försörjning. Personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska erbjudas individuellt utformat stöd för att närma sig arbetsmarknaden. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden. Stadens arbete med Stockholmsjobb och feriejobb ger viktiga meriter, kontakter och motivation, och väcker

samtidigt intresse för staden som arbetsgivare och bidrar till stadens framtida kompetensförsörjning. Feriejoppen ska vara meningsfulla och erbjuda ett första steg in på arbetsmarknaden.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar samt Stockholmsjobb

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Budgeterat till stadsdelsnämnderna	-197,9	-188,6	-188,6	-188,6
Kostnader (-)	-225,3	-216,0	-216,0	-216,0
Intäkter	27,4	27,4	27,4	27,4

Budgeten för 2020 minskar med 9,3 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2. I budgeten för arbetsmarknadsåtgärder ingår 28,8 mnkr för Stockholmsjobb samt 98,0 mnkr för feriearbeten. Vidare finns medel avsatta i central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden för fler feriejopp, samt i trafiknämndens budget för samma ändamål.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- erbjuda ungdomar feriejopp under sommar-, höst- och vinterlov
- feriejoppen ska ha tydliga arbetsuppgifter och förbereda för arbetslivet
- verka för att fler feriejopp inriktas mot renhållning och skötsel av stadens parker och offentliga miljöer
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att fler ungdomar ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsområde än där de bor
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med Stockholmsjobb
- tillvarata kunskaper och metoder från insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden, och vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder

- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden samverka externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor
- öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utveckla feriejobb och Stockholmsjobb med målet att fler kan bidra till stadens utbud av arbetsmarknadsinsatser (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska utveckla ett arbetssätt för att nå nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet (1.1)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för stadsdelsnämnderna godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019

Beslut

Övergripande och ekonomi, § 6

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag

Arbetsmarknadsåtgärder, § 6

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stöd och service för personer med funktionsnedsättning, § 7

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri, § 7

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Ekonomiskt bistånd, § 7

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Äldreomsorg, § 8

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Förskoleverksamhet, § 9

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Verksamhet för barn, kultur och fritid, § 10

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019

Stadsmiljöverksamhet, § 7

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Verksamhet för barn, kultur och fritid, § 10

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Arbetsmarknadsnämnden

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Målet är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Då måste vägen till arbete och kunskaper i svenska vara kort där människor snabbt kommer in i egen försörjning. För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens och för att bryta arbetslöshet behövs vuxenutbildning, sfi, förbättrad matchning och effektiva arbetsmarknadsåtgärder i samarbete med stadens näringsliv och arbetsgivare.

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva, kunna förverkliga sina drömmar och inkluderas i samhället. Ungdomar, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer som står långt från arbetsmarknaden ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap.

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för hållbar egen försörjning. Nämnden har ett nära samarbete med stadens olika verksamheter, andra myndigheter, näringsliv och det civila samhället. Stadens arbetsmarknadsinsatser och kontakt med arbetsgivare samordnas av Jobbtorg Stockholm, som erbjuder individuellt anpassat stöd och insatser för att stötta den enskilde till långsiktig egen försörjning. Unga arbetslösa är en prioriterad grupp, och staden ska särskilt prioritera insatser, anställningar och praktikplatser för unga upp till 29 år.

För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå hållbar etablering på arbetsmarknaden. Genom en Stockholmsjobbansällning i någon av stadens verksamheter kan personer som står långt ifrån arbetsmarknaden få viktiga meriter, kontakter och motivation. Genom ett förstärkt samarbete med privata, offentliga och ideella arbetsgivare i staden kan fler vägar till arbetsmarknaden öppnas.

Stockholm ska vara en öppen stad där människor på flykt från krig och oroshärdar ska kunna bygga upp ett nytt liv under trygga förhållanden. Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Vägen till arbete och kunskaper i svenska ska vara kort och de nya stockholmarna ska snabbt komma in i egen försörjning. Arbetsmarknadsnämnden ska samverka med SHIS Bostäder, Arbetsförmedlingen, Universitets- och högskolerådet, yrkeshögskolor, branschorganisationer och andra aktörer för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget. Sfi-undervisningen ska hålla hög kvalitet och ha tydlig koppling till arbetsmarknaden och möjligheten att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska vara god. Vuxenutbildningen ska erbjuda lättillgängliga studier och utveckla stödformerna för de grupper som behöver extra stöd.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända

- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- samordning och utveckling av stadens arbete med feriejobb för ungdomar
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen

Arbetsmarknadsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, samt följa upp stadens insatser för att säkerställa att ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser används.

Arbetsmarknadsnämnden ska utveckla och anpassa verksamheten med hänsyn till Arbetsförmedlingens pågående omstrukturering där så är möjligt, till exempel genom det uppsökande arbetet och vuxenutbildningen.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 081,6	-1 052,4	-1 053,0	-1 053,0
Drift och underhåll	-1 081,6	-1 052,4	-1 053,0	-1 053,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	232,3	247,2	247,2	247,2
Netto	-849,3	-805,2	-805,8	-805,8
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0

Budgeten för 2020 minskar med 44,1 mnkr jämfört med 2019, bland annat beroende på minskade volymer inom sfi. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Utöver nämndens budget avsätts medel i central medelsreserv för eventuella volymökningar inom vuxenutbildningen. Samtliga förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med valfrihet och möjligheter för alla

Arbetsmarknadsnämnden ska prioritera insatser som skapar förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. Stadens etableringscentrum ska erbjuda insatser som särskilt syftar till att hjälpa alla grupper av nyanlända att snabbt etablera sig på arbetsmarknaden och nå egen försörjning. Nämnden ska leda och utveckla arbetet med stadens integrationspakt för att förbättra möjligheterna till integration för nyanlända i samarbete med näringslivet och andra aktörer.

Fler ska ges förutsättningar för jobb genom vuxenutbildning och möjligheterna till valfrihet ska vara goda. Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta att utveckla och anpassa befintliga utbildningar till grupper med kort utbildningsbakgrund och mindre studievana för att fler ska studera och klara sina studier. Det ska finnas goda möjligheter att kombinera språkstudier med praktik, yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen. För att nå fler kvinnor ska sfi fortsätta att erbjudas för föräldralediga. För gruppen ensamkommande unga och andra i särskilt behov av studiestöd och vägledning ska detta erbjudas som ett stöd i övergången till egen försörjning eller vidare studier.

Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska ges förutsättningar för arbete, egen försörjning och delaktighet i samhället. Många av aspiranterna på jobbtorgen står långt från arbetsmarknaden och har stora behov av stöd och utbildning. Nämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna för att fortsätta att utveckla och anpassa stadens arbetsmarknadsinsatser för att möta målgruppens behov. Insatserna ska vara meningsfulla och syfta till att öka förutsättningar för hållbar arbetsmarknadsanpassning. Stockholmsjobben ska fortsätta att utvecklas för att öppna vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända, personer med funktionsnedsättning och långtidsarbetslösa. Arbetsmarknadsnämnden ska också som en del av sitt uppdrag samverka med näringslivet samt aktivt delta i stadens övergripande arbete att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm.

Arbetsmarknadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med socialnämnden), 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med utbildningsnämnden), 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- erbjuda sfi-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden, där hänsyn tas till stadens och näringslivets framtida rekryteringsbehov och deltagarnas utbildnings- och yrkesbakgrund
- stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning, särskilt med hjälp av integrationspaketens partnerskap
- tillsammans med kommunstyrelsen, integrationsutskottet och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration
- utöka antalet kombinationsutbildningar där sfi kombineras med yrkesutbildning
- fortsätta utvecklingen av vuxenutbildningen för att möta behoven hos målgrupper med kort utbildningsbakgrund, bristande svenskskunskaper, sammansatt problematik eller som på annat sätt behöver extra stöd, med särskilt fokus på nyanländas och kortutbildades etablering på arbetsmarknaden
- fortsätta utveckla vuxenutbildningens utformning för ökad flexibilitet, bland annat för att fler föräldralediga ska läsa sfi exempelvis genom introduktionsföreläsningar
- fortsätta att utveckla studie- och yrkesvägledningen inom sfi, jobbtorgens verksamhet och vuxenutbildningen tillsammans med näringslivet för att möta arbetsmarknadens behov
- förstärka det uppsökande arbetet med studie- och yrkesvägledning för att nå personer som har rätt att läsa inom vuxenutbildningens rättighetsbaserade utbildningar samt stärka samverkan med Arbetsförmedlingen i syfte att motivera kortutbildade till studier

- utveckla jobbspår i form av kortare utbildningar med hög relevans för arbetsmarknadens behov i kombination med studier i språk, bland annat med stöd av de partnerskap som sluts inom integrationspakten
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder och ansvariga myndigheter samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda nyanländas etablering och inkludering i samhället
- genom stadens etableringscentrum erbjuda insatser i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället, samt stärka samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande
- utveckla stadens flyktingmottagande genom omvärldsbevakning, kunskaps-spridning samt utveckling och uppföljning av statistik
- tillsammans med Arbetsförmedlingen medverka i skyndsamt upprättande av den nyanländes handlingsplan och vid behov i samverkan med stadsdelsnämnderna bidra med sociala insatser
- genom integrationspakten samverka med näringslivet och offentliga verksamheter i syfte att underlätta nyanländas etablering på arbetsmarknaden
- stärka nyanländas möjligheter att validera tidigare utbildning inom stadens vuxenutbildningar och utreda möjligheten att validera informell kompetens
- vidareutveckla och bredda samverkan med aktörer i privat och ideell sektor i syfte att främja integration, sociala nätverk och fler vägar till jobb
- samordna stadens arbete med att erbjuda samhällsvägledning till nyanlända
- utveckla arbetet med samhällsorientering för stadens nyanlända och arbeta för att alla nyanlända ska delta i samhällsorientering
- i samarbete med idrottsnämnden och arbetsmarknadsnämnden stödja föreningslivet i det uppsökande arbetet riktat mot nyanlända, särskilt kommunplacerade
- genom jobbtorgen erbjuda stödinsatser som vägledning och planering till ensamkommande unga i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier
- tillsammans med socialnämnden, utbildningsnämnden, SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt *Lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande* får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- samverka med näringslivet genom integrationspakten för att öka ensamkommande ungdomars möjligheter till etableringen på arbetsmarknaden
- erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd, med särskild prioritering av kortutbildade, personer med svag ställning på arbetsmarknaden, personer med funktionsnedsättningar och nyanlända
- i samarbete med stadsdelsnämnderna under året säkerställa att handläggningen av ekonomiskt bistånd sker i enlighet med gällande rutiner för att säkerställa relevanta insatser och tidig vägledning till arbete
- samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling
- i samarbete med Stockholm Business Region och relevanta aktörer arbeta för att sprida kunskap om och ge vägledning till att starta företag för jobbtorgens målgrupper
- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor, för att de ska få ett arbete
- fortsätta prioritera unga i utvecklingen av insatser och jobbtorgens arbetssätt
- stärka det uppsökande arbetet mot unga som varken arbetar eller studerar och mot kvinnor som står utanför arbetsmarknaden
- fortsätta att utveckla brobygggarverksamhet i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering

- i samverkan med utbildningsnämnden vidareutveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzonen under sista året i grundskolan eller på gymnasiet för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- i samarbete med utbildningsnämnden arbeta aktivt för att unga utan arbete eller studier återgår till gymnasiestudier eller annan sysselsättning
- fortsätta samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 12-18 år samt 19-29 år
- samordna och leda arbetet med stadens feriejobb för unga
- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna för ungdomar att feriearbeta i andra stadsdelsområden än där de bor
- utveckla möjligheterna att erbjuda feriejobb med inriktning på entreprenörskap
- fortsätta utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar
- vidareutveckla arbetet med att samordna och erbjuda Stockholmsjobb till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- följa och successivt och konsekvent utvärdera stadens arbetsmarknadsinsatser, inklusive Stockholmsjobbets, effekter för deltagarnas möjligheter till försörjning efter avslutad insats
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål
- samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättningar
- utifrån de partnerskap som sluts inom ramen för integrationspakten erbjuda jobbtorgens målgrupper praktik- och arbetstillfällen
- stärka möjligheterna och vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättningar i stadens verksamheter
- i samråd med socialnämnden arbeta med att utveckla insatser, såsom nya utbildningar och sociala företag, för att underlätta för personer med högfungerande autism att delta i arbetslivet
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (Fin-sam) i syfte att skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och inträde på arbetsmarknaden för personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- utifrån befintlig kunskap, lägesbild och aktiviteter i handlingsplanen utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadsdelsnämnder samt kommunstyrelsens centrala samordnare mot våldsbejakande extremism
- samverka med aktörer i privat och ideell sektor som verkar för att skapa mötesplatser mellan innerstad och ytterstad med inriktning på entreprenörskap och fler vägar till jobb

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

God samverkan och dialog med näringsliv och arbetsgivare är en förutsättning för att studerande och aspiranter i så hög grad som möjligt ska kunna få ett arbete efter avslutade studier/arbetsmarknadsinsatser. Stadens vuxenutbildning fyller en viktig funktion för regionens kompetensförsörjning.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- stärka jobbtorgens kontakter med näringslivet genom fördjupad samverkan med arbetsgivare
- i samarbete med Stockholm Business Region AB och kommunstyrelsen ta fram tillväxt- och arbetsmarknadsanalyser
- i samarbete med Stockholm Business Region och inom ramen för integrationspakten fortsätta dialogen med näringslivet för att utveckla företagens möjligheter att bidra till social hållbar utveckling och integration
- i samverkan med Stockholm Business Region ABs och i samråd med stadsdelsnämnderna arbeta för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdelens geografiska område
- samarbeta med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna om näringslivets kompetensförsörjningsbehov

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämndens verksamhet syftar till att stödja och rusta personer som står utanför arbetsmarknaden med utbildning och kunskaper för att nå egen försörjning. Vuxenutbildningen spelar en viktig roll för att förbättra förutsättningarna för kompetensförsörjningen i stadens verksamheter.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- samordna stadens återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande
- fortsätta arbeta för att tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i upphandlingar
- följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelser upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken
- utveckla vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov
- stärka verksamhets- och avtalsuppföljningen inom vuxenutbildningen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- följa upp stadens ersättningsmodell för vuxenutbildningen för att säkerställa hög effektivitet och goda resultat
- skapa möjlighet för Stockholms stads verksamheter att lätt kunna återanvända möbler och inventarier genom verksamheten Stocket

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, högskoleförberedande kurser, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Genomsnittlig inskrivningstid för unga aspiranter (18-29 år) som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämförbarhetsanalys	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med socialnämnden ska utreda förutsättningarna för ett system för prova-på-studier eller motsvarande, med huvudsaklig inriktning på målgruppen kortutbildade. (1.1)	2020-01-01	2020-06-30
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och Intro Stockholm utreda hur staden kan utveckla sitt samarbete med andra aktörer för att korta processen innan en nyanländ omfattas av etableringen. (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska stärka analys och uppföljning av insatser till Jobbtorgens målgrupper (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska utöka uppföljningen av elever i vuxenutbildningen som avslutar eller avbryter sina studier (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska utveckla feriejobb och Stockholmsjobb med målet att fler kan bidra till stadens utbud av arbetsmarknadsinsatser (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med näringslivet, kommunstyrelsen och utbildningsnämnden kartlägga Stockholms kompetensförsörjningsbehov (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska utveckla ett arbetssätt för att nå nyanlända som inte ingår i etableringsprogrammet (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska ha en samordnade och styrande roll i stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens arbete med att permanenta sociala insatsgrupper och ska i det arbetet definiera gränsdragningen mellan sociala insatsgrupper och avhop-	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
parverksamheten samt säkerställa att det finns en tydlig vägledning för hur staden arbetar med respektive målgrupp och verksamhet. (1.4)		
Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.(1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram en modell för hur man ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **arbetsmarknadsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Avfallsnämnden

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering.

Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **avfallsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 5

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska utveckla och förvalta stadens markinnehav så att en hållbar utbyggnad av staden säkerställs.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutveckling som verktyg för att en hållbar utveckling ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transporter.

Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 429,7	-1 388,5	-1 412,5	-1 437,5
Drift och underhåll	-114,6	-116,5	-116,5	-116,5
Avskrivningar	-291,4	-304,0	-318,0	-333,0
Internräntor	-1 023,7	-968,0	-978,0	-988,0
Intäkter	2 664,2	2 707,2	2 854,0	3 004,0
Netto	1 234,5	1 318,7	1 441,5	1 566,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-4 000,0	-3 750,0	-3 900,0	-3 900,0
Inkomster	850,0	850,0	850,0	850,0
Netto	-3 150,0	-2 900,0	-3 050,0	-3 050,0
Försäljningsuppdrag	200,0	200,0	200,0	200,0

Det budgeterade överskottet för 2020 ökar med 84,2 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2020 minskar med 250 mnkr jämfört med 2019. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

När takten är hög i bostadsbyggandet ska exploateringsnämnden arbeta för att staden tidigt i utvecklingen säkerställer goda möjligheter för offentlig service, olika boendetyper, näringsliv, föreningsliv, kultur och rekreation i hela staden. Stockholmarna ska involveras i arbetet för att nämnden ska kunna ta hänsyn till åsikter, synpunkter och behov, särskilt när det gäller att utveckla den fysiska miljön utifrån ett medborgarperspektiv. För att skapa ett levande och attraktivt Stockholm i stadens alla områden ska nämnden arbeta för en blandning av arbetsplatser, service och bostäder.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och en hållbar bostadsförsörjning
- arbeta aktivt för en trygg och attraktiv boende- och stadsmiljö genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten och att kunskap om lokala behov och förutsättningar inhämtas tidigt i processerna i samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med invånarna
- i stadsplaneringen arbeta för offentliga miljöer som är trygga, inkluderande och säkra, bland annat genom att skapa mer folkliv och levande gatumiljö
- i samarbete med kommunstyrelsen, kulturnämnden och idrottsnämnden delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- se utemiljön i såväl skola som förskola som en del av det pedagogiska rummet, och tillsammans med övriga berörda nämnder ta med utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga värden för pedagogik, vistelse och lek
- verka för målet att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och exploateringsnämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt i en föränderlig konjunktur. Nämnden ska arbeta för att nå stadens mål om att 10 000 klimatsmarta bostäder byggs per år till 2025 med en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar i hela staden. Nämnden har ett helhetsansvar vid exploatering och ska samverka med övriga nämnder, bolagsstyrelser och byggaktörer för att nå stadens mål gällande samhällsfunktioner, miljö- och klimatarbete, grönområden av hög kvalitet och ett attraktivt näringsliv. Nämnden ska ha tydliga processer som underlättar för företag att etablera sig i Stockholm. Nämnden ska främja en klimatsmart och resurseffektiv stadsutveckling

och ansvara för arbetet med att utveckla stadens områden med hållbarhetsprofil. Exploateringsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med stadsbyggnadsnämnden) och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- arbeta för en hållbar och attraktiv utveckling av staden som är internationellt konkurrenskraftig för att locka internationell arbetskraft och näringsliv
- säkerställa en hållbar bostadsförsörjning genom en hög bostadsbyggnadstakt genom konjunkturcykler, samt genom att planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och arbeta för att till skapa fler bostäder med rimliga boendekostnader
- styra stadsutvecklingen genom att främja en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer uppnås i hela staden där målet för nyproduktion är att det ska råda en balans med lika delar hyresrätter och bostadsrätter/äganderätter. I detta ingår även att arbeta för alternativa boendeformer så som kooperativ hyresrätt, byggemenskaper och kollektivhus
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, äldreboenden, idrott, kultur, föreningsliv, näringsliv och grön infrastruktur i hela staden
- verka för fler bostäder i city
- säkerställa en effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden under året analysera stadsutvecklingsprocesser, samordna och effektivisera gränssnittet mot externa aktörer samt genomföra nödvändiga strukturella förändringar
- stärka samverkan med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden för att samordna bygg- och infrastrukturutveckling samt för att undvika förlängda processer eller genomförande
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder utveckla långsiktiga strategier för bostadsförsörjningen med utgångspunkt i uppdaterade riktlinjer för bostadsförsörjningen och bostadspotential
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden delta i arbetet för de Stockholmshus som bostadsbolagen planerar eller motsvarande alternativ
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för boendeformen hyrköp
- vara drivande i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av nyanlända
- i samverkan med kommunstyrelsen driva arbetet med att hitta platser för nya modulbostäder och platser dit modulbostäder kan flyttas för fortsatt användning efter att tidsbegränsade bygglov löpt ut
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper i samarbete med SHIS
- i samarbete med äldreberedningen inarbeta strategier och behovs- och efterfrågebedömningar för icke biståndsbedömda äldrebostäder, seniorbostäder, i den stadsövergripande boendeplanen vilka ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar
- delta i SAMS-arbetet för grundskola och gymnasieskola

- säkerställa den planeringsinriktning som läggs fast i SAMS genom att till exempel vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, och reservera mark för kostnadseffektiv skolbyggnation i både egen och fristående regi
- som markägare säkerställa genomförande av restaurering av sjöar och vattendrag när så bedöms nödvändigt
- stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, framkomlighet, infrastystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande samt säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av kommunaltekniska ytor
- samplanera hanteringen av schakt- och återfyllnadsmassor som kan saneras, i syfte att minska transporter och förbättra miljön
- sträva efter att sanera med metoder som tillvaratar den lokala miljön.
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder, och i de beslut som fattas om mer omfattande stadsutveckling särskilt analysera planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential
- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om fossilfrihet till 2040. I detta ska nämnden främja mobilitetstjänster, tillämpa flexibla och gröna parkeringstal och stimulera miljövänligt byggande samt lösningar för förnybar energi och ekosystemtjänster
- tillsammans med berörda nämnder bidra till att skapa förutsättningar för bilpooler och laddinfrastruktur
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens och övriga nämnders och bolagsstyrelserns arbete med klimatanpassning
- stärka kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering och säkerställa att åtgärder för att hantera översvämningsrisker vidtas i planprocessen
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter och entreprenader/arbetsmaskiner
- utveckla och tydliggöra den ekologiska kompensationen som verktyg
- ha ett stadsövergripande och strategiskt perspektiv vid investeringar i park- och naturmark, samordna dessa med stadens övriga gröna investeringar, och tydligt redovisa dessa investeringar i beslutsunderlag och uppföljning
- tillsammans med övriga ansvariga myndigheter öka ansträngningarna för att illegala båtetableringar avlägsnas
- tillsammans med övriga berörda nämnder och aktörer driva utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, kulturnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet i Söderstaden. För att undvika suboptimeringar ska markanvisningar och beslut om att starta detaljplaner noggrant stämmas av mellan förvaltningarna inför förslag till respektive nämnd. I Slakthusområdet finns stora möjligheter att realisera stadens mål om att skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar.
- planera för citynära bad- och poolanläggning tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Hamn AB som samordnande
- arbeta för att möjliggöra fler uteserveringar på vatten, och delta i arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser tillsammans med andra berörda nämnder

- bistå idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder att upprätta en handlingsplan för fler nya offentliga strandbad i staden och underlätta för fler bastuflottar på stadens vatten
- främja småbåtslivet genom att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- tillsammans med trafikinämnden inventera lämpliga platser för överdäckning av befintlig trafikinfrastruktur i syfte att möjliggöra för fler bostäder och arbetsplatser
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden under året fortsätta utredningarna för att utvidga naturreservat i Årstaskogen för att även innefatta 2014 års gräns, inrätta naturreservat i Hagsåtraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras.
- ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk i Lövsta
- verka för klimatsmart byggnation
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda exploatering av Masthamnen, med en tydlig koppling till existerande maritim miljö och kvarteret Persikan på Södermalm och samtidigt möjliggöra fortsatt färje- och kryssningsverksamhet
- fortsätta utredningarna av en alternativ placering av en 11-spels fotbollsplan som ersättning för Stadshagens IP i närområdet.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden ska säkerställa utrymmet för angelägna investeringar genom bland annat minskat innehav av mark. Genom utvecklad prioriteringsförmåga och genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftsekonomiskt perspektiv ska nämnden möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- kontinuerligt genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för en långsiktigt hållbar ekonomi
- säkerställa att exploateringsprojekten är lönsamma. Nämndens exploateringsprojekt ska i normalfallet bära investeringsutgifterna för det behov av kommunal service som uppstår som direkt konsekvens av bostadsexploatering
- delta i arbetet med att utveckla processer för att i ökad grad tillgodose stadens behov av samhällsservice med hjälp av privata aktörer på såväl kommunal som privat mark
- säkerställa utrymmet för angelägna investeringar i hela staden genom försäljning av mark inom och utanför kommungränsen samt att utgifterna prövas i projekten
- utveckla beslutsunderlag framför allt gällande kalkylering i tidiga skeden för att säkerställa att beslut fattas på rättvisande grunder
- utveckla prioriteringsförmåga i enlighet med *investeringsstrategin* och tillämpa driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden
- vid ianspråktagande av idrottsmark eller -anläggning för exploatering samverka med idrottsnämnden för att identifiera behov av kompenserande åtgärder. Den

del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet

- ytterligare fördjupa samverkan med marknadens aktörer för att långsiktigt säkerställa genomförbarheten i projekten
- främja konkurrensen mellan byggaktörer för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller
- i prioriteringen av investeringsprojekt är de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar, med särskilt tonvikt på åtagandet inom 2013-års Stockholmsförhandling av hög prioritet
- för att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och framtagna planprogram realiserar
- säkerställa förmågan att leda stora och komplexa stadsutvecklingsprojekt
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
2.2 Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	400	400	400
	Antal markanvisade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal påbörjade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	250	250	250

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	4 000	4 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal påbörjade studentbostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i trähus	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.3 Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel exploateringsprojekt som gör relevant grönytekompensation vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska och rekreativa värden.	90%	90%	90%
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, äldre-nämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024 (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med Stiftelsen Hotellhem i Stockholm ta fram en långsiktig strategi för att väsentligt öka antalet permanenta genomgångsbostäder för flexibel användning. (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska genomföra en översyn av förutsättningar för kontor i söderort jämfört med andra delar av staden (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda möjligheten att bygga Sätra ishallar med privata aktörer som ett pilotprojekt för tredimensionell fastighetsbildning genom samlokalisering av exempelvis idrottsyta, bostäder och kontor (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samråd med kulturnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för en kulturpark i Snösätra (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafikinämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafikinämnden arbeta fram och börja tillämpa skärpta klimatkrav i upphandling av transporter och entreprenader. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, äldre-nämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna för fossilfria byggarbetsplatser (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB initiera ett projekt för återvinning eller återanvändning av byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska fortsätta sanering av södra delen av Snösätra industriområde (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafikinämnden tillämpa och utveckla driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden (3.1)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs, som till exempel detaljplaner, fastighetsbildningar med mera, för att genomföra avyttringar och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar (3.1)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **exploateringsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens uppdrag är i första hand att förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ska ha fokus på att stadens lokalkostnader för de egna verksamheterna hålls nere genom effektiv fastighetsförvaltning med låga administrativa kostnader och med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar.

Nämnden ska bedriva en aktiv fastighetsförvaltning i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy. Detta innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter liksom att inför nya investeringar pröva en ökad andel inhyrda lokaler. Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter, eller som är av strategiskt intresse för stadens uppdrag. Andra byggnader ska prövas att avyttras.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter. Från och med den 1 januari 2020 överförs ansvaret för upplåtelse och tillsyn av torgplatser för torghandeln vid salutorgen till trafikinämnden.

Nämndens ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter, men i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov
- planering för en effektiv användning av nämndens lokaler med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov utifrån ett långsiktigt perspektiv
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- hantering av ärenden om tvångsförvaltning, samordnas av AB Svenska Bostäder
- svara för stadens hyresförhandlingar för andrahandsuthyrning av bostäder där det idag saknas förhandlingsordning
- samordna hyresbildningen för de bostadslägenheter som hyrs ut i andra hand där bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 061,6	-1 114,3	-1 167,8	-1 164,9
Drift och underhåll	-528,2	-514,9	-507,5	-507,5
Avskrivningar	-402,9	-461,5	-501,7	-498,4
Internräntor	-130,5	-137,9	-158,6	-159,0
Intäkter	1 395,5	1 368,1	1 444,1	1 441,4
Netto	333,9	253,8	276,3	276,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2 720,0	-1 801,0	-1 433,0	-1 595,0
Netto	-2 720,0	-1 801,0	-1 433,0	-1 595,0

Det budgeterade överskottet för 2020 minskar med 80,1 mnkr jämfört med 2019. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2020 minskar med 919,0 mnkr jämfört med 2019. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Budgeten fördelas övergripande på idrottsinvesteringar och andra investeringar.

Budgeten för idrottsanläggningar avser såväl nyinvesteringar som reinvesteringar. Idrottsnämnden prioriterar inom budget för nyinvestering och fastighetsnämnden prioriterar utifrån reinvesteringsbehovet. Nämnderna ska i sina underlag för budget och i verksamhetsplaner redovisa kommande års prioriteringar.

För att genomföra nämndens långsiktiga uppdrag tilldelas en investeringsbudget som uppgår till 795,0 mnkr, varav 340,0 mnkr utgör idrottsinvesteringar och 455,0 mnkr utgör övriga investeringar. Inom det senare området ska ett antal stora projekt under genomförande, såsom Östermalmshallen, Liljevalchs och Medborgarhuset, inrymmas. Inom budgeten för idrottsinvesteringar ska bland annat det pågående projektet Järvabadet inrymmas.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt tilldelas nämnden en utökad investeringsbudget 2020 om 1 006,0 mnkr. Här ingår bland annat medel för Kulturhuset, Tekniska nämndhuset och inköp av bostadsrätter. Inom idrottsområdet ingår bland annat medel om 64,0 mnkr för kompensation för idrottsytor som tagits i anspråk för exploateringsändamål.

Nämnden ska ha en investeringsplanering som möjliggör omprioriteringar vid behov. Eventuella förordringar som uppstår ska hanteras inom tilldelad budget.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Fastighetsnämnden ska, inom ramen för sitt fastighetsbestånd, genomföra åtgärder som syftar till att motverka otrygghet och brottslighet över hela staden. Det ska inte finnas outhyrda lokaler i nämndens fastighetsbestånd. Arbetet med att tillgängliggöra alla sina publika lokaler för personer med funktionsnedsättning ska fortsätta. Stadens historia och dess kulturmiljöer ska värnas, användas och utvecklas. Vid ombyggnation och renovering av lokaler inom fastighetsnämndens bestånd ska nämnden ta särskild hänsyn till de kultur- och idrottsverksamheter som finns i dessa.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- förebygga otrygghet och brottslighet genom att tillse att miljön i och omkring alla nämndens fastigheter är välskött
- genom en tydlig organisering tillsammans med Stockholms Stadsteater AB skapa förutsättningar för att externa verksamheter är en naturlig del i Kulturhuset. Avtal med restauranger i Kulturhuset ska tecknas efter godkännande från Stockholms Stadsteater AB
- säkerställa att det inte finns outhyrda lokaler i fastighetsbeståndet för att minimera tomhyreskostnader, motverka ödslighet och öka tryggheten
- arbeta med att tillgängliggöra publika lokaler för personer med funktionsnedsättning
- på uppdrag av stadsdelsnämnderna säkerställa att behov av boende för personer med funktionsnedsättning och för pedagogiska ändamål tillgodoses i nya bostadsrättsprojekt. Vid köp av bostadsrätter för pedagogiska ändamål är inriktningen att detta ska ske utifrån en i förväg bestämd kostnadsberäkningsmodell
- tillsammans med idrottsnämnden genomföra pilotprojekt med klubbstugor vid idrottsplatser med trygghetsproblem för att öka tryggheten med särskilt fokus på flickor, samt ge förutsättningar för lokala föreningar att utveckla sin verksamhet
- värna de kultur- och idrottsverksamheter som finns i dess lokaler vid ombyggnation och renovering samt hitta nya hyresmodeller som medger en adekvat användning av fastigheter

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Fastighetsnämnden ska bidra till att nya kultur- och idrottsytor finns med i stadsplaneringen samt utarbeta kostnadseffektiva idrottsanläggningar i enklare utförande. Fastighetsnämnden ska verka för att energieffektivisera sina egna fastigheter samt fortsätta arbetet med klimatanpassning utifrån den genomförda klimat- och sårbarhetsanalysen. Produktionen av förnybar energi ska öka, till exempel genom solceller på de idrottshallar som finns i nämndens fastighetsbestånd.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- ha en proaktiv planering, tillsammans med framför allt exploateringsnämnden och idrottsnämnden för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv
- tillsammans med idrottsnämnden utreda alternativa strategier för upprustning av idrottsanläggningar, såsom renovering, nyproduktion, sammanslagning eller omlokalisering, i syfte att garantera en långsiktigt hållbar driftkostnad
- utarbeta modell för genomförande av kostnadseffektiva idrottsanläggningar i enklare utförande

- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- öka energiproduktionen baserad på solenergi i enlighet med strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 på bland annat skolor och idrottshallar
- aktivt arbeta med ekosystemtjänster där så är möjligt och om möjligt kombinera vegetation och solceller på samma takyta
- verka för att alla avtal som nytecknas eller omförhandlas sker enligt mallen för gröna hyresavtal
- förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten samt förstärka och utveckla de gröna värdena
- fasa ut användningen av fossil olja i nämndens bestånd
- genomföra klimatanpassningsåtgärder utifrån klimat- och sårbarhetsanalysen och identifierade klimatrelaterade sårbarheter i beståndet
- leverera en sund inomhusmiljö som är fri från miljö- och hälsostörande ämnen
- tillsammans med idrottsnämnden sätta in åtgärder för att minska spridningen av mikroplaster på samtliga befintliga konstgräsplaner samt vid anläggning av nya planer
- tillsammans med exploateringsnämnden och idrottsnämnden säkerställa att det långsiktiga behovet av sim- och idrottshallar på ett tidigt stadium införlivas i stadens planeringsprocesser
- utreda förutsättningar och möjligheter att bygga enklare idrottsanläggningar, som kan användas av fler idrotter och för många typer av motionsaktiviteter
- tillsammans med idrottsnämnden påbörja arbetet med att utveckla Gärdets sportfält och där anlägga två 11-spelsplaner med hybridgräs
- tillsammans med idrottsnämnden göra en tillfällig överbyggnad på Zinkensdamms isrink tills en permanent lösning är utredd där staden gärna samverkar med privata aktörer
- göra Kristinebergs IP till ett idrottscenter med två nya idrottshallar, upprustad läktare och löparbana samt fortsätta utredningarna av en alternativ placering av en 11-spels fotbollsplan i närområdet

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Fastighetsnämndens prognossäkerhet och ekonomin i underhålls- och investeringsprojekt ska förbättras. Processerna för investeringsbeslut ska utvecklas och styrningen av större investeringsprojekt ska förbättras genom att säkerställa tillräckliga resurser och kompetens för att på så sätt uppnå bättre projektekonomi, riskhantering och prognossäkerhet. Underhållet av fastighetsnämndens fastigheter ska ske utifrån nämndens långsiktiga underhållsplan och möjliggöra en professionell förvaltning och adekvat hyresättning.

I syfte att effektivisera förvaltningsorganisationen och uppnå intäktskravet ska nämnden genomföra en översyn av fastigheterna i sitt bestånd och identifiera vilka fastigheter som ska behållas inom nämnden, vilka som lämpligen bör överföras till andra nämnder och bolag inom koncernen och vilka som bör avyttras. Nämnden ska pröva att överföra fastigheter och projekt till exploateringsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB och Skolfastigheter i Stockholm AB.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- kontinuerligt genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för en långsiktigt hållbar ekonomi
- säkerställa tillräckliga resurser och kompetens för att utveckla processerna för investeringsbeslut och förbättra styrningen av större investeringsprojekt i syfte att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi

- bedriva en aktiv och långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning, bland annat genom avyttring av fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget. I samband med förvärv, byte och försäljning av fastigheter ska nämnden vid behov samverka med S:t Erik Markutveckling AB
- tillsammans med idrottsnämnden göra en översyn av alla planerade idrottsanläggningar med syfte att hitta enklare lösningar för att minska kostnaderna och identifiera eventuella projekt som kan byggas av privata aktörer
- tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs för att genomföra avyttringar och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar
- initiera försäljningsprocesser för större fastigheter inom beståndet i syfte att renodla nämndens fastighetsbestånd och uppdrag, samt säkerställa långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling
- pröva att avyttra mark utanför kommungränsen, exempelvis naturreservat, till den kommun där marken är belägen
- förbättra nämndens driftnetto genom omförhandling av externa hyror, avyttring och utveckla användningen av nyckeltalsanalyser
- ta fram en strategi för omvandling/avyttring av fastigheter med stora upprustningsbehov som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden
- pröva ett utökat samarbete med externa aktörer vid nyproduktion och ombyggnad, exempelvis genom att tillsammans med berörda nämnder pröva möjligheterna att överlåta anläggningar med större reinvesteringsbehov till externa aktörer
- tillsammans med exploateringsnämnden och idrottsnämnden verka för att fler idrottsanläggningar, som komplement till stadens anläggningar, byggs och drivs av fristående aktörer
- medverka aktivt i stadens forum för samverkan och samplanering av lokalresurser
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- i samråd med kommunstyrelsen utarbeta hyresmodeller som är transparenta och förutsägbara för stadens verksamheter och som även är jämförbara med andra hyresmodeller inom staden
- i samråd med idrottsnämnden bistå exploateringsnämnden med underlag för framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintliga idrottsytor i de fall idrottsytor ska kompenseras
- planera underhållsåtgärder långsiktigt och tydliggöra prioriteringar för att undvika kapitalförstöring
- ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning, bland annat tillsammans med idrottsnämnden
- årligen fastställa begäran om hyresjustering av sådana bostadslägenheter som andra nämnder hyr ut i andra hand och för vilka det saknas förhandlingsordning. Fastighetsnämnden fakturerar, enligt schablon, berörda nämnder sina kostnader för arbetet
- inom beslutad budget, i enlighet med tidigare beslut avseende överfört ansvar för lokaler för förskolor och fritidshem som enskilda anordnare hyr i andra hand av staden, rymma samtliga kostnader för sådana hyresförhållanden

- i samråd med kommunstyrelsen utreda andrahandsuthyrningar som bör avvecklas

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel av stadens byggnader som är miljöklassade	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års-mål 2020	KF:s års-mål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden upprätta en plan för utbyte av konstgräset på elitfotbollsplanerna så att gräset återanvänds på befintliga grusplaner för att öka antalet konstgräsplaner till en låg kostnad (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden och fastighetsnämnden utreda möjligheten att underlätta för kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård i syfte att levandegöra en unik plats i staden för stockholmare och besökare (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshandling (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och fastighetsnämnden utreda hur staden kan underlätta för kulturaktörer att tillfälligt nyttja rivningsfastigheter och outnyttjade platser genom exempelvis generös markupplåtelse, tidsbegränsade bygglov, differentierade upplåtelseavgifter och tydlig kommunikation (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stockholms Stadsteater AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med gemensam identitet genom en hållbar och enhetlig förvaltningsmodell där utökade öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande kan samordnas med husets samtliga hyresgäster (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Fastighetsnämnden ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs, som till exempel detaljplaner, fastighetsbildningar med mera, för att genomföra avyttringar och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar (3.1)	2020-01-01	2020-12-31
Fastighetsnämnden ska genomföra en översyn av fastigheterna i sitt bestånd och identifiera de fastigheter som ska behållas inom nämnden, vilka som lämpligen bör överföras till andra nämnder och bolag inom koncernen och vilka som bör avyttras (3.1)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

9. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **fastighetsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Idrottsnämnden

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad. Idrott och friluftsliv är en betydande del av civilsamhället. Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare ska ha möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Idrotts- och fritidsytor i form av idrottsanläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö. I nämndens arbete är den prioriterade gruppen barn och unga där särskild hänsyn ska tas till integrationsfrämjande insatser, jämställdhet, socioekonomiska faktorer samt behoven för personer med funktionsnedsättning.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att och skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra samman slutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skolkökal

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-981,1	-1 004,4	-1 045,8	-1 048,1
Drift och underhåll	-973,4	-995,8	-1 036,6	-1 038,3
Avskrivningar	-6,9	-7,4	-8,0	-8,5
Internräntor	-0,8	-1,2	-1,2	-1,3
Intäkter	262,9	275,2	300,1	305,5
Netto	-718,2	-729,2	-745,7	-742,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-47,8	-53,4	-42,1	-32,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-47,8	-53,4	-42,1	-32,6

Budgeten för 2020 ökar med 11,0 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2020 ökar med 5,6 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Kapitalkostnadstäckning utgår inte för investeringar i maskiner och inventarier.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Idrott och friluftsliv har en central betydelse för folkhälsan och idrottsrörelsen är en vital del av civilsamhället. Idrotten främjar folkhälsa, genom gemenskap, rörelse och motion som ökar människors välbefinnande, och demokrati, genom människors engagemang i föreningslivet. Idrotten och friluftslivet ger också människor en meningsfull fritid. Idrottsrörelsen skapar delaktighet och möten mellan människor med olika bakgrund. Idrott kan vara ett steg för att bli en del av samhället och hitta till goda gemenskaper. Föreningsstöden ska utgöra ett verktyg för att främja integrationen i Stockholm. Satsningar på simkunnighet är prioriterade då simkunnighet är en livsviktig kunskap likväl som en möjlighet till fysisk aktivitet och rekreation. Stadens egna idrottsverksamhet ska inte konkurrera otillbörligt med fristående alternativ.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- arbeta för att alla barn och unga i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva idrott oavsett var i staden de bor
- arbeta för att alla barn ska idrotta med glädje, så länge som möjligt och att all idrott ska ske i enlighet med barnkonventionen
- värna breddidrotten och arbeta för en mångfald av föreningar
- arbeta för att nå de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska programmet genom att skapa förutsättningar för idrottsrörelsen och genom att samverka med andra fristående aktörer
- kommunicera och anpassa utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter till barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- genom idrottsbonusen stödja föreningar och det lokala föreningslivet som når personer som tillhör de prioriterade grupperna i det idrottspolitiska programmet och nyanlända i sin ordinarie verksamhet
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- verka för trygga sim- och idrottsanläggningar samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder i natur- och friluftsområden genom exempelvis skyltning och bättre belysning
- utveckla och stödja arbetet med drive-in fotboll tillsammans med externa aktörer
- bidra till en positiv supporterkultur i staden och motverka idrottsrelaterat våld samt utveckla och utvärdera program supportrar
- motverka alla typer av diskriminering, trakasserier samt kränkande behandling inom stadens idrottsverksamheter

- fortsätta arbetet med att förstärka uppföljningen av föreningsstödet för att säkerställa att ideella aktörer som mottar stöd motverkar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt att de inte bedriver verksamheter med odemokratiska eller olagliga inslag
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare och stadsdelsnämnderna. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanens lägesbild och beslutade aktiviteter
- fortsätta genomföra insatser tillsammans med utbildningsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och simföreningar, med särskilt fokus på simskolor som riktar sig till elever som inte klarar godkänt i ämnet "idrott och hälsa"
- arbeta med att öka andelen av stadens simskoleundervisning som bedrivs av föreningslivet
- nämnden ska under 2020 se över vilka delar av stadens idrottsverksamhet som istället kan bedrivas av föreningslivet
- arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningslivet och skolan för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen
- ta fram en handlingsplan för ett ökat antal idrottsturneringar och cuper med syfte att se vilka hinder som idag finns och hur man kan ta bort dem
- i samarbete med kulturnämnden, exploateringsnämnden och kommunstyrelsen delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska tillgängliggöra idrotts- och friluftsverksamhet i enlighet med *Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022* och *Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022*. Nämnden ska ta hand om befintliga idrottsytor och verka för att bygga ikapp den brist på idrottsytor som funnits under en längre tid. Nämnden ska vara pådrivande i att skapa fler ytor för spontanidrott i form av exempelvis motionspår och utomhusgym. Nämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 3 *God hälsa och välbefinnande* (tillsammans med socialnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- öka möjligheterna för idrotts-, friluftsverksamhet samt båtliv i den växande staden
- främja småbåtslivet genom att stödja exploateringsnämndens arbete med att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- delta i nämndövergripande planeringsprocesser som säkerställer att idrottsytor planeras för i tillräcklig takt samt i tidigt skede
- främja livskvalitet och hälsa och få fler stockholmare fysiskt aktiva genom att underlätta för utomhusvistelse och vardagsmotion med utomhusgym, motionspår och skidspår som ger stockholmare utökade möjligheter till spontan motion och rörelse i närmiljön
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- ha en proaktiv planering för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv. Säkerställ också att idrottshallar byggs fullstora för att fullt ut tillgodose idrottens behov. Idrottsnämndens samverkan genom bland annat SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB är därför prioriterat. Avsteg

från närhetsprincipen kan göras på projektnivå genom att idrottsnämnden initierar ett sådant beslut hos kommunstyrelsen, oavsett fastighetsägare

- driva samverkan mellan stadens nämnder, bolagsstyrelser, fristående aktörer och föreningslivet så att ytor för spontanidrott tillgodoses
- delta i stadens arbete med att få en bredd av hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet ska prioriteras
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- tillsammans med fastighetsnämnden intensifiera arbetet med energieffektiviserande åtgärder och satsningar på förnybar energi såsom solenergi i stadens idrottsanläggningar
- intensifiera insatserna för insamling av matavfall
- verka för att användning av skadliga kemikalier och plast minskar
- samverka med båtklubbarna i syfte att minska miljögifter i båtverksamheterna
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden verka för att etablera en båtbottentvätt i syfte att minska miljögifter i Stockholms vatten
- tillsammans med fastighetsnämnden sätta in åtgärder för att minska spridningen av mikroplast på samtliga befintliga konstgräsplaner samt vid anläggning av nya planer
- tillsammans med fastighetsnämnden påbörja arbetet med att utveckla Gärdets sportfält och där anlägga två 11-spelsplaner med hybridgräs
- tillsammans med fastighetsnämnden göra en tillfällig överbyggnad på Zinkensdamms isrink tills en permanent lösning är utredd där staden gärna samverkar med privata aktörer
- göra Kristinebergs IP till ett idrottscenter med två nya idrottshallar, upprustad läktare och löparbana och fortsätta utredningarna av en alternativ placering av en 11-spels fotbollsplan i närområdet
- tillsammans med fastighetsnämnden genomföra pilotprojekt med klubbstugor vid idrottsplatser med trygghetsproblem för att öka tryggheten med särskilt fokus på flickor, samt ge förutsättningar för lokala föreningar att utveckla sin verksamhet

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Prioriteringar av reinvesteringar och nyinvesteringar i idrottsytor ska göras utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett driftkostnadsperspektiv. Samplanering och samutnyttjande av idrottsytor ska utökas mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Genom att tillgängliggöra fler skolidrottshallar kan tillgänglig idrottskapacitet öka och ge fler föreningar, barn och unga möjlighet till idrottande. Nämnden ska planera så att även fristående aktörer bygger och upprustar idrottsanläggningar samt driver verksamhet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- prioritera anläggningar utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett driftkostnadsperspektiv i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad
- tillsammans med fastighetsnämnden göra en översyn av alla planerade idrottsanläggningar med syfte att hitta enklare lösningar för att minska kostnaderna och identifiera vilka projekt som kan byggas av privata aktörer
- fördela resurser – investeringsmedel såväl som driftmedel – så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika oavsett kön eller bakgrund
- tillsammans med exploateringsnämnden och fastighetsnämnden verka för att fler idrottsanläggningar byggs och drivs av fristående aktörer

- marknadsföra stadens ambition och kontaktvägar för privata aktörer som vill bygga idrottsanläggningar
- tillämpa driftkostnadsperspektiv vid beställningar av fastighetsnämnden, SISAB eller externa parter för tillkommande idrottsytor
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda alternativa strategier vid upprustning av idrottsanläggningar och simhallar, i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad och begränsa stadens investeringsutgifter
- i samråd med fastighetsnämnden bistå exploateringsnämnden med underlag för framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintliga idrottsytor i de fall idrottsytor ska kompenseras
- i samverkan med utbildningsnämnden och SISAB tillgängliggöra skolidrotts-hallar och skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle i idrottsnämndens bokningssystem
- tillsammans med fastighetsnämnden arbeta för att ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv lokalanvändning
- utveckla den regionala samverkan kring specialidrottsanläggningar
- fortsätta arbetet med att byta ut det digitala bokningssystemet
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda en samlad organisation som stödjer stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter i form av nybyggnation och ändrad användning av befintliga fastigheter inom verksamhetsområdet. Arbetet med behovsanalys ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75%	75%	75%
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	93 000	96 000	97 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med idrottsnämnden kartlägga utbudet av förebyggande hälsoåtgärder för äldre, och i övrigt fortsätta utvecklingen utifrån tidigare kartläggningars resultat (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden och utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna och föreslå en modell för utbyggnad och ett effektivt nyttjande av skolidrottslokaler och fullstora idrottshallar (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden och utbildningsnämnden ska införa ett system som medger en faktisk uppföljning av nyttjandet av idrottslokaler under skoltid (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska identifiera relevanta målgrupper med fysiska funktionsnedsättningar inom parasporter och funktionshinderorganisationer och ge dem möjlighet att delta i verksamheten på Testbädd "5G Stadion" (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att från 2021 samla ansvaret för stadens samtliga motionsspår under idrottsförvaltningen (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med fastighetsnämnden upprätta en plan för utbyte av konstgräset på elitfotbollsplanerna så att gräset återanvänds på befintliga grusplaner för att öka antalet konstgräsplaner till en låg kostnad (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Idrottsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden utreda möjligheten att bygga Sätra ishaller med privata aktörer som ett pilotprojekt för tredimensionell fastighetsbildning genom samlokalisering av exempelvis idrottsyta, bostäder och kontor (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska under 2020 se över prioriteringarna i den långsiktiga investeringsplanen och stadens nyckeltal för antalet idrottsanläggningar i samarbete med Stockholms idrottsförbund och specialidrottsförbunden (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Idrottsnämnden ska under 2020 kartlägga nämndens ansvarsområden i syfte att identifiera verksamheter som konkurrerar med fristående aktörer (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Idrottsnämnden ska i samarbete med berörda nämnder utreda möjligheten att i vattennära stadsdelar att anlägga bryggor där föreningar kan förtöja föreningsflottor, exempelvis bastuflottor och förråd för utrustning till vattenidrotter, för självkostnadspris (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram en modell för hur man ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska utreda om Program supporter har rätt förutsättningar och effektiva metoder samt föreslå förbättringsåtgärder för att arbeta för en levande supporterkultur fri från idrottsrelaterat våld (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, idrottsnämnden samt kulturnämnden: kulturförvaltningen se över vilka styrdokument som reglerar fritidsområdet i Stockholms stad samt hur de påverkar fritidsverksamheternas inriktning och måluppfyllelse (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **idrottsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 10

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm ska vara en levande, inkluderande, öppen, kreativ och modern kultur- och evenemangsstad. Kulturnämnden har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv för alla stockholmare där aktiviteter för barn och unga ska prioriteras. Stockholmnas tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande ska öka, särskilt genom att kulturlivet når fler i de stadsdelar och bland de grupper där det idag är relativt få som tar del av stadens kulturliv.

Kulturskolan är en särskilt viktig verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur. Genom kulturskolans verksamhet El Sistema nås grupper i stadsdelar där deltagandet i ordinarie kulturskola hittills varit begränsat. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma förutsättningar och villkor att verka på. Stadens kulturstöd ska fördelas med armlängds avstånd mellan politiker och kulturskapare samt utdelas enligt tydliga och transparenta principer som gynnar självständighet och en mångfald av verksamheter. Förenkling av regelverk som utgör hinder för att frigöra kraften inom stadens kulturliv ska fortsätta.

Utvecklingen av Stockholms bibliotek ska fortsätta. Biblioteken ska fungera som öppna och trygga verksamheter som gynnar demokrati, gemenskap och bidrar till kunskap, forskning och läslust. Biblioteksfrid ska råda på stadens bibliotek och personalen ska känna uppbackning och stöd för en god arbetsmiljö. Biblioteken ska finnas på attraktiva platser där stockholmarna rör sig och nya bibliotek ska öppnas i takt med att staden växer.

I en tid när krafter vill ställa upp ramar och villkor för konsten och det fria ordet ska Stockholms kulturpolitik värna yttrandefriheten och de demokratiska friheter som människor runt om i världen kämpar och dör för.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall/Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 004,8	-1 017,0	-1 033,6	-1 033,6
Drift och underhåll	-1 004,8	-1 017,0	-1 033,6	-1 033,6
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	89,9	89,9	89,9	89,9
Netto	-914,9	-927,1	-943,7	-943,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-17,3	-31,2	-10,7	-9,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-17,3	-31,2	-10,7	-9,7

Budgeten för 2020 ökar med 12,2 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2. Inom nämndens driftbudget ska kapitalkostnaderna inrymmas.

Investeringsbudgeten för 2020 ökar med 13,9 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Till följd av stora om- och tillbyggnadsprojekt står nämnden inför en omfattande kostnadsutveckling för lokaler. Det är därför av vikt att nämnden följer verksamheternas kostnadsutveckling och prioriterar inom nämndens driftbudget så att resurser kommer till störst nytta med särskild hänsyn till lokalkostnadernas utveckling.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande. Genom Kulturskolan och El Sistema når staden fler barn och unga. Nämnden ska verka för att nå bredare socioekonomiska grupper exempelvis genom att säkerställa ett breddat utbud. Kulturskolans verksamhet ska i högre utsträckning involveras i skolans och fritidshemmets verksamhet, så att det blir enklare att ta del av Kulturskolans utbud. Kulturlivet ska ges plats i stadens planering och göras mer tillgängligt i det offentliga rummet. Stadens kulturpolitik ska präglas av ansatsen att tillgängliggöra kulturen för fler.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta utveckla Kulturskolan och El Sistema så att verksamheterna når fler barn och unga på de platser och tider som underrepresenterade målgrupper önskar, bland annat genom att utveckla ett tillgängligt och efterfrågestyrt utbud, samt säkerställa tillgången på lärare
- säkerställa fler platser, fortsatt kvalitet och tillgänglighet inom kulturskolans Resurscenter för elever med särskilda behov
- i nära samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna, fristående skolor och förskolor samt stadens fria kulturaktörer fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov
- fortsätta öka tillgängligheten i museernas såväl fysiska som digitala miljöer
- aktivt arbeta för att utbudet av stadens evenemang, såsom We Are Sthlm och Kulturfestivalen, utvecklas i linje med stockholmarnas och besökarnas önskemål samt öka civilsamhällets delaktighet likt kulturnattsmodellen
- arbeta för att stadens evenemang är trygga och säkra
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- stärka och underlätta för civilsamhällets bidrag och delaktighet i stadens kulturliv, bland annat genom att grundligt säkerställa att riktlinjer för föreningsstöd utgår från principer som är tydliga och transparenta och som hindrar att stöd går till verksamhet som är odemokratisk, olaglig eller som uppmuntrar våldsbejakande extremism
- i samarbete med andra nämnder och civilsamhället utveckla arbetet med aktiviteter för stadens nyanlända
- fortsätta arbetet att synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken i nämndens verksamhet
- tillsammans med kommunstyrelsen arbeta för ökad trygghet i stadens bibliotek utifrån ett barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och tillgänglighetsperspektiv
- främja stadens kultur- och nöjesliv i samarbete med berörda nämnder, bolagsstyrelser samt i dialog med kulturarrangörer
- se över möjligheten att inleda nya samarbeten med offentliga kulturinstitutioner som är lokaliserade i staden genom mentorskapsprogram där personal och elever kan mötas i kreativa miljöer
- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och idrottsnämnden delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- tillsammans med utbildningsnämnden uppmuntra och utöka samarbetet mellan skolorna och kulturskolan, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever
- stärka stödet till hemgårdarna samt uppdatera lägesbilden över civilsamhällets behov av fler samlingslokaler runtom i staden

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

När Stockholm växer ska kulturen finnas med i den fysiska och innehållsmässiga planeringen. Fler bibliotek behöver etableras i framtiden och befintliga kan behöva expandera. Biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla oavsett var i staden man är. Visionen är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter där organisationsstrukturerna inbjuder medarbetarna till delaktighet och där det går snabbt från idé till handling. Aktiviteter som gynnar bildning, demokrati, mångfald och

fler öppna samtal ska vara en naturlig del av bibliotekens verksamhet. Samverkan mellan stadens kulturverksamheter och andra kulturinstitutioner och aktörer som verkar i staden ska utvecklas i syfte att stärka Stockholm som en levande kulturstad i världsklass.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta utveckla det digitala biblioteket, genom bland annat ny teknisk plattform, så att det bidrar till att böcker och läsande blir tillgängligt för fler
- arbeta för att biblioteken ska vara trygga mötes- och arbetsplatser
- stadens bibliotek ska ha generösa öppettider hela året, när stockholmarna vill och kan besöka dem samt anordna aktiviteter som inkluderar samarbete med aktörer från det lokala kultur- och föreningslivet
- säkerställa kvalitet, utveckla programverksamheten och internationella bibliotekets verksamhet i deras nya lokaler
- löpande kartlägga vilka biblioteksenheter som har möjlighet att införa meröppet
- stärka och utveckla stadens kulturlotsfunktion i syfte att etablera och säkerställa lokaler för konstnärlig produktion och live- och kulturscener i samverkan med externa aktörer
- i samverkan med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Business Region AB verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara, bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshandling och återvinning
- fortsätta arbetet med energieffektiviseringar inom framförallt lokaler och elektrifiera transporter
- främja utvecklingen av film- och tv-produktion som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna samt fortsätta dialogen med region Stockholm om en formaliserad samverkan för satsning på professionell filmproduktion i stad och region
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare och stadsdelsnämnderna. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanens lägesbild och beslutade aktiviteter
- söka samarbeten med offentliga kulturinstitutioner som är lokaliserade i staden i syfte att underlätta och samfinansiera utbyggnad av den kulturella infrastrukturen i staden
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet i Söderstaden. För att undvika suboptimeringar ska markanvisningar och beslut om att starta detaljplaner noggrant stämmas av mellan förvaltningarna inför förslag till respektive nämnd. I Slakthusområdet finns stora möjligheter att realisera stadens mål om att skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Inriktningen är att Stockholm ska växa med kultur. Det kulturstrategiska arbetet ska fortsätta med fokus på hur lokaler kan samnyttjas mer effektivt samt hur kulturperspektiven ska vara en integrerad del i Stockholms stadsutveckling. En viktig del i detta är stadens kulturstrategiska program som bland annat ska tydliggöra hur externa aktörer kan bidra till kulturens plats i stadsutvecklingen samt arbeta strategiskt för de kulturella och kreativa näringarnas behov i en växande stad.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- fortsätta arbetet med att stärka kulturlivets ekonomiska förutsättningar
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer, med beaktande av de lokalspecifika värden som kan vara inbyggda i vissa lokaler
- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser och prioritera utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalresurser och upprustning av befintliga
- skapa strategisk och framsynt planering så att resurser kan frigöras inom den befintliga verksamheten för att möta ökade hyres-, drift- och kapitalkostnader
- se på museiverksamheten och konsthallar som en samlad verksamhet där intäkter bidrar till nämndens samtliga verksamhetsområden
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med Stockholm Business Region AB
- uppmuntra till samverkan med näringsliv och externa aktörer för att bidra till stadens kulturliv samt vidga intäktskällorna genom fler externa samarbeten där värden exempelvis kan skapas genom den infrastruktur och utrustning som staden förfogar över
- verka för ökad samordning och dialog mellan Region Stockholm och staden gällande kulturverksamheter
- flytta och inventera delar av Stadsmuseets samlingar lokaliserade i Frihamnen för långsiktig och kostnadseffektiv magasinering

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4 Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	75%	76%	76%
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	85%	85%	85%
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	4,8	4,8	4,8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen arbeta mot våldsbejakande extremism och stödja lokalförvaltande organisationer i arbetet med demokratisäkring, till exempel genom att bidra med kompetensutveckling (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska samordna arbetet med att utforma ett minnesmärke efter händelsen på Drottninggatan den 7 april i samarbete med trafikinämnden, kulturnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden och fastighetsnämnden utreda möjligheten att underlätta för kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård i syfte att levandegöra en unik plats i staden för stockholmare och besökare (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska i samråd med kulturnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för en kulturpark i Snösätra (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshantering (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska påbörja uppstartsarbetet för ett "repotell" genom en partnerskapsmodell i form av IOP, där replokaler kan bokas per timme (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna och formerna för en ökad samverkan mellan kulturförvaltningen och stadsarkivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska utreda möjligheterna att flytta ut mer av stadens ägda konst till den offentliga stadsmiljön (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska utreda formerna för ett artotek för att tillgängliggöra befintlig konst som staden äger (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska utreda ökad tillgänglighet av stadens konst och kultur för personer med funktionsnedsättning (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och arbetsmarknadsnämnden ta fram en modell för hur man ska arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och fastighetsnämnden utreda hur staden kan underlätta för kulturaktörer att tillfälligt nyttja rivningsfastigheter och outnyttjade platser genom exempelvis generös markupplåtelse, tidsbegränsade bygglov, differentierade upplåtelseavgifter och tydlig kommunikation (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden se över lokalbeståndet och möjligheten till inhyrning i utbildningsnämndens lokaler eller andra praktiska samverkanslösningar, förutsatt att det inte finns platsspecifika värden som riskerar att gå förlorade (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, idrottsnämnden samt kulturnämnden: kulturförvaltningen se över vilka styrdokument som reglerar fritidsområdet i Stockholms stad samt hur de påverkar fritidsverksamheternas inriktning och målpuppfyllelse (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna utreda möjligheten till ökad samlokalisering mellan folkbibliotekens verksamheter och stadsdelarnas medborgarservice i syfte att förenkla för medborgarna, effektivisera stadens lokalförsörjning och stärka stadens offentliga mötesplatser (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmarna till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv.

Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-103,4	-104,2	-104,2	-104,2
Drift och underhåll	-103,4	-104,2	-104,2	-104,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	29,7	30,7	31,7	32,7
Netto	-73,7	-73,5	-72,5	-71,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Budgeten för 2020 minskar med 0,2 mnkr jämfört med 2019. Genom minskade kostnader för administration, konsulttjänster och en effektivare lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktiges budget för 2020 innehåller därför en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Stadsarkivet kommer under perioden att hyra ett av fastighetsnämnden förvärvat berg- rum i Liljeholmen för att långsiktigt säkra arkivutrymme för verksamheten. Projektet ska leda till en effektiviserad verksamhet och en lägre hyllmeterkostnad. Den ökade hyreskostnaden ska på sikt finansieras helt av nämndens arkivleverenser.

Investeringsbudgeten för 2020 uppgår till 1,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utveckla stadsarkivets publika verksamheter i nära samarbete med Stadsmuseet, stadens bibliotek samt andra aktörer så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser
- fortsätta att publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning
- utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering genom exempelvis crowdsourcing där civilsamhälle, medborgare och näringsliv enklare kan bidra till arkiven
- fortsätta arbeta för att nå barn och unga
- arbeta för att synliggöra kvinnor genom historien

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta arbetet med att effektivisera energiförbrukningen inom framförallt transporter och elkonsumtion
- fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning
- utveckla digitaliseringen av stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder som bidrar till snabbare processer, tillgänglighet och effektivisering
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på så sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet, exempelvis kravet om digital anslagstavla
- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalresurser och upprustning av befintliga
- verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet
- fortsätta breddinförandet av ärendehanteringssystemet eDok och arbeta för att förvaltningsorganisationen för eDok är kostnadseffektiv i syfte att minimera driftkostnadskonsekvenser för användarna i staden

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktivitet ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna och formerna för en ökad samverkan mellan kulturförvaltningen och stadsarkivet (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **kulturnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 10

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser. På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

	2019	2020	2021	2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-200,2	-208,0	-208,0	-208,0
Drift och underhåll	-174,7	-174,7	-174,7	-174,7
Avskrivningar	-18,0	-25,8	-25,8	-25,8
Internräntor	-7,5	-7,5	-7,5	-7,5
Intäkter	28,5	28,5	28,5	28,5
Netto	-171,7	-179,5	-179,5	-179,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-182,6	-156,3	-206,0	-140,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-182,6	-156,3	-206,0	-140,0

Budgeten för 2020 ökar med 7,8 mnkr jämfört med 2019. Förändringarna framgår av bilaga 2. Utöver nämndens budget finns 2,0 mnkr för feriearbeten avsatta i central medelsreserv till kyrkogårdsnämnden.

Investeringsbudgeten för 2020 minskar med 26,3 mnkr jämfört med 2019. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3. Nämndens långsiktiga investeringsbudget utökades med 10,0 mnkr perioden 2019-2021 för reinvesteringar i nämndens anläggningar. Den långsiktiga investeringsplanen uppgår därmed till 30,0 mnkr per år. För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt utökas nämndens investeringsbudget med 126,3 mnkr. Nämndens utökade investeringsbudget syftar till att genomföra projekten ny begravningsplats vid Järva, ombyggnad av arbetslokaler vid Norra begravningsplatsen, nytt kistgravkvarter i Råcksta, ny ceremonilokal vid Strandkyrkogården, året runt-vattenledning vid Skogskyrkogården samt totalrenovering av Skogskrematoriet.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Kyrkogårdsnämnden ska verka för att den konfessionslösa inriktningen upprätthålls och att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas. Nämnden ansvarar för att erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser, liksom att förvalta det kulturarv och de park- och naturmiljövärden som finns vid stadens begravningsplatser. Nämnden ska utreda, och vid behov införa, nya gravplatser i staden.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- ge möjlighet och utrymme för olika begravningsstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- utveckla och förvalta park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som tillgängliga, trygga och säkra
- utreda nya gravtyper och vid behov införa dessa på fler av stadens begravningsplatser
- utreda förutsättningarna för en kistminneslund på Strandkyrkogården
- fortsätta arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Begravningsplatserna i Stockholms stad ska vara stämningsfullt ljussatta, samtidigt som byggnaderna ska bli allt mer energieffektiva. De krematorier som kyrkogårdsnämnden ansvarar ska fortsätta utvecklas i syfte att vara ledande ur miljöhänsyn.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta arbetet med att energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls
- vara ledande i utvecklingsarbetet för miljöhänsyn vid drift av krematorier
- ha en säker kemikaliehantering som bidrar till en minskad påverkan på miljö och hälsa

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Kyrkogårdsnämnden ska säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet och en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt. Driftkostnadsperspektivet ska vara i fokus. Underhållet på stadens begravningsplatser ska hålla en god nivå på lång sikt, och nämnden ska stärka underhållet där det tidigare varit eftersatt.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa en låg begravningsavgift på kort och lång sikt genom en kostnadseffektiv verksamhet och en långsiktig investeringsplanering där driftkostnadsperspektivet är i fokus

- långsiktigt hålla en god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser och ta fram en långsiktig underhålls- och investeringsplan samt redovisa driftskostnadskonsekvenser
- planera för en övergång till eldrivna arbetsfordon och maskiner
- stärka ekonomistyrningen då nämnden har ett antal större investeringsprojekt planerade och i genomförandeskede

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatoriska nämndindikatorer				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **kyrkogårdsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 8

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden utgör en kommunal myndighet med ansvar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa. De viktigaste lagarna är miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad. En god service och tillgänglighet gentemot stadens invånare och företag ska stå i fokus för verksamhetsutvecklingen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadens arbete att skapa en miljö- och klimatsmart stad med god livskvalitet för stadens invånare. Stockholm ska vara fossilfritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska. Nämnden bidrar med underlag i stadsutvecklingen och har en samordnande roll i stadens arbete för att uppnå en god vattenstatus i stadens alla vattenförekomster. Nämnden bidrar även genom expertkunskap inom klimat- och energifrågor, luft- och kemikaliefrågor. Stockholmarnas hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en stadsmiljö med frisk luft, rent vatten och en natur av hög kvalitet samt en sund inomhusmiljö.

Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden. Nämnden ansvarar för

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras miljöarbete
- information om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-206,9	-215,8	-205,8	-205,8
Drift och underhåll	-206,9	-215,8	-205,8	-205,8
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	96,1	96,1	96,1	96,1
Netto	-110,8	-119,7	-109,7	-109,7
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3

Budgeten för 2020 ökar med 8,9 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2020 är oförändrad jämfört med 2019.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden ska både i förebyggande tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad miljöpåverkan. Nämnden ska bidra med sin fackkunskap om behoven av minskad användning av miljö- och hälsoskadliga kemikalier genom arbetet med kemikalieplanen och bland annat kemikaliesmart förskola och skola. Tillsynsarbetet för en god inomhusmiljö är viktigt för att staden ska uppfylla nationella folkhälsomål.

Bra och tydlig information till invånare och företagare underlättar för stockholmarna och behövs för att staden ska nå sina miljömål och kan även effektivisera nämndens arbete och underlätta kontakten med stadens tjänstemän. Information om stadens arbete med att minska klimatutsläpp, fasa ut skadliga kemikalier och genomföra åtgärder för ökad biologisk mångfald och för renare sjöar och vattendrag ska fortsatt kommuniceras till stockholmarna för att underlätta deras engagemang i utvecklingen av ett hållbart Stockholm.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt bidra till stadens övergripande

arbete om att förbättra stadens näringslivsklimat genom bland annat lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad

- fortsätta att tillgängliggöra miljödata för invånarna
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden, och utveckla och stärka arbetet med att tillgängliggöra stadens naturreservat och stärka rekreativa värden med särskilt fokus på tillgängliggörande för funktionsnedsatta
- i samverkan med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, bostadsbolagen samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- delta aktivt i arbete med Tryggare Stockholm
- i samarbete med berörda nämnder, bolagsstyrelser samt i dialog med kulturarrangörer främja stadens kultur- och nöjesliv

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stockholm ska vara en öppen och modern stad där en hög livskvalitet för alla stockholmare och hänsyn till kommande generationer är i fokus. Nämnden ska stödja en stad i tillväxt i sin omställning till en fossilfri stad. Stockholm ska vara en tät och sammanhållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspelar och ger förutsättningar att skapa goda livsmiljöer. Den täta staden har många fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv och stadsbyggandet är ett kraftfullt redskap som kan bidra till att styra utvecklingen i hållbar riktning. Miljöfrågorna ska beaktas i ett tidigt skede av all planering för att säkerställa en långsiktig hållbarhet, en robust grönstruktur, minskad klimatpåverkan, klimatanpassning, miljö kvalitetsnormer för luft och vatten samt bibehålla ekosystemtjänster.

I arbetet med att utveckla stadens näringslivsarbete är stadens myndighetsutövning central. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolag utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. Nämndens verksamhetsutveckling inom tillsynsarbetet ska ta hänsyn till näringslivsperspektivet. I detta arbete är NKI-mätningar viktiga verktyg. I kontakt med näringslivet är målet att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad.

För att möjliggöra en hög måluppfyllelse inom miljöområdet ska nämndens specialistfunktioner (energicentrum, vattenmiljöenheten, miljöbilar i Stockholm, klimatanalys och kemikaliecentrum) ge information och vägledning till stadens verksamheter samt ta fram underlag för stadsövergripande avvägningar och styrning. Prioriterat är, tillsammans med kommunstyrelsen, stöd till nämnder och bolagsstyrelser när klimathandlingsplan och klimatbudget samt den nya kemikalieplanen ska implementeras i hela stadens verksamhet. Arbetet med att uppnå miljö kvalitetsnormerna för god vattenstatus behöver ett nära samarbete mellan nämnden och stadens olika delar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 7 *Hållbar energi för alla* (tillsammans med kommunstyrelsen), mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*, mål 14 *Hav och marina resurser* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (tillsammans med exploateringsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en stad i tillväxt och ta tillvara på stadsbyggandet som verktyg för att uppnå hållbara livsmiljöer
- utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stads näringslivsklimat med fokus på servicenivå, samordning och effektivitet tillsammans med berörda nämnder och bolag

- fortsätta arbetet med att förenkla och utveckla processer, i syfte att förkorta handläggningstider och förenkla för företag och medborgare vid kontakt med nämnden
- arbeta för att uppnå målen för bostadsförsörjningen, där en hållbar och hög genomförandetak är särskilt prioriterat
- arbeta med att genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster och i arbetet ta hänsyn till åtgärder som kan underlätta stadsutvecklingen
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser följa och analysera utvecklingen av fossilbränsleanvändningen i Stockholm och därmed stötta arbetet med att på ett effektivt sätt nå målet om fossilfritt Stockholm 2040
- genom Kemikaliecentrum, bedriva ett sammanhållande arbete för genomförande av handlingsplanen mot minskad spridning av mikroplast
- tillsammans med kulturnämnden och Stockholm Business Region AB verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning
- Säkerställa samordning av mikroplastarbetet och andra plastrelaterade frågor, exempelvis avfall, kemikalier och fossilfri stad
- ansvara för och stärka arbetet med klimatpakten
- genom Energicentrum intensifiera arbetet med energieffektiviseringar och en fossilfri organisation 2030 bland annat genom att arbeta för utfasningen av fossila oljepannor hos såväl stadens nämnder och bolag som i småhus och flerbo-stadshus
- öka ambitionsnivå i arbetet för en giftfri förskola och skola
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att utreda vad som krävs för att nå en utsläppsfri innerstad 2030
- vid behov stödja övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med upprättande, utvärdering samt uppföljning av miljö- och klimatkrav vid upphandling
- bidra i nätverket för implementering av Matstrategin i arbetet med att utveckla livsmedelsupphandlingar, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen, motsvarande svensk nivå
- ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon
- delta i stadens arbete med att utvärdera miljözoner för lätta fordon
- fortsatt initiera åtgärder för elektrifiering av transportsektorn
- i förebyggande tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad kemikaliepåverkan
- bistå berörda nämnder med underlag om biologisk mångfald och ekosystemtjänster i stadsbyggnadsprocessen
- i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden under året fortsätta utredningarna för att utvidga naturreservat i Årstaskogen för att även innefatta 2014 års gräns, inrätta naturreservat i Hagsätraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras
- öka ambitionsnivån för biologisk mångfald, ekosystemtjänster och miljöövervakning
- delta i samordningsgruppen för Grönare Stockholm med fokus att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden
- tillsammans med trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa dess utveckling över tid

- erbjuda utbildning inom naturskötsel till stadens upphandlade entreprenörer som är verksamma inom området
- fortsätta arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för Stockholms vattenförekomster i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB
- Bedriva ett förebyggande arbete för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad
- i samarbete med exploateringsnämnden, utveckla arbetet kring växtsanering av förorenad mark, bland annat i saneringsarbetet av södra delen av Snösätra industriområde och undersöka möjligheter för växtbaserad sanering i vatten.
- fortsätta arbetet med tillsyn av båtclubbarna med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger och vara pådrivande i arbetet med att fasa ut skadliga båtbottnfärger, något som också måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen
- i samarbete med idrottsnämnden verka för att etablera en båtbottentvätt i syfte att minska miljögifter i Stockholms vatten
- med stöd av servicenämnden, äldrenämnden och utbildningsnämnden, ta fram mått och mätmetoder för att mäta klimatpåverkan från livsmedel och måltider som serveras inom stadens verksamheter
- utreda och verka mot livsmedelsfusk
- främja den närproducerade maten, bland annat genom att tillsammans med trafiknämnden, Stockholm Business Region AB och kommunstyrelsen ge möjlighet till torghandel samt genom att tillsammans med kommunstyrelsen stödja servicenämnden att utreda upphandlingskrav
- inrätta en klimatsamordnare för att stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att genomföra klimathandlingsplanen och klimatbudget
- tillsammans med kommunstyrelsen bistå stadsdelsnämnder med riktade underlag för klimatåtgärder
- bistå utbildningsnämnden med att växla upp arbetet med lärande för hållbar utveckling
- genom Energicentrum ska arbetet med energieffektiviseringar och en fossilbränslefri organisation 2030 intensifieras. Arbetet gentemot och stödet till stadsdelsnämnderna är prioriterat
- intensifiera arbete med att öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion, bland annat genom att i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB sprida information till restauranger och näringsidkare
- öka tillsynen på avfallsområdet samt utreda hur verksamheters avfallshantering kan underlättas i staden med syfte att minska nedskräpning och minska andelen avfall som går till energiåtervinning
- inrikta informationsprojektet Klimatsmarta stockholmare mot att öka kunskapen om invånarnas egen klimatpåverkan och ge verktyg till att reducera den
- öka energi- och klimatrådgivningens utåtriktade arbete gentemot till exempel fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag
- genomföra strategiska kommunikationsinsatser inom nämndens ansvarsområden i syfte att skapa engagemang och påverka attityder och beteenden (bland annat genom Klimatsmarta Stockholmare)
- i samverkan med kommunstyrelsen samordna den stadsövergripande kommunikationen i miljö- och klimatfrågor
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden
- i samarbete med trafiknämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av minskad

dubbdäcksanvändning samt utreda möjligheten att visualisera realtidsmätningen av luftkvalitet

- erbjuda vägledning i samband med myndighetsutövande bullerbekämpning
- med stöd av Stockholms Hamn AB, och stadsdelsnämnderna mäta luftpåverkan från de färjor som är i hamn i Stockholm
- i samråd med kommunstyrelsen bistå exploateringsnämnden vid uppdatering av miljökrav för nybyggnation

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

En viktig roll för nämnden ligger i att kommunicera sin verksamhet till stadens verksamheter invånare och företag. Nämnden ska också söka innovativa metoder för att minska och kompensera stadens klimatpåverkan.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- kontinuerligt utveckla och utvärdera arbetssätten inom tillsynsverksamheten med mål att öka kundnöjdheten
- utreda hur digitaliseringen kan användas som ett verktyg för att effektivisera och utveckla processer
- säkerställa en fortsatt hög nivå på intäktsfinansieringsgraden och särskilt bevaka att införandet av efterhandsdebitering kan ske utan vikande intäktsfinansieringsgrad
- säkerställa resurseffektiv verksamhet för att kunna bistå nämnder och bolag med expertkunskaper och samtidigt kunna genomföra den egna kärnverksamheten
- delta i regionala vattensamarbeten och samverka med olika forskningsinstitut som ett led i intensifiering av vattenarbetet
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- utveckla arbetet med bergvärmeborrhål med värmespridningsberäkningar
- ta fram en vägledning för att hjälpa verksamhetsansvariga för livescener/konsert- och klubbverksamheter att vidta bullerdämpande åtgärder
- öka ambitionsnivån i nämndens digitaliseringsarbete
- senast 2021 tillsammans med trafiknämnden implementera geofencing för hastighetsefterlevnad av stadens tjänstebilar där det är tekniskt möjligt

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1 Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO2e per invånare)	1,04 ton CO2e/inv	0,98 ton CO2e/inv	0,92 ton CO2e/inv
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	30%	35%	40%
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	20%	30%	40%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel badplatser med bra badkvalitet	91%	92%	93%
	Antalet kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfasningsämnen	101	91	82
	Utsläpp per invånare (ton CO2e per invånare)	2,1 ton CO2e/inv	2,0 ton CO2e/inv	1,8 ton CO2e/inv
	Antal dygn över normvärdet för kväveoxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn
	Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda och tydliggöra ansvaret gällande tillsyn av försäljning av folköl och tobak (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en vägledning för att hjälpa verksamhetsansvariga för livescener / konsert- och klubbverksamheter att vidta bullerdämpande åtgärder (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafikinämnden organisera påverkansarbete för nya styrmedel för ett fossilfritt Stockholm (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska genomföra en etanoltankningskampanj (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Parkerings och trafikinämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utreda konceptet klimatpositiva verksamheter (verksamheter som levererar mer energi än vad som konsumeras), i synnerhet vad gäller sol (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som ett led i arbetet för att uppnå målet Fossilbränslefri organisation 2030, ta fram en handlingsplan för minskad plastanvändning i hela staden, för att ta ett helhetsgrepp kring plastfrågan (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en guide för hållbara restauranger (Klimatsmarta stockholm) (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med trafikinämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030 (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram arbetssätt och informationsmaterial för att följa, prioritera och minska kemikaliebelastningen på framför allt barn och ungdomar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska implementera strategin för biologisk mångfald med åtgärdsprogram för biologisk mångfald (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande trädsmål (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning såväl i vatten som på land (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda förutsättningarna för fossilfria byggarbetsplatser (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller återanvändning av byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 5

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Serviceenämnden

Stockholm ska vara en modern och innovativ stad som tillhandahåller god service till invånarna med långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens egna verksamheter ska ges goda förutsättningar att driva sina kärnverksamheter och administrationen ska präglas av effektivitet och hög servicenivå. Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i innovativ och hållbar riktning.

Serviceenämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Serviceenämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av serviceenämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster. Differentierad prissättning ska, i samråd med kommunstyrelsen, tillämpas och vidareutvecklas.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom serviceenämnden fattar beslut kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden. Tillämpningsanvisningar gällande omfattning, inriktning och avgränsningar för funktionen utfärdas av stadsdirektören.

Nämndens uppgifter

Serviceenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska serviceenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer. Nämndens ansvar omfattar:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- upphandlingsstöd, samt genomförande av centralupphandlingar
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- kontaktcenter Stockholm
- gemensam växel
- lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för elkraft
- genomförande av central upphandling avseende intern post- och budservice

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	0,0	0,0	0,0	0,0
Drift och underhåll	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Servicenämnden ska säkerställa en hög grad av tillgänglighet och service till stockholmarna samt effektivisera stadens administrativa funktioner och använda de möjligheter som en ökad digitalisering av förvaltningen ger. Servicenämnden ska kontinuerligt informera om olika alternativ gällande äldreomsorg, förskola och andra verksamheter.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samarbete med äldre- och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmarna och brukare i äldrefrågor
- servicenämnden ska vidareutveckla Kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service
- tillsammans med Stockholm Business Region AB implementera rätt väg in för företag i Kontaktcenter Stockholms verksamhet

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Servicenämnden ska bidra till en hållbar utveckling, genom att minska utsläpp och verka för innovativa lösningar som främjar miljön. Nämnden ska vidare utforma arbetsprocesser som är långsiktigt hållbara. Servicenämnden ska verka för klimatsmarta val och effektivisering i verksamheten. Jämförelser med andra kommuner och med marknaden i övrigt kan med fördel genomföras när det gäller kostnadseffektivitet och hållbara lösningar.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner

- genom upphandling minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region och kommunstyrelsen, främja närproducerad mat, bland annat genom upphandlingskrav samt möjlighet till torghandel

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Service­nämnden ska säkerställa möjligheter till innovation, digitalisering och nytänkande. Offentlig upphandling kan med fördel användas som ett verktyg för att pröva nya lösningar och utveckla stadens verksamheter. Service­nämnden ska därför verka för fler innovationsupphandlingar när så är lämpligt och för en stärkt upphandlingskompetens. Nämnden ska vidare, i samråd med stadens processägare, ta tillvara på och främja utvecklingen av robotiseringen och digitaliseringen för att öka effektiviteten i arbetet och servicen till stockholmarna.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samråd med kommunstyrelsen prioritera stöd och inriktning i upphandlingsarbete till stadens nämnder och bolag
- i samråd med stadens bolagsstyrelser skapa förutsättningar för att öka bolagens engagemang i tjänster som beställs från service­nämnden
- i det fortsatta arbete med robotisering eller andra effektiviseringsverktyg arbeta på uppdrag av stadens processägare och därmed säkerställa att effektiviseringar och kostnader för staden som helhet alltid beaktas
- fortsätta arbetet med att utreda robotiseringens effekter på uppdrag och personal
- skapa förutsättningar för att stödja stadens nämnder vid ansökningar om internationella bidrag från andra organisationer
- säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av service­nämndens tjänster ska utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och fortsatta effektiviseringar kan genomföras
- tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp
- i samarbete med kommunstyrelsen utveckla kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategorier el, måltider och livsmedel samt inredning
- i samarbete med kommunstyrelsen bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer
- genom effektivisering erbjuda nuvarande obligatoriska tjänster med en pris­­sänkning om motsvarande en procent
- i samråd med stadens processägare utveckla antalet indikatorer för att bättre kunna mäta verksamhetens effektivitet utifrån nämndens kärnuppdrag
- som tjänst erbjuda nämnderna att registrera inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i stadens lokaladministrativa system LOIS

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55%	60%	65%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9 kg CO2e per kg livsmedel	1,8 kg CO2e per kg livsmedel	1,7 kg CO2e per kg livsmedel
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämförelseanalys	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktivitet ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samråd med servicenämnden utvärdera nuvarande intäktsmodell för servicenämnden. (3.1)	2020-01-01	2020-03-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **servicenämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Socialnämnden

I Stockholm ska alla ha tryggheten och friheten att forma sitt eget liv. Oavsett vilka vi är, var vi kommer ifrån, eller vad som har hänt på resan hit, ska vi själva kunna välja vår framtid. Stockholm ska erbjuda alla stadens invånare skydd, stöd och nya livschanser.

Socialnämnden ska genom sin samordnande och övergripande roll bidra till utvecklingen inom stadens socialtjänst och funktionshinderomsorg och medverka till att invånarna får likvärdiga och lika tillgängliga insatser oavsett var de bor i staden. Nämnden ska bidra till att staden erbjuder en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst. Nämnden ansvarar för att utarbeta riktlinjer för socialtjänsten i staden samt följa upp stadens samlade socialtjänstverksamhet. Genom att samordna, vägleda, följa upp och utbilda medarbetare skapar socialnämnden förutsättningar för socialtjänsten att möta stockholmare som är i behov av stöd. Nämnden ska verka för att stadens socialtjänst i allt arbete har ett barnperspektiv och ett barnrättsperspektiv, och att barn och unga görs delaktiga i socialtjänstens arbete. Nämnden ska tillhandahålla stadsövergripande verksamhet samt gemensamma upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling inom nämndens ansvarsområde. Moderniseringen av sociala system ska genomföras och nämnden ska ta tillvara den effektiviseringspotential som systemet medför.

Socialnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad samt ge kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stöd i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Skolan är en av de främsta skyddsfaktorerna för unga människors liv och framtida livschanser. Därför måste samverkan mellan skolan, socialtjänsten och polisen stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Skolan har även en unik möjlighet i det våldsförebyggande arbetet där det redan finns en rad beprövade metoder så som Mentorerna i våldsprevention. Socialnämnden bidrar till metod- och kvalitetsutveckling vad det gäller det våldsförebyggande arbetet i skolan. Föräldrastödsprogram stärker barns och föräldrars samspel och skapar bättre förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Därför ska kvalitativa strukturerade föräldrastödsprogram erbjudas alla.

Arbetet med sociala insatsgrupper ska permanentas och utvecklas med ett skärpt kvalitetsfokus som leder till att samordningen över staden förstärks och resultatet av utförda insatser systematiskt följs upp.

I Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och ett nytt liv efter en placering på skyddat boende. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak.

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser så att alla kan delta i samhällslivet på lika villkor. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet och att de som blivit hemlösa kan komma vidare till egen bostad. Arbetet med vräkningsförebyggande och Bostad först ska utvecklas.

Arbetet med ekonomiskt bistånd ska grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd i hela Stockholm, och i synnerhet i utsatta stadsdelar, ska minska.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- kommunövergripande frågor rörande
 - stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
 - socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
 - insatser för barn och unga i öppenvård
 - missbruksproblematik
 - ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
 - hemlöshet
 - samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
 - drog- och brottsförebyggande arbete
 - tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
 - dödsbouppteckningar
 - forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
 - tillståndsgivning för försäljning av tobak
 - tillsyn av tobaksförsäljning på försäljningsställen som har serveringstillstånd
 - samordning av stadsdelsnämndernas tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning av personer som anvisas enligt bosättningslagen
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med missbruksproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service.
- samordning av planering av bostäder för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelmissbruk

- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning av stadens avtal med SHIS Bostäder
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

Socialnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-1 691,2	-1 690,4	-1 681,1	-1 681,1
Drift och underhåll	-1 691,2	-1 690,4	-1 681,1	-1 681,1
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	397,8	397,8	397,8	397,8
Netto	-1 293,4	-1 292,6	-1 283,3	-1 283,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0

Budgeten för 2020 minskar med 0,8 mnkr jämfört med 2019. Förändringen utgörs bland annat av minskade kostnader med 30 mnkr för tillfälliga boenden nyanlända, vandrahem samt förflyttning av finansiering av medel för familjerådgivning till central medelsreserv om 12,1 mnkr. I övrigt framgår förändringarna av bilaga 2.

Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokal-användning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering.

Investeringsbudgeten för 2020 uppgår till 3,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Socialtjänsten ska stå stark för att möta människor som är i behov av stöd och hjälp. Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle och nämnden ska

därför alltid prioritera socialnämndens kärnverksamhet Barn som växer upp i utsatta familjer, med våld eller missbruk i hemmet, ska få hjälp att skapa sig en bra framtid. Ensamkommande flyktingbarn måste få bra hem med goda uppväxtvillkor. Vuxna med missbruk ska få hjälp att ta sig ur sitt beroende. Den som lever i hemlöshet ska få en väg tillbaka till ett eget fast boende. Den som har en funktionsnedsättning ska kunna leva som andra och utifrån sina förutsättningar utbilda sig, arbeta, ha en bostad och delta i samhällslivet. Nyanlända stockholmare måste ha möjlighet att snabbt komma in i samhället och få ett jobb, en bostad, kunskaper i svenska och framtidstro. De barn och unga som kommit till Stockholm de senaste åren behöver fortsatt stöd och omsorg. Idéburna organisationer som bedriver social verksamhet som kompletterar socialtjänstens uppdrag ska ha goda förutsättningar och det ekonomiska stödet ska bygga på långsiktighet.

Socialnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden) och mål 3 *God hälsa och välbefinnande* (tillsammans med idrottsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- vidareutveckla det förebyggande arbetet samt tidiga och kunskapsbaserade insatser, bland annat genom att identifiera och sprida kunskap om såväl effektiva som ineffektiva metoder och insatser, i syfte att fasa ut ineffektiva metoder och bibehålla användningen av och införa effektiva metoder där sådana finns
- vidareutveckla arbetet med och uppföljningen av likställigheten i stadens socialtjänst
- bistå stadsdelsnämnderna i att erbjuda en kvalitativ och evidensbaserad god öppenvård som utgår från varje individs behov
- i samarbete med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och äldre- och våldsnämnden fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare
- fortsatt stödja och utveckla kvaliteten avseende fältassistenter och uppsökares arbete
- utreda hur man kan införa en stadsövergripande uppföljning av socialtjänsten med tydligare fokus på förändring i brukarens situation på grund av socialtjänstens insatser
- i samarbete med äldre- och våldsnämnden och stadsdelsnämnderna förstärka stadens förmåga att planera för utskrivningsklara patienter utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård
- fortsätta utveckla och stärka barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnets perspektiv med utgångspunkt i barnkonventionen genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola, och stötta stadsdelsnämnderna att samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning
- stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och polis med fokus på tidiga insatser och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- fortsätta samverkan med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 12-18 år samt 19-29 år
- stötta stadsdelsnämnderna att tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden öka förekomsten av samordnad individuell plan och utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- säkerställa att barn som kommer ensamma på flykt till Sverige och Stockholm får sina rättigheter tillgodosedda och ges goda förutsättningar att komma in i

samhället. De barn och unga som kommit hit de senaste åren behöver fortsatt stöd

- erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte, inklusive föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla arbetet med att nå familjer som är i särskilt behov av, eller står särskilt långt från, insatserna
- stötta stadsdelarnas och utbildningsförvaltningens ungdomsmottagningar i arbetet med att bättre försöka nå unga pojkar
- fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och väl fungerande BUS-samverkan över hela staden
- tillsammans med stadsdelsnämnderna stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolortillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla fler insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten
- säkerställa tillsammans med utbildningsnämnden att placerade barn och barn som bor i skyddat boende har en väl fungerande skolgång
- i samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa att staden uppfyller hemkommunens ansvar för skolplikt
- fortsätta utveckla stadens familjehemsvård genom utbildning, kvalitetsuppföljning och information till inspektörer och socialsekreterare
- fortsätta stärka och bygga ut arbetet med Skolfam och stärka samarbetet med utbildningsnämnden
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser
- intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer i samarbete med polisen och stadens ordningsvakter, i synnerhet för att kunna ingripa tidigt och hjälpa barn och unga i behov av insatser
- stötta brottsutsatta och vittnen, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättsak
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- stärka det uppsökande arbetet och samverkan med andra aktörer mot människohandel, prostitution, så kallad ”sugardejting” och sex som självskadebeteende, i synnerhet mot unga
- i dialog med näringslivet verka mot diskriminering i krogmiljöer
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsdelsnämnderna, bostadsbolagen samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- inom socialtjänstens område samordna och stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism, samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder samt utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsen. Arbetet ska utgå ifrån handlingsplanens lägesbild och beslutade aktiviteter
- i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta uppsökande med återvänderare
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vråkningsförebyggande

- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla budget- och skuldrådgivning med fokus på likställighet och ökad tillgänglighet. Kvinnor i hemlöshet är en särskilt utsatt grupp och deras rätt till stöd och hjälp ska säkerställas
- samverka med SHIS Bostäder för att möta nämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd
- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla det boendestöd som tillhandahålls personer som beviljas försöks- och träningslägenheter och Bostad först, med särskilt fokus på insatser med starkt brukarperspektiv
- fortsätta att i samarbete med äldregruppen och SHIS Bostäder utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldreomsorgar vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg
- tillsammans med stadsdelsnämnderna arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten alltid tar initiativ till och samverkar till att samordnade individuella planer upprättas
- samverka med regionens vårdbussar och verka för närmare samverkan mellan uppsökande verksamhet och psykiatri
- tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla arbetet med Peer Support inom socialpsykiatri, gärna i dialog med Region Stockholm
- bidra till att öka kunskapen i staden om hur socialtjänsten kan ge stöd till personer som lider av samlarsyndrom
- utveckla stödinsatser för personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn och tillsammans med Region Stockholm utreda inrättandet av ett stödcentrum för yngre personer med demens
- fortsätta arbeta för att personer inom socialpsykiatri eller som är sjukskrivna av sociala/medicinska skäl kan komma ut i arbetslivet, bland annat genom insatsen IPS - individuell placering och stöd
- bistå arbetsmarknadsnämnden i arbetet med att utveckla insatser, såsom nya utbildningar och sociala företag, för att underlätta för personer med högfungerande autism att delta i arbetslivet
- intensifiera arbetet med implementeringen av de reviderade riktlinjerna för ledsagning och ledsagarservice och prioritera ökad likvärdighet mellan stadsdelsnämnderna
- genomföra översyn av möjligheterna till ledsagning och ledsagarservice för inköp av dagligvaror
- fortsatt stödja berörda nämnder så att arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck blir samordnat, evidensbaserat och av hög kvalitet. Ett särskilt fokus ska ligga på våldspreventiva insatser, arbetet med våldsutövare och stöd till våldutsatta. Metoder för att hitta våldutsatta ska utvecklas liksom insatser för långsiktigt stöd, bland annat för att stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samarbete med civilsamhället
- fortsätta arbetet med att implementera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, genomföra en kartläggning av problemen och ta fram ett nytt program för perioden 2021-2025 i samarbete med kommunstyrelsen
- arbeta för att öka förekomsten av samordnad individuell plan för personer som blivit utsatta för hedersvåld eller våld i nära relationer
- ansvara för att samordna innehållet i stadens relationsvårdscentrum, avseende målgrupp och insatser i samråd med stadsdelsnämnderna

- fortsätta utveckla stödinsatser vid placering av hotade/våldsutsatta barn och vuxna på skyddade boenden, liksom stödet till barn, unga och vuxna efter avslutad placering
- stödja stadsdelsnämnderna att vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka problem som uppbrottet kan medföra
- erbjuda stöd och vägledning till ungdomar samt konsultativa samtal och utbildningar till olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer genom Origo - länsgräns- och resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck
- fortsätta att arbeta i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering bland annat genom att i samråd med den romska minoriteten fortsätta öka kunskaperna kring den romska gruppens kultur och status som nationell minoritet samt sprida dessa kunskaper inom socialtjänsten med fokus på kvinnors och barns rätt
- fortsätta brobyggarverksamheten i enlighet med stadens strategi för romsk inkludering
- i samarbete med SHIS Bostäder bistå de personer som kommer till Stockholm efter anvisning från Migrationsverket med boende
- fortsätta att utveckla och följa upp SHIS Bostäders boskola för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts
- fortsätta arbetet genom teamet för ensamkommande barn och unga med att möta ensamkommande ungdomar i utsatta situationer
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt *Lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande* får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- bistå arbetsmarknadsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder och ansvariga myndigheter samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra nyanländas etablering och inkludering i samhället
- genom EU-teamet och i förstärkt samverkan med civilsamhället utveckla stödet till utsatta EU- och tredjelandsmedborgare, i synnerhet för kvinnorna i målgruppen, och fortsatt erbjuda verksamheter på dagtid samt tillfälliga boendelalternativ genom Vinternatt och Sommarnatt
- genom EU-teamets uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- i samband med avhysning av olagliga boplatser erbjuda lagliga boendelalternativ
- genom EU-teamet stärka samarbetet med utsatta EU-medborgares hemländer
- utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer som bedriver kompletterande verksamhet till stadens socialtjänst för att öka utbudet av stödinsatser och för att nå grupper som socialtjänsten har svårt att nå på egen hand, däribland personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, personer i hemlöshet samt personer med funktionsnedsättning.
- tillhandahålla stöd till verksamheter inom civilsamhället som riktar sig till paperslösa barn
- i samarbete med partnerorganisationerna fortsätta gällande idéburna offentliga partnerskap för insatser till ungdomar som står eller riskerar att hamna utanför samhällets insatser
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen verka för att mötesplatser för unga hbtq-personer, inklusive unga hbtq-personer med olika

funktionsvariationer, ges goda och tydliga förutsättningar att bedriva sin verksamhet, över hela staden och i synnerhet i ytterstaden

- i samarbete med kommunstyrelsen och äldregruppen och i samverkan med stadsdelsnämnderna följa upp arbetet med äldre hemlösa, med tyngdpunkt på samverkan kring äldre med psykosociala problem

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

När Stockholm växer behövs fler bostäder för personer med olika behov. Det ska finnas god tillgång på bostäder för personer med funktionsnedsättning, personer i hemlöshet, våldsutsatta, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och andra grupper med en utsatt ställning på bostadsmarknaden. Särskilda bostäder måste komma in tidigt i planeringsprocessen.

I hanteringen av serveringstillstånd ska staden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare. Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad, i kombination med socialt ansvar. Tydliga krav på ordning i ekonomin förhindrar ekonomisk brottslighet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med kommunstyrelsen utreda en samlad organisation som stödjer stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter i form av nybyggnation och ändrad användning av befintliga fastigheter för LSS och SoL bostäder. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras.
- samordna arbetet med boendeplanen för bostäder för personer med funktionsnedsättning och bearbeta stadsdelsnämndernas/regionernas förslag samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning av behov och framtida trender
- ansvara för att samordna de årliga behovsbedömningar som SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna gör av lägenheter utifrån behov och utrymme och vidareförmedla dem till exploateringskontoret
- verka för en minskad energianvändning
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvändas samt sorteras till återvinning
- minska transporter och resor med bil
- verka för att ekologiska livsmedel och ekologiska varor köps i så stor utsträckning som möjligt
- fortsätta utveckla samverkan med branschrepresentanter inom hotell- och restaurangnäringen genom att skapa forum för mindre aktörer, samt samverka med andra tillståndsgivande myndigheter och evenemangsarrangörer inom staden för att förbättra samordningen i tillstånds- och evenemangsfrågor

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Socialnämnden ska leda arbetet med att införa ny teknik och nya arbetssätt inom socialtjänsten. Verksamhetsuppföljning måste i högre utsträckning fokusera på kvaliteten i det mänskliga mötet. Det fortsatta arbetet med utveckling av nya digitala verksamhetssystem är av största betydelse för socialtjänstens framtida kvalitet och effektivitet. En nära dialog med brukar- och intresseorganisationer är en viktig kvalitetsfråga.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- i samarbete med äldre- och barnnämnden arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer innovativ genom att exempelvis utveckla användandet av digitalisering, e-tjänster och välfärdsteknik med fokus på stöd och service
- tillhandahålla smidiga e-tjänster för ansökningar om serveringstillstånd
- samordna utbetalning till privata gruppboenden gällande hyresbidrag för merkostnader för nya gruppboendestäder
- fortsätta stärka uppföljningen av verksamheterna som tillhandahåller insatser enligt SoL samt LSS inom verksamhetsområdet för att säkerställa kvaliteten på insatserna
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer
- tillsammans med stadsdelsnämnderna inom ramen för arbetet med modernisering av de sociala systemen undersöka hur digitala arbetssätt kan förenkla och förbättra handläggningen av ekonomiskt bistånd
- vara drivande i stadens arbete med införandet av sociala system tillsammans med äldre- och barnnämnden

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000 st	9 000 st	9 000 st
	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7%	2,7%	2,7%
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5%	1,5%	1,5%
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0%	1,0%	1,0%
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020

KF:s mål för verksamhetssområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100	100%	100%
	Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75%	75%	75%
	Andel unga som fått brottsofferstöd och som upplever en positiv förändring av sin livssituation	70%		70%
Obligatorisk nämndindikator				
	Andelen ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god	Tas fram av nämnd	-	Tas fram av nämnd
	Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som tagit sig ur hemlöshet inom fyra år	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel ungdomar som fått ungdomstjänst i stadens verksamheter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65%	-	65%
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55%	60%	65%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9 kg CO2e per kg livsmedel	1,8 kg CO2e per kg livsmedel	1,7 kg CO2e per kg livsmedel
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budget-följsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budget-följsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognos-säkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skatte-medlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med socialnämnden ska utreda förutsättningarna för ett system för prova-på-studier eller motsvarande, med huvudsaklig inriktning på målgruppen kortutbildade. (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och Intro Stockholm utreda hur staden kan utveckla sitt samarbete med andra aktörer för att korta processen innan en nyanländ omfattas av etableringen. (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utreda vilken typ av insatser som ska räknas till sysselsättningsverksamhet inom socialpsykiatri. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda effekter och konsekvenser av en eventuell utökad målgrupp för stadens avhopparverksamhet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda och tydliggöra ansvaret gällande tillsyn av försäljning av folköl och tobak. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa skolgången för barn som bor på skyddat boende och tillgången till förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder samt utveckla stödet till placerade barn och vuxna under och efter placeringarna. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska samordna arbetet med att implementera strategin för att minska risken att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet, och stötta utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i deras arbete. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utveckla och stärka arbetet med avhoppare i samverkan med berörda nämnder och bolag, samt arbeta för en breddad avhopparverksamhet dels genom att bistå stadsdelsnämnderna i särskilt komplexa ärenden, dels genom att samordna avhopparplaceringar med stark hotbild över hela staden där den föreliggande risken bedöms som hög. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska ha en samordnade och styrande roll i stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens arbete med att permanenta sociala insatsgrupper och ska i det arbetet definiera gränsdragningen mellan sociala insatsgrupper och avhopparverksamheten samt säkerställa att det finns en tydlig vägledning för hur staden arbetar med respektive målgrupp och verksamhet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska utveckla ett systematiskt kunskapsutbyte med kriminalvården och statens institutionsstyrelse och verka för en överenskommelse mellan staden och kriminalvården om att socialtjänsten kan möta upp på häkten och anstalter. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med Polisen och näringslivet arbeta mot förekomsten av narkotika och organiserad brottslighet i krogmiljö, bland annat genom att via STAD och webutbildning utbilda restaurangpersonal och andra yrkesgrupper i hur man upptäcker och agerar vid narkotikabruk. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbetet med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen implementera tak över huvudet-garantin i enlighet med den översyn som gjorts. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med bostadsbolagen, bostadsförmedlingen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levit i osäkra boendeförhållanden. För detta ändamål ska 100 av de försöks- och träningslägenheter som staden årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska ta fram ett nytt program mot hemlöshet för perioden 2020-2025 som också omfattar arbetet mot barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden samt arbeta enligt hemlöshetsprogrammet 2014-2019 och handlingsplanen för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden till dess att ett nytt program är framtaget. I arbetet ingår att i samarbete med stadsdelsnämnderna och SHIS utreda behovet av och ta fram en modell för trygga akutplaceringar av barnfamiljer i akut bostadsnöd. (1.4)	2020-01-01	2020-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att utöka arbetet med Bostad först och fördela	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
fler bostäder för ändamålet samt i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla stödet till deltagarna i Bostad först. (1.4)		
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm stärka samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten tar initiativ till att samordnade individuella planer upprättas. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna centralisera säkerställandet av skyddet för barn och unga vid hemgång från Barnhus Stockholm. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur anhörigstödet till anhöriga drabbade av skjutningar och dödligt våld kan förbättras och se över hur samordningen av stödet med Region Stockholm och Polismyndigheten kan stärkas. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska inrätta ett förstärkningsteam inom ekonomiskt bistånd. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämndens ska i samverkan med universitet och högskolor främja utvecklingen av socialtjänsten och fortsätta utveckla stadens socialtjänstakademi och använda dess samlade kunskap i verksamheten (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska säkerställa att de skyddade boendena som idag får föreningsbidrag är välinformerade om de förändringar i regelverket som kan komma samt utreda hur staden bäst kan säkerställa att verksamheter för personer utsatta för våld i nära relationer/hedersvåld, så väl genom jourer som skyddande boenden, har förutsättningar att bedriva verksamhet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta att utbilda personal vid stadsdelsnämnderna angående unga lagöverträdare och förbereda socialtjänsten på att kunna arbeta enligt modellen snabbare lagföring (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och äldreomsorgen, inom ramen för handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare, särskilt arbeta för att säkerställa att alla incidenter av hot och våld mot personalen registreras i stadens incidentrapporteringssystem IA och att drabbad personal upplever att de fått tillräckligt stöd av staden som arbetsgivare (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna inventera och utreda hur samarbetet runt gruppen unga med LSS med kompletterande psykiatriska diagnoser kan utvecklas. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta genomföra kompetenshöjande insatser om könsstämpning genom en särskilda utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna implementera resultatet av 2019 års utredning om hur familjehem kan erbjuda studiestöd. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska, i syfte att förebygga återfall efter en placering på skyddat boende, arbeta fram en modell för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och har blivit tvungna att bryta med sin familj. I uppdraget ingår att undersöka möjligheten till samarbete med civilsamhället. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utreda möjligheterna, i fall av	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten, inte våldsutövaren, som bor kvar i det gemensamma boendet. (1.4)		
Socialnämnden ska genomföra en översyn av möjligheterna till ledsagning och ledsagarsservice för inköp av dagligvaror. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda möjligheterna att i samarbete med berörda aktörer inrätta ett länsövergripande centrum för personer som är offer för prostitution, människohandel för sexuella ändamål eller sexuellt våld. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna för, och de ekonomiska konsekvenserna av, att införa den så kallade Laholmsmodellen med större flexibilitet inom ledsagning. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag till färdplan med tillhörande kostnadsanalys för införandet av en enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta arbetet med att implementera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, genomföra en kartläggning av problemen och i samråd med berörda nämnder och kommunstyrelsen ta fram ett nytt program för perioden 2021-2025. (1.4)	2020-01-01	2020-08-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en stadsövergripande boendeplan för våldsutsatta där tillgången till akut- och genomgångsbostäder säkerställs i relation till bostadsbehovet (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska, i samarbete med socialnämnden utreda förutsättningarna för att flytta Skolfam från socialnämnden till utbildningsnämnden för att samla psykologerna i en elevhälsoorganisation (1.4)	2020-01-01	2020-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa en arbetsmetod för att särskilt stödja skolgången för barn och ungdomar som bor på institution med inspiration från den framgångsrika Skolfam-modellen (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta stärka och bygga ut arbetet med Skolfam och stärka samarbetet med utbildningsnämnden (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnden ta fram en gemensam modell för arbetet med skolsociala team i staden som också kan omfatta hur arbetet kan utvecklas genom att myndighetsutövande socialtjänst kan arbeta mer på plats i skolan/placerar på skolor. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm verka för att fler familjecentraler kan öppnas för att stärka det tidigt förebyggande arbetet med barn, unga och deras familjer (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykisk ohälsa (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Micasa Fastigheter AB ska i samarbete med äldrenämnden och socialnämnden göra en översyn av förtursreglerna (1.5.)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa, socialnämnden och SHIS Bostäder utreda effekten av de seniorlägenheter som Micasa ställer till SHIS Bostäder förfogande. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder utreda omfattningen av äldre med psykisk ohälsa och missbruk och återkomma med lämpliga åtgärder för gruppen ifråga, med tyngdpunkt på boendefrågor. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024 (2.2)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikenämnden, äldre- och socialnämnden samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda fältassistenternas organisatoriska tillhörighet, uppdrag och finansiering (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **socialnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutvecklingen ska ske utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden samt respekt för Stockholms särart. Stadsutveckling som verktyg för att nå social sammanhållning ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Stockholm ska vara fossilfritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030.

Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transportbehovet.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder

Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-442,6	-414,7	-414,7	-414,7
Drift och underhåll	-442,6	-414,7	-414,7	-414,7
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	276,6	260,7	260,7	260,7
Netto	-166,0	-154,0	-154,0	-154,0
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0

Budgeten för 2020 minskar med 12,0 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2020 är oförändrad jämfört med 2019 och uppgår till netto 3,0 mnkr. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Bostadsanpassningsbidraget för år 2020 är 88,0 mnkr.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden ska aktivt arbeta för en hög takt i bostadsbyggandet och en socialt och från miljösynpunkt hållbar bostadsförsörjning, där stadens klimatavtryck minskar. Nämnden ska säkerställa att stadens utveckling sker med kvalitet i byggande och gestaltning. I arbetet för effektivare planprocesser är även utvecklade medborgardialoger ett verktyg. Nämnden ska arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet tryggare och mer levande.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och en hållbar bostadsförsörjning
- planera utifrån kvartersstadens kvaliteter, med innergårdar och levande bottenvåningar
- arbeta för att nya detaljplaner ska vara hållbara över tid
- fortsätta arbetet med att se över vilka åtgärder som fordras för att förhindra ovarsam exploatering av trädgårdsstäderna
- färdigställa en arkitekturpolicy och ta fram förslag på hur arkitekturen kan spela en större roll i utvecklingen av Stockholms stad
- arbeta aktivt för en trygg och attraktiv boende- och stadsmiljö genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten och att kunskap om lokala behov och förutsättningar inhämtas tidigt i processerna i samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med invånarna
- i stadsplaneringen arbeta för offentliga miljöer som är trygga, säkra och inkluderande för alla åldrar bland annat genom att skapa mer kultur- och folkliv och levande gatumiljö. Även mindre initiativ som exempelvis pocket parker ska uppmuntras
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB utreda trygghetscertifiering vid nyproduktion samt mål om att hela allmännyttan är trygghetscertifierad år 2030
- ha en positiv hållning till initiativ för prickmarksskifte där så är lämpligt
- se utemiljön i såväl skola som förskola som en del av det pedagogiska rummet och inkludera utemiljön i byggprocessens tidiga skeden för att uppnå hög kvalitet, höga lekvärden och variation i barnens lekmiljö
- fortsätta arbetet med att revidera programmet för City med syftet att utveckla City till en mer grönskande, levande och trygg stads- och gatumiljö dygnet runt, exempelvis genom fler bostäder eller mer nattliv i områden som domineras av kontorsytor
- verka för att stadens medlemskap i WHO:s nätverk för äldrevänliga städer och stadens arbete med implementeringen av konceptet fortsätter och konkretiseras

- samverka tillsammans med exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet som leds av äldrenämnden att ta fram förslag till en plan för att möta framtidens behov av vård- och omsorgsboenden
- verka för målet att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden
- verka för att levandegöra stadens kajer och vattennära platser tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- tillsammans med kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, bostadsbolagen och Stockholm Business Region och i dialog med kulturarrangörer främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat genom en förvaltningsövergripande handlingsplan med åtgärder för vägledning, i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft
- möjliggöra och underlätta för etablering av tillfällig arkitektur och tillfälliga verksamheter i stadsutvecklingsområden för att levandegöra dessa samt skapa identitet för området
- tillsammans med trafiknämnden tydliggöra vad säsongsbaserade bygglov är i syfte att underlätta för aktörer att skapa liv och rörelse i hela staden
- arbeta med att i högre utsträckning använda tidiga samråd i områden med känslig kulturmiljö i större stadsutvecklingsprojekt

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden ska säkerställa en långsiktig och effektiv stadsplanering genom en samlad produktionsplanering med arbetssätt som tillgodoser stadens generella behov av bostäder, kultur och samhällsservice som skolor samt bostäder för nyanlända och andra prioriterade grupper. Nämnden ska ha tydliga processer som underlättar för små och stora företag att etablera sig i Stockholm. Samhällsplaneringen ska utformas klimatsmart och resurseffektivt med fysiska strukturer som gör det lätt att leva miljövänligt, minskar transportbehovet och integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i den bebyggda miljön. Stadsbyggnadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 *Hållbara städer och samhällen* (tillsammans med exploateringsnämnden).

I arbetet med att utveckla stadens näringslivsarbete är stadens myndighetsutövning central. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. Utvecklingsarbetet ska utgå från ett näringslivsperspektiv. I detta arbete är NKI-mätningar viktiga verktyg. Samordning mellan nämnder med kontakter med näringslivet är prioriterat då målet är att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa en hållbar bostadsförsörjning genom en hög bostadsbyggnadstakt genom konjunkturcykler, samt genom att planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för
- i samarbete med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för samhällsservice, idrott, kultur, föreningsliv, näringsliv och rekreation i hela staden
- säkerställa en effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- tillsammans med exploateringsnämnden under året analysera stadsutvecklingsprocesser, samordna och effektivisera gränssnittet mot externa aktörer samt genomföra nödvändiga strukturella förändringar

- korta handläggningstiderna exempelvis genom byggaktörsdrivna planprocesser och genom att, där det är möjligt, låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen
- ge byggrätter till fler aktörer och utöka utbudet av byggbar mark genom höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning
- tillsammans med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder utveckla långsiktiga strategier för bostadsförsörjningen med utgångspunkt i uppdaterade riktlinjer för bostadsförsörjningen och bostadspotential
- planera för fler bostäder med rimliga boendekostnader
- fortsätta arbetet med att ta fram en långsiktig plan med strategier för stadens småhus- och villaområden för att säkerställa en varsam utveckling där viss förtätning förenas med att miljöer med högst kultur- och naturvärden värnas och trädgårdsstädernas karaktär bibehålls
- tillsammans med exploateringsnämnden säkerställa process för de Stockholms-hus som bostadsbolagen planerar
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra boendelösningar i mottagandet av nyanlända
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper
- delta i SAMS-arbetet för grundskola och gymnasieskola
- tillsammans med exploateringsnämnden, berörd stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden och SISAB säkerställa att detaljplaner för skol-, och förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya kostnadseffektiva lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs
- säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, infrastystem och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder, och i de beslut som fattas om mer omfattande stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential
- utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad med fokus på service-nivå, samordning och effektivitet tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- förenkla och utveckla processer med fokus på att korta handläggningstiderna och öka företagens och medborgares nöjdhet med kontakterna med nämnden
- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om fossilfrihet till år 2040. I detta ska nämnden främja mobilitetstjänster, tillämpa flexibla och gröna parkeringstal
- stimulera miljövänligt byggande exempelvis i form av flerbostadshus i trä samt lösningar för förnybar energi och ekosystemtjänster
- tillsammans med exploateringsnämnden öka andelen flerbostadshus som byggs i trä
- ha en restriktiv hållning till rivning av befintlig bebyggelse
- verka för byggandet av fler kollektivhus och andra alternativa boendeformer
- verka för att bygga högt, tätt och yteffektivt där det passar i stadsmiljön och därmed nyttja marken bättre för till exempel parker och grönytor och minska stadens klimatavtryck
- verka för att Stockholm ska utvecklas med både klassisk och nytänkande arkitektur med respekt för stadens historiska karaktär

- utveckla och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i den bebyggda miljön
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafikinämnden och stadsdelsnämnderna kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid
- verka för att möjliggöra utvecklingen av laddinfrastruktur som kräver utrymmesplanering och bygglov
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens och övriga nämnders och bolagsstyrelserns arbete med klimatanpassning
- stärka kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering och säkerställa att åtgärder för att hantera översvämningssrisker vidtas i planprocessen, att stadens skyfallsmodell beaktas i stadsplaneringen och utgå från riktlinjerna och åtgärds-måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- ha en positiv och välvillig inställning till solceller, färdigställa stadens vägledning för solceller samt arbeta för att stadens mål för solceller nås
- tillvarata fristående byggaktörers kompetens inom innovation, inte minst när det gäller att bygga mindre och klimatsmarta lägenheter
- planera för citynära bad- och poolanläggning tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB som samordnande
- verka för att andelen bostäder i city ska öka där det är förenligt med ett attraktivt nattliv
- tillsammans med trafikinämnden och kulturnämnden fortsätta arbetet med utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- tillsammans med trafikinämnden ta fram ett gestaltungsprogram för stadens torghandlare och andra torgverksamheter, utifrån lokala förutsättningar.
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafikinämnden, kulturnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet i Söderstaden. För att undvika suboptimeringar ska markanvisningar och beslut om att starta detaljplaner nogsamt stämmas av mellan förvaltningarna inför förslag till respektive nämnd. I Slakthusområdet finns stora möjligheter att realisera stadens mål om att skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar.
- i samarbete med trafikinämnden och exploateringsnämnden fortsätta att planera för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen från trafikled till urbant stråk. I enlighet med Översiktsplanen ska Örbyleden och andra tilltänkta urbana stråk utredas där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik
- tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda exploatering av Masthamnen, med en tydlig koppling till existerande maritim miljö och kvarteret Persikan på Södermalm och samtidigt möjliggöra fortsatt färje- och kryssningsverksamhet
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och exploateringsnämnden under året fortsätta utredningarna för att utvidga naturreservatet i Årstaskogen för att även innefatta 2014 års gräns, inrätta naturreservat i Hagsåtraskogen, fortsätta utredningarna och inrättandet av naturreservat i Kyrkhamn samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämnden ska i sitt arbete utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftskostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och göra tidiga ekonomiska överväganden i planeringsprocessen. Nämnden ska utveckla processer där byggaktörens innovationskraft tas till vara och där handläggningstider kortas genom byggaktörsdrivna planprocesser. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- stärka förmågan att göra tidiga ekonomiska konsekvensbedömningar och avvägningar, samt tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden, trafikenämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt
- i mycket tidiga skeden som till exempel i områdesplaneringen utgå från ett hållbart investerings- och driftkostnadsperspektiv
- säkra utrymmet för de investeringar som krävs för infrastruktur och samhällsservice genom att genomföra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin, och i planeringen säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekonomiskt perspektiv tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i ett tidigt skede av planeringen behandla byggnation av exempelvis skolor och idrottsplatser, och utveckla rutiner och arbetssätt, i syfte att säkerställa utbyggnad av offentlig service, så att erforderliga verksamhetslokaler kan erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd
- ytterligare fördjupa samverkan med marknadens aktörer för att långsiktigt säkerställa genomförbarheten i projekten
- i planeringen beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar, med särskild tonvikt på åtagandet inom 2013-års Stockholmsförhandling
- för att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och framtagna planprogram realiseras
- säkerställa förmågan att planera stora och komplexa stadsutvecklingsprojekt
- digitalisera bygglovsprocessen för att höja verksamhetens verkningsgrad och kvalitet
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- i samråd med exploateringsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna inventera lämpliga fastigheter för att pröva att via justerade användningsbestämmelser i befintliga detaljplaner (ej byggrätten) möjliggöra gruppboende LSS/SoL

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i				
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	10 000	10 000	10 000
	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 500	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, äldre- och sjukvårdsnämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024 (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsbyggnadsnämnden ska genomföra ett pilotprojekt för att pröva byggaktörsdrivna planprocesser (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshandläggning (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden och fastighetsnämnden utreda hur staden kan underlätta för kulturaktörer att tillfälligt nyttja rivningsfastigheter och outnyttjade platser genom exempelvis generös markupplåtelse, tidsbegränsade bygglov, differentierade upplåtelseavgifter och tydlig kommunikation (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, äldre- och sjukvårdsnämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa en snabb process för de åtgärder som krävs, som till exempel detaljplaner, fastighetsbildningar med mera, för att genomföra avyttringar och överföringar till andra nämnder och bolag samt externa försäljningar (3.1)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för stadsbyggnadsnämnden godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Trafiknämnden

Trafiknämnden har en viktig roll i att bidra till att Stockholm har ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan. Den växande staden med högt bostadsbyggande ställer höga krav på planering och kontinuerlig utvärdering av åtgärder. Nämnden arbetar i enlighet med Framkomlighetsstrategin för ökad framkomlighet, som innebär att prioritet ska ges till kapacitetsstarka transporter samt att biltrafiken minskar. Nämnden ska planera för förändringar i stadens infrastruktur och samtidigt prioritera att befintlig infrastruktur underhålls löpande. Det är angeläget att bidra till att uppnå det nationella klimatmålet att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030.

Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och välskött stad och standarden ska vara likvärdig i hela staden. Nedskräpningen ska minska och arbetet mot klotter ska stärkas. Nämnden har ett stadsövergripande ansvar för utveckling av stadens parker och grönområden. Nämnden är även ansvarig för renhållning av gator och torg.

Stockholm ska vara fossilritt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska och digitala strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen. Från och med den 1 januari 2020 överförs ansvaret för upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln vid salutorgen till trafiknämnden från fastighetsnämnden.

Nämndens ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren, Årstafältet och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning

Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-2 215,4	-2 304,9	-2 385,3	-2 463,3
Drift och underhåll	-1 567,3	-1 584,0	-1 592,3	-1 597,3
Avskrivningar	-559,0	-610,0	-659,6	-709,6
Internräntor	-89,1	-110,9	-133,4	-156,4
Intäkter	1 673,7	1 685,0	1 685,0	1 685,0
Netto	-541,7	-619,9	-700,3	-778,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-1 145,0	-1 090,0	-1 120,0	-1 110,0
Inkomster	115,0	70,0	70,0	40,0
Netto	-1 030,0	-1 020,0	-1 050,0	-1 070,0

Budgeten för 2020 ökar med 78,2 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2.

Investeringsbudgeten för 2020 minskar med 10,0 mnkr jämfört med 2019. Investeringsbudgeten framgår av bilaga 3.

Inom investeringsbudgeten ska inrymmas nya anläggningar som följd av den växande staden samt reinvesteringar för att bevara befintlig infrastruktur. Under perioden 2019-2022 ska en satsning på framkomlighetsåtgärder och cykelinfrastruktur om 1 500,0 mnkr inrymmas inom den långsiktiga investeringsbudgeten.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt uppgår nämndens utökade investeringsbudget under 2020 till 85,0 mnkr. I den utökade budgeten inryms satsning på grönytor och parkanläggningar, företrädesvis i ytterstaden, som också innefattar förstärkning av stadsmiljöerna i eftersatta områden.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden**En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla**

Stockholm ska vara en trygg och tillgänglig stad för alla. I de stadsmiljöer som trafiknämnden ansvarar för ska nämnden genomföra åtgärder som skapar trygghet, social inkludering och allmän säkerhet. I samband med att nämnden övertar ansvaret för torghandelsverksamheten ska nämnden förstärka tillsynen av att regelverket följs och i övrigt verka för att torgen upplevs som trivsamma, städade och trygga. Stockholm ska vara en ren och välskött stad och städningen ska vara lika bra i hela staden. Entreprenörers arbete ska följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och särskilt

beakta behov hos barn och äldre samt inkludera medborgardialoger i sitt arbete, särskilt när det gäller att utveckla offentliga platser där många vistas och i anslutning till förskolor och skolor.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- öka samarbetet med stadsdelsnämnderna i syfte att det offentliga rummet i hela staden upplevs som tryggt, socialt inkluderande och säkert
- utveckla gränssnitt och förbättra samarbetet med stadens övriga verksamheter genom utpekande av kontaktpersoner i syfte att öka förmågan att göra samlade insatser utifrån geografi
- genomföra platssamverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt andra relevanta aktörer
- utveckla torghandelsverksamheten så att torgen upplevs som trivsamma, städade och trygga vistelsemiljöer
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler, skräpkorgar och siktförbättrande åtgärder, förebyggande av nedskräpning, klotter och annan skadegörelse med fokus på de mest otrygga platserna i hela staden
- i samverkan med stadsdelsnämnderna bidra till goda möjligheter för stadsodling i parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator
- bibehålla en hög efterlevnad av 24-timmars städgaranti för en renare stad
- säkerställa att städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering sker inom 24 timmar efter anmälan
- tillsammans med stadsdelsnämnderna samordna kommunikationsinsatser om stadens samlade renhållningsarbete, städgarantin samt vikten av stockholmarnas eget bidrag till en ren och vacker stadsmiljö
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser. Utifrån orsaksanalysen ska sedan trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder genomföras lokalt, exempelvis ljusförbättrande och underhållsförenklande åtgärder i GC-tunnlar som upplevs otrygga eller har problem med klotter och nedskräpning
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- fortsätta satsningen med Stockholmsvärdarna, som samtidigt skapar fler vägar till arbete och håller staden ren
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten samt verka för att undanröja hinder för dem som tar sig fram i till exempel rullstol, med rullator och barnvagn
- arbeta för ökad säkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk samt vid gatuarbeten. Arbetet med hastighetsplanerna fortsätter och kontrollen av trafikanordningsplaner ska intensifieras
- i nära samarbete med kommunstyrelsen, polismyndigheten och Säkerhetspolisen förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden tydliggöra vad säsongsbaserade bygglov är i syfte att underlätta för aktörer att skapa liv och rörelse i hela staden
- i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna samt relevanta privata och ideella aktörer öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden

- tillsammans med fastighetsnämnden utreda alternativa lösningar för renoveringen av vägbanan Hornstulls strand som kan möjliggöra en fortsatt publik verksamhet under brokonstruktionen

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Trafiknämnden ska genomföra åtgärder för att en ökad andel persontransporter ska ske med kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik samtidigt som tillgängligheten för dessa trafikslag prioriteras så att den totala biltrafiken kan minska. Rörlig trafik ska prioriteras i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi och det offentliga rummet ska stärkas. Det är viktigt att nämnden deltar i arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik. Sammantaget ska arbetet bidra till att uppnå det nationella klimatmålet att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med 70 procent till 2030 samt ett fossilfritt Stockholm år 2040. Trafiknämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (tillsammans med kommunstyrelsen).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utveckla arbetet med markupplåtelser med inriktningen att förbättra servicen till företagen och med fokus på att effektivisera processerna, utan att ge avkall på likabehandling och konkurrensneutralitet
- tillsammans med Region Stockholm prioritera busstrafiken i hela staden genom till exempel fler busskörfält där så är lämpligt, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler. Genom ökad regularitet och tydlig prioritet av framkomlighet och trafikantfrämjande åtgärder ska stombuss 4 uppnå minst 20 km/h i genomsnittlig hastighet inklusive hållplatsstopp i enlighet med Framkomlighetsstrategin. Försök med åtgärder för buss 4 ska påbörjas under 2020
- påbörja en revidering av Framkomlighetsstrategin
- arbeta för att nå miljö kvalitetsmålet för frisk luft och miljö kvalitetsnormer för partiklar och kvävedioxid ska inte överskridas på stadens gator
- följa upp och utvärdera miljözonen på Hornsgatan
- i samråd med kommunstyrelsen löpande följa om ytterligare enskilda gator överskrider miljö kvalitetsnormerna. Dynamiska miljözoner kan då bli aktuella
- utreda förutsättningarna för att införa låghastighetszoner (20 km/h) runt torg och andra passande platser i staden
- säkerställa effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen
- i samarbete med andra nämnder säkerställa tillgången till kommunaltekniska ytor
- delta från ett tidigt skede i samtliga stora exploateringsprojekt och i mindre exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av gång-, cykel-, kollektiv- eller biltrafik för att säkerställa god framkomlighet
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden och övriga berörda förvaltningar och bolag samverka för att uppnå stadens vision om slakthusområdet i Söderstaden. För att undvika suboptimeringar ska markanvisningar och beslut om att starta detaljplaner nogsamt stämmas av mellan förvaltningarna inför förslag till respektive nämnd. I Slakthusområdet finns stora möjligheter att realisera stadens mål om att skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar
- i samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att planera för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen från trafikled till urbant stråk. I enlighet med Översiktsplanen ska Örbyleden och andra

tilltänkta urbana stråk utredas där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik

- tillsammans med exploateringsnämnden inventera lämpliga platser för överdäckning av befintlig trafikinfrastruktur i syfte att möjliggöra för fler bostäder och arbetsplatser
- bistå exploateringsnämnden i samordningen avseende logistik, massahantering och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt
- arbeta för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner samt prioritera fokusområdena och de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen
- utveckla samordningen och samarbetet med ledningsägare för att utveckla verksamheten med inriktning mot en effektivare hantering av tillstånd och minskade störningar i näten
- samverka med andra berörda aktörer för att koordinera trafikstörande bygg- och infrastrukturprojekt så att störningarna minimeras
- i ökad grad utfärda sanktioner mot trafikstörande projekt som sker utan tillstånd
- skapa ökade incitament för att gatuarbeten färdigställs i tid
- i samverkan med godstransportbranschen och andra aktörer genomföra åtgärder som förbättrar framkomligheten för nyttotrafik och bidrar till att skapa ett effektivare, säkrare och mer miljöanpassat transportsystem, till exempel utvecklade incitament för off-peak-leveranser och samlastningsprojekt samt digitala lösningar
- genom trädvård och slyröjning bidra till ökad trygghet och trafiksäkerhet samt ökad framkomlighet på gångbanor och cykelvägar
- delta i arbetet med att effektivisera varudistributionen till stadens verksamheter
- bidra till att utveckla den potential som finns för godsleveranser på stadens inre vattenvägar och logistiklösningar vid större byggprojekt
- leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- arbeta för att utsläppen från trafiken minskar genom teknikutveckling såsom elektrifiering av transportsektorn, utbyggd kollektivtrafik samt minskad biltrafik
- fortsätta initiera åtgärder för att nå en utsläppsfri innerstad 2030 tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen
- arbeta för att nå 4 000 publika laddplatser till 2022 i samarbete med Stockholms Stads Parkerings AB och näringslivet
- genom ökad reinvestering av stadens befintliga pendlingsstråk och huvudstråk för cykeltrafik öka säkerheten, kvaliteten och framkomligheten
- förstärka en systematisk och kraftfull framkomlighetskontroll av de viktigare cykelstråken och linjesträckningarna för stombuss som ofta blockeras av felparkerade bilar eller andra uppställda fordon
- tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen. Inriktningen för nästa etapp ska påbörjas
- fortsätta genomföra energieffektiva reinvesteringar i stadens belysning och andra tekniska anläggningar som minskar elförbrukningen och driftskostnaderna

- säkerställa att arbetet med gågator, sommargångar och sommartorg utvecklas med hög kvalitet och att stadens kajer och vattennära platser levandegörs inom ramen för stadens kajstrategi. Levande Stockholm ska utvecklas tillsammans med kulturnämnden, näringslivet, stockholmare, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samt stärka, utvärderingen, gestaltningen och kommunikationen
- arbeta för fler sammanhängande gångstråk som skapar ökade vistelsevärden och gör det enklare att promenera
- vid val av material i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar väga in klimat- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsdelsnämnderna kartlägga stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa dess utveckling över tid
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av minskad dubbdäcksanvändning samt utreda möjligheten att visualisera realtidsmätningen av luftkvalitet till exempel på Hornsgatan
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall
- stärka stadens klimatberedskap genom fortsatt arbete med skyfallsarbete och dagvattenhantering
- i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholm Vatten och Avfall AB och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer
- kontinuerligt utöka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer, inom ramen för strategin för biologisk mångfald
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, Stockholm Business Region AB och kommunstyrelsen främja närproducerad mat, bland annat genom upphandlingskrav samt möjlighet till torghandel
- tillsammans med marknadens aktörer genomföra åtgärder för att möjliggöra en organiserad parkering av friflytande transporttjänster
- genomföra breddningar av övergångsställen med höga gångflöden, där det är lämpligt
- möjliggöra för fler korttidsparkeringar i enlighet med parkeringsplanen i hela staden
- vara pådrivande för fler hastighetskameror (ATK) i staden, exempelvis inom ramen för nämndens digitaliseringsarbete
- förbättra vinterväghållningen genom bland annat utöka antalet sopsaltade trottoarer och gångbanor i enlighet med jämställd snöröjning
- fortlöpande pröva förutsättningarna för att anlägga markvärme i samband med planerade ombyggnationer av gator och torg
- tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat som underlättar för besökare att hitta till naturreservat

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Trafiknämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna. Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv verksamhetsutveckling. I digitaliseringsprojekt ska stadens centrala plattformar användas. Nämnden ska förbättra samordningen med exploateringsnämnden för att öka nämndens möjligheter

att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som bestämts. Medel tillförs för en utökad kontrollfunktion för vinterväghållningen och barmarksrenhållningen
- i samband med beslut om investering och reinvesteringar skapa attraktiva vistelsemiljöer och analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd
- genom systematiskt kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling realisera potentialen i det kunskapsunderlag som stockholmarnas synpunkter utgör
- fortsätta att utveckla den interna kontrollen genom att förbättra avtalsuppföljning, kostnadskontroll och projektkalkyler
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- tillsammans med kommunstyrelsen och AB Stokab planera för och tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning
- utifrån projektet Smart City och i samarbete med Stokab utreda införande av smarta trafiksignaler och andra installationer, med syfte att uppnå bättre trafikstyrning, minskad resursförbrukning och en effektivare verksamhet
- vara drivande i ett arbete för etablering av geofencing inom Stockholms innerstad, samt att senast 2021 tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden implementera geofencing för hastighetsefterlevnad av stadens tjänstebilar där det är tekniskt möjligt
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd
- fortsätta utveckla Tyck Till-appen för bättre service och återkoppling till medborgarna
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning, och regelefterlevnad

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	platser för verksamhetsförlagd utbildning			
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	77%	79%	79%
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	71%	73%	73%
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	71%	73%	73%
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1 Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
2.3 Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	13%	13,5%	14%
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
	Antal publika laddplatser	2 700	4 000	utgår
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18 km/h	18,5 km/h	19 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28 km/h	28,5 km/h	29 km/h
Obligatorisk nämndindikator				
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel ombyggda passager för gång, cykel och moped (gcm) av de mest prioriterade	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Vägrafikarbete totalt i staden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader	100%	100%	100%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system			
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1 Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska utveckla metoder för uppföljning av 24-timmarsgarantin (1.2)	2020-01-01	2020-06-30
Kommunstyrelsen ska samordna arbetet med att utforma ett minnesmärke efter händelsen på Drottninggatan den 7 april i samarbete med trafiknämnden, kulturnämnden och Norrmalms stadsdelsnämnd. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska klotter i staden samt, om möjligt, samverka med privata fastighetsägare. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan skapa en mer kostnadseffektiv och kapacitetsstark avfallshantering och städning i parker. (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholm Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska, med stöd av kommunstyrelsen, utreda möjligheterna att i lämplig stadsdel initiera ett pilotprojekt för att möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska ta initiativ till att hitta en lösning för att hanteringen av byggsäckar sker i enlighet med regelverket och att ansvarig kan identifieras (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska se över behovet av lokala ljusprogram för ökad attraktivitet och trygghet på platser och torg (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska genomföra passagemätningar av farligt gods (2.3)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska i tjänsten Betala-P ta fram funktioner som bättre motsvarar kundernas behov av en modern betallösning där bland annat möjligheter att hitta lediga parkeringsplatser och laddplatser ska kunna inrymmas. (2.3)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska genomföra ett testprojekt för infärgade cykelbanor på utvald plats i staden (2.3)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska genomföra ett testprojekt av diagonala övergångsställen med allgrönt (2.3)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshantering (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och fastighetsnämnden utreda hur staden kan underlätta för kulturaktörer att tillfälligt nyttja rivningsfastigheter och outnyttjade platser genom exempelvis generös markupplåtelse, tidsbegränsade bygglov, differentierade upplåtelseavgifter och tydlig kommunikation (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden organisera påverkansarbete för nya styrmedel för ett fossilfritt Stockholm. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden arbeta fram och börja tillämpa skärpta klimatkrav i upphandling av transporter och entreprenader. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med AB Stockholm Parkering och trafiknämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med trafikinämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en handlingsplan för minskade koldioxidutsläpp för vägtrafiken fram till år 2030.(2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande trädmål (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för att minska nedskräpning såväl i vatten som på land (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska kontinuerligt utöka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer, inom ramen för strategin för biologisk mångfald (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafikinämnden tillämpa och utveckla driftsnöckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden. (3.1)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska inom ramen för samarbetet inom Digital Demo Stockholm utreda om schakt- och återfyllnadsmassor inom staden kan saneras och samplaneras i syfte att minska transporter och förbättra miljön.(3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska delta i Urban Drone Testbed för att utreda en säker infrastruktur för drönare i stadsmiljö (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafikinämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden använda Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **trafiknämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 9

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Utbildningsnämnden

Kunskapsuppdraget ska stå i fokus i Stockholms stads skolor. Nämnden ska verka för att fler elever går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och för att fler elever går ut gymnasiet med examensbevis. Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling. En likvärdig förskola och skola är en förutsättning för att alla barn och elever ska få möjlighet att lyckas.

Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Särskilt fokus ska därför vara på kunskapsresultaten i särskilt utsatta områden. Utbildningsnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad samt ge kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stöd i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Skickliga och engagerade lärare är nyckeln till en bra skola. Nämnden ska arbeta för att öka yrkets attraktivitet och stärka Stockholms stad som arbetsgivare. Attraktiva anställningsvillkor, en bättre arbetsmiljö och möjligheter till kompetensutveckling ska finnas. Lärarna ska få större möjlighet att fokusera på undervisningen. För att lärare och skolledare ska kunna ägna sig åt kunskapsuppdraget är det avgörande att den digitala infrastrukturen är välfungerande och kostnadseffektiv.

Tillgången till särskilt stöd ska förbättras för de elever som behöver det. Genom tidiga insatser ska elever i behov av särskilt stöd upptäckas tidigt och snabbt ges adekvat stöd. Barn i behov av särskilt stöd ska garanteras god undervisning i en bra lärmiljö.

Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor och skolorna ska fortsätta att utveckla arbetet med våldsprevention. Att skolmiljön och miljön i klassrummet präglas av trygghet, förutsägbarhet och lugn är viktigt för att främja god hälsa och minska stress bland elever. Alla skolor ska ha en god studiero.

Nämnden ska verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras generellt och arbeta särskilt för att minska den psykiska ohälsan hos flickor. Därför ska skolan fortsatt satsa på elevhälsan, särskilt kuratorer och psykologer. För att alla barn ska få sina behov tillgodosedda behöver samverkan mellan skolan och socialtjänsten stärkas, med barnets bästa i centrum.

Skolbiblioteken ska vara ett nav för kunskapsinhämtning på stadens skolor och vara lättillgängliga för eleverna. Skolorna ska utveckla modersmålsundervisningen och underlätta för elever som har rätt till denna undervisning att ta del av den. Skolorna ska verka för att elever har goda möjligheter att vara delaktiga i skolans utveckling och lärandemiljö. Fritidshem och fritidsklubbar spelar en viktig roll i elevers utveckling och sociala gemenskap och ska utveckla verksamheten med att ge eleverna stöd i sina studier.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Stadens skolor ska servera god och näringsriktig mat som tillagas så nära verksamheten som möjligt. Andelen ekologiska livsmedel ska öka och matens klimatpåverkan minska. Skolornas arbete med att utveckla lärande för hållbar utveckling i enlighet med läroplanen och Agenda 2030, ska fortsätta. Elevernas fysiska hälsa är avgörande för deras lärande och möjligheten till fysisk aktivitet under skoldagen ska öka.

Antalet elever ökar de kommande åren. För att säkerställa tillgången till bra skolor måste därför utbyggnadstakten av nya skolor vara hög och utbudet att välja skola ska

vara gott i hela staden. En stor andel av stockholmseleverna har valt fristående skolor. Dessa skolor är en viktig del av Stockholms utbildningssektor.

Nämnden ska ha en fortsatt nära samverkan med stadsdelsnämnderna i frågor som är gemensamma för stadens förskolor, det gäller framförallt samordning av kommunikation, kompetensutvecklings- och kompetensförsörjningsinsatser samt av stadens riktlinjer och policydokument, det gäller även genomförande av digitalisering samt utveckling och förvaltning av stadsövergripande verksamhetssystem.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i stadens kommunala skolor
- stöd och vägledning vid skolval genom skolslussen
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola och förskola
- insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att bevaka och hålla sig uppdaterad om fristående skolors planering och eventuella förändring i verksamheten
- att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för stadens förskolor
- att i dialog med stadsdelsnämnderna och fristående aktörer samordna gemensamma frågor för förskoleverksamheten i staden, bland annat att vara systemförvaltare för kösystemet
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, fristående fritidshem och pedagogisk omsorg enligt skollagen, vilket bland annat innebär att följa upp och säkerställa att fristående förskolor följer ramöppettiderna
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekväm arbetstid
- att godkänna och administrera ansökningar om barnomsorg på obekväm arbetstid från vårdnadshavare
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år. Ansvar överförs från stadsdelsnämnderna senast 1 juli 2020.
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna, exempelvis grundskola och förskola
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet förskola inklusive en analys av utvecklingen inom området
- årligen utarbeta en rapport om trygghet och studiero i stadens skolor.

Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-19 513,3	-20 188,8	-20 186,8	-20 186,8
Drift och underhåll	-19 513,3	-20 188,8	-20 186,8	-20 186,8
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	594,9	534,9	534,9	534,9
Netto	-18 918,4	-19 653,9	-19 651,9	-19 651,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0

Budgeten för 2020 ökar netto med 735,5 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration, konsulttjänster och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering om 0,1 procent i följande pedagogiska verksamheter; förskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola. Förändringar framgår av bilaga 2.

Utbildningsnämndens budget baseras i huvudsak på en kostnadsschablon per elev. Beräknade volymförändringar och schabloner för utbildningsnämndens verksamheter framgår av bilaga 6. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna ökar, detta på grund av utbyggnaden av skolplatser för att möta det ökande elevantalet. Skolpengens andel av grundschablonen ska vara minst 72 procent. Lika ekonomiska villkor ska gälla oavsett huvudman.

Schablonerna ändras enligt nedan efter generell effektivisering.

- förskola 0,9 procent
- grundskola 2,7 procent
- grundsärskola 2,7 procent
- fritidshem 0,9 procent
- fritidsklubb 1,0 procent
- gymnasieskola -0,1 procent
- gymnasiesärskola -0,1 procent

Strukturersättningen för grundskolan uppgår till 2 151,9 mnkr. Utbildningsnämnden ansvarar för fördelningen av strukturersättningen vilket innebär att utbildningsnämnden beslutar om fördelningsmodell utifrån de principer som anges i skollagstiftningen. Strukturersättningen fördelas mellan ett socioekonomiskt tilläggsanslag, verksamhetsstöd samt ersättning för modersmål, medel för kommunövergripande verksamheter, elevförsäkringar och verksamhetsförlagd utbildning. Vid förändringar i prestationer påverkas även tilldelningen för dessa verksamheter.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Kunskapsuppdraget ska stå i fokus i Stockholms stads skolor. Alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling. Tillgången till särskilt stöd för de barn och elever som behöver det ska förbättras. Tidiga insatser som syftar till att stötta kunskapsinläringen ska vara i fokus. Likvärdigheten mellan skolorna ska förbättras och andelen elever som blir behöriga till gymnasieskolan efter grundskolan, liksom får examensbevis från gymnasieskolan, ska öka. Tryggheten och studieron ska öka i stadens skolor. Elevhälsan ska arbeta förebyggande och särskilt verka för att den psykiska hälsan förbättras bland stadens elever. Samarbetet mellan skola och socialtjänst ska stärkas och syfta till elevernas bästa inklusive deras skolgång och kunskapsinläring.

Utbildningsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 *Ingen hunger* (tillsammans med äldre- och barnnämnden) och mål 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med arbetsmarknadsnämnden)

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever tidigt får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential
- öka likvärdigheten mellan stadens skolor och arbeta för att skolor med lägre resultat förbättras samt att skolor med goda resultat fortsätter sitt framgångsrika arbete
- öka andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet
- stärka arbetet för att öka andelen gymnasieelever som tar examensbevis inom tre år efter påbörjade studier
- fortsätta arbetet för att öka fokus på kunskapsuppdraget i grundsärskolan och gymnasiesärskolan och säkerställa en kontinuerlig uppföljning av undervisningen och elevernas kunskapsutveckling
- fokusera på kunskapsresultaten i skolor i särskilt utsatta områden
- säkerställa att det socioekonomiska stödet används på ett effektivt sätt som bidrar till ökade kunskapsresultat
- säkerställa att elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen erbjuds lovskola, inklusive simundervisning
- säkerställa att yrkesprogrammen är attraktiva, håller hög kvalitet och leder till arbete samt underlätta för elever på yrkesprogram att tillägna sig högskolebehörighet
- utveckla möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens fritidshem och fritidsklubbar, med särskilt fokus på särskilt utsatta områden
- öka tryggheten och säkerheten i stadens skolor
- upprätthålla nolltolerans mot våld och kränkningar
- arbeta förebyggande mot kränkningar genom evidensbaserade metoder, samt säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner mot kränkande behandling
- prioritera åtgärder för att uppnå ökad trygghet, studiero och skolnärvaro i särskilt utsatta områden i samverkan med stadsdelsnämnderna och polisen
- motverka hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med nämndens handlingsplan och säkerställa att skolans medarbetare hanterar och bemöter frågor gällande hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa att alla skolor har tillgång till särskilda undervisningsgrupper för de elever som behöver den lärmiljön, genom egen grupp, lokalt samarbete, eller CSI-grupp, för att möta de behov av särskilt stöd som finns

- samverka med föräldrar, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser
- öka tillgängligheten till elevhälsan och skapa goda förutsättningar för elever att kunna få kontakt med och stöd av elevhälsan
- säkerställa att alla stadens skolor har en väl fungerande elevhälsa och elevhälsoteam med alla funktioner; skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger
- utveckla det systematiska arbetet och identifiera effektiva åtgärder, på central förvaltning och i stadens skolor för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro
- i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna, säkerställa att staden uppfyller hemkommunens ansvar för skolplikt och säkerställa uppföljningen av skolfrånvaron i fristående skolor
- stärka det systematiska arbetet för en jämställd skola utifrån skollag och läroplan
- i enlighet med läroplanen bedriva ett normkritiskt arbete för jämställdhet och mot diskriminering
- utveckla demokratiarbetet i skolan i enlighet med läroplanen
- säkerställa att alla stadens skolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen
- tillsammans med stadsdelsnämnderna, Region Stockholm och socialnämnden öka användningen av samordnad individuell plan och utveckla hållbara strukturer för samverkan rking barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- fortsatt stärka samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna med fokus på förebyggande insatser och tidig identifiering av barn i riskzonen
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzon, under sista året i grundskolan eller på gymnasiet, för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- stärka samverkan med socialtjänsten, både med stadens stadsdelsnämnder och socialnämnden, och polisen för att främja säkerhet, trygghet och studiero och elevernas kunskapsresultat
- bidra till lokala operativa samverksforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst
- stärka arbetet med skolsociala stödteam, i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna, för att motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måluppfyllelse
- driva och utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) med stöd av socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- säkerställa tillsammans med socialnämnden att placerade barn och barn som bor i skyddat boende har en väl fungerande skolgång bland annat genom en utökning av antalet undervisningstimmar för de barn som inte kan skolplaceras
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser i syfte att genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder
- upprätthålla nolltolerans mot narkotika, vid misstanke om användning skyndsamt agera genom anmälan till socialtjänst och/eller polis och arbeta förebyggande i samverkan med polisen
- samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och våldsbejakande extremism med stöd av socialnämnden

- fortsätta utveckla och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings samt olika former av rasism, t.ex. antisemitism, i nära samverkan med kommunstyrelsen samt säkerställa att skolans medarbetare har kunskap om hur frågor gällande våldsbejakande extremism ska hanteras och bemötas
- se till att skolorna ökar sin kompetens om HBTQ-frågor i samverkan med interna och externa aktörer och fortsätta arbetet med att certifiera skolornas verksamheter inom HBTQ-området med centralt fokus på de skolor där behoven bedöms vara störst
- stärka elevernas möjlighet att ta del av modersmålsundervisning i stadens skolor och säkerställa att elever som tillhör en av Sveriges nationella minoriteter får modersmålsundervisning
- säkerställa att barn och elever får stöd i att använda IT som en resurs i lärandet
- säkerställa att alla elever har tillgång till skolbibliotek med utbildad personal
- säkerställa att elever i grund- och gymnasiesärskolan ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grund- och gymnasieskolans elever
- säkerställa att alla stadens skolor har tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning och utveckla samverkan med näringslivet för att utveckla arbetslivets närvaro i skolan
- utveckla samordningen vid övergång från en skolform till en annan i stadens förskolor och skolor i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- verka för att alla stadens grundskolor tar emot nyanlända elever
- verka för att fördela introduktionsprogrammen jämnt i stadens gymnasieskolor i kommunal regi
- i samverkan med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna och SHIS fortsätta arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt *Lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande* får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- stärka elevernas tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande, samverkan inom ”Kulan” ska fortsätta att utvecklas tillsammans med kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens fria kulturaktörer
- tillsammans med kulturnämnden uppmuntra och utöka samarbetet mellan skolorna och kulturskolan, i synnerhet vad gäller lokaler, i syfte att nå fler elever
- fortsätta utreda hur det socioekonomiska stödet till förskolan används och vad det ger för resultat
- samverka med stadsdelsnämnderna för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg, med fokus på särskilt utsatta områden
- stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare
- stärka tillsynen av fristående förskolor med fokus på skollagens skrivningar om demokrati och jämställdhet

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Antalet elever ökar de kommande åren. För att säkerställa tillgången till bra skolor måste därför utbyggnadstakten av nya skolor vara hög. Planeringen ska samordnas i staden med syfte att vara kostnadseffektiv liksom att i tid tillgodose behoven av skolplatser. Befintliga lokalresurser i staden ska i första hand nyttjas fullt ut. Verksamhetens påverkan på miljön, exempelvis vad gäller energianvändning och avfall, ska minska.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- delta i samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) för både grund- och gymnasieskolan, gymnasieplaneringen ingår framöver i ordinarie SAMS-arbete och utgår från kommunstyrelsens planeringsinriktning
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, berörd stadsdelsnämnd och SISAB säkerställa att mark för skol-, och förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs
- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- tillämpa återhållsamhet vid beställningar av skollokalprojekt, även tilläggs- och ändringsbeställningar för att begränsa öknings av hyreskostnader
- särskilt utreda köksfunktionen, och möjlighet att tillföra tillagningskök, i samband med renoveringar och nybyggnation
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda en samlad organisation som stödjer stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter i form av nybyggnation och ändrad användning av befintliga fastigheter för pedagogisk verksamhet. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras
- arbeta för ökad extern medverkan vid utbyggnad av förskolor och skolor för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för samhällsservice
- vid nybyggnadsprojekt bör möjlighet till samutnyttjande med andra verksamheter inom staden av funktioner såsom kök och matsal beaktas
- fortsätta arbetet för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek, med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta på stadens skolgårdar
- fortsätta samarbetet med idrottsnämnden och SISAB för att tillgängliggöra skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle via idrottsnämndens bokningssystem
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera skolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- förebygga att avfall uppstår i all verksamhet, såsom genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all verksamhet
- de verksamheter som köper in livsmedel och måltider ska förhålla sig till Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
- samarbeta med kommunstyrelsen och arbetsmarknadsnämnden om näringslivets kompetensförsörjningsbehov

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Med kunskapsuppdraget i fokus ska nämnden fortsätta det systematiska kvalitetsarbetet. Lärarna och skolledarna ska ges tid att fokusera på undervisningen och kunskapsuppdraget genom att den administrativa bördan ska minska och avlastningen från andra yrkesgrupper ska öka. Satsningarna på karriärtjänster och kompetensutveckling för lärare och rektorer ska fortsätta för att säkerställa det pedagogiska ledarskapet i stadens skolor.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa principen om lika villkor
- fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, både i skolor och på central förvaltning, i syfte att säkerställa att styrningen av resurser och verksamhet är effektiv och ändamålsenlig
- minska den administrativa bördan för skolledare och lärare, och därigenom öka tiden för förberedelse och genomförande av undervisning
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och minskar den administrativa bördan för lärare och skolledare, samt inte är kostnadsdrivande
- i samverkan med stadsdelsnämnderna föra dialog kring resultatutvecklingen i förskolans kvalitetsredovisningar, i syfte att säkerställa och utveckla stadens systematiska kvalitetsarbete
- fortsätta stärka läraryrkets attraktivitet, förbättra arbetsmiljön och stärka karriärvägarna för lärare i förskolan och skolan
- arbeta strategiskt för att säkerställa lärarnas kontinuerliga kompetensutveckling och ge förutsättningar för kollegialt lärande
- möjliggöra för stadens skolor att ta del av statsbidraget för lärarassistenter
- verka för en god tillgång till barnskötare, förskollärare och legitimerade lärare i stadens förskolor och skolor
- verka för att andelen utbildade fritidspedagoger på stadens fritidshem och fritidsklubbar ökar
- utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning och utveckla verksamheten
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategori städ och lokalvård
- samverka med miljö- och hälsoskyddsnämnden för att öka kompetensen i arbetet inom områden relevanta för lärande för hållbar utveckling
- genom medieteket samordna resurser för och arbetet med lärande för hållbar utveckling
- fortsätta att utveckla arbetet med naturskolan

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	93%	94%	95%
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	93%	94%	95%
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	94%	94%	95%
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildningen inom tre år med examen	77%	78%	79%
	Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	87%	88%	88%
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i årskurs 2 som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i årskurs 5 som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i grundskolan som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel gymnasieelever som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever som känner sig trygga i gymnasieskolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	93 000	96 000	97 000
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55%	60%	65%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9 kg CO2e per kg livsmedel	1,8 kg CO2e per kg livsmedel	1,7 kg CO2e per kg livsmedel
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden i samarbete med näringslivet, kommunstyrelsen och utbildningsnämnden kartlägga Stockholms kompetensförsörjningsbehov (1.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska stödja stadsdelsnämnderna samt socialnämnden, utbildningsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att revidera handlingsplanerna mot våldsbejakande extremism som ska innehålla lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av stadens köhandläggning inom verksamhetsområde förskola med syfte att säkerställa likställighet (1.3)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda ersättningsmodellen för skolskjuts och föreslå en ersättningsmodell som täcker kostnaderna där de faktiskt uppstår (1.3)	2020-01-01	2020-03-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheterna för att lärare ska kunna vidareutbilda sig till speciallärare på delvis betald arbetstid (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utvärdera skolbiblioteksplanen för 2017-2020 och ta fram ett nytt förslag till skolbiblioteksplan för perioden 2021-2024 (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en utbildning i ledarskap och i konflikthantering för lärare (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska inrätta central funktion för att aktivt stödja skolans arbete med elever med långvarig frånvaro och deras återgång till grundskolan (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur möjligheten till extraår i grundskolan kan användas vid behov för att öka kunskapsresultaten, utifrån de skolor som redan arbetar på detta sätt (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska införa ett program för att certifiera rektorer som "Stockholmsrektor" (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska med anledning av att det är 75 år sedan befrielsen uppmärksamma Förintelsen i skolorna (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska fokusera på kunskapsresultaten i särskilt utsatta områden (1.3)	2020-01-01	2022-12-31
Utbildningsnämnden ska bistå skolorna med kompetens och kompetensutveckling gällande undervisning för elever med NPF-diagnoser (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska arbeta för att öka lärarnas tid för det pedagogiska uppdraget, så som förberedelse och efterbearbetning kopplad till undervisning (1.3)	2020-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska öka stödet till skolledare för att frigöra tid för det pedagogiska ledarskapet (1.3)	2020-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda införandet en indikator för antalet elever per kurator inom dels grundskolan och dels gymnasieskolan (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Utbildningsnämnden ska ta över hela stadens ansvar för att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år (1.3)	2020-01-01	2020-06-30
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av förskoleverksamhet för förvaltningsområdet meänkieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter (1.3)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa skolgången för barn som bor på skyddat boende och tillgången till förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder samt utveckla stödet till placerade barn och vuxna under och efter placeringarna (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska samordna arbetet med att implementera strategin för att minska risken att barn, ungdomar och unga vuxna dras in i kriminalitet, och stötta utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i deras arbete (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut gymnasieskolan och gymnasiesärskolan(1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska, i samarbete med socialnämnden utreda förutsättningarna för att flytta SkolFam från socialnämnden till utbildningsnämnden för att samla psykologerna i en elevhälsoorganisation (1.4)	2020-01-01	2020-06-30
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda förutsättningarna för att införa en arbetsmetod för att särskilt stödja skolgången för barn och ungdomar som bor på institution med inspiration från den framgångsrika SkolFam-modellen (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska fortsätta stärka och bygga ut arbetet med SkolFam och stärka samarbetet med utbildningsnämnden (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en gemensam modell för arbetet med skolsociala team i staden som också kan omfatta hur arbetet kan utvecklas genom att myndighetsutövande socialtjänst kan arbeta mer på plats i skolan/placerar på skolor (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden säkerställa att socialtjänst, skola och polis arbetar med lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden utreda hur det är möjligt att sänka kostnaderna för beslutsprocesserna i projekten (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden och utbildningsnämnden ska utreda förutsättningarna och föreslå en modell för utbyggnad och ett effektivt nyttjande av skolidrottslokaler och fullstora idrottshallar (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Idrottsnämnden och utbildningsnämnden ska införa ett system som medger en faktisk uppföljning av nyttjandet av idrottslokaler under skoltid (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden se över lokalbeståndet och möjligheten till inhyrning i utbildningsnämndens lokaler eller andra praktiska samverkanslösningar, förutsatt att det inte finns platsspecifika värden som riskerar att gå förlorade (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med utbildningsnämnden och SISAB inom ramen för SAMS genomlysna kostnaderna för om- och tillbyggnadsprojekt på befintliga skolor (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samråd med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, idrottsnämnden samt kulturnämnden: kulturförvaltningen se över vilka styrdokument som reglerar fritidsområdet i Stockholms stad samt hur de påverkar fritidsverksamheternas inriktning och måluppfyllelse (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **utbildningsnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019, § 9

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Äldrenämnden

Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Stadens omsorg ska kännetecknas av kvalitet, värdigt bemötande och valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas. Äldreomsorgen ska möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett personens hälsotillstånd eller ålder.

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg samt för samordning, utveckling och uppföljning av äldreomsorgen i Stockholms stad. På sikt står Stockholm inför en demografisk utmaning när antalet äldre i staden ökar kraftigt. Gruppen äldre har olika behov och intressen och därför ser efterfrågan på insatser, stöd och aktiviteter olika ut. För att klara den demografiska utvecklingen krävs en samverkan och långsiktig samplanering mellan stadens olika delar. Äldrenämnden har en central roll i detta arbete och ska verka för att utveckla stadens äldreomsorg samt stärka medarbetarnas yrkesroll. Ett genomförande av modernisering av sociala system ska prioriteras och den effektiviseringspotential som systemet medför ska tillvaratas.

Genom Stockholms Trygghetsjour hanteras stadens trygghetslarm, biståndsbedömning under jourtid och kön för vård- och omsorgsboende samt servicehus. Trygghetsjouren ska utvecklas för att möta morgondagens behov, med fokus på digital kompetens. Nämnden ansvarar för stadens inspektörer och kvalitetsobservatörer och genom dem ska kvaliteten säkerställas samt goda exempel inom äldreomsorgen spridas.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från stadens äldreomsorg måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare.

Äldrenämnden ska ha en ledande roll i att driva och samordna digitaliserings- och utvecklingsarbetet inom äldreomsorgen. I detta arbete ska kommande år särskilt smarta lös, digitala inköp och digital nattillsyn prioriteras, liksom införandet av det moderna sociala systemet.

Nämndens uppgifter

Äldrenämndens ansvar omfattar bland annat:

- Samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden, servicehus och korttidsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus

- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård och omsorgsboende enligt LOV

Äldrenämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen.

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-184,3	-200,0	-206,2	-221,2
Drift och underhåll	-184,3	-200,0	-206,2	-221,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	5,0	5,0	5,0	5,0
Netto	-179,3	-195,0	-201,2	-216,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9

Medel för äldreomsorg budgeteras i första hand under stadsdelsnämnderna. Äldrenämndens budget för 2020 ökar med 15,7 mnkr jämfört med 2019. Stadens verksamheter ska kontinuerligt arbeta för en effektiv verksamhet. Genom att bland annat arbeta för att minska kostnaderna för administration och en effektiv lokalanvändning används stadens resurser i enlighet med god ekonomisk hushållning och resurser kan frigöras för prioriterad verksamhet. Kommunfullmäktiges budget för 2020 fokuserar på samverkan och prioriteringar utifrån ett kommunkoncernsperspektiv och innehåller en generell effektivisering. Förändringarna framgår av bilaga 2. Äldrenämndens investeringsbudget är oförändrad jämfört med 2019.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Valfrihet och mångfald är en självklarhet. Äldrenämnden ska fortsatt arbeta med att förbättra och tillgängliggöra information kring stadens äldreomsorg.

Att aktivt arbeta med värdegrunden är centralt för att uppnå ökad kvalitet. Varje person ska behandlas med ett okränkbart värde oavsett ålder och hälsotillstånd. Ett gott bemötande kräver systematiskt värdegrundsarbete.

Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över hur måltiderna kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. Det ska fortsatt vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor. För att måltiden ska

få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som en biståndsbedömd insats.

Arbetet med att skapa lämpliga boendeformer för hemlösa äldre ska fortgå. Äldrenämnden och socialnämnden ska fortsatt arbeta för att nå personer utan missbruksproblematik eller psykisk ohälsa och erbjuda drogfria akutboendeplatser.

Äldrenämnden ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, Polisen och stadsdelsnämnderna samordna arbetet för att stoppa brott mot äldre. Bedrägerier är ett alltför vanligt brott, ett särskilt fokus ska därför läggas på detta. Nämndens arbete för äldre som utsätts för våld i nära relation ska fortgå.

Äldrenämnden ska samordna information och utbildning till anhöriga som vårdar närstående. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska utvecklas och den uppsökande verksamheten ska fortgå. Demenslotsen ska av äldrenämnden upphandlas för stadens räkning och implementeras i alla stadsdelsnämnder. Anhöriginformationen ska förbättras och tillgängliggöras digitalt.

Äldrenämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 2 *Ingen hunger* (tillsammans med utbildningsnämnden).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta och utveckla samverkan med Region Stockholm och Storsthlm i syfte att säkerställa en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet
- tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån *Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård*
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla och implementera ramtid inom hemtjänsten i syfte att stärka valfriheten och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö
- i samråd med stadsdelsnämnderna säkerställa en tillförlitlig informationsöverlämning mellan hemtjänsten, särskilda boenden och Region Stockholm
- bistå stadsdelsnämnderna i implementeringen av mat- och måltidspolicyn för äldreomsorgen i Stockholms stad och därmed arbeta för att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen
- tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta med matlyftet för Stockholms äldre i syfte att motverka undernäring och ofrivillig ensamhet
- i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter
- i samverkan med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser
- bistå stadsdelsnämnderna i implementering av Demenslotsen i deras demens- och anhörigarbete
- fortsätta samverka med socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att nå och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik
- i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna samordna insatserna för äldre som lever i hemlöshet för att säkra adekvata åtgärder

- i samarbete med kommunstyrelsen och socialnämnden och i samverkan med stadsdelsnämnderna följa upp arbetet med äldre hemlösa, med tyngdpunkt på samverkan kring äldre med psykosociala problem
- utveckla och förbättra informationen om äldreomsorgen samt göra den mer lättillgänglig
- i samarbetet med stadsdelsnämnderna och socialnämnden fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare
- i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utveckla och förbättra stadens kommunikationskanaler för målgruppen äldre
- tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykiska funktionsnedsättningar

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Social isolering och ensamhet bland äldre är ett utbrett problem. Nämnden ska därför aktivt arbeta med frågan om hur detta kan minska, gärna i samarbete med det civila samhället. Alla äldre på vård- och omsorgsboenden ska ha möjlighet att delta i sociala aktiviteter liksom erbjudas dagliga utevistelser. För att främja sociala och kulturella upplevelser ska äldrenämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna utöka antalet ungdomsbesök i äldreomsorgen. Nämnden ska också i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla och utvärdera aktiviteterna som sker inom ramen för matlyftet, i syfte att stärka måltidens sociala dimension för äldre.

I sin boendeplanering ska staden inte bara utöka antalet vård- och omsorgsboenden utan också antalet seniorbostäder. I planeringen ska beaktas ett stigande antal äldre med psykiska och/eller fysiska funktionsnedsättningar.

Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till hög ålder, oro och ensamhet.

Samarbetet med Region Stockholms hälso- och sjukvård ska vara god för att underlätta den äldres vardag. Arbetsmodellen *Tryggt mottagande i hemmet* ska finnas i alla stadens regioner för att säkerställa en trygg hemgång för samtliga äldre i Stockholms stad.

Äldrenämnden ska ha beredskap för att tillgodose olika målgruppers särskilda behov inom äldreomsorgen. Kunskapen kring hbtq-personers livsvillkor behöver fördjupas till exempel vad gäller bemötande. Personer som varit öppna med sin sexuella läggning ska kunna var det även den dagen då vederbörande behöver äldreomsorg.

Äldre är överrepresenterade i brandolyckor som skulle kunna undvikas med enkla åtgärder, utbildningar och informationssatsningar. Samverkan med Storstockholms brandförsvaret fortsätter.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla ungdomsbesöken i äldreomsorgen
- arbeta aktivt med frågan om hur ensamhet och social isolering bland äldre kan minska
- ge bidrag till civilsamhällets organisationer för att tillhandahålla fler aktiviteter för äldre på sommaren och vid storhelger
- fortsätta stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att skapa och utveckla aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden, sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten

- i processen för, och arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv så att kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls på rimliga nivåer
- samordna arbetet med boendeplanen samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov
- i samarbete med exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och Micasa Fastigheter AB inarbeta strategier samt behovs- och efterfrågebedömningar för icke biståndsbedömda seniorbostäder i den årliga hanteringen av den stadsövergripande boendeplanen. Boendeplanen ska ligga till grund för efterföljande års markanvisningar för seniorbostäder
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre i samverkan med Micasa Fastigheter AB, privata aktörer och stadsdelsnämnderna
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla arbetet med *”Tryggt mottagande i hemmet”*
- öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer
- i samarbete med stadsdelsnämnderna stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbets-terapeuter, fysioterapeuter och dietister
- värna servicehusen som boendeform så länge efterfrågan och behovet för boendeformen finns. Det ska vara möjligt att anpassa nuvarande servicehusbestånd om efterfrågan och behovet förändras
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda en samlad organisation som stödjer stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter i form av nybyggnation och ändrad användning av befintliga fastigheter inom verksamhetsområdet. Arbetet med behovsanalyser ska utvecklas och dialogprocesser med marknadens aktörer bör regelbundet genomföras

En ekonomiskt hållbart och innovativ storstad för framtiden

Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning och tillräckliga kunskaper i svenska språket. Därför ska nämnden fortsätta arbetet med språklyftet. Arbetet med demensteam inom hemtjänsten fortgår. De medarbetare i Stockholms stad som arbetar eller kommer i kontakt med demenssjuka eller dess anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Varje stadsdel ska kompetensutveckla biståndsbedömarenheterna inom demensområdet. Pengar för vidareutbildning inom områdena språk och demens ska kunna sökas ur stadens kompetensutvecklingsmedel.

Arbetet med välfärdsteknik ska intensifieras och utvecklas. Vård och omsorg i hemmet med hjälp av digitala tjänster är en av tre prioriterade gemensamma utmaningar för staden och Region Stockholm inom ramen för Digital Demo Stockholm. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen och öka tryggheten för äldre. Äldrenämnden ska även fortsätta att arbeta med att införa smarta lås. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården om äldre. Smarta lås, digitala inköp och digital nattillsyn ska tillsammans med införandet av det moderna sociala systemet vara prioriterat. Äldrenämnden ska upphandla smarta lås för hela stadens räkning och i samverkan med stadsdelsnämnderna och berörda bolag leda implementeringsarbetet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen med särskilt fokus på språkkompetens hos medarbetarna
- fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten
- följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för personer som kommer från slutenvård
- fortsätta att utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt
- fortsätta att stärka kompetensen inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens
- i samarbete med socialnämnden vara drivande vid införandet av nya sociala system
- arbeta för att äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom innovationer och digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- samordna de akademiska noderna för att dessa, i samverkan med universitet och högskolorna, ska främja utvecklingen av äldreomsorgen
- fortsätta arbetet med reflektionstid för personal inom hemtjänsten
- vidareutveckla samarbetet med civilsamhället och idéburna sektorn genom bland annat IOP-avtal

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2019	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000 st	9 000 st	9 000 st
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	100 %
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	+/- 1 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2019	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90 %	90 %	90 %
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel upphandlingar där marknadsdiallog har genomförts	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och äldre- nämnden, inom ramen för handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare, särskilt arbeta för att sä- kerställa att alla incidenter av hot och våld mot personalen registreras i stadens incidentrapporteringsystem IA och att drabbad personal upple- ver att de fått tillräckligt stöd av staden som arbetsgivare (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- nämnden och stadsdels- nämnderna påbörja ett pilotsamarbete med Region Stockholm för att stärka en sammanhållen vård och omsorg för äldre samt utveckla ett relevant systemstöd för detta (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldre- nämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna göra en översyn över stadens kommunövergri- pande verksamhet inom verksamhetsområdet (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen se vilka effekter som realiserar vid införande av Smarta lås i hemtjänsten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av äldreomsorg för förvaltningsområdet finska, meänkieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska revidera förfrågningsunderlaget för hemtjänsten i syfte att införa ett konkurrensneutralt icke-valsalternativ i hemtjänsten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samarbete med Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på för- bättringsåtgärder (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över kon- cepten aktivitetsscenter och sociala träffpunkter och hur dessa ska för- hålla sig till varandra (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdels- nämnderna se över reglerna för biståndsbedömningen för och behovet av dagverksamhet (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldre- nämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnäm- nderna utreda och analysera biståndsbeslut som i förvaltningsdomstol gått staden emot, i syfte att öka likställigheten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna vidta åtgärder för att öka enhetligheten inom stadens fixartjänster (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna stärka tillgången till personliga ombud för äldre personer med psykisk ohälsa (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska ändra instruktionerna för äldreomsorgsinspektörerna i syfte att öka likställigheten i biståndsbedömningen (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska undersöka intresset för intresseboenden med HBTQ-inriktning (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska utreda möjligheterna för verksamhet med ungdomsbesök på stadens aktivitetscenter (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska anpassa riktlinjerna för biståndsbedömning inom äldreomsorgen för att kunna införa välfärdsteknik (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden säkerställa att det moderna sociala systemet möjliggör integration med privata utförarens system (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska från äldrenämnden överta ansvaret för Äldrevänlig stad (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska utreda möjligheten för brukarens ordinarie hemtjänstutförare att handha tryggt mottagande i hemmet (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda hur uppföljning av verksamheten, avtal och utformningen av hemtjänstpengen bättre kan främja hög kvalitet inom hemtjänsten (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden ta fram fler web-baserade utbildningar (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda behovet av och formerna för ett modernt mellanboende (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Micasa Fastigheter AB ska i samarbete med äldrenämnden och socialnämnden göra en översyn av förtursreglerna (1.5.)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska se över förfrågningsunderlaget för vård- och omsorgsboenden (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen se över reglerna för köhantering för särskilda boenden i syfte att minska kostnaderna för tomgångshyror (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska utreda omfattningen av behovet av profilboende för äldre med psykisk ohälsa i syfte att minska antalet avtalspartners (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna införa IBIC inom biståndsbedömning för äldre (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska utreda hur mångfalden av utförare av aktivitetscenter och sociala träffpunkter kan öka (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska genomföra en centralupphandling av korttidsboendeplatser (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med idrottsnämnden kartlägga utbudet av förebyggande hälsoåtgärder för äldre, och i övrigt fortsätta utvecklingen utifrån tidigare kartläggningars resultat (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska se över och utveckla "Hitta och jämför service" i syfte att säkerställa likvärdig information från privata och kommunala verksamheter (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna sprida goda exempel inom kost och måltider, främst avseende arbetet med att motverka undernäring och social isolering (1.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram en handlingsplan för legitimerad personal inom äldreomsorgen, i syfte att underlätta nyrekrytering och minska personalomsättningen inom gruppen (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa, socialnämnden och SHIS Bostäder utreda effekten av de seniorlägenheter som Micasa ställer till SHIS Bostäder förfogande (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med socialnämnden och SHIS Bostäder utreda omfattningen av äldre med psykisk ohälsa och missbruk och återkomma med lämpliga åtgärder för gruppen ifråga, med tyngdpunkt på boendefrågor (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska ta fram en uppdragsbeskrivning för vård- och omsorgsboende som motsvarar förfrågningsunderlaget (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska undersöka möjligheten att i samarbete med civilsamhället anordna en äldredag i stadshuset hösten 2020 (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024 (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **äldrenämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019, § 8

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Överförmyndarnämnden

I Stockholm får alla som inte själva kan sköta sin ekonomi eller bevaka sina rättigheter ett bra stöd av en god man eller en förvaltare. Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvalterskap. Det innebär att nämnden kontrollerar hur gode män och förvaltare förvaltar sina huvudmäns tillgångar och bevakar huvudmännens rättigheter.

Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Eventuella oegentligheter ska polisanmälas. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv. Nämnden ska vara lättillgänglig både digitalt, fysiskt och per telefon.

Nämnden har även tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Syftet med tillsynen är att förhindra att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Nämnden ska särskilt se till att barnets tillgångar används för barnets nytta och att tillgångarna i övrigt är placerade på ett tryggt sätt som ger en rimlig avkastning.

Moderniseringen av sociala system ska prioriteras och nämnden ska ta tillvara den effektiviseringspotential som systemet medför.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Överförmyndarnämndens ansvar omfattar bland annat:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Förslag till budget 2020 och plan för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Kostnader (-)	-57,2	-64,2	-63,2	-63,2
Drift och underhåll	-57,2	-64,2	-63,2	-63,2
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-57,2	-64,2	-63,2	-63,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

Budgeten för 2020 ökar med 7 mnkr jämfört med budget 2019. För finansiering av arvodeskostnader avsätts 20 mnkr i CM3, enligt tidigare principer för finansieringsmodell. Förändringar framgår av bilaga 2.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera arbetet med att korta handläggningstider
- följa och vid behov bistå regeringens utredning om en översyn av reglerna för ställföreträdare
- tillsammans med kommunstyrelsen undersöka möjligheterna att få statlig ersättning för nämndens nationella ansvar för ärenden rörande utvandrade personer
- samverka med civilsamhället i arbetet med rekrytering av ställföreträdare
- fortsätta med en långsiktig plan för rekrytering och kontroll av gode män, förvaltare och särskilda vårdnadshavare, samt se över hur rekrytering och kontroll kan utvecklas
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för minskad energianvändning
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera införandet av sociala system och medverka till att digitaliseringen av verksamheten genomförs
- fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten
- fortsätta att utveckla samverkan med övriga aktörer, exempelvis Migrationsverket, SKL, Storsthlm, Länsstyrelsen, domstolar samt övriga överförmyndarnämnder för att säkerställa informationsöverföring, en likformig bedömning vid arvodering och ärendehandläggning samt stöd vid budget- och prognosarbete
- fortsätta utveckla den interna kontrollen i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar och säkerställa att den är aktiv och integrerad i organisationen
- fortsätta arbetet med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s års-mål 2020	KF:s års-mål 2021	KF:s års-mål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapande-index	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Följande aktivitet ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med överförmyndarnämnden ta fram ett förslag till genomförande för implementering av en förvaltarenhet alternativ upphandling av förvaltartjänster med tillhörande konsekvensanalyser. (3.2)	2020-01-01	2020-04-30

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Förslaget till budget 2020 och inriktning för 2021-2022 för **överförmyndarnämnden** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 626,1 mnkr främst för följande ändamål.

- Ökad trygghet – ordningsvakter
- Introduktionsförskolor
- Tryggt mottagande i hemmet
- Aktivitetscentra inom äldreomsorgen
- Platssamverkan
- Giftfri förskola
- Vattenförbättrande åtgärder
- Miljö- och klimatsamordnare
- Medel för förstärkta placeringskostnader av unga i utsatta områden
- Medel för lönetillägg
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Skötsel av naturreservat
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 777,5 mnkr i Central medelsreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter har utgifter om 500,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatinvesteringar
- Giftfri förskola
- Investeringar i trygghetsskapande åtgärder
- Vattenförbättrande åtgärder
- Investeringar i ny innovativ teknik

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Till **Central medelsreserv** reserveras följande belopp för år 2020 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
- 21.1 Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.
- 21.2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 626,1 mnkr.
- 21.3 Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden reserveras 777,5 mnkr.
- 21.4 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 500,0 mnkr.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 11

Beslut

6. Till Central medelsreserv reserveras följande belopp för år 2020 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
7. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.
8. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 626,1 mnkr.
9. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenska-undervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden reserveras 777,5 mnkr.
10. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 500,0 mnkr.

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-8 146,6	-8 664,1	-8 988,3	-9 212,3
Pensionsersättning, personalförsäkrings- pålägg från nämnderna mm	6 826,0	7 018,1	7 194,3	7 375,3
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	-1 320,6	-1 646,0	-1 794,0	-1 837,0
Skatteintäkter och begravningsavgifter	49 069,3	51 030,9	52 561,6	54 506,8
Utgjämning och fastighetsavgift	-4 263,7	-4 237,9	-4 373,4	-4 732,8
Utdelning	1 500,0	1 325,0	1 100,0	600,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	56,2	26,7	- 35,6	- 51,4
Disposition begravningsavsättning	- 5,4	- 11,3	- 16,7	- 24,2
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	46 356,4	48 133,4	49 235,9	50 298,4
Interna ränteersättningar	1 260,3	1 236,8	1 290,0	1 323,5
Finansiering investeringsplan				
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	163,8	433,1
Avskrivningar	1 412,7	1 556,4	1 660,8	1 723,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	6 313,2	5 083,7	4 545,5	4 319,5
Summa finansiering investeringsplan	7 926,0	6 840,2	6 570,1	6 675,6
Plan Kapitalkostnadernas andel av stadens net- tokostnader (%)	6	6	6	6

Förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Under Finansförvaltning redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalförsäkringspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 022,0	-
Pensionsavgifter	- 885,0	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	- 462,6	-
Förändring av pensionsskuld (inkl särsk löneskatt)	- 683,1	-
Summa	-3 052,7	0,0
Övriga personalkostnader	- 50,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-5 561,4	0,0
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	7 018,1
Summa	-8 664,1	7 018,1
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-1 646,0	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. Pensionsavtal för födda 1985 och tidigare är delvis förmånsbestämt. För personer födda 1986 och senare gäller ett helt avgiftsbestämt avtal, AKAP-KL. Detta avtal omfattar cirka en fjärdedel av de anställda. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 19. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalförsäkringspålägg som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1955 och senare har detta beräknats till 41,45 procent för 2020, det vill säga en höjning med en procent sen 2019. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,03 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 10,00 procent. Pålägget för personer födda 1954 och tidigare uppgår till 16,0 procent.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2018:	286 611,6	50 844,9
Utdebitering	17,74	
Preliminär slutavräkning		0,0
Begravningsavgift	0,065	186,0
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		51 030,9

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2020, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2018, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomst-åren 2019 och 2020. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Landstings bedömning den 22 augusti 2019. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,1 procent per år för åren 2019 och 2020. Stadens skatteinkomster är beräknade på en oförändrad skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag (6,5 öre 2019).

Utjämning och fastighetsavgift 2020

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-4 489,3	
Kostnadsutjämning	-597,0	
Regleringspost		1 007,4
LSS-utjämning	-1557,3	
Generellt statsbidrag		156,1
Fastighetsavgift		1 242,2
Införandebidrag		0,0
Summa	-6 643,6	2 405,7
Netto utjämning och fastighetsavgift	-4 237,9	

Utjämningsystemet

Från och med år 2016 höjdes utjämningsgraden i inkomstutjämningen för kommuner och regioner från 60 till 85 procent av den länsvisa skattesatsen i intervallet mellan 115 och 125 procent av medelskattekraften. Det medförde att femton kommuner, där ibland Stockholms stad och Region Stockholm, fick höjda avgifter. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2019.

Regeringen har beslutat om en förändrad kostnadsutjämning, med utgångspunkt i den utredning som presenterades tidigare under året. Förändringarna genomförs redan från

år 2020, dock med införandebidrag de första åren för de som drabbas av ökade avgifter. Förändringarna innebär generellt att mer fokus ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor, samtidigt som det funnits ett genomgående behov av uppdatering av systemet. Förslagen innebär att utjämningen mellan olika delar av landet förstärks. Sammantaget innebär förslagen att Stockholms stads avgift till kostnadsutjämningen minskar.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i oktober 2019.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 325 mnkr. Utdelningen kan justeras genom beslut senast i tertialrapport 2 och får inte överstiga 1 325 mnkr.

Finansiellt resultat exklusive utdelningar

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Räntenetto	294,4	274,4	278,5	288,5
Övriga finansiella intäkter	0,7	0,7	0,7	0,7
Övriga finansiella kostnader	-27,4	-24,8	-23,6	-24,8
Finansiella kostn pensionsskuld inkl löneskatt	-211,5	-223,6	-291,2	-315,8
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	56,2	26,7	-35,6	-51,4

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontoret. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid större förändringar av kommunkoncernens förutsättningar. En riskkontroll övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för eventuell omkostnadsersättning. I omkostnadsersättning ingår även marknadsmässig kreditmarginal för respektive bolag.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är långsiktigt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2020 till 0,5 procent, (1,0 procent 2019).

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsrentan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2019). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan från och med 2019.

BALANSBUDGET

Tillgångar	Budget 2019*	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Materiella anläggningstillgångar	84 116,1	89 324,9	94 159,2	99 036,8
Finansiella anläggningstillgångar	4 282,5	4 282,5	4 282,5	4 282,5
Summa anläggningstillgångar	88 398,6	93 607,4	98 441,7	103 319,3
Omsättningstillgångar	77 111,5	77 134,1	77 167,5	77 215,9
Summa tillgångar	165 510,1	170 741,5	175 609,2	180 535,2
Eget kapital och skulder				
Eget kapital	72 936,6	73 061,7	73 186,8	73 475,6
Förändring enl resultaträkningen	0,1	0,1	163,8	433,1
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Summa eget kapital	73 061,7	73 186,8	73 475,6	74 033,7
Avsättningar pensioner m fl förpliktelser	6 970,6	7 653,7	8 061,1	8 503,0
Infrastrukturella avsättningar mm	11 255,2	10 549,5	9 382,2	7 680,4
Summa avsättningar	18 225,8	18 203,2	17 443,3	16 183,4
Skulder	74 222,6	79 351,5	84 690,3	90 318,1
Summa eget kapital och skulder	165 510,1	170 741,5	175 609,2	180 535,2
Ansvarsförbindelse pensioner	16 259,3	15 922,0	15 555,0	15 030,0
Soliditet (%) inklusive ansvarsförbindelse	34,3	33,5	33,0	32,7

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2018

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2020 med inriktning för 2021 och 2022 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningarna i bokslut 2018, budget 2019 och 2020 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

KASSAFLÖDESANALYS

Den löpande verksamheten	Budget 2019*	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Årets resultat	0,1	0,1	163,8	433,1
Förändring eget kapital övrigt	125,0	125,0	125,0	125,0
Justering ej likvidpåverkande poster	1 632,3	2 103,2	1 926,5	2 015,7
Utbetalning avsättningar	-394,0	-717,0	-1 184,0	-1 726,0
Förändring kortfr fordr, lån o lager	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från löpande verksamhet	1 363,4	1 511,3	1 031,3	847,8
Investeringsverksamhet				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-8 891,0	-7 760,2	-7 490,1	-7 565,6
Försäljning materiella anläggningstillgångar	1 165,0	1 120,0	1 120,0	1 090,0
Investering finansiella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-7 726,0	-6 640,2	-6 370,1	-6 475,6
Finansieringsverksamheten				
Förändring låneskuld	6 362,6	5 128,9	5 338,8	5 627,8
Årets kassaflöde	0,0	0,0	0,0	0,0

*Ingående värde korrigerat enligt bokslut 2018

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2020 med inriktning för 2021 och 2022 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- 22.1.1 Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- 22.1.2 Kommunkoncernen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- 22.2 Kommunalinkomstskatt utdebiteras med kronor 17:74 per skattekrone för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2020.
- 22.3 Begravningsavgift utdebiteras med 6:50 öre per skattekrone för 2020.
- 22.4 Internräntan fastställs till 0,5 procent för 2020.
- 22.5 Regler för ekonomisk förvaltning fastställs enligt bilaga 8.
- 22.6 I övrigt godkänna detta förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för Finansförvaltningen, samt dels förslag till peng och schabloner och ersättningsnivåer samt volymer enligt bilaga 6, dels till avgifter enligt bilaga 7 godkänns.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 11

Beslut

11. Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
12. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
13. Kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17:74 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2020.
14. Begravningsavgift utdebiteras med 6:50 öre per skattekrona för 2020.
15. Internräntan fastställs till 0,5 procent för 2020.
16. Regler för ekonomisk förvaltning fastställs enligt bilaga 8.
17. I övrigt godkänna detta förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022 för Finansförvaltningen, samt dels förslag till peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer enligt bilaga 6, dels till avgifter enligt bilaga 7 godkänns.

Förslag till budget och ägardirektiv 2020 och inriktning 2021-2022 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga investeringar som är nödvändiga för en snabbt växande stad.

Stadens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Bolagskoncernen ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt två intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Koncernen Stockholms Stadshus	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	1 736	1 555	1 480	1 398
Investeringar, mnkr	15 244	13 417	14 924	15 104

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktigt positiva effekter för stadens tillväxt och ekonomi. Dotterbolagens investeringar ska bedömas ur ett lönsamhetsperspektiv i syfte att på sikt minska bolagens skuldsättning.

Stockholms Stadshus AB ska bidra till stadens långsiktiga strategi att renodla fastighetsägandet i samband med översyn av stadens fastighetsbestånd. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och

omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- Säkerställa implementeringen och följa upp arbetet med stadens trygghets- och säkerhetsprogram i bolagens verksamheter
- tillsammans med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden utreda trygghetscertifiering vid nyproduktion samt mål om att hela allmännyttan är trygghetscertifierad år 2030
- tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag, från innerstad till ytterstad

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- säkerställa implementeringen och följa upp arbetet med stadens miljöprogram i bolagens verksamheter
- säkerställa att dotterbolagen löpande prövar möjligheten till lokal elproduktion genom solceller
- säkerställa effektiva processer i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- tillsammans med kommunstyrelsen stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att skapa en effektivare verksamhet genom en ökad samverkan med varandra
- kontinuerlig genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för att stadens skuldsättning inte ska öka
- leda och följa upp arbetet med strukturförändringar i fastighetsägandet för att renodla och effektivisera stadens fastighetsbestånd
- leda arbetet med optimerade ekonomiska resultat i dotterbolagen

Stockholms Stadshus AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	71	36	28	13
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen, utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.1 Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Antal företag i Stockholm	188 000	190 000	192 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,2	1,1	1,0
Obligatorisk bolagsindikator				
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.2 Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	500	500	500
	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.3 Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Antal publika laddplatser	2 700	4 000	utgår
2.4 Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	85%	85%	85%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
med en stark besöksnäring	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	93 000	96 000	97 000
	Antal gästnätter	15,8 miljoner	16,4 miljoner	17 miljoner
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförbara system	100%	100%	100%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	30%	35%	40%
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	20%	30%	40%
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	15	15	15
	Mängden hushållsavfall per person	420 kg/pers	410 kg/pers	400 kg/pers
	Andel farligt avfall i soppsäcken	0,10%	0,10%	0,10%
	Plast till energiåtervinning	30 kg/inv och år	23 kg/inv och år	17 kg/inv och år
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel av stadens byggnader som är miljöklassade	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda placering och funktion för trygghets- och säkerhetspunkter dit invånare kan bege sig vid samhällsstörningar (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt i samråd med berörda nämnder och bolagsstyrelser ta fram en plan för krigsorganisation och krigsplacering av personal (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda principer för installation av reservkraft vid nybyggnation (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Skolfastigheter i Stockholm AB ska i ökad utsträckning genomföra fysiska åtgärder motverka otrygghet och brott (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med bostadsbolagen, bostadsförmedlingen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. För detta ändamål ska 100 av de försöks- och träningslägenheter som staden årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utreda möjligheterna, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten, inte våldsutövaren, som bor kvar i det gemensamma boendet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms stadshus AB ska ta fram en sponsringspolicy för stadens bolag som ska följa målen i det idrottspolitiska programmet med särskilt fokus på jämställda förutsättningar för tjejer och killars idrottande (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Micasa Fastigheter AB ska i samarbete med äldrenämnden och socialnämnden göra en översyn av förtursreglerna (1.5.)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa, socialnämnden och SHIS Bostäder utreda effekten av de seniorlägenheter som Micasa ställer till SHIS Bostäder förfogande. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Bostadsbolagen ska ta fram affärsplaner för det kommersiella utbudet i linje med stadens näringslivspolitik (2.1)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2021-2024 (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden utreda hur det är möjligt att sänka kostnaderna för beslutsprocesserna i projekten (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
Stockholms Stadsteater AB ska utreda och skapa förutsättningar för ett eget våningsplan för målgruppen barn och unga i det nyrenoverade kulturhuset (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser ta fram en stadsövergripande strategi för att främja fler kulturlokaler- och scener i staden (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samråd med fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och bolagsstyrelser utforma en strategi för gatukonst och muralmålningar i stadsmiljön genom ökad samverkan med fastighetsägare samt förenklad tillståndshantering (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Stockholms Stadsteater AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med gemensam identitet genom en hållbar och enhetlig förvaltningsmodell där utökade öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande kan samordnas med husets samtliga hyresgäster.(2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Stockholm Business Region AB ska utreda hur bolaget skulle kunna arbeta för att marknadsföra Stockholm som ett lokalt turistmål och möjliga effekter av det för Stockholms näringsliv (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Parkering och trafiknämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
AB Svenska Bostäder ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
AB Familjebostäder ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
AB Stockholmshem ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med Stockholm Exergi skala upp produktionen av biokol om detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm vatten och avfall och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller -användning av byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med utbildningsnämnden och SISAB inom ramen för SAMS genomlysna kostnaderna för om- och tillbyggnadsprojekt på befintliga skolor (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB och Micasa ska ta fram en hyresjämförelsemodell som jämför inhyrning via stadens egna fastighetsägare med självkostnadsavtal och externa fastighetsägare med marknadsavtal. Modellen ska ta hänsyn till totalkostnaden för olika tidsperioder. (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Koncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

Bolagen utgör en stor del av stadens och stockholmarnas samlade förmögenhet och måste därför skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt. Bolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av god rörlighet, tillgänglighet och rimliga hyror. Bolagen ska bygga hyresbostäder med hyror som även unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga. Nyproduktion av bostäder ska ske kostnadseffektivt.

Ökad tillgänglighet för äldre och personer med funktionsnedsättning ska tas i beaktande vid nyproduktion och renoveringar. Byte till bostäder med god tillgänglighet ska underlättas för dessa grupper, exempelvis genom bostäder på entréplan eller i hyreshus med hiss.

Bostadsbolagen ska verka för social hållbarhet genom att aktivt främja fler överkomliga bostäder för de mest behövande och aktivt verka för att minska våld i hemmet. Bolagen ska, tillsammans med berörda nämnder och styrelser, medverka till åtgärder för ökad trygghet och attraktivitet i stadsmiljön.

De kommunala bostadsbolagens huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- delta i arbetet att, i dialog med de boende, göra Stockholm till en tryggare stad, exempelvis genom att skapa tryggare stadsmiljöer vid nybyggnation och vid renoveringar. Arbetet ska fortsätta med, och lärdomar dras från tidigare, dialogdrivna områdesprojekt i ytterstaden
- stärka hyresgästernas möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först, samt till stadens arbete med förturslägenheter
- verka för god rörlighet inom det egna beståndet
- samverka med socialnämnden kring vräkningsförebyggande åtgärder och arbeta för att minimera antalet avhysningar
- delta i stadens nätverk mot våldsbejakande extremism
- beakta stadens arbete om våldsbejakande extremism i samband med uthyrning
- säkerställa tillgången på skyddade boenden för våldsutsatta
- skapa förutsättningar för flexibel lokalanvändning
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB motverka oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden samt tillhandahålla stöd och hjälp för att motverka utsattheten för de som berörs
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet
- i samarbete med socialnämnden och äldre- och funktionsnämnden ta fram en enhetlig definition av vad en tillgänglig bostad är, tillsammans med Micasa inventera bostads-

bostadsbeståndet utifrån denna definition, och i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och Micasa göra resultatet sökbart för bostadssökande

- utvärdera och utveckla formerna för så kallade kompiskontrakt
- delta i arbetsmarknadsnämndens integrationspakt, exempelvis genom att erbjuda arbetstillfällen
- i samarbete med andra relevanta aktörer intensifiera arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier, samt utveckla samverkan och stöd för att motverka utsattheten för de människor som berörs
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ta ett ökat socialt ansvar kring sina fastigheter genom att exempelvis samverka med relevanta aktörer i civilsamhället och näringslivet samt de boende

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- uppnå en nybyggnationstakt på 1 500 bostäder per år
- verka för fler studentbostäder, både temporära och stadigvarande
- stimulera delningsekonomi exempelvis genom att bl.a. arbeta för bilpool och cykelpool i all nybyggnation
- leda arbetet med projekt Stockholmshusen, och tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden aktivt delta i planering och genomförande, bland annat genom deltagande i såväl styrgrupp som arbetsgrupp. Projektet ska vidareutvecklas i syftet att förenkla planeringsprocessen, sänka byggkostnaderna och få ned hyresnivåerna
- öka andelen bostäder i Stockholmshusprojekt i förhållande till bostäder i bolagens övriga nyproduktion
- verka för byggandet av fler kollektivhus och andra alternativa boendeformer
- bedöma möjligheten att omvandla befintliga byggnader till grupp- och servicebostäder, samt underlätta byggandet av bostäder för personer med funktionsnedsättning i samråd med berörda nämnder
- skapa förutsättningar att ladda elbil vid varje nyproduktionsprojekt, eller större renoveringsprojekt där parkeringsplatser ingår
- välja uppvärmningsmetod vid nyproduktion eller ombyggnad utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt och klimat
- delta i trafikinämndens framtagande av en nämndövergripande handlingsplan för att upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling, samt planera för kommande obligatorium om fastighetsnära eller kvartersnära insamling
- bidra till en stärkt samverkan för effektiv snöröjning inom och i anslutning till bolagens fastigheter
- prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- vid nybyggnation och renovering utgå från att tak ska nyttjas, antingen med solceller eller med gröna tak
- arbeta för att öka andelen plusenergi- eller passivhus inom sina bestånd i syfte att på sikt uppnå en neutral eller negativ nettoanvändning av uppvärmningsenergi
- överväga strategiska övertaganden av enskilda bostadsrättsprojekt om de ekonomiska förutsättningarna är tillräckligt gynnsamma
- utreda vilka fastigheter i bestånden som har förutsättningar för påbyggnationer på taken, exempelvis genom extra våningstal eller radhus

- bidra till en effektiv stadsutveckling genom att delta i en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser
- verka för en ökad nybyggnation av flerbostadshus i trä
- delta i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv för att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse
- samordna förvaltnings- och utvecklingsinsatser avseende teknisk infrastruktur för fiberinstallationer
- effektivisera förvaltningsorganisationen och skapa gemensamma funktioner i förvaltning och byggande
- utreda förutsättningarna för att samla ansvaret för olika typer av kategoribostäder hos enskilda bostadsbolag
- utreda om och i så fall hur kalkylräntan kan sänkas för spetsprojekt inom miljöområdet samt för andra projekt vid införande av Stockholmsshyra, samt vilka kostnader det skulle innebära

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen, utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
Obligatorisk bolagsindikator				
2.2 Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförbara system	100%	100%	100%

R III
Bo-bolagen:4

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel av stadens byggnader som är miljöklassade	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall AB (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med bostadsbolagen, bostadsförmedlingen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. För detta ändamål ska 100 av de försöks- och träningslägenheter som staden årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31
Bostadsbolagen ska ta fram affärsplaner för det kommersiella utbudet i linje med stadens näringslivspolicy (2.1)	2020-01-01	2020-12-31

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena kulturarvet med en långsiktig affärsmässighet.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- genomföra avyttring av Vällingby Centrum
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategori vitvaror

AB Svenska Bostäder	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	273	224	194	225
Investeringar, mnkr	2 205	2 270	2 475	2 440

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
AB Svenska Bostäder ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper

Ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål finns också under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

AB Familjebostäder	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	307	300	260	255
Investeringar, mnkr	2 290	1 740	2 170	2 045

Kommunfullmäktiges indikator

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamhetens skiftande behov	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
AB Familjebostäder ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen

Ägardirektiv för kommunfullmäktiges inriktningsmål finns också under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

AB Stockholmshem	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	347	400	400	400
Investeringar, mnkr	2 546	2 283	2 406	2 165

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadējursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
AB Stockholmshem ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för bostadsbolagen, **AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 8

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper.

Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och försörjning. Bolaget ska också med berörda nämnder och andra parter delta i planeringen för boenden inom bolagets målgrupp. Plan för nybyggnad av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen. All nyproduktion ska ske kostnadseffektivt.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- arbeta kontinuerligt med åtgärder för trevligare och tryggare miljöer i och omkring fastigheterna
- bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år
- arbeta kontinuerligt med god kundkontakt som präglas av lyhördhet och hög servicegrad
- i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande
- utifrån stadens tillgänglighetsdefinition tillsammans med bostadsbolagen inventera bostadsbeståndet

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- delta i stadens arbete med att ytterligare stärka och snabba på utbyggnaden av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder och vid nybyggnation och renovering alltid beakta möjlig installation av solceller
- tillsammans med Stadshus AB, kommunstyrelsen och äldre- och funktionsnedsättningsnämnden se över bolagets strategi för utbyggnad av seniorbostäder utifrån stadens definition och behov, i enlighet med Boendeplanen
- verka för att fler fastigheter byggs i trä
- skapa bostäder med fokus på trygghet och tillgänglighet för äldre, genom nyproduktion eller i bolagets befintliga fastigheter, så kallade seniorbostäder
- fortsätta bidra och samverka i stadens arbete med boenden för prioriterade grupper, exempelvis nyanlända

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- bidra till att stadens kostnader för lokaler minskar samt minska andelen tomgångskostnader genom uthyrning

R II

Micasa:2

- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar samt genomföra försäljningar av fastigheter som staden inte har behov av
- utveckla samverkan med stadsdelsnämnderna för bättre rutiner i underhållsplanering
- medverka i arbetet för ökad andel externt ägande av vård- och omsorgsboenden i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv överlåta ett pågående vård- och omsorgsboendeprojekt, i planeringsskede, till extern byggaktör, för tredjepartsuthyrning till staden
- i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns.

Micasa Fastigheter i Stockholm	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	127	128	107	95
Investeringar, mnkr	400	510	670	660

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000 st	9 000 st	9 000 st
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedomningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70 %	80 %	90 %
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % energieffektivisering relativt 2018	3 % energieffektivisering relativt 2018	4 % energieffektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel av stadens byggnader som är miljöklassade	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90 %	90 %	90 %

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Micasa Fastigheter AB ska i samarbete med äldrenämnden och socialnämnden göra en översyn av förtursreglerna (1.5.)	2020-01-01	2020-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med Micasa, socialnämnden och SHIS Bostäder utreda effekten av de seniorlägenheter som Micasa ställer till SHIS Bostäders förfogande. (1.5)	2020-01-01	2020-12-31
Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB och Micasa ska ta fram en hyresjämförelsemodell som jämför inhyrning via stadens egna fastighetsägare med kostnadsbaserade avtal och externa fastighetsägare med marknadsavtal. Modellen ska ta hänsyn till totalkostnaden för olika tidsperioder. (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att få tillgång till flera försöks- och träningslägenheter behöver privata fastighetsägare lämna fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- fortsätta arbetet med att utreda förutsättningarna för att reformera bostadskön i syfte att göra fler överkomliga bostäder tillgängliga för de mest behövande
- i samarbete med socialnämnden fortsätta arbetet med att genomföra en översyn av riktlinjerna för förtur, i syfte att även våldsutsatta samt barnfamiljer med långvarig hemlöshet inkluderas. I samband med översynen av riktlinjerna ska även personer med stora behov av anpassningsåtgärder omfattas
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- i samarbete med bostadsbolagen, SHIS Bostäder och socialnämnden tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. Till det ska 100 lägenheter som bolaget årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- fortsätta med branschsamarbetet Stockholm Bygger och Stockholmsrummet i Kulturhuset
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta
- i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda, avseende fall av våld i nära relationer, vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas för att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter

- i samarbete med bostadsbolagen och Micasa AB göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbar för bostadssökande

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	1	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	500	500	500
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med bostadsbolagen, Bostadsförmedlingen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. För detta ändamål ska 100 av de försöks- och träningslägenheter som staden årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, SHIS och Bostadsförmedlingen utreda möjligheterna, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten, inte våldsutövaren, som bor kvar i det gemensamma boendet. (1.4)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 8

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Bolaget ska ha en ledande roll i planeringsarbetet och delta i SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) för fortsatt utbyggnad av trygga skolor och förskolor. I detta arbete ska bolaget ta särskilt ansvar för att söka lämpliga lokaler och markanvisningar för stadens kommande behov med syfte att skol- och förskolelokaler ska finnas på plats när nya bostäder färdigställs.

Planeringsprocessen av bostäder, förskolor och skolor behöver samordnas och vara prognossäker. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med ett skoltal samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet.

SISAB har ansvar för att bidra till ökad inhyrning från externa aktörer, bland annat genom erfarenhetsutbyte med andra fastighetsägare som hyr ut lokaler till förskolor och skolor. Bolaget ska utöka samarbetet med externa aktörer, då både nyproduktion och fastighetsutveckling kan ske av andra aktörer, när detta är kvalitativt och ekonomiskt fördelaktigt för staden.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- i samarbete med andra nämnder och bolag öka tryggheten i anslutning till skolgårdar och bolagets fastigheter
- arbeta med förebyggande åtgärder mot bränder
- i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden verka för att idrottshallar i största möjliga mån ska planeras vid skolor
- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata utemiljöer på bästa sätt
- verka för en giftfri skolmiljö
- arbeta för att tillgodose en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus, temperatur, och luftkvalitet
- i samarbete med kommunstyrelsen arbeta förebyggande mot skadegörelse, klotter, nedskräpning och annan kriminalitet
- delta i SAMS-arbetet, både för grundskola- och gymnasieskola
- utreda att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation
- arbeta tillsammans med trafiknämnden för säkra skolvägar

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och berörd stadsdelsnämnd säkerställa att mark för skol- och förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt så att nya lokaler ska finnas när nya bostäder färdigställs
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- vid nybyggnation och renovering utgå från att tak ska nyttjas, antingen med solceller eller med gröna tak
- verka för att fler skolor och förskolor byggs i trä
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst silver.
- tillgängliggöra samtliga nybyggda skolidrottshallar för idrotts- och föreningslivet

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- i samarbete med verksamheterna, säkerställa en effektivisering av hyreskostnaderna för skollokaler som under året uppgår till minst 50 miljoner kronor. Detta ska delvis avse energieffektiviseringsåtgärder genom justerade energischabloner för året om 9 kronor per m²
- säkerställa att all nyproduktion sker kostnadseffektivt
- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad, i förekommande fall tillsammans med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnder
- söka efter fastigheter eller lokaler som kan omvandlas till förskole- och skollokaler i egen regi
- ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillhörande idrottsfunktion
- genomföra försäljningar av fastigheter där staden inte har ett långsiktigt strategiskt behov
- fortsätta samarbetet med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden för ett effektivt lokalutnyttjande genom att upplåta skollokaler till föreningar och andra aktörer i civilsamhället
- vid byggnadsprojekt beakta möjlighet till samutnyttjande med andra verksamheter inom staden avseende funktioner såsom kök och matsal
- i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv överlåta ett eller flera pågående förskoleprojekt, i planeringsskede, till extern byggaktör

SISAB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	18	20	23	26
Investeringar, mnkr	2 600	2 000	2 500	3 100

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och självförsörjning är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	93 000	96 000	97 000
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % energieffektivisering relativt 2018	3 % energieffektivisering relativt 2018	4 % energieffektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter (GWh)	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel av stadens byggnader som är miljöklassade	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska i ökad utsträckning genom fysiska åtgärder motverka otrygghet och brott (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden utreda hur det är möjligt att sänka kostnaderna för beslutsprocesserna i projekten (2.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska intensifiera arbetet med att energieffektivisera bland annat genom att installera digitala sensorer för att styra energiförbrukningen (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med utbildningsnämnden och SISAB inom ramen för SAMS genomlysna kostnaderna för om- och tillbyggnadsprojekt på befintliga skolor (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB och Micasa ska ta fram en hyresjämförelsemodell som jämför inhyrning via stadens egna fastighetsägare med kostnadsbaserade hyresavtal och externa fastighetsägare med marknadsavtal. Modellen ska ta hänsyn till totalkostnaden för olika tidsperioder. (3.2)	2020-01-01	2020-12-31
SISAB ska i samarbete med kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra anpassningar i lokalprogrammet för att säkerställa att investeringsutgifterna per elevplats blir så låga som möjligt (3.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6 och § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt tydlig miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten.

Bolaget ska medverka till en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om resurseffektiva kretslopp.

Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar utifrån behov av teknisk infrastruktur
- planera för ökad fastighetsnära insamling
- samla och tillgängliggöra information om stadens avfallshantering för att underlätta för medborgarna att hitta rätt avfallslösningar
- ta fram informationsunderlag till restauranger och verksamheter om insamling av matavfall och det obligatorium som införs för restauranger 2021
- stärka resiliensen i Stockholms dricksvattenförsörjning, bland annat för vattenförsörjning vid nödsituationer
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status
- bidra till expertis inom sjörestaurering, speciellt övergödning, vid genomförandet av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin.
- följa och stimulera en mer miljöanpassad och resurseffektiv avfallshantering med hög service till invånarna, genom bland annat kravställning, nya innovationer och miljöstyrande taxor
- verka för resurssnål vattenanvändning
- fortsätta arbetet med uppförandet av en sorteringsanläggning för avfall i Högdalen
- verka för ökad produktion av biogas och biokol
- i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal, för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar

R IX SVOA:2

- utveckla tydlig kommunikation i klimat- och miljöarbetet som skapar ett stort engagemang och därmed stärker måluppfyllelsen och stadens varumärke
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på att prioritera och åtgärda skyfallsrelaterade risker
- arbeta med att säkerställa en starkt biologisk mångfald
- inventera stadens verksamheters möjligheter att erbjuda rent vatten till stockholmarna.
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med EU:s avfallshierarki. Där det är möjligt ska avfallet återbrukas, återanvändas, eller i annat fall materialåtervinnas och efter dessa åtgärder energiåtervinnas för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och öka produktionen av förnybar energi.
- fortsätta arbetet med energieffektivisering med fokus på effektoppar, och återrapportera till styrelsen mot plan för energieffektiviserande åtgärder.
- bidra till att skapa förutsättningar för ett ökat återbruk genom nytt återbruk i Järva, fler pop-up återbruk och genom att undersöka förutsättningar för mobila ÅVC.
- vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 *Rent vatten och sanitet*
- vara behjälpliga i stadens skadedjursbekämpning i samarbete med trafiknämnden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH
- delta i arbetet med Digital Demo Stockholm inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför
- utred olika möjligheter för att med VA-taxan styra vattenförbrukningen mot en mer resurssnål användning
- prova nya metoder för att tillvarata fosfor och kväve ur slam
- gå vidare med försöken i Norra Djurgårdsstaden och prova sorterande avloppssystem.
- utreda åtgärder som kan minska utsläpp av lustgas och metangas stötta miljö- och hälsoskyddsnämnden i arbetet med att ta fram en plan för minskat byggavfall och utökat återbruk
- underlätta möjligheten för ökad textilinsamling
- utreda förutsättningarna av att införa ett jämförelsedistrikt för sophämtning
- Utreda potential av energiåtervinning tillsammans med Stockholm Exergi

Stockholm Vatten och Avfall AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	99	44	32	25
Investeringar, mnkr	3 186	3 606	3 600	3 814

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Andel matavfall till biologisk behandling	55%	60%	65%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för ekologisk status	30%	35%	40%
	Andel vattenförekomster som följer miljökvalitetsnormerna för kemisk status	20%	30%	40%
	Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	15	15	15
	Mängden hushållsavfall per person	420 kg/pers	410 kg/pers	400 kg/pers
	Andel farligt avfall i soppsäen	0,10%	0,10%	0,10%
	Plast till energiåtervinning	30 kg/inv och år	23 kg/inv och år	17 kg/inv och år
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

R IX

SVOA:4

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31
Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med Stockholm Exergi skala upp produktionen av biokol om detta kan ske under afärsmässiga förutsättningar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor. (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och exploateringsnämnden ta fram en handlingsplan för minskat byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31
Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB Stockholm Vatten och Avfall initiera ett projekt för återvinning eller återanvändning av byggavfall (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Vatten och Avfall AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 5

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholms Hamn AB

Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälardalen. Stockholms Hamn AB har också en viktig roll när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya hamnen i Norvik.

Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen i färdplanen för en fossilbränslefri stad 2040 uppnås. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget.

Bolagets anläggningar utgör porten till Stockholm för besökarna och det är viktigt att dessa är trygga, tillgängliga och välkomnande.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- bistå trafikinämnden i samverkan med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten
- fortsatt stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn
- arbeta med och leda utveckling och upprustningen av stadens innerstadskajer med målet att dessa ska vara en del av den levande stadsmiljön
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB
- medverka för att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken värnas
- arbeta för en ökad återvinning av avfall och för att användningen av plast ska minska
- arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi
- fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi genom förnyelsebara källor såsom sol och vind
- genomföra åtgärder för att bidra till fossilbränslefri sjöfart
- fortsätta arbetet med att ligga i framkant med miljödifferentering av hamnavgifter
- ansvara för planering av citynära bad- och poolanläggning tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden
- slutföra avvecklingen av oljeverksamheten i Loudden för att möjliggöra fortsatt stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden
- beakta effekter av förändrat klimat och identifiera klimatrelaterade sårbarheter

R II

Stohab: 2

- delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att sjöfarten kan utvecklas vid Stadsgården- och Masthamnen och Frihamnen-Värtahamnen och samtidigt skapa en levande stadsmiljö vid stadens vatten och kajer

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- säkerställa bolagets förmåga att långsiktigt nå en god resultatnivå genom hög affärsmässighet och kundfokus
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar
- avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden
- säkerställa att utpekade intäkter och nyttor av genomförd investering i Norvik tas tillvara
- Vårda bolagets byggnader som har kulturhistoriska värden

Stockholms Hamn AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	92	43	64	75
Investeringar, mnkr	1 154	511	185	185

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	85	86	86
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Trafiknämnden ska ta fram en nämndövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall (1.2)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för Stockholms Hamn AB godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

AB Stokab

Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden, vilket sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja implementeringen av Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad
- tillsammans med kommunstyrelsen och trafiknämnden planera för och tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning
- samverka med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden för att använda Hornsgatan till testbädd för smarta digitala lösningar

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT

AB Stokab	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	230	230	230	230
Investeringar, mnkr	200	200	200	200

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och självförsörjning är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000 st	9 000 st	9 000 st
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % energieffektivisering relativt 2018	3 % energieffektivisering relativt 2018	4 % energieffektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

30. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **AB Stokab** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkerings anläggningar ska leda till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte. Garagen ska också möta behoven i nya stadsutvecklingsområden. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt se över möjligheterna att inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafiknämnden för att uppnå målet om 4 000 publika laddplatser till 2022
- skapa fler cykelparkeringsplatser som en integrerad del i en mobilitetslösning
- ansvara för byggande och drift av cykelgarage
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark
- utreda möjligheten för långtidsparkering utanför kommunens gränser

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger

Stockholms Stads Parkerings AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	105	121	112	102
Investeringar, mnkr	418	270	415	434

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och självförsörjning är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
2.3 Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Antal publika laddplatser	2 700 st	4 000 st	utgår
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1 945 GWh	1 945 GWh	1 945 GWh
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse

Följande aktivitet ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholm Parkering och trafiknämnden genomföra ett pilotprojekt med mobilitetshubbar (2.5)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

31. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholms Stads Parkerings AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 9

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholms Stadsteater AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler, med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare och förstärka sin betydelse för alla stockholmare.. Bolaget ska värna och utveckla sin roll som ett öppet och inbjudande hus, i synnerhet efter färdigt renoveringsarbete. Kulturhuset ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. För att möjliggöra detta krävs en enhetlig och effektiv förvaltningsmodell av kulturhuset där öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande samordnas med husets samtliga hyresgäster.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt, annan kulturell produktion samt ansvara för stadens två platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- utveckla Kulturhusverksamheten i Skärholmen och Vällingby
- utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med gemensam identitet genom en hållbar och enhetlig förvaltningsmodell där utökade öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande kan samordnas med husets samtliga hyresgäster
- genom en tydlig organisering tillsammans med fastighetsnämnden skapa förutsättningar för att externa verksamheter är en naturlig del av kulturhuset. Avtal med restauranger i Kulturhuset ska tecknas efter godkännande från fastighetsnämnden
- utöka verksamheten riktad mot målgruppen barn och unga genom att tillsammans med externa aktörer utreda och skapa förutsättningar för ett eget plan för målgruppen i det nyrenoverade kulturhuset
- fortsätta arbeta för att engagera barn och unga i bolagets verksamheter
- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper
- utveckla arbetet med scenen "Kilen" för fria grupper som en ordinarie del i kulturhusets utbud
- utreda hur dansen som scenkonst i framtiden kan utvecklas och ta plats i verksamheten genom exempelvis partnerskap med det fria danslivet

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- på sikt förbättra det ekonomiska resultatet genom ökade intäkter och breddad finansiering, samt verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt
- säkerställa finansiering och verksamhet som hyresgäst i kulturskolans nya lokaler i Husby i syfte att skapa goda synergieffekter för kulturverksamheter i området

Stockholms Stadsteater AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	-360	-390	-380	-380
Investeringar, mnkr	70	50	15	20

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskutskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.4 Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	81%	82%	82%
2.5 Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90 %	90 %	90 %
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stockholms Stadsteater AB ska utreda och skapa förutsättningar för ett eget våningsplan för målgruppen barn och unga i det nyrenoverade kulturhuset (2.4)	2020-01-01	2020-12-31
Stockholms Stadsteater AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och fastighetsnämnden utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med gemensam identitet genom en hållbar och enhetlig förvaltningsmodell där utökade öppettider, marknadsföring och ansvar för bemötande kan samordnas med husets samtliga hyresgäster.(2.4)	2020-01-01	2020-06-30

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

32. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholms Stadsteater**
AB godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 10

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimatvänlig och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad. Utveckling och modernisering av bolagets äldre arenor som Ericsson Globe och Annexet är under utredning.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av högsta kvalitet.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- fortsätta att arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- följa utvecklingen av den nationella och internationella evenemangsverksamheten och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet för att stärka attraktionskraften och möta de krav som ställs på verksamheten
- delta i utvecklingen av Globenområdet inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en hög tillgänglighet för olika grupper av besökare

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen, exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att avyttring kan genomföras
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	-118	-121	-129	-141
Investeringar, mnkr	35	44	41	28

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och självförsörjning är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	1 050	1 100	1 100
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
Obligatorisk bolagsindikator				
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

33. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholm Business Region AB fyller en viktig funktion för ett bättre företagsklimat vilket är avgörande för en växande stad. Bolaget bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. Bolaget samordnar och utvecklar stadens arbete för att ge förutsättningar för befintliga företag att växa och för nya företag att starta och etablera sig i Stockholm. Stockholms roll som plats för huvudkontor ska stärkas. Bolaget ska främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer. Stockholm ska vara en ledande, klimatvänlig och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad.

Det lokala näringslivet ska stärkas. Det ska vara lätt för företag baserade i Stockholm att rekrytera inhemsk som utländsk arbetskraft och Stockholm ska upplevas som en attraktiv och lättillgänglig stad att flytta till för att arbeta eller studera.

Det regionala samarbetet inom näringslivsfrågor fortsätter inom Stockholm Business Alliance. Syftet med partnerskapet är att arbeta tillsammans över kommungränserna i regionen för att stärka Stockholmsregionens konkurrenskraft.

Staden marknadsförs internationellt tillsammans med övriga aktörer genom budskapet Stockholm – the Capital of Scandinavia. I marknadsföring ska det kreativa, öppna, hållbara och jämställda Stockholm lyftas fram.

Bolagets uppgift

Stockholm Business Region AB stödjer stadens nämnder i arbetet med att utveckla stadens myndighetsutövning samt andra kontakter med näringslivet. Bolaget har även till uppgift att samordna och utveckla regionen gentemot näringslivet och investerare.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- verka för förbättrade förutsättningar för företagande i hela Stockholm, t.ex. genom samarbeta med stadsdelsnämnderna i utvecklingen av det lokala näringslivet
- stötta nyföretagande och entreprenörskap för att bidra till ökad tillväxt, särskilt för kvinnliga entreprenörer, ungdomar, entreprenörer i ytterstaden med särskilt fokus på utsatta områden samt utrikes födda
- verka för enklare regler och smidigare processer för arbetskraftsinvandring
- främja socialt företagande
- fortsätta bistå arbetsmarknadsnämndens arbete med integrationspakten

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- tillsammans med kommunstyrelsen arbeta för att det etableras ett International House för hantering av arbetskraftsinvandring, för att främja mottagandet av utländsk arbetskraft och underlätta en navigering mellan statliga myndigheter
- marknadsföra Stockholm som en klimathuvudstad gentemot entreprenörer och investerare
- tillsammans med berörda nämnder följa upp och utveckla stadens myndighetsutövning för att förbättra bemötande och tillgänglighet
- leda, stödja, samordna och utveckla stadens näringslivsarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser

- tillsammans med kommunstyrelsen bistå i arbetet med att ta fram handlingsplaner där det finns behov av extra samordningsinsatser för att nå stadens målsättningar inom näringslivsuppdraget
- utveckla kommunikationen och skapa tydligare kontaktvägar för att underlätta näringslivets etablering och utveckling
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder
- leda arbetet med lokal näringslivsutveckling som rör tillväxt- och utvecklingsfrågor i samverkan med stadsdelsnämnderna
- stötta arbetet med platssamverkan och platsaktivering i syfte att förbättra förutsättningarna för det lokala näringslivet
- stärka Stockholms roll för företag som arbetar med innovationer och miljösmart teknik
- fortsätta arbetet med Mayor's Advisory Board
- stärka Stockholms ställning som en klimatsmart konferensstad som är trygg och modern
- bidra till Stockholms internationella tillgänglighet genom bland annat Connect Sweden
- bidra till Stockholms internationella tillgänglighet genom att verka för att öka tillgängligheten med tåg och öka antalet nattågsdestinationer till och från Stockholm
- stärka samarbetet med regionen och kommuner i länet kring besöksnäringens utveckling
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen ta fram tillväxt- och arbetsmarknadsanalyser
- med stöd av berörda stadsdelsnämnder arbeta för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område
- tillsammans med Stockholm Globe Arena Fastigheter stärka stadens attraktionskraft inom evenemang
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Mässfastigheter i Stockholm AB
- verka för att underlätta filmproduktion i Stockholmsregionen för svenska och utländska filmare och produktionsbolag
- tillsammans med kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden verka för att stadens evenemang är socialt och miljömässigt hållbara bland annat genom minskning av plastprodukter och förstärkt avfallshantering och återvinning.
- stötta stadens förvaltningar i arbetet med att säkerställa att staden genom att agera rättssäkert, effektivt och proaktivt gentemot näringslivet erbjuder lika villkor för alla aktörer
- underlätta möjlighet till torghandel samt att främja den närproducerade maten
- delta i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv för att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med kulturnämnden

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- främja utländska etableringar och investeringar i Stockholmsregionen
- marknadsföra Stockholm gentemot entreprenörer, investerare och besökare

Stockholm Business Region AB	2019	2019	2020	2021
Resultat efter finansnetto, mnkr	0	0	0	0
Investeringar, mnkr	0	0	2	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och självförsörjning är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.1 Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Antal företag i Stockholm	188 000	190 000	192 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,2	1,1	1,0
Obligatorisk bolagsindikator				
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.4 Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	Antal gästnätter	15,8 miljoner	16,4 miljoner	17 miljoner
Obligatorisk bolagsindikator				
3.2 Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk bolagsindikator				
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Följande aktiviteter ska leda till att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Business Region AB, och i dialog med kulturarrangörer, ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan med vägledning och åtgärder för att främja stadens kultur- och nöjesliv i syfte att stärka stadens attraktions- och konkurrenskraft (2.4)	2020-01-01	2020-06-30
Stockholm Business Region AB ska utreda hur bolaget skulle kunna arbeta för att marknadsföra Stockholm som ett lokalt turistmål och möjliga effekter av det för Stockholms näringsliv (2.4)	2020-01-01	2020-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Business Region AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag genom ökad konkurrensutsättning. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras

S:t Erik Försäkrings AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	1	1	1	1
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000 st	9 000 st	9 000 st
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm S:t Erik Försäkrings AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolaget har som mål att tillhandahålla kostnadseffektiva pensionslösningar och stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser i pensionsfrågor.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att samordna och strukturera hanteringen av pensioner i koncernen Stockholms Stadshus AB samt att minimera riskerna i denna pensionsskuld.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- fortsätta försäkra nya åtaganden i dotterbolagen och förvalta pensionsmedel inom ramen för de försäkringsavtal som ingåtts med övriga dotterbolag
- sträva efter att långsiktigt trygga de framtida pensionsåtagandena realt

S:t Erik Livförsäkring AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	45	17	18	19
Investeringar, mnkr	0	0	0	0

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000 st	9 000 st	9 000 st
Obligatoriska bolagsindikatorer				
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84%	84%	85%
Obligatoriska bolagsindikatorer				
	Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm S:t Erik Liv-försäkring AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga bostadsförsörjning. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen fortsätta söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2020-2022

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

- i större utsträckning pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolag i samband med försäljning av fastigheter

S:t Erik Markutveckling AB	2019	2020	2021	2022
Resultat efter finansnetto, mnkr	53	62	66	75
Investeringar, mnkr	80	41	245	8

Kommunfullmäktiges indikatorer

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
Obligatorisk bolagsindikator				
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420MWh	3 800MWh	4 180MWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
Obligatorisk bolagsindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 7

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet och politiken. Stockholmsmässan AB ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter samt lämna rimlig utdelning till ägarna.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket "The Capital of Scandinavia".

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Stockholms Stadshus AB äger 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Handelskammare äger 49,6 procent av aktierna.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- Verka för att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att motverka arrangemang från företag som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige har undertecknat, avseende mänskliga rättigheter, miljö/klimat, arbetsrätt, anti-korruption och inhumana vapen
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region
- marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesplats
- fortsätta arbetet med en strategisk plan för verksamheten så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- effektivisera verksamheten och därigenom öka bolagets lönsamhet

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Bolaget ska ha en tydlig målsättning att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Hjorthagen ska minska successivt med ambitionen att vara avvecklade helt senast år 2022. Stockholm Exergis värme, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna och förnybara insatsvaror till senast 2040.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- kraftigt minska användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen
- arbeta efter målsättningen att KVV6 ska avvecklas år 2022
- ansvara för och koordinera stadens arbete med att uppföra ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall skala upp produktionen av biokol om detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar
- fördjupa den egna utredningen om biogen koldioxidavskiljning och lagring med sikte på en pilotanläggning i drift senast år 2025
- utreda potentialen för energiåtervinning tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

39. Förslaget till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Exergi Holding AB** samägt med Stockholms stad godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och söttningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum. Kommunstyrelsen m.m. kommer att stärka uppföljningen av SSBF under 2020.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen. Under 2020 kommer kommunstyrelsen att utreda hur relationerna mellan kommunalförbund och ägare fungerar vid höjd beredskap.

Medel för avgiften till SSBF finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Medlemsavgiften för år 2020 beräknas till 401 516 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. För att uppnå detta ska SSBF arbeta med kostnadskontroll och marginaler.

RI
SSBF:2

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

40. Förslaget till inriktning för **Storstockholms brandförsvär** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

SHIS Bostäder – Stiftelsen hotellhem i Stockholm

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt nyanlända stockholmare. SHIS grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

41. Förslaget till inriktning för **Stiftelsen Hotellhem i Stockholm** godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 20 november 2019, § 6

Beslut

1. Kommunfullmäktige avslår förslagen till beslut under särskild proposition.
2. Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Förändring 2019/2020
Kommunstyrelsen	-1 376,6	-1 373,4	-1 362,7	-1 360,7	3,2
Revisorskollegiet	-29,4	-29,9	-30,4	-30,9	-0,5
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-50,3	-5,5	-6,4	-62,4	44,8
Stadsdelsnämnderna	-20 996,8	-21 506,4	-21 682,6	-21 898,1	-509,6
Arbetsmarknadsnämnden	-849,3	-805,2	-805,8	-805,8	44,1
Exploateringsnämnden	2 549,6	2 590,7	2 737,5	2 887,5	41,1
Fastighetsnämnden	867,3	853,2	936,6	933,9	-14,1
Idrottsnämnden	-710,5	-720,6	-736,5	-732,8	-10,1
Kulturnämnden					
kulturförvaltningen	-914,9	-927,1	-943,7	-943,7	-12,2
stadsarkivet	-73,7	-73,5	-72,5	-71,5	0,2
Kyrkogårdsnämnden	-146,2	-146,2	-146,2	-146,2	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-110,8	-119,7	-109,7	-109,7	-8,9
Socialnämnden	-1 293,4	-1 292,6	-1 283,3	-1 283,3	0,8
Stadsbyggnadsnämnden	-166,0	-154,0	-154,0	-154,0	12,0
Trafiknämnden	106,4	101,0	92,7	87,7	-5,4
Utbildningsnämnden	-18 918,4	-19 653,9	-19 651,9	-19 651,9	-735,5
Äldrenämnden	-179,3	-195,0	-201,2	-216,2	-15,7
Överförmyndarnämnden	-57,2	-64,2	-63,2	-63,2	-7,0
SUMMA	-42 349,5	-43 522,3	-43 483,3	-43 621,3	-1 172,8
Avskrivningar (-)	-1 412,7	-1 556,4	-1 660,8	-1 723,0	-143,7
Central medelsreserv (-)					
Oförutsedda behov	-619,6	-631,1	-619,6	-619,6	-11,5
Prestationsreserv	-653,9	-777,5	-1 502,9	-2 052,9	-123,6
Pensionsavgifter (-)	-1 320,6	-1 646,0	-1 794,0	-1 837,0	-325,4
TOTALT	-46 356,3	-48 133,3	-49 060,6	-49 853,8	-1 777,0

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2019 och 2020

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	3
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna	4
Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet	4
Barn, kultur och fritid	4
Äldreomsorg	5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	6
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	7
Stadsmiljöverksamhet	8
Ekonomiskt bistånd	8
Arbetsmarknadsåtgärder	9
Arbetsmarknadsnämnden	10
Exploateringsnämnden	11
Fastighetsnämnden	12
Idrottsnämnden	13
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	14
Kulturnämnden: stadsarkivet	15
Kyrkogårdsnämnden	15
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	16
Servicenämnden	17
Socialnämnden	18
Stadsbyggnadsnämnden	19
Trafiknämnden	20
Utbildningsnämnden	21
Äldrenämnden	22
Överförmyndarnämnden	22

Bilaga 2:2

Kommunstyrelsen m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-1 423,2	46,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	18,7	
Upphandling av system för upphandling- och avtalshantering	2,5	
Implementering av nytt trygghets- och säkerhetsprogram	1,0	
Insatser stärka kvinnors organisering	0,3	
Riktad lönesatsning erfarna socialsekreterare och biståndshandläggare	17,0	
SIWI	1,1	
Generell effektivisering Stockholm Business Region	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Implementera framtaget Trygghetsprogram samt följa upp implementeringen	-1,0	
Stockholm Lab (Idésluss)	-1,5	
Genomförande av Goda exempelmässan	-1,5	
Rotlar och partikanslier	-0,9	
Ersättning utomstående organisationer	-22,9	
Medlemsavgift Film Pool Stockholm-Mälardalen, flytt från kulturnämnden	-3,6	
Evenemangsstöd VM i konståkning	-2,0	
Utveckla verktyget Trygghet på karta och fördjupa analysarbetet av insamlad data	-1,5	
Utveckla kommunikationen kring stadens trygghets- och säkerhetsarbete	-0,5	
Ökad kostnad central upphandling	-1,0	
Testverksamhet, multisensorer	-2,0	
Klimatanpassningssamordnare på Agenda 2030-kansliet	-1,0	
Minnesmärke 7 april	-0,5	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Ökat intäktskrav stadsledningskontoret		1,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 421,0	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Upphandling av system för upphandling- och avtalshantering	6,5	
Implementera framtaget Trygghetsprogram samt följa upp implementeringen	1,0	
LOIS- utveckling	0,7	
Genomförande av Goda exempelmässan	1,5	
Evenemangsstöd VM i konståkning	1,0	
Plan 2021	-1 410,3	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stockholm Horse Week	1,0	
Evenemangsstöd VM i konståkning	1,0	
Plan 2022	-1 408,3	47,6

Revisorskollegiet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-32,0	2,6
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nytt konsultavtal för granskning av nämnder, bolag och stiftelser	-0,5	
Kf:s presidiums förslag till budget 2020	-32,5	2,6
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nytt konsultavtal för granskning av nämnder, bolag och stiftelser	-0,5	
Plan 2021	-33,0	2,6
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Nytt konsultavtal för granskning av nämnder, bolag och stiftelser	-0,5	
Plan 2022	-33,5	2,6

Valnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-50,3	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Genomförande av val	47,8	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Genomförande av val	-2,3	
Utökning valnämndens organisation	-0,7	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-5,5	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Genomförande av val	-0,9	
Plan 2021	-6,4	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Genomförande av val	-56,0	
Plan 2022	-62,4	0,0

Bilaga 2:4

Stadsdelsnämnderna

Pedagogisk verksamhet: förskoleverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-5 494,9	355,2
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	-47,6	2,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	5,5	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	3,2	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd schablon	-54,9	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Avgifter förskola		5,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-5 588,7	362,7
Plan 2021	-5 588,7	362,7
Plan 2022	-5 588,7	362,7

Barn, kultur och fritid

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-499,2	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	11,0	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,3	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-487,9	0,0
Plan 2021	-487,9	0,0
Plan 2022	-487,9	0,0

Äldreomsorg

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-7 934,9	224,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-79,5	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	87,2	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älsvjö	4,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Indexuppräkning av ersättning för vård- och omsorgsboende	-116,4	
Riktad lönesatsning erfarna socialsekreterare och biståndshandläggare	-4,8	
Hemtjänstpeng	-68,5	
Höjd peng för avlösning och ledsagning	-0,8	
Höjd dagverksamhetspeng	-3,2	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Intäkter omsorgsavgifter		1,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-8 116,9	225,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-111,0	
Plan 2021	-8 227,9	225,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader	-145,5	
Plan 2022	-8 373,4	225,5

Bilaga 2:6

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-3 927,1	2,0
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymökning	-55,6	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	39,9	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	2,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjt fast anslag	-28,8	
Kompensation för höjning av peng för vård- och omsorgsboenden	-1,7	
Höjd habiliteringsersättning	-25,5	25,5
Kompensation för höjning av hemtjänstpeng	-5,4	
Höjd assistansersättning	-5,4	
Höjd schablon	-72,2	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-4 079,1	27,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader, enligt plan	-70,0	
Plan 2021	-4 149,1	27,5
<i>Volymförändringar:</i>		
Ökade kostnader, enligt plan	-70,0	
Plan 2022	-4 219,1	27,5

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-2 224,8	36,9
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymökning	-33,4	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	1,3	
Fortsatt arbete handlingsplaner för socialsekreterare	3,5	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	1,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Riktad lönesatsning erfarna socialsekreterare och biståndshandläggare	-10,1	
Utökat arbete, bostad först	-5,0	
Säkerställa placeringar för våldsutsatta	-6,0	
Utökat förebyggande arbete i enlighet med strategin mot barn och unga i kriminalitet	-13,5	
Säkerställa placeringar för barn och unga	-23,7	
Tidiga preventionsinsatser, familjecentraler	-4,5	
Förstärkt arbete, pers. med både missbruk och psykiatrisk diagnos	-6,0	
Fortsatt arbete handlingsplaner för socialsekreterare	-3,5	
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	-1,3	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-2 325,9	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Fortsatt arbete handlingsplaner för socialsekreterare	3,5	
Bolotsar för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden	1,3	
Plan 2021	-2 321,1	36,9
Plan 2022	-2 321,1	36,9

Bilaga 2:8

Stadsmiljöverksamhet

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2019	-207,7	0,0	-134,5	-8,7
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	4,3			
Förstärkt parkskötsel	5,0			
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,2			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Förstärkt parkskötsel	-9,0			
Satsning på pollinatörer	-0,5			
<i>Kapitalkostnader</i>				
Ökade kostnader			-13,2	-2,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-207,7	0,0	-147,7	-11,3
Plan 2021	-207,7	0,0	-147,7	-11,3
Plan 2022	-207,7	0,0	-147,7	-11,3

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-1 160,9	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,4	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Utbetalt bistånd	-34,7	
Förstärkning FUT-handläggare	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 196,2	32,0
Plan 2021	-1 196,2	32,0
Plan 2022	-1 196,2	32,0

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-225,3	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	9,2	
Sammanläggning Hägersten-Liljeholmen-Älvsjö	0,1	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-216,0	27,4
Plan 2021	-216,0	27,4
Plan 2022	-216,0	27,4

Arbetsmarknadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-1 081,6	232,3
<i>Volymförändringar:</i>		
Volymminskning sfi	7,9	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	24,7	
Uppsökande arbete UVAS 20-29 år	4,7	
Förstärkt studievägledning ensamkommande	1,5	
Anslag för stödinsatser vuxenutbildningen (ingår i schablon fr o m 2020)	9,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Medfinansiering ESF-projekt Hållbar etablering	-5,0	
Finansiering av Samordningsförbundet Stockholms stad	-2,0	
Stocket återbruk	-2,5	
Utveckling av insatser för kvinnor långt från arbetsmarknaden	-1,0	
Medfinansiering ESF-projekt Rätt stöd för mig	-0,7	
Ökade volymer kommunala aktivitetsansvaret (KAA)	-1,3	
Stockholms stads integrationspakt	-5,0	
Uppsökande arbete UVAS 20-29 år	-2,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Intäktskrav statsbidrag gymnasial vuxenutbildning		8,4
Intäktskrav statsbidrag flyktingmottagande		6,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 052,4	247,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utveckling av insatser för kvinnor långt från arbetsmarknaden	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Finansiering av Samordningsförbundet Stockholms stad	-1,6	
Plan 2021	-1 053,0	247,2
Plan 2022	-1 053,0	247,2

Exploateringsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2019	-114,6	2 664,2	-291,4	-1 023,7
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	2,4			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Fastighetsskatt	-4,3			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning - Tomträtter, arrenden, domar mm		43,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-12,6	55,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-116,5	2 707,2	-304,0	-968,0
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning - Tomträtter, arrenden, domar mm		146,8		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-14,0	-10,0
Plan 2021	-116,5	2 854,0	-318,0	-978,0
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Markförvaltning - Tomträtter, arrenden, domar mm		150,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändrade kapitalkostnader			-15,0	-10,0
Plan 2022	-116,5	3 004,0	-333,0	-988,0

Bilaga 2:12

Fastighetsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2019	-528,2	1 395,5	-402,9	-130,5
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	4,0			
Fastighetsskatt	0,9			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Vårdprogram och miljöcertifiering	-5,0			
Akut underhåll	-10,0			
Planerat underhåll	-5,0			
Ökade myndighetskrav	-3,5			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Minskade mediaintäkter		-9,3		
Justerat överskottsmål		-20,0		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Idrottsnämnden - Järvabadet		14,9		
Idrottsnämnden - Forsgrenska badet		8,6		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Effekt för avyttring	24,2	-61,8	10,0	1,9
Förändring kategori bostäder	-5,2	-12,8		18,4
Inhyming förskolor	5,7	-5,4		
Torghandel - överfört till trafikenämnden	2,5	-11,3		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Nya och omförhandlade avtal	6,0	6,5	-0,7	-12,8
Förvaltningsuppdrag	-10,0	10,9		
Effekten av investeringsprojekt	1,1	52,6	-48,5	-16,2
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Komponentavskrivning			-3,5	-1,5
<i>Övrigt:</i>				
Reglering av förvaltningsuppdrag		-5,9		
Förändringar idrottsnämnden	-6,1	17,7	-21,5	-4,9
Övriga förändringar	13,7	-12,1	5,6	7,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-514,9	1 368,1	-461,5	-137,9
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Planerat underhåll	-5,0			
<i>Minskade intäkter för:</i>				
Af Chapman		-2,2		
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Idrottsnämnden - Järvabadet		0,1		
Idrottsnämnden - Forsgrenska badet		8,7		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Förvaltningsuppdrag	1,8	-5,6		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Nya och omförhandlade avtal	-0,6	1,6	-0,5	1,0
Effekten av investeringsprojekt	-8,0	66,1	-30,2	-11,0
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Komponentavskrivning			-3,5	-1,5
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden		10,6	-11,9	-4,0
Övriga förändringar	19,2	-3,3	5,9	-5,2
Plan 2021	-507,5	1 444,1	-501,7	-158,6
<i>Övrigt:</i>				
Förändringar idrottsnämnden		-2,7	3,3	-0,4
Plan 2022	-507,5	1 441,4	-498,4	-159,0

Idrottsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2019	-973,4	262,9	-6,9	-0,8
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	22,5			
Friluftsvksamhet	10,8			
Stöd till evenemang, projektet "Hand the ball"	0,5			
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	2,2			
Föreningsstöd för ökad integration	6,0			
Förstärkt trygghetsarbete	3,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Idrottsbonus	-1,0			
Förstärkt trygghetsarbete	-2,0			
Miljösäkra konstgräsplaner, ökat underhåll	-2,0			
<i>Ökade intäkter för:</i>				
Friluftsvksamhet		1,3		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	7,3	-4,0		
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	2,6	-2,8		
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-26,0	15,0		
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-46,3	2,8		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-0,5	-0,4
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-995,8	275,2	-7,4	-1,2
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Stöd till evenemang, projektet "Hand the ball"	0,5			
Idrottsbonus	1,0			
Förstärkt trygghetsarbete	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-16,7			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-6,7	1,4		
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-20,9	23,5		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-0,6	
Plan 2021	-1 036,6	300,1	-8,0	-1,2
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Hyror fastighetsnämnden m.fl. (även SISAB och Akademiska hus ingår)	-1,0	1,4		
Driftkostnadsförändring (av nya anläggningar samt stängda simhallar)	-0,7	4,0		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader långsiktig investeringsplan			-0,5	-0,1
Plan 2022	-1 038,3	305,5	-8,5	-1,3

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-1 004,8	89,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	21,1	
Hyreskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2021	14,1	
Driftskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2021	6,1	
Digital tillgänglighet Stadsmuseet	2,3	
Trygga och öppna bibliotek med fokus på ytterstaden	8,0	
Medlemsavgift Film Capital Stockholm, flytt till kommunstyrelsen	3,6	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyra för Kulturskola i Husby halvår	-0,7	
Hyreskostnadsökning Liljevalchs	-20,2	
Hyra Medborgarhuset förskjuten tidplan helår	-5,5	
Trygga och öppna bibliotek i hela staden	-10,0	
Ny digital plattform för stadens bibliotek	-5,0	
Breddat deltagande i Kulturskolan och hög lärartäthet	-14,0	
Bemanning och säkerhet för dubblerat besökstal på Stadsmuseet	-5,0	
Flytta Stadsmuseets samlingar för kostnadseffektiv magasinering	-3,0	
Utökad kulturlotsning för fler live- och kulturscener i staden	-1,0	
Uppstarstarbete repotell genom partnerskapsmodell IOP	-0,5	
Förstärkt stöd till hemgårdar i staden	-0,5	
Utveckling av internationella bibliotekets verksamhet	-1,0	
Kvalitet, tillgänglighet och fler platser i Kulturskolans Resurscenter	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 017,0	89,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ny digital plattform för stadens bibliotek	5,0	
Flytta Stadsmuseets samlingar för kostnadseffektiv magasinering	3,0	
Uppstarstarbete repotell genom partnerskapsmodell IOP	0,5	
Förstärkt stöd till hemgårdar i staden	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Hyra Medborgarhuset förskjuten tidplan helår	-5,4	
Hyreskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2021	-14,1	
Driftskostnadsökning Liljevalchs förskjuten tidplan till 2021	-6,1	
Plan 2021	-1 033,6	89,9
Plan 2022	-1 033,6	89,9

Kulturnämnden: stadsarkivet

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-103,4	29,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,2	
Dubbla lokalhyror i samband med flytt	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förvaltning eDok	-3,0	
Digitalisering och crowdsourcing	-1,0	
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser Liljeholmskajen		1,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-104,2	30,7
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser Liljeholmskajen		1,0
Plan 2021	-104,2	31,7
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Arkivleveranser Liljeholmskajen		1,0
Plan 2022	-104,2	32,7

Kyrkogårdsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2019	-174,7	28,5	-18,0	-7,5
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Ökade kapitalkostnader			-7,8	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-174,7	28,5	-25,8	-7,5
Plan 2021	-174,7	28,5	-25,8	-7,5
Plan 2022	-174,7	28,5	-25,8	-7,5

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-206,9	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	4,3	
Fortsatt arbete inrätta båtbottentvättar och provtagning båtoppläggningsplatser	1,4	
Utredningsgrupp livsmedelsfusk	0,9	
Arbete minskad fossil plast och mikroplast	1,9	
Bostadsförsörjning miljökvalitetsnormer för vatten	0,7	
Stärkt kemikaliearbete och kemikalieplan	1,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Klimatomställning	-4,8	
Satsning på digitalisering	-2,6	
Handlingsplan mot plast och stärkt plastarbete	-1,8	
Mätning av luftkvalitet och utsläpp från färjor	-2,0	
Giftfria skolor	-1,2	
Stärkt arbete naturskötsel och biologisk mångfald	-2,0	
Väglledning, buller från kulturscener	-0,3	
Utredningsgrupp livsmedelsfusk	-0,6	
Stärkt kemikaliearbete och kemikalieplan	-0,5	
Verksamhets- och kvalitetsutveckling	-3,0	
Utredning fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-215,8	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Klimatomställning	2,0	
Mätning av luftkvalitet och utsläpp från färjor	2,0	
Giftfria skolor	1,2	
Stärkt arbete naturskötsel och biologisk mångfald	2,0	
Väglledning, buller från kulturscener	0,3	
Verksamhets- och kvalitetsutveckling	1,5	
Utredning fossilfria byggarbetsplatser och minskat byggavfall	1,0	
Plan 2021	-205,8	96,1
Plan 2022	-205,8	96,1

Servicenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	0,0	0,0
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	0,0	0,0
Plan 2021	0,0	0,0
Plan 2022	0,0	0,0

Socialnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-1 691,2	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	18,6	
Pengsystem införs för familjerådgivning, kostnad flyttad till central medelsreserv	12,1	
Minskade kostnader tillfälliga boenden nyanlända, vandrarhem	30,0	
Utbildning unga lagöverträdare (vidare från pilot)	0,5	
Implementering stadens ANDT-program	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
VBE-team	-2,0	
Riktad lönesatsning erfarna socialsekreterare och biståndshandläggare	-1,8	
Utbyggd avhopparverksamhet	-9,0	
Förstärkt kompetensutveckling	-7,0	
Motverka hemlöshet	-9,0	
Förstärkning, Barnahus	-6,0	
Förstärkt samverkan skola och socialtjänst	-6,0	
Tidig prevention, insatser barn	-2,0	
Stärkt uppsökande och trygghetsskapande arbete	-7,6	
Strategiskt kvalitetsarbete	-6,0	
Förstärkning, Framtid Stockholm	-4,0	
Unga lagöverträdare	-1,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 690,4	397,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Kompensation fryshuset	0,7	
Motverka hemlöshet	3,0	
Stärkt uppsökande och trygghetsskapande arbete	1,6	
Strategiskt kvalitetsarbete	3,0	
Unga lagöverträdare	1,0	
Plan 2021	-1 681,1	397,8
Plan 2022	-1 681,1	397,8

Stadsbyggnadsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-442,6	276,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	5,0	
Bostadsanpassning	7,0	
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Volymminskning: plan, bygglov, stadsmätning	15,9	-15,9
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-414,7	260,7
Plan 2021	-414,7	260,7
Plan 2022	-414,7	260,7

Trafiknämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter	Avskrivn	Internränta
Budget 2019	-1 567,3	1 673,7	-559,0	-89,1
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Generell effektivisering	32,9			
Trädbeskämning	5,0			
Miljözoner, kommunikation	1,0			
Ökad klottersanering	5,0			
Förstärkt synpunktshantering	2,0			
Utveckla Tyck till-appen	1,0			
Samspelskampanj	0,5			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift och underhåll nya områden	-21,6			
Utökat säkerhetsarbete	-1,5			
Volymförändring barmarksrenhållning	-3,0			
Parkeringsövervakning index	-9,6			
Testbädd Hornsgatan	-0,5			
Avtal om spol- och dagvatten	-1,5			
Klottersanering	-2,0			
Levande Stockholm	-4,0			
Mål om laddinfrastruktur	-1,0			
Trädvård	-3,4			
Trygghet och ökad framkomlighet, gång och cykel	-1,0			
Kommunikationskampanj mot nedskräpning	-0,5			
Geofencing	-1,0			
Vinterväghållning	-7,0			
Kontroll av barmarks- och vinterväghållning	-2,0			
Framkomlighet buss	-2,0			
<i>Ökade kostnader och intäkter för:</i>				
Torghandel - överfört från fastighetsnämnden	-2,5	11,3		
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-51,0	-21,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-1 584,0	1 685,0	-610,0	-110,9
<i>Minskade kostnader för:</i>				
Testbädd Hornsgatan	0,5			
Trygghet och ökad framkomlighet, gång och cykel	1,0			
Kommunikationskampanj mot nedskräpning	0,5			
Geofencing	1,0			
Framkomlighet buss	2,0			
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift och underhåll av nya områden	-13,3			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-49,6	-22,5
Plan 2021	-1 592,3	1 685,0	-659,6	-133,4
<i>Ökade kostnader för:</i>				
Drift och underhåll av nya områden	-5,0			
<i>Kapitalkostnader:</i>				
Förändring kapitalkostnader			-50,0	-23,0
Plan 2022	-1 597,3	1 685,0	-709,6	-156,4

Utbildningsnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-19 513,3	594,9
<i>Volymförändringar:</i>		
Förskola	8,0	
Grundskola	-258,0	
Grundsärskola	-29,7	
Fritidshem	6,3	0,7
Fritidsklubb	-2,5	
Gymnasieskola	-130,5	
Gymnasiesärskola	26,8	
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering förskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola	8,2	
Naturskola	2,0	
Besparing central skoladministration	50,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Höjd schablon, förskola	-32,1	
Höjd schablon grundskola	-285,5	
Höjd schablon, grundsärskola	-14,7	
Höjd schablon, fritidshem	-20,8	
Höjd schablon, fritidsklubb	-1,0	
Naturskola	-2,0	
<i>Minskade intäkter för:</i>		
Korrigerig intäktskrav förskola		-15,3
Korrigerig intäktskrav fritidshem		-3,8
Minskat statsbidrag maxtaxa		-47,1
<i>Ökade intäkter för:</i>		
Avgifter fritidshem		5,5
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-20 188,8	534,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Naturskola	2,0	
Plan 2021	-20 186,8	534,9
Plan 2022	-20 186,8	534,9

Äldrenämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-184,3	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	3,9	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Smarta lås	-5,0	
Riktad lönesatsning erfarna socialsekreterare och biståndshandläggare	-0,3	
Digitala trygghetslarm	-1,0	
Digitaliseringspaket	-5,0	
Matlyft	-2,0	
Ungdomsbesök	-5,5	
IOP Volontärbyrån	-0,8	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-200,0	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Digitala trygghetslarm	1,0	
Digitaliseringspaket	2,0	
IOP Volontärbyrån	0,8	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Smarta lås	-10,0	
Plan 2021	-206,2	5,0
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Smarta lås	-15,0	
Plan 2022	-221,2	5,0

Överförmyndarnämnden

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Budget 2019	-57,2	0,0
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt förvaltning och digitalisering	-7,0	
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020	-64,2	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt förvaltning och digitalisering	1,0	
Plan 2021	-63,2	0,0
Plan 2022	-63,2	0,0

Investeringsstrategi

Inledning

Stockholms stads investeringsplaner för fem år framåt uppgår till historiskt höga nivåer. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även ökade avskrivningar och driftskostnader.

Staden har ett ambitiöst bostadsmål om 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Bostadsmålet är delvis kopplat till åtagande i de avtal som staden tecknat inom ramen för Sverigeförhandlingen och Stockholmsöverenskommelsen. Därutöver satsar staden på att öka investeringar i miljö, kunskap, säkerhet och trygghet för ett mer hållbart Stockholm.

De höga investeringsvolymerna medför att hela kommunkoncernen behöver samverka och ha ett ökat fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt i syfte att begränsa investeringsutgifterna. En aktiv fastighetsförvaltning av kommunkoncernens innehav av fastigheter och lokaler är också en förutsättning för att de planerade investeringarna kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och inom ramen för en långsiktig god ekonomisk hushållning. Nämnder och bolag ska i ökad utsträckning söka samverkan där det är kostnadseffektivt med privata aktörer vad gäller investeringar både i bostäder och i samhällsfastigheter.

Investeringsstrategin kompletterar stadens Fastighets- och lokalpolicy (Dnr KS 2018/1653) vilken bland annat syftar till att ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav, förtydliga roller och ansvar samt att identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan.

Syfte och omfattning

Investeringsstrategins syfte är att med utgångspunkt i stadens långsiktiga planering, stadens inriktningsmål och med hänsyn tagen till de finansiella förutsättningarna:

- Ge vägledning för investeringsprioriteringar i syfte att förverkliga en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.
- Säkerställa att investeringsverksamheten bedrivs i enlighet med principen om god ekonomisk hushållning genom att öka förmågan att prioritera investeringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv samt öka samordning och styrning av stadens investeringsverksamheter.

Investeringsstrategin ska utgöra en länk mellan den långsiktiga planeringen och nämnder och bolags investeringsplaner. Dessa utgör i sin tur underlag för kommunkoncernens samlade investeringsplan, som fastställs med hänsyn tagen till tillgängligt ekonomiskt utrymme och inom ramen för de av staden fastställda finansiella nyckeltalen.

Investeringsstrategin omfattar hela kommunkoncernen, där inte annat anges, medan arbetet med samordnade prioriteringar inom de olika beslutade investeringskategorierna berör främst exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) samt Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Förutsättningar

Stadens växande befolkning är en grundläggande utmaning för framtiden. Takten i bostadsbyggandet måste hållas hög och staden kommer att bli tätare.

Den höga tillväxttakten ställer stora krav på prioriteringar såväl inom stadens investeringsverksamhet men också inom den löpande driften då investeringstakten avspeglas i ökade drifts- och kapitalkostnader. Detta kan medföra att ekonomiskt utrymme tas från övrig verksamhet. Genom att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och driftskostnader kan staden ges förutsättningar att växa långsiktigt ekonomiskt hållbart. För att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar ska ökat fokus läggas på att analysera och prognosticera investeringars drifts- och underhållskonsekvenser både projektvis och samlat för respektive verksamhet och för staden som helhet.

Staden måste begränsa mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. För projekt med hög nettoexploateringsutgift per producerad lägenhet ska alternativa kalkyler med mindre omfattande investeringsåtgärder tas fram, oavsett lönsamhetsgrad. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med då stadens finansiella resurser är begränsade. Det är viktigt att staden strävar efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggningen för vissa av de områden där omvandlingspotentialen (från oattraktiv till attraktiv boendemiljö) är stor. Ett socialt värdeskapande perspektiv ska genomsyra planering och genomförande av stadens stadsutvecklingsprojekt.

Genom en hållbar investeringsnivå kan staden frigöra utrymme att tillhandahålla effektiva lokaler som är ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov, samtidigt som de planerade investeringarna kan genomföras med god finansiell styrka och med driftsekonomi. Stadens behov av lokaler kan antingen tillgodoses med eget ägande eller med externa inhyrningar. För att möjliggöra en effektiv lokalprocess och optimera lokalutnyttjandet ska samverkan ske mellan stadens nämnder och bolag, och projekt ska där så är möjligt samordnas.

Stadens investeringar ska bidra till uppfyllelse av kommunfullmäktiges mål. Bostadsmålet prioriteras högt och projekt kopplade till detta bedöms utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter framöver. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer. Utbyggnaden av övriga funktioner ska ske i takt med bostadsbyggandet och beaktas tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra till exempel ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att den långsiktiga planeringen för investeringar i samhällsservice såsom utbildning och idrott följer den demografiska utvecklingen och att inkomster från exploatering av nya områden som huvudregel kan bära dessa.

Offentliga miljöer ska planeras med fokus på trygghet och staden ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i enlighet med FN:s Agenda 2030.

Nämnder och bolag ska samordna sin investeringsplanering utifrån ett kommunkoncernperspektiv. Samplanering ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Systematisk samordning sker idag inom ramen för stadsövergripande styrgrupper som exempelvis SAMS¹. Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid i första hand prövas inom kommunkoncernens befintliga bestånd.

En långsiktigt sund ekonomi är en förutsättning för att Stockholm ska växa hållbart. Stadens investeringar ska så långt som möjligt finansieras med egna medel. Utöver det finansiella utrymme som resultat och avskrivningar skapar bidrar kassaflöde från aktiv

¹ Samordnad grundskoleplanering i Stockholm. Samplanerar även med idrottsprojekt, förskola och gymnasieskola

fastighetsförvaltning till stadens investeringar. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan investeringsutgifterna hållas tillbaka.

Uppföljning

Ansvar för uppföljningen ligger hos den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför investeringsprojektet. Stadsledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar för berörda nämnders och bolagsstyrelser investeringar och ansvarar för en aggregerad sammanställning samt för en övergripande analys av stadens investeringsportfölj. Stadsledningskontoret ansvarar för uppföljning av investeringsstrategin, koncernprojekt² samt för de finansiella nyckeltalen.

Investeringstyper och finansiering av stadens investeringar

Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel (egenfinansieringsgrad). Investeringsstrategin definierar därför för staden även en målsättning för hur de olika investeringstyperna ska finansieras.

Investeringstyper

Stadens investeringar kan delas upp i två huvudtyper;

- *Ersättningsinvesteringar* (reinvesteringar) är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. För att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader ska underhållsplaner och reinvesteringssprogram finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering. Omfattningen av reinvesteringsbehov ska vara en viktig beslutsparameter när investeringsplaner fastställs.
- *Strategiska investeringar* (nyinvesteringar) är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad staden har idag. En stor del av stadens strategiska investeringar genomförs inom ramen för exploateringsprojekt i syfte att bygga bostäder. Till detta följer investeringar i infrastruktur såsom gator, vägar, ledningar, vatten och avlopp.

Finansieringsstrategi för investeringstyper

Ersättningsinvesteringar ska finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten (avskrivningar och resultat exklusive reavinster) för att inte belasta stadens ekonomi i form av lån och räntekostnader.

Exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära investeringsutgifterna för det behov av kommunal service i form av till exempel förskolor, skolor och idrottsanläggningar som uppstår som en direkt konsekvens av bostadsprojektet. Det gäller även den del av utgifterna som avser kompensation för ianspråktagen idrottsmark eller idrottsanläggning.

² Koncernprojekt ska omfatta samtliga investeringar som ingår i ett investeringsbeslut, t.ex. infrastruktur, idrottshall och skola oavsett vilken förvaltning/bolag som kommer att genomföra investeringsprojektet. Stadsledningskontoret anger vilka koncernprojekt som ska följas upp centralt.

Bilaga 3:4

De långsiktiga finansiella nyckeltalen³ påverkas starkt av den investeringstakt som prognostiseras. Resultatmässigt lönsamma lånefinansierade projekt som inte belastar resultaträkningen sett över en längre period kommer ändå att ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. Fastighetsförvaltande nämnder och bolag ska därför genom aktiv fastighetsförvaltning pröva möjligheten att avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse eller inte behövs långsiktigt för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan investeringsutgifterna hållas tillbaka.

Medfinansiering

I syfte att uppnå stadens inriktningsmål har staden prioriterat att medfinansiera statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns att tillgå för finansiering av stadens egna investeringar.

En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Mot bakgrund av stadens stora investeringsvolym måste staden istället prioritera att låta överskott stärka det egna kapitalet och soliditeten, och finansiera stadens egna investeringar. Medfinansiering sker i huvudsak när det finns synnerliga skäl till detta.

Investeringsprocess

En gemensam styrmodell för stora investeringsprojekt tillämpas i staden sedan Januari 2010, Stöd för Stora Investeringsprojekt (SSIP). Modellen ska användas i investeringsprojekt där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr. Styrmodellen är uppdelad i fem faser och sju områden. Stadens nämnder använder modellen med dess mallar och bolagen använder den i vissa delar enligt direktiv från Stockholms Stadshus AB. SSIP finns tillgängligt på stadens intranät.

³ Soliditet, kapitalkostnader i relation till nettodriftkostnader samt avskrivningar och räntenetto i relation till omsättning. Även egenfinansieringsgraden är ett finansiellt nyckeltal kopplat till investeringar.

Inför varje investeringsbeslut ska en kalkyl upprättas som följs under hela projektet. Inom varje projekt ska grundläggande behov och syfte vara styrande. Kostnadsdrivande tillval ska inte projekteras. Eventuella fördyrningar i projekt ska mötas av effektiviseringar som inte påverkar framtida driftkostnader negativt.

Prioriteringar

De olika perspektiven av hållbar utveckling ska, tillsammans med kommunfullmäktiges mål, tillämpas vid både prioritering, planering och genomförande av stadens investeringar. Det är även viktigt att tidigt, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamheten i varje investeringsprojekt. Att prioritera inom varje projekt är därför av stor betydelse liksom att i tidigt skede analysera och prognosticera investeringars långsiktiga drifts- och underhållskonsekvenser. Planerad funktion och vald kvalitet ska alltid vara noga övervägd och stå i relation till de grundläggande behoven.

Vid framtagande av kommunkoncernens samlade investeringsplan fastställs det totala investeringsutrymmet, med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna och kommunfullmäktiges mål. Utrymme för ersättningsinvesteringar reserveras i planen för att möta befintliga behov i verksamheterna samt säkerställa det ekonomiska värdet på anläggningstillgångar såsom fastigheter.

Staden ska i första hand prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller planeras infrastrukturlösningar. Mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir omfattande och behöver begränsas. Detta tillsammans med tät och area-effektiv utbyggnad ger goda förutsättningar för lönsamma projekt, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social service. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke-lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Det är viktigt att sträva efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggning av sådana områden där omvandlingspotentialen är stor.

Staden ska aktivt arbeta för en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av bostäder, då det håller tillbaka bostadsbolagens skuldökning. Ökad medvetenhet måste finnas om att bostadsmålet inte bara driver investeringar i bostäder utan också infrastruktur såsom gator mm och i demografiskt betingade följdinvesteringar såsom i förskolor, skolor, idrott och kultur.

Stadens investeringar i grundläggande samhällsservice som skolor, idrott och kultur bör i ökad utsträckning pröva att ersättas med inhyrning från externa aktörer. En övervägande del av stadens barn går i pedagogiska lokaler som ägs av kommunkoncernen. Staden bedriver även till största del sin vård och omsorgsverksamhet samt kultur och idrott i egna lokaler. Med hänsyn till behovet att begränsa kommunkoncernens investeringsutgifter är ambitionen att stadens andel av externa inhyrningar ska öka. När staden söker ökad extern medverkan i utbyggnadsprocessen kommer det att vara av vikt att staden har beställarorganisation med erforderlig kompetens och att planeringen särskilt beaktar ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv.

I valet mellan eget ägande och extern inhyrning ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende stadens finansiella och organisatoriska förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Eftersom inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare ofta innebär att staden binds i hyreskontrakt till marknadsmässiga villkor under en längre tid ska hänsyn tas till detta i de nuvärdeskalkyler som upprättas i samband med beslut.

Staden ska planera för men endast i undantagsfall investera i lokaler som inte är avsedda för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter till samverkan med staden särskilt analyseras.

Särskilda principer för olika investeringskategorier

Hyreskostnaderna inom alla kategorier ska aktivt hållas nere. Detta sker genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Nedan beskrivs specifika principer som komplement till ovan, för respektive investeringskategori.

Bostäder

Investeringar för att skapa byggbar mark för nya bostäder är den investeringskategori som staden fortsatt kommer att avsätta stora resurser för. I varje projekt ska fördelningen mellan olika upplåtelseformer prövas. För att möta stadens tillväxttakt och behovet av nya bostäder ska därför kommunkoncernen söka ökad extern medverkan i bostadsbyggandet.

Infrastruktur

Investeringar i gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Det ger förutsättningar för ökad framkomlighet, en bättre miljö och mindre klimatpåverkan. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar i infrastruktur ska ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenser för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar.

Förskola och skola

Staden ska ha god beredskap eftersom att den demografiska utvecklingen växlar över tid, till följd av stadsutveckling och att ny samhällsservice utvecklas. Ökat antal barn och unga innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnaden. Denna medverkan bör även kopplas till samverkansavtalet för gymnasiregionens behov, där utbyggnad är möjlig i angränsande kommuner.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, är stadens bolag som äger och förvaltar merparten av stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagets investeringar påverkar stadens nämnder genom förändrade lokalkostnader. Därför ska en gemensam lägesbild tas fram med beställande nämnder, som utgör underlag för prioriteringar i investeringsplaneringen.

Idrott

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningar geografiskt samt följa översiktsplanens intentioner att stärka fokusområden, strategiska samband, stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Volymen avseende dessa investeringar kommer behöva öka de kommande åren. Kommunkoncernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan vid utbyggnad av idrottsanläggningar. Planering av nya idrottsanläggningar ska ske i samverkan med stadens bostadsplanering och skolplanering i syfte att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalar och idrottshallar.

Kultur

Kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt, bidra till att stärka kulturlivet också i ytterstaden samt följa intentionerna i översiktsplanen att stärka stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Det finns samordnings- och effektiviseringsvinster i att samlokalisera till exempel kulturskolans lokaler och skollokaler. Staden ska aktivt arbeta i stadsutvecklingen för att kulturlokaler tillkommer genom extern medverkan.

Arbetsplatser/Kommersiella lokaler

I den växande regionen bedöms behovet av mark för nya verksamheter och arbetsplatser i staden öka markant till år 2030. Stadens planering måste ske på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv.

Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig för utveckling av ytterstaden, framförallt i söderort för att skapa balans i transportsystemet. Staden ska arbeta strategiskt för att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar, där inte antalet arbetsplatser ökat i takt med antalet bostäder.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i kommersiella lokaler. Marknaden för kommersiella lokaler är väletablerad och kan erbjuda effektiva lokaler till marknadsmässiga hyror. Staden kan dock investera i kategorin inom ramen för fastighetsnämndens uppdrag att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster samt att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena för att eftersträva en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning.

Omsorg

Efterfrågan på vård- och omsorgsboenden i staden kommer att öka på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter i Stockholm AB är stadens bolag som äger och förvaltar stadens egna vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder, och vars investeringar påverkar stadens nämnder. Bolaget ska eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation. En ökad medverkan från externa aktörer ska prövas.

Park- och grönområden

Inriktningen i stadens översiktsplan är att kvaliteter i parker och grönområden ska förstärkas i samband med att staden förtätas. Funktionerna i den ekologiska infrastrukturen ska behållas och förstärkningar av svaga avsnitt ska prövas. Möjligheter till mångfunktionella ytor ska tas tillvara.

Bilaga 3:8

Investeringsplan för stadens nämnder

Mnkr	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Arbetsmarknadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Investeringsplan, netto	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Exploateringsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-3 150,0	-2 900,0	-3 050,0	-3 050,0	-3 050,0	-3 050,0
Investeringsplan totalt, netto	-3 150,0	-2 900,0	-3 050,0	-3 050,0	-3 050,0	-3 050,0
Utgift	-4 000,0	-3 750,0	-3 900,0	-3 900,0	-3 900,0	-3 900,0
Inkomster	850,0	850,0	850,0	850,0	850,0	850,0
varav exploateringsinkomster	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0	400,0
varav övriga inkomster	450,0	450,0	450,0	450,0	450,0	450,0
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-720,0	-455,0	-300,0	-300,0	-300,0	-300,0
Utökad investeringsplan, netto	-1 170,0	-888,0	-604,0	-590,0	-390,0	-350,0
varav Bostadsrätter, förvärv (LSS, förskolor)	-300,0	-150,0	-250,0	-250,0	-300,0	-300,0
varav Stockholms Livsmedelscentrum	-100,0					
varav Stadsbiblioteket	-50,0	-28,0	-44,0	-60,0	-60,0	-50,0
varav Kulturhuset	-520,0	-390,0				
varav Tekniska nämndhuset (inkl fasad)	-200,0	-320,0	-310,0	-280,0	-30,0	
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-770,0	-340,0	-340,0	-340,0	-340,0	-340,0
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-60,0	-118,0	-189,0	-365,0	-339,0	-105,0
varav Vårbergs IP, multihall	-30,0		-75,0	-150,0	-150,0	-55,0
varav Kristinebergshallarna		-10,0	-64,0	-135,0	-109,0	
varav Zinkensdammss ishäll		-20,0				
varav utveckling Gärdets sportfält		-20,0				
varav klubblokaler (trygghetsprojekt)		-4,0				
varav ersättningsinvesteringar	-30,0	-64,0	-50,0	-80,0	-80,0	-50,0
Investeringsplan, netto	-2 720,0	-1 801,0	-1 433,0	-1 595,0	-1 369,0	-1 095,0
varav idrottsinvesteringar totalt	-830,0	-458,0	-529,0	-705,0	-679,0	-445,0
varav övriga investeringar totalt	-1 890,0	-1 343,0	-904,0	-890,0	-690,0	-650,0
Idrottsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-4,8	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6
varav friluft (båtsport)		-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8
Inventarier och maskiner	-17,0	-17,0	-17,0	-17,0	-17,0	-17,0
Utökad investeringsplan inventarier och maskiner	-14,0	-14,5	-9,5			
Utökad investeringsplan friluft	-12,0	-6,3				
varav miljösäkra konstgräsplaner		-2,0				
varav Ågesta	-12,0	-4,3				
Investeringsplan, netto	-47,8	-53,4	-42,1	-32,6	-32,6	-32,6
Kommunstyrelsen m.m.						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen						
Inventarier och maskiner	-6,3	-9,3	-9,3	-9,3	-6,3	-6,3
Utökad investeringsplan inventarier och maskiner	-11,0	-21,9	-1,4	-0,4	0,0	0,0
varav Stadsmuseet	-11,0					
varav Medborgarhuset		-17,5				
varav Liljevalchs		-4,0	-1,0			
varav El Sistema		-0,4	-0,4	-0,4		
Investeringsplan, netto	-17,3	-31,2	-10,7	-9,7	-6,3	-6,3
Kulturnämnden: stadsarkivet						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Kyrkogårdsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-30,0	-30,0	-30,0	-20,0	-20,0	-20,0
Utökad investeringsplan	-152,6	-126,3	-176,0	-120,0	-120,0	0,0
varav begravningsplats Järva	-90,0	-96,3	-120,0	-50,0	-30,0	
varav reinvesteringar	-31,5	-30,0	-16,0			
varav totalrenovering Skogskrematoriet	0,0	0,0	-40,0	-70,0	-90,0	
Investeringsplan, netto	-182,6	-156,3	-206,0	-140,0	-140,0	-20,0

Mnkr	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Miljö- och hälsoskyddsnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Investeringsplan, netto	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
Service­nämnden						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Socialnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Stadsbyggnadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Trafiknämnden						
Långsiktig investeringsplan,netto	-900,0	-935,0	-985,0	-1 050,0	-730,0	-730,0
<i>varav cykel</i>	-200,0	-230,0	-230,0	-270,0		
<i>varav framkomlighet</i>	-140,0	-100,0	-150,0	-160,0		
Utökad investeringsplan, netto	-130,0	-85,0	-65,0	-20,0	0,0	0,0
<i>varav investering i grönstruktur</i>	-130,0	-85,0	-65,0	-20,0		
Investeringsplan totalt, netto	-1 030,0	-1 020,0	-1 050,0	-1 070,0	-730,0	-730,0
Utgift	-1 145,0	-1 090,0	-1 120,0	-1 110,0	-730,0	-730,0
Inkomst	115,0	70,0	70,0	40,0		
Utbildningsnämnden						
Inventarier och maskiner	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0
Investeringsplan, netto	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0	-135,0
Äldrenämnden						
Inventarier och maskiner	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Investeringsplan, netto	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Överförmyndarnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Stadsdelsnämnderna						
Inventarier och maskiner	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Stadsmiljö, park- och grönområden, tillgänglighet	-195,0	-195,0	-195,0	-195,0	-195,0	-195,0
Investeringsplan, netto	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0	-225,0
Central medelsreserv 4						
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	-400,0	-500,0	-400,0	-400,0	-400,0	-400,0
<i>varav klimatinvesteringar</i>	-200,0	-200,0	-200,0	-200,0		
<i>varav Trygghetsmedel</i>	-100,0	-100,0				
<i>varav Vattenprogrammet</i>	-40,0	-20,0				
Investeringsplan, netto	-400,0	-500,0	-400,0	-400,0	-400,0	-400,0
Totalt						
Inventarier och maskiner	-220,6	-224,1	-219,1	-209,6	-206,6	-206,6
Långsiktig investeringsplan,netto	-5 769,8	-4 870,6	-4 915,6	-4 970,6	-4 650,6	-4 650,6
Utökad investeringsplan, netto	-1 535,6	-1 245,5	-1 035,4	-1 095,4	-849,0	-455,0
Central medelsreserv 4	-400,0	-500,0	-400,0	-400,0	-400,0	-400,0
Investeringsplan totalt, netto	-7 926,0	-6 840,2	-6 570,1	-6 675,6	-6 106,2	-5 712,2
Utgifter, brutto	-8 891,0	-7 760,2	-7 490,1	-7 565,6	-6 956,2	-6 562,2
Inkomster, brutto	965,0	920,0	920,0	890,0	850,0	850,0

Bilaga 3:10

Specifikation av investeringsplan för stadsdelsnämnderna

Mnkr	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,6	-12,0	-10,7	-13,0	-5,7	-5,7
Inventarier och maskiner	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Investeringsplan, netto	-14,4	-13,8	-12,5	-14,8	-7,5	-7,5
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-10,0	-10,3	-10,3	-11,0	-4,3	-4,3
Inventarier och maskiner	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Investeringsplan, netto	-11,4	-11,7	-11,7	-12,4	-5,7	-5,7
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-17,2	-16,7	-17,0	-16,6	-9,2	-9,2
Inventarier och maskiner	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Investeringsplan, netto	-20,1	-19,6	-19,9	-19,5	-12,1	-12,1
Stadsdelsnämnd Bromma						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-18,2	-17,7	-18,7	-17,9	-9,2	-9,2
Inventarier och maskiner	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Investeringsplan, netto	-21,1	-20,6	-21,6	-20,8	-12,1	-12,1
Stadsdelsnämnd Kungsholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-13,7	-14,2	-13,2	-13,2	-6,2	-6,2
Inventarier och maskiner	-1,9	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	-15,6	-16,2	-15,2	-15,2	-8,2	-8,2
Stadsdelsnämnd Norrmalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-15,6	-15,7	-14,7	-13,7	-8,7	-8,7
Inventarier och maskiner	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7	-2,7
Investeringsplan, netto	-18,3	-18,4	-17,4	-16,4	-11,4	-11,4
Stadsdelsnämnd Östermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,5	-12,5 ^F	-15,5	-12,5	-7,0	-7,0
Inventarier och maskiner	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Investeringsplan, netto	-14,7	-14,7	-17,7	-14,7	-9,2	-9,2
Stadsdelsnämnd Södermalm						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-19,7	-19,0	-20,2	-19,6	-9,6	-9,6
Inventarier och maskiner	-3,1	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-22,8	-22,0	-23,2	-22,6	-12,6	-12,6
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-18,7	-18,7	-19,7	-18,9	-9,9	-9,9
Inventarier och maskiner	-3,1	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	-21,8	-21,7	-22,7	-21,9	-12,9	-12,9
Stadsdelsnämnd Skarpnäck						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,0	-12,2	-9,9	-10,5	-5,2	-5,2
Inventarier och maskiner	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7	-1,7
Investeringsplan, netto	-13,7	-13,9	-11,6	-12,2	-6,9	-6,9
Stadsdelsnämnd Farsta						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-12,4	-12,4	-12,9	-12,7	-5,9	-5,9
Inventarier och maskiner	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Investeringsplan, netto	-14,3	-14,3	-14,8	-14,6	-7,8	-7,8
Stadsdelsnämnd Älvsjö						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-6,7	-8,3	-6,9	-8,8	-2,8	-2,8
Inventarier och maskiner	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Investeringsplan, netto	-7,6	-9,2	-7,8	-9,7	-3,7	-3,7
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-14,9	-15,0	-15,0	-15,0	-7,0	-7,0
Inventarier och maskiner	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Investeringsplan, netto	-17,1	-17,2	-17,2	-17,2	-9,2	-9,2
Stadsdelsnämnd Skärholmen						
Stadsmiljö, investeringar i park- och grönområden	-10,8	-10,3	-10,3	-11,6	-4,3	-4,3
Inventarier och maskiner	-1,3	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Investeringsplan, netto	-12,1	-11,7	-11,7	-13,0	-5,7	-5,7
Investeringar i stadsmiljö, ofördelat stadsdelsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	-100,0

Investeringsplan för bolag inom Stockholm Stadshus AB 2020-2022

Mnkr	2019	2020	2021	2022
AB Svenska Bostäder				
Investeringsplan, bruttoutgifter	2 205,0	2 270,0	2 475,0	2 445,0
AB Familjebostäder				
Investeringsplan, bruttoutgifter	2 290,0	1 740,0	2 170,0	2 045,0
AB Stockholmshem				
Investeringsplan, bruttoutgifter	2 546,0	2 283,0	2 406,0	2 165,0
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	1,0	0,0	0,0	0,0
Micasa Fastigheter i Stockholm AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	425,0	402,0	670,0	660,0
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)				
Investeringsplan, bruttoutgifter	2 600,0	2 000,0	2 500,0	3 100,0
Stockholm Vatten och Avfall AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	3 186,0	3 606,0	3 600,0	3 814,0
Stockholms Hamn AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	1 154,0	511,0	185,0	185,0
AB Stokab				
Investeringsplan, bruttoutgifter	200,0	200,0	200,0	200,0
Stockholms Stads Parkerings AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	418,0	270,0	415,0	434,0
Stockholm Stadsteater AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	70,0	50,0	15,0	20,0
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	69,0	44,0	41,0	28,0
Stockholm Business Region AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	0,0	2,0	0,0
S:t Erik Markutveckling AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	80,0	41,0	245,0	8,0
S:t Erik Försäkring AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0
S:t Erik Livförsäkring AB				
Investeringsplan, bruttoutgifter	0,0	0,0	0,0	0,0
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB	-15 244,0	-13 417,0	-14 924,0	-15 104,0
INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för stadens nämnder	-8 891,0	-7 760,2	-7 490,1	-7 565,6
TOTAL INVESTERINGSPLAN, bruttoutgifter för bolag i koncernen Stockholms Stadshus AB samt stadens nämnder	-24 135,0	-21 177,2	-22 414,1	-22 669,6

Bilaga 3:12

Pågående genomförandeprojekt som kommunfullmäktige beslutat om

	Dnr	Utgift Mnkr	Inkomst Mnkr
Exploateringsnämnden			
<i>Hammarby Sjöstad</i>			
Kvarteret Lugnet 3, bostäder	302-1477/2014	-127,9	226,4
Kvarteren Påsen och Godsvagnen	123-2060/2015	-57,7	18,4
<i>Nordvästra Kungsholmen</i>			
Kristineberg, Krillans krog, bostäder	311-1873/2012	-69,0	
<i>Norra Djurgårdsstaden</i>			
Genomförandebeslut 3, detaljplan Västra samt sopsuganläggning	302-0806/2010	-763,0	149,0
Genomförandebeslut 5, bostäder inom Norra 2, Hjorthagen	302-0526/2012	-281,0	
Genomförandebeslut 13, Kolkajen-Ropsten	123-1339/2017	-345,0	
Reviderat genomförandebeslut Bobergsgatan	123-1339/2017	-500,0	19,0
Gasverket, reviderat genomförandebeslut 11	123-1339/2017	-1 071,0	110,0
Ångsbotten, bostäder	302-1935/2013	-313,0	180,0
Bygglogistikcenter i Hjorthagen	302-1936/2013	-144,0	133,0
Gasklocka 3 och 4	302-0284/2014	-99,0	400,0
Genomförandebeslut 8, Brofästet, bostäder	123-0399/2015	-270,0	1 050,0
Kvarteret Jackproppen	123-0744/2016	-88,0	112,0
Hagastaden	311-0196/2010	-10 400,0	8 250,0
Slussen - reviderat genomförandebeslut	123-1103/2015	-12 100,0	2 200,0
Albano, studentbostäder	311-1852/2012	-168,0	
Archimedes	KS 2018/746	-116,0	64,0
Brandstegen	123-1529/2016	-112,3	
Bromma Blocks - reviderat genomförandebeslut	KS 2018/1037	-268,0	28,2
Bromma Center	302-1401/2009	-172,0	
Bromma, Västerled	123-0556/2016	-71,0	
Bromstens industriområde etapp 1, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/487	-910,0	65,3
Bromstens industriområde etapp 2	KS 2018/487	-144,0	266,2
Diabilden	KS 2018/1859	-95,8	0,3
Kista Gärd 2, bostäder	123-0265/2015	-31,0	140,0
Mariehäll - utbyggnad av Annedal	302-0793/2007	-420,0	
Näskubben	123-1532/2016	-58,0	
Ordenskapitlet	KS 2018/1850	-61,8	
Persikan	123-2113/2016	-800,7	
Perstorp	123-2111/2016	-105,0	
Primus 1, bostäder	123-1633/2017	-531,0	178,0
Rinkeby Allé, bostäder	123-2065/2015	-124,0	
Rosenlundsparken, bostäder, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/445	-193,2	
Rågsveds naturreservat	KS 2018/652	-54,9	
Stadshagen	KS 2018/489	-693,0	48,0
Söderholmen	KS 2018/1656	-126,0	
Södermalm, Mariagårdstjärnan, reviderat genomförandebeslut	2017/002040	-199,0	
Värbergstoppen, Fokus Skärholmen	123-1634/2017	-91,4	
Årsta, Packrummet, bostäder	123-1640/2015	-214,0	6,6
Årstafältet, etapp 1, bostäder	123-1519/2015	-999,0	104,0
Årstastråket, etapp 1, bostäder	302-0481/2012	-170,0	
Årstastråket, etapp 2, reviderat genomförandebeslut	123-1502/2017	-180,0	
Fastighetsnämnden			
Stadsmuseet, reviderat genomförandebeslut	122-0243/2016	-140,0	
Högdalens sim- och idrottshall, reviderat genomförandebeslut	KS 2018/594	-160,0	
Östermalmshallen, reviderat genomförandebeslut	122-2027/2017	-980,0	
Liljevalchs konsthall, reviderat genomförandebeslut	122-290/2017	-395,0	
Utomhusbad på Järvafältet	146-1639/2017	-310,0	
Medborgarhuset, reviderat genomförandebeslut	122-1641/2017	-1 000,0	
Upprustning av tekniska installationer Kultur- och teaterhuset	122-1828/2017	-990,0	
Ombyggnad av Tekniska nämndhuset	122-1830/2017	-1 094,0	
Västberga 1:1, Mälarhöjdens IP, gymnastikhall	123-1770/2016	-80,0	
Solberga 2:1, Kämpetorpshallen	122-2118/2016	-170,0	
Likriktaren 1 - Västberga IP, idrottshall och omkl	122-2116/2016	-89,0	
Fullstor idrottshall i Hjorthagen	122-0682/2016	-115,0	
Gubbängens IP, skridsko- och bandyhall	122-2117/2016	-150,0	
Gubbängens sportfält	KS 2019/916	-87,0	
Trafiknämnden			
Reinvesteringsprogram, offentlig belysning och trafiksignaler	314-0476/2011	-740,0	
Reinvestering gatulytor	KS 2019/276	-100,0	
Nord/Sydaxeln	314-1124/2010	-1 580,0	
Södermälarsstrand, förstärkning och cykelåtgärder	124-1097/2017	-130,0	
Bro mellan Rinkeby och Stora Ursvik	314-1561/2012	-103,0	22,0
Gång- och cykelåtgärder på Lidingövägen	124-0953/2015	-57,0	
Torsgatan cykelåtgärder och återställning efter Citybanan	124-1375/2017	-75,0	
Hastighetsplaner, delområde 1 Hägersten inkl del av Liljeholmen			
samt Spånga-Tensta	124-0894/2017	-79,0	
Cykelåtgärder Vasagatan, reviderat genomförandebeslut	KS 2019/1013	-290,0	109,0
Värbetgstoppen - ny stadsdelspark	KS 2019/480	-60,0	
Kyrkogårdsnämnden			
Järva begravningsplats	KS 2018/1495	-357,0	

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 619,4	-1 645,1	-1 653,9	-1 665,0
Drift och underhåll	-1 610,7	-1 636,1	-1 644,9	-1 656,0
Avskrivningar	-8,2	-8,4	-8,4	-8,4
Internräntor	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	38,1	37,8	37,8	37,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 581,3	-1 607,3	-1 616,1	-1 627,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-14,4	-13,8	-12,5	-14,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-14,4	-13,8	-12,5	-14,8

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Ungdomens Hus, kostnader	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Dagverksamhet för äldre invandrare	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 156,5	-1 188,8	-1 197,0	-1 206,8
Drift och underhåll	-1 150,0	-1 182,3	-1 190,5	-1 200,3
Avskrivningar	-6,1	-6,1	-6,1	-6,1
Internräntor	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	32,8	33,3	33,3	33,3
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 123,7	-1 155,5	-1 163,7	-1 173,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-11,4	-11,7	-11,7	-12,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-11,4	-11,7	-11,7	-12,4

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
--	--	--	--	--

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 981,5	-2 023,6	-2 036,8	-2 053,5
Drift och underhåll	-1 969,9	-2 009,4	-2 022,6	-2 039,3
Avskrivningar	-11,0	-13,2	-13,2	-13,2
Internräntor	-0,6	-1,0	-1,0	-1,0
Intäkter	55,6	58,9	58,9	58,9
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 925,9	-1 964,7	-1 977,9	-1 994,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-20,1	-19,6	-19,9	-19,5
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-20,1	-19,6	-19,9	-19,5
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Bromma stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 631,4	-1 641,7	-1 655,4	-1 672,2
Drift och underhåll	-1 622,0	-1 631,1	-1 644,8	-1 661,6
Avskrivningar	-8,7	-9,8	-9,8	-9,8
Internräntor	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
Intäkter	56,4	58,7	58,7	58,7
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 575,0	-1 583,0	-1 596,7	-1 613,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-21,1	-20,6	-21,6	-20,8
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-21,1	-20,6	-21,6	-20,8

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Språkförskola, kostnader	-2,8	-2,8	-2,8	-2,8
Språkförskola, intäkter	0,1	0,1	0,1	0,1
Korttidsboendet Kinesen, demens	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 232,4	-1 251,6	-1 264,6	-1 280,1
Drift och underhåll	-1 220,0	-1 237,9	-1 250,9	-1 266,4
Avskrivningar	-11,7	-12,8	-12,8	-12,8
Internräntor	-0,7	-0,9	-0,9	-0,9
Intäkter	43,0	44,2	44,2	44,2
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 189,4	-1 207,4	-1 220,4	-1 235,9
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-15,6	-16,2	-15,2	-15,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-15,6	-16,2	-15,2	-15,2

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Habiliteringsenheten i Stadshagen, Kostnader	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Habiliteringsverksamheten, kostnader	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0
Habiliteringsverksamhet för barn, kostnader	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Förskola för döva och hörselskadade barn, kostnader	-6,2	-6,2	-6,2	-6,2

Norrmalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 169,0	-1 234,9	-1 247,4	-1 262,3
Drift och underhåll	-1 159,1	-1 222,9	-1 235,4	-1 250,3
Avskrivningar	-9,3	-11,1	-11,1	-11,1
Internräntor	-0,6	-0,9	-0,9	-0,9
Intäkter	39,1	41,7	41,7	41,7
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 129,9	-1 193,2	-1 205,7	-1 220,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-18,3	-18,4	-17,4	-16,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-18,3	-18,4	-17,4	-16,4
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Vasaträffen	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6

Östermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 475,5	-1 521,1	-1 537,6	-1 558,0
Drift och underhåll	-1 467,6	-1 512,7	-1 529,2	-1 549,6
Avskrivningar	-7,4	-7,7	-7,7	-7,7
Internräntor	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	47,2	49,4	49,4	49,4
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 428,3	-1 471,7	-1 488,2	-1 508,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-14,2	-14,7	-17,7	-14,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-14,2	-14,7	-17,7	-14,7

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
--	--	--	--	--

Södermalms stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 420,3	-2 509,7	-2 530,3	-2 556,3
Drift och underhåll	-2 400,2	-2 489,3	-2 509,9	-2 535,9
Avskrivningar	-18,8	-19,0	-19,0	-19,0
Internräntor	-1,3	-1,4	-1,4	-1,4
Intäkter	73,9	77,2	77,2	77,2
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 346,4	-2 432,5	-2 453,1	-2 479,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-24,3	-22,0	-23,2	-22,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-24,3	-22,0	-23,2	-22,6

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Träffpunkt för synskadade	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Club Reimers, kostnader	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Club Reimers, intäkter	1,8	1,8	1,8	1,8
Tellus fritidscenter	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
Hornskroken	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Mariahissen/Tanto Servicehus	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Språkförskola Bamse, kostnader	-8,9	-8,9	-8,9	-8,9
Språkförskola Bamse, intäkter	0,6	0,6	0,6	0,6
Reimers förskola, kostnader	-10,5	-10,5	-10,5	-10,5
Reimers förskola, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 382,3	-2 423,7	-2 438,9	-2 458,2
Drift och underhåll	-2 371,8	-2 408,4	-2 423,6	-2 442,9
Avskrivningar	-9,9	-14,1	-14,1	-14,1
Internräntor	-0,6	-1,2	-1,2	-1,2
Intäkter	74,9	80,1	80,1	80,1
Summa stadsdelsnämnd - netto	-2 307,4	-2 343,6	-2 358,8	-2 378,1
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-21,8	-21,7	-22,7	-21,9
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-21,8	-21,7	-22,7	-21,9

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Svedmyrabadet, kostnader	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
Svedmyrabadet, intäkter	0,2	0,2	0,2	0,2

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 164,8	-1 173,3	-1 182,8	-1 194,3
Drift och underhåll	-1 154,9	-1 162,9	-1 172,4	-1 183,9
Avskrivningar	-9,2	-9,5	-9,5	-9,5
Internräntor	-0,7	-0,9	-0,9	-0,9
Intäkter	35,4	37,0	37,0	37,0
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 129,4	-1 136,3	-1 145,8	-1 157,3
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-13,7	-13,9	-11,6	-12,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-13,7	-13,9	-11,6	-12,2

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
Judiska hemmet	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5

Farsta stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 653,9	-1 721,1	-1 734,5	-1 751,0
Drift och underhåll	-1 644,0	-1 711,3	-1 724,7	-1 741,2
Avskrivningar	-9,4	-9,2	-9,2	-9,2
Internräntor	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6
Intäkter	52,5	56,4	56,4	56,4
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 601,4	-1 664,7	-1 678,1	-1 694,6
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-14,3	-14,3	-14,8	-14,6
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-14,3	-14,3	-14,8	-14,6
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Älvsjö stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-671,1	-686,6	-695,5	-704,6
Drift och underhåll	-666,9	-681,9	-690,8	-699,9
Avskrivningar	-3,9	-4,3	-4,3	-4,3
Internräntor	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4
Intäkter	21,5	23,4	23,4	23,4
Summa stadsdelsnämnd - netto	-649,6	-663,2	-672,1	-681,2
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-7,6	-9,2	-7,8	-9,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-7,6	-9,2	-7,8	-9,7

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
--	--	--	--	--

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-2 029,2	-2 095,3	-2 108,7	-2 125,3
Drift och underhåll	-2 018,4	-2 084,0	-2 097,4	-2 114,0
Avskrivningar	-10,1	-10,5	-10,5	-10,5
Internräntor	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8
Intäkter	80,8	84,8	84,8	84,8
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 948,4	-2 010,5	-2 023,9	-2 040,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-17,1	-17,2	-17,2	-17,2
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-17,1	-17,2	-17,2	-17,2

Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				
--	--	--	--	--

Skärholmens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsens förslag till budget 2020 och inriktning för 2021 och 2022

Mnkr	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Driftverksamhet				
Anslag för nämndens verksamhet				
Kostnader (-)	-1 230,7	-1 261,0	-1 270,3	-1 281,6
Drift och underhåll	-1 219,3	-1 248,2	-1 257,5	-1 268,8
Avskrivningar	-10,8	-12,0	-12,0	-12,0
Internräntor	-0,6	-0,8	-0,8	-0,8
Intäkter	26,8	29,1	29,1	29,1
Summa stadsdelsnämnd - netto	-1 203,9	-1 231,9	-1 241,2	-1 252,5
Investeringsplan				
Utgifter (-)	-12,1	-11,7	-11,7	-13,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	-12,1	-11,7	-11,7	-13,0
Varav kommunövergripande verksamheter, som anslagsfinansieras				

Förslag till kommunfullmäktiges indikatorer budget 2020

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7%	2,7%	2,7%
	Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5%	1,5%	1,5%
	Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0%	1,0%	1,0%
	Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	9 000	9 000	9 000
	Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	800	800	800
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal tillhandahållna platser för feriejobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel kursdeltagare inom grundläggande vuxenutbildning med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, högskoleförberedande kurser, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom gymnasial vuxenutbildning, yrkesutbildning, med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel kursdeltagare inom sfi med godkänt betyg efter fullföljd kurs	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Bilaga 5:2

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	verksamhetsförlagd utbildning			
	Genomsnittlig inskrivningstid för unga aspiranter (18-29 år) som avslutas från Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där de bor	77%	79%	79%
	Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	71%	73%	73%
	Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	71%	73%	73%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
Obligatorisk nämndindikator				
	Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Uppfyllnadsgrad 24-timmarsgarantin avseende klotter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen och utemiljö	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i svenska/svenska som andraspråk i årskurs 3	93%	94%	95%
	Andel elever som nått kravnivån på det nationella provet i matematik i årskurs 3	93%	94%	95%
	Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyanlända och elever med okänd bakgrund	94%	94%	95%
	Andel gymnasieelever som slutfört utbildningen inom tre år med examen	77%	78%	79%
	Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	87%	88%	88%
	Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90%	90%	90%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	4,9
	Antal barn per grupp	16	16	16
	Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	32%	33%	33%
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i årskurs 2 som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i årskurs 5 som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel gymnasieelever som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever i grundskolan som känner sig trygga i skolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel elever som känner sig trygga i gymnasieskolan	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög	Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	84%	84%	84%
	Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100	100%	100%
	Andel familjehemsplacerade barn i skollåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75%	75%	75%

Bilaga 5:4

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatrin	26%	26%	26%
	Andel personer inom socialpsykiatrin som är nöjda med sin insats	80%	80%	80%
	Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	42%	42%	42%
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	78%	79%	79%
	Andel brukare som trivs – Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80%	80%	80%
	Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90%	90%	90%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	62%	-	64%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	92%	-	93%
	Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	91%	-	92%
	Andel unga som fått brottsofferstöd och som upplever en positiv förändring av sin livssituation	70%		70%
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal vräkningar som berör barn	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andelen ungdomar som i stockholmsenköten skattar sin hälsa som god	Tas fram av nämnd	-	Tas fram av nämnd
	Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel personer aktualiserade vid Enheten för hemlösa som tagit sig ur hemlöshet inom fyra år	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
	Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Öka	Öka	Öka
	Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel ungdomar som fått ungdomstjänst i stadens verksamheter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande			
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86%	87%	88%
	Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen	77%	78%	79%

Bilaga 5:6

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	utförs på vård- och omsorgsboende			
	Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 10 personer	Max 10 personer	Max 10 personer
	Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten	85%	86%	87%
	Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	82%	83%	84%
	Andel nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	92%	93%	94%
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel trygga omsorgstagare på vård- och omsorgsboende	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	Antal företag i Stockholm	188 000	190 000	192 000
	Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	73	73	73
	Arbetskraftsbrist i Stockholm (andel vakanser av antalet anställda)	1,2	1,1	1,0
Obligatorisk nämndindikator				
	Tillväxt i den privata sektorn i Stockholms stad (lönesumma)	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Ökning av antalet arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	10 000	10 000	10 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 500	5 000	5 000
	Antal förmedlade bostad först och försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	500	500	500
	Antal markanvisade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	400	400	400
	Antal markanvisade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
	Antal påbörjade hyresrätter	5 000	5 000	5 000
	Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	250	250	250
	Antal markanvisade bostäder i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	4 000	4 000	4 000
	Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi	150	150	150
Obligatorisk nämndindikator				
	Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal påbörjade hyresrätter av stadens bostadsbolag	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
	Antal påbörjade studentbostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Antal markanvisade bostäder i trähus	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Bilaga 5:8

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	Andel lediga avgiftsbelagda parkeringsplatser i innerstaden, dagtid	13%	13,5%	14%
	Andel meter nybyggd cykelbana som följer cykelplanen	Fastställs 2020	Fastställs 2020	Fastställs 2020
	Antal publika laddplatser	2 700	4 000	utgår
	Växthusgasutsläpp i transportsektorn per invånare (ton CO2e per invånare)	1,04 ton CO2e/inv	0,98 ton CO2e/inv	0,92 ton CO2e/inv
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i innerstaden	18 km/h	18,5 km/h	19 km/h
	Genomsnittlig hastighet för stombusstrafiken i ytterstaden	28 km/h	28,5 km/h	29 km/h
Obligatorisk nämndindikator				
	Upplevd trafiksäkerhet för gående och cyklister	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Hastighetsefterlevnad	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Andel ombyggda passager för gång, cykel och moped (gcm) av de mest prioriterade	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Vägrafikarbete totalt i staden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
	Stockholmarnas nöjdhet med snöröjning/sandning	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	75%	76%	76%
	Stockholmarnas nöjdhet med kommunala kulturinstitutioner	85%	85%	85%
	Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare	4,8	4,8	4,8
	Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75%	75%	75%
	Antal bokade timmar i skolidrottshallar utanför skoltid	93 000	96 000	97 000

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65%	-	65%
	Antal gästnätter	15,8 miljoner	16,4 miljoner	17 miljoner
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	55%	60%	65%
	Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100%	100%	100%
	Andel matavfall till biologisk behandling	55%	60%	65%
	Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket)	5 000	8 000	11 000
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	30%	35%	40%
	Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för kemisk status	20%	30%	40%
	Andel badplatser med bra badkvalitet	91%	92%	93%
	Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	70%	80%	90%
	Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	15	15	15
	Antalet kemiska produkter i stadens verksamheter som innehåller utfäsningsämnen	101	91	82
	Mängden hushållsavfall per person	420 kg/pers	410 kg/pers	400 kg/pers
	Andel farligt avfall i soppsåsen	0,10%	0,10%	0,10%

Bilaga 5:10

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Plast till energiåtervinning	30 kg/inv och år	23 kg/inv och år	17 kg/inv och år
	Utsläpp per invånare (ton CO2e per invånare)	2,1 ton CO2e/inv	2,0 ton CO2e/inv	1,8 ton CO2e/inv
	Utsläpp från Stockholms stads flygresor	1 080 ton CO2	1 050 ton CO2	1 020 ton CO2
	Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,9 kg CO2e per kg livsmedel	1,8 kg CO2e per kg livsmedel	1,7 kg CO2e per kg livsmedel
	El- och värmeproduktion baserad på solenergi	3 420 MWh	3 800 MWh	4 180 MWh
	Totalt köpt energi i stadens verksamheter	1945 GWh	1945 GWh	1945 GWh
	Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter	2 % effektivisering relativt 2018	3 % effektivisering relativt 2018	4 % effektivisering relativt 2018
	Andel exploateringsprojekt som gör relevant grönytekompensation vid ianspråktagande av mark i områden med ekologiska och rekreativa värden.	90%	90%	90%
	Antal dygn över normvärdet för kväveoxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn
	Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	Max 35 dygn	Max 35 dygn	Max 35 dygn
Obligatorisk nämndindikator				
	Andel av stadens byggnader som är miljöklassade	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30%	30%	30%
	Kommunkoncernens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34%	34%	34%
	Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100%	100%	100%
	Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1%	+/- 1%	+/- 1%

KF:s mål för verksamhetsområdet	Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022
	Stadens ekonomiska resultat (lägst)	0,1 mnkr	0,1 mnkr	0,1 mnkr
	Stadens kapitalkostnader per nettodriftskostnader (max)	7%	7%	7%
	Stadens nettodriftskostnader per skatteintäkter (max)	100%	100%	100%
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på kort sikt	30%	30%	30%
	Stadens soliditet inkl. pensionsåtaganden på lång sikt	34%	34%	34%
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna	Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	90%	90%	90%
	Aktivt Medskapandeindex	82	82	83
	Index Bra arbetsgivare	84	84	85
Obligatorisk nämndindikator				
	Sjukfrånvaro	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Sjukfrånvaro dag 1-14	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämfällbarhetsanalys	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse	Tas fram av nämnd/styrelse
	Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Peng, schabloner och ersättningsnivåer samt volymer

Förskoleverksamhet

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2019-2022 för det totala antalet barn i förskoleverksamhet.

Verksamhet	2019	2020	2021	2022
Förskoleverksamhet 1-5 år	53 200	53 200	53 300	53 900
varav fristående förskoleverksamhet	20 100	20 100	20 100	20 300

Grundschablonen förskola

Prestation, kr	1/1 2019	1/1 2020
Grundschablon 1-3 år*	157 115	158 528
Grundschablon 4-5 år*	131 893	133 079
Allmän förskoleschablon	62 686	63 249

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader

Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden får grundschablonen för förskolan utifrån inskrivningen av barn i förskoleverksamheten den 31 mars 2019. Slutlig justering av budget 2020 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december. I grundschablonen för förskola ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen. Samtliga förskolor, oavsett regiform, som är anslutna till den stadsgemensamma förskolekön bidrar till att minska kostnaderna för stadens platsgaranti och får därför en ökad grundschablon med 1 000 kr per inskrivet barn.

Utifrån grundschablonen ska förskolepengen i egen regi vara minst 80 procent av grundschablonen för barn i förskola och minst 94 procent för barn i pedagogisk omsorg.

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i maxtaxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgifter inom förskola och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng till fristående utförare med hänsyn tagen till genomsnittliga avgifter.

Bilaga 6:2

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 1-3 år

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genom- snittlig av- gift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg peng*
Rinkeby-Kista	158 528	7 716	9 512	160 324	149 324
Spånga-Tensta	158 528	8 694	9 512	159 345	148 345
Hässelby-Vällingby	158 528	9 538	9 512	158 502	147 502
Bromma	158 528	11 342	9 512	156 698	145 698
Kungsholmen	158 528	11 955	9 512	156 084	145 084
Norrmalm	158 528	11 887	9 512	156 153	145 153
Östermalm	158 528	11 674	9 512	156 365	145 365
Södermalm	158 528	11 234	9 512	156 806	145 806
Enskede-Årsta-Vantör	158 528	10 410	9 512	157 630	146 630
Skarpnäck	158 528	11 021	9 512	157 019	146 019
Farsta	158 528	10 308	9 512	157 731	146 731
Älvsjö	158 528	10 903	9 512	157 136	146 136
Hägersten-Liljeholmen	158 528	11 418	9 512	156 622	145 622
Skärholmen	158 528	7 894	9 512	160 145	149 145

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Peng till fristående anordnare av förskoleverksamhet Hel och deltid 4-5 år

Stadsdelsnämnd	Schablon	Genom- snittlig av- gift	Moms komp.	Peng	Pedagogisk omsorg peng*
Rinkeby-Kista	133 079	7 716	7 985	133 348	122 348
Spånga-Tensta	133 079	8 694	7 985	132 369	121 369
Hässelby-Vällingby	133 079	9 538	7 985	131 526	120 526
Bromma	133 079	11 342	7 985	129 722	118 722
Kungsholmen	133 079	11 955	7 985	129 108	118 108
Norrmalm	133 079	11 887	7 985	129 177	118 177
Östermalm	133 079	11 674	7 985	129 389	118 389
Södermalm	133 079	11 234	7 985	129 830	118 830
Enskede-Årsta-Vantör	133 079	10 410	7 985	130 654	119 654
Skarpnäck	133 079	11 021	7 985	130 043	119 043
Farsta	133 079	10 308	7 985	130 755	119 755
Älvsjö	133 079	10 903	7 985	130 160	119 160
Hägersten-Liljeholmen	133 079	11 418	7 985	129 646	118 646
Skärholmen	133 079	7 894	7 985	133 169	122 169

* Avgår pedagogisk omsorg, 15 800 kr för lokalkostnader
Tillägg pedagogisk omsorg, 4 800 kr för slitage

Peng till fristående anordnare av allmän förskola

Fr.o.m. 1 jan	Schablon	Moms-komp.	Peng
Allmän förskola	63 249	3 795	67 044

Barnomsorg på obekväm arbetstid

Ersättning till utförarna av barnomsorg på obekväm arbetstid är likvärdig oavsett i vilken regi form verksamheten bedrivs. Ersättning till av staden godkända utförare betalas ut mot fakturerad uppgift om antal utförda omsorgstimmar. Timersättningen är 295 kr/timmen. I ersättningen ingår en beräknad ersättning för en barnskötares lön, täckning för Ob-tillägg oavsett tidpunkt på dygnet, helg och storhelg samt ersättning för driftskostnader för en barngrupp på 1-5 barn. Ersättningen täcker inte lokalkostnader då verksamheten förutsätts bedrivas i en pedagogisk lokal som redan är finansierad genom vanlig schablon/peng, utifrån att pedagogisk verksamhet bedrivs i samma lokal övrig tid.

Ersättning	2 personal 1-10 barn (per timme)	3 personal 11-15 barn (per timme)	4 personal 16-20 barn (per timme) osv
Kommunal regi/entreprenad/privat regi	590 kr	885 kr	1180 kr

Utgångspunkten för godkända utförare att få ersättning i prismodellen är att det alltid finns en grundbemanning på minst två personal för de första tio barnen vilket ger en ersättning på 295 kr/timmen gånger två personal, det vill säga 590 kr/timmen. Sedan ska personalstyrkan utökas med en personal per påbörjad fembarnsgrupp vilket ger ytterligare 295 kr/timmen i ersättning. Godkännande av utförare utgår från stadens ”Riktlinjer för barnomsorg på obekväm arbetstid”.

Fritidshem

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i fritidshem utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022.

Verksamhet, antal elever	2019	2020	2021	2022
Fritidshem 6-12 år (inklusive elever i fritidshem i grundsärskola), totalt oavsett regi	41 810	41 130	40 850	40 720
<i>varav fristående fritidshem</i>	<i>8 060</i>	<i>8 080</i>	<i>8 020</i>	<i>8 000</i>

Schablon fritidshem

Prestation, kr	2019	2020
Grundsablon*	50 518	50 976

* 8 400 kr avgår för lokalkostnader för barn inskrivna i pedagogisk omsorg och i skolor 4-6.
4 800 kr lämnas i tillägg för slitage för barn inskrivna i pedagogisk omsorg.

I schablonen för fritidshem ingår statsbidragsmedel för kvalitetssäkrande åtgärder med anledning av maxtaxereformen samt medel för omsorg på obekväm arbetstid. Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för fritidshem utifrån inskrivning vårterminen 2019. Slutlig justering av budget år 2020 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2020.

Bilaga 6:4

Enligt maxtaxeförordningen (2001:160) indexreglerar Skolverket inkomsttaket i max-taxan årligen på hösten, vilket ligger till grund för nästkommande års budget och avgif-ter inom fritidshem och pedagogisk omsorg. Nedan redovisas peng som tilldelas fri-stående utförare. Pengen är framtagen utifrån en schabloniserad genomsnittlig avgift per stadsdelsområde.

Peng till fristående anordnare av fritidshem

Stadsdelsnämnd	Fritidshem 6-9 år				Fritidshem 10-12 år	Fritidshem pe- dagogisk om- sorg
	Schablon	Genom- snittlig avg.	Moms komp.	Peng	Peng	Peng*
Rinkeby-Kista	50 976	4 808	3 059	49 227	40 827	45 627
Spånga-Tensta	50 976	6 537	3 059	47 498	39 098	43 898
Hässelby-Vällingby	50 976	7 148	3 059	46 887	38 487	43 287
Bromma	50 976	8 105	3 059	45 929	37 529	42 329
Kungsholmen	50 976	8 365	3 059	45 669	37 269	42 069
Norrmalm	50 976	8 279	3 059	45 756	37 356	42 156
Östermalm	50 976	8 293	3 059	45 742	37 342	42 142
Södermalm	50 976	8 205	3 059	45 830	37 430	42 230
Enskede-Årsta-Vantör	50 976	7 418	3 059	46 617	38 217	43 017
Skarpnäck	50 976	7 593	3 059	46 442	38 042	42 842
Farsta	50 976	7 136	3 059	46 898	38 498	43 298
Älvsjö	50 976	8 068	3 059	45 967	37 567	42 367
Hägersten-Liljehol- men	50 976	7 915	3 059	46 119	37 719	42 519
Skärholmen	50 976	5 736	3 059	48 299	39 899	44 699

* 8 400 kr avgår för lokalkostnader för barn inskrivna i pedagogisk omsorg.

4 800 kr lämnas i tillägg för slitage för barn inskrivna i pedagogisk omsorg.

Fritidsklubb

Utbildningsnämnden tilldelas schablon för fritidsklubb utifrån inskrivning vårterminen 2019. Slutlig justering av budget år 2020 görs utifrån terminsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2020.

Schablon fritidsklubb

Prestation, kr	2019	2020
Schablon	7 212	7 284

Grundskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i grundskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022.

Verksamhet, antal elever	2019	2020	2021	2022
Grundskola, totalt oavsett regi	101 100	101 040	102 550	103 550
varav fristående grundskola	24 040	23 380	23 870	24 270

Grundschabloner grundskola

Prestation, kr	2019	2020
Grundschablon skolår 0-3	80 831	83 014
Grundschablon skolår 4-6	83 852	86 116
Grundschablon skolår 7-9	97 524	100 157

Utbildningsnämnden tilldelas grundschabloner för grundskola utifrån inskrivning vårterminen 2019. Slutlig justering av budget år 2020 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2020.

Peng till fristående grundskola och internationella skolor

Prestation, kr	Schablon	Moms komp.	Peng
Peng skolår 0-3	83 014	4 981	87 995
Peng skolår 4-6	86 116	5 167	91 283
Peng skolår 7-9	100 157	6 009	106 167

Grundsärskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i särskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022. Av eleverna i grundsärskolan prognostiseras ungefär 61 procent att gå i fritidshem.

Verksamhet, antal elever	2019	2020	2021	2022
Grundsärskola, totalt oavsett regi	970	980	980	980
varav fristående grundsärskola	210	40	40	40
Fritidshem i grundsärskola	590	600	600	600

Grund- och tilläggsschablon grundsärskola

Prestation, kr	2019	2020
Behovsgrupp 1 skolår 0-3	200 089	205 491
Behovsgrupp 2 skolår 0-3	265 897	273 076
Behovsgrupp 3 skolår 0-3	379 288	389 529
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-3	532 150	546 518
Behovsgrupp 1 skolår 4-6	202 621	208 092
Behovsgrupp 2 skolår 4-6	268 428	275 675
Behovsgrupp 3 skolår 4-6	381 820	392 129
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 4-6	534 682	549 119
Behovsgrupp 1 skolår 7-9	216 356	222 198
Behovsgrupp 2 skolår 7-9	282 164	289 783
Behovsgrupp 3 skolår 7-9	395 555	406 235
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 7-9	548 419	563 226

Skolskjutsschablon grundsärskola

Prestation, kr	2019	2020
Behovsgrupp 1 skolår 0-9	10 364	10 644
Behovsgrupp 2 skolår 0-9	23 371	24 002
Behovsgrupp 3 skolår 0-9	64 614	66 359
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-9	128 489	131 958

Bilaga 6:6

Tilläggsschablon särskoleelever i fritidshem

Prestation, kr	2019	2020
Behovsgrupp 1 skolår 0-6	126 168	129 575
Behovsgrupp 2 skolår 0-6	142 591	146 441
Behovsgrupp 3 skolår 0-6	178 865	183 694
Behovsgrupp 4 och 5 skolår 0-6	235 839	242 207

Utöver ovanstående schabloner utgår även grundschablon för fritidshem för de elever som går i fritidshem i grundsärskola. För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i december 2020 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2019. Slutlig justering av budget år 2020 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2020.

Gymnasieskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasieskola utifrån Swecos prognos våren 2019 som tagits fram på uppdrag av stadsledningskontoret.

Verksamhet, antal elever	2019	2020	2021	2022
Gymnasieskola, totalt oavsett regi	27 630	28 590	29 550	30 460
<i>varav fristående gymnasieskola</i>	<i>12 450</i>	<i>12 880</i>	<i>13 350</i>	<i>13 800</i>

Schablon gymnasieskola

Prestation, kr	2019	2020
Grundschablon	103 149	103 049

Utbildningsnämnden tilldelas grundschablon för gymnasieskola baserat på Swecos elevantalsprognos, våren 2019. Slutlig justering av budget år 2020 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2020.

Gymnasiesärskola

Tabellen nedan visar prognos för antalet schablongrundande elever i gymnasiesärskola utifrån prognos i utbildningsnämndens planeringsunderlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022.

Verksamhet, antal elever	2019	2020	2021	2022
Gymnasiesärskola, totalt oavsett regi	410	420	430	440
<i>varav fristående gymnasiesärskola</i>	<i>150</i>	<i>160</i>	<i>160</i>	<i>160</i>

Grund- och tilläggsschablon gymnasiesärskola

Prestation, kr	2019	2020
Behovsgrupp 1	215 787	215 514
Behovsgrupp 2	278 470	278 102
Behovsgrupp 3	385 371	384 839
Behovsgrupp 4 och 5	530 552	529 796

Skolskjutsschablon gymnasiesärskola

Prestation, kr	2019	2020
Behovsgrupp 1	10 839	10 822
Behovsgrupp 2	24 443	24 406
Behovsgrupp 3	67 578	67 475
Behovsgrupp 4 och 5	134 382	134 176

För elever i behovsgrupp 5 utgår schablon preliminärt enligt samma nivå som behovsgrupp 4. Inför slutlig budgetjustering i tertialrapport 2 ska utbildningsnämnden redovisa de faktiska kostnaderna för dessa elever. Efter prövning kompenseras utbildningsnämnden i den mån schablonen inte räckt till.

Utbildningsnämnden tilldelas grund-, tilläggs och skolskjutsschabloner utifrån inskrivning i mars 2019. Slutlig justering av budget år 2020 görs utifrån månadsvisa prestationsavläsningar och regleras i december 2020.

Svenska för invandrare (sfi)

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2020–2022 för det totala antalet studerande inom sfi.

Verksamhet	2019	2020	2022	2022
Antal heltidsstuderande	12 000	11 400	11 200	11 200

Schabloner sfi

Kr/helårsstudent	2019	2020
Reguljär sfi	26 359	28 788
Anpassad sfi	-	66 840

Vuxenutbildning

Tabellen nedan visar prognos för perioden 2020–2022 för det totala antalet heltidsstuderande i vuxenutbildningen.

Verksamhet	2019	2020	2021	2022
Grundläggande vuxenutbildning	2 100	2 300	2 400	2 400
Gymnasial vuxenutbildning	6 750	6 950	7 050	7 050
Särvux	220	220	220	220

Schabloner vuxenutbildning

Kr/ helårsstudent	2019	2020
Grundläggande vuxenutbildning	51 385	44 170
Gymnasial vuxenutbildning	45 518	44 466

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning**Schabloner**

Samtliga ersättningar är uttryckta i kronor per år. Nivåerna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet, korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS är höjda med 1,4 procent netto jämfört med 2019.

Eget boende med boendestöd	77 090
----------------------------	--------

Bilaga 6:8

Servicebostad:	
Grundpeng (0-10 poäng)	213 107
Nivå 1 (11-20 poäng)	333 258
Nivå 2 (21-30 poäng)	452 214
Nivå 3 (31-40 poäng)	635 217
Nivå 4 (41-50 poäng)	882 498
Nivå 5 (51-60 poäng)	1 112 347
Nivå 6 (61-70 poäng)	1 278 626
Nivå 7 (71-80 poäng)	1 434 349
Nivå 8 (81-100 poäng)	1 706 299
Gruppboende:	
Grundpeng (0-20 poäng)	327 858
Nivå 1 (21-30 poäng)	567 607
Nivå 2 (31-40 poäng)	750 608
Nivå 3 (41-50 poäng)	997 892
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 227 739
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 394 019
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 549 742
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 821 694
Nattschabloner - egen regi (per enhet)	487 449
Nattschabloner - köpt plats (per person)	121 803

Barnboende över 12 år:	
Grundpeng (0-20 poäng)	344 252
Nivå 1 (21-30 poäng)	595 987
Nivå 2 (31-40 poäng)	788 139
Nivå 3 (41-50 poäng)	1 047 786
Nivå 4 (51-60 poäng)	1 289 127
Nivå 5 (61-70 poäng)	1 463 720
Nivå 6 (71-80 poäng)	1 627 230
Nivå 7 (81-100 poäng)	1 912 778
Nattschabloner - köpt plats (per person)	121 803
Nattschabloner – egen regi (per enhet)	487 449
Familjehem för barn	281 065
Barnboende under 12 år	1 912 778
Daglig verksamhet - heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	109 060
Nivå 2 (16-25 poäng)	219 747
Nivå 3 (26-40 poäng)	280 439
Nivå 4 (41-55 poäng)	358 338
Nivå 5 (56-70 poäng)	436 237

Nivå 6 (71-85 poäng)	484 491
Nivå 7 (86-100 poäng)	553 320
Daglig verksamhet - deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	87 181
Nivå 2 (16-25 poäng)	175 797
Nivå 3 (26-40 poäng)	224 397
Nivå 4 (41-55 poäng)	286 718
Nivå 5 (56-70 poäng)	349 038
Nivå 6 (71-85 poäng)	387 639
Nivå 7 (86-100 poäng)	442 631
Daglig verksamhet – med personlig assistans, heltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	67 986
Nivå 2 (16-25 poäng)	136 902
Nivå 3 (26-40 poäng)	174 673
Nivå 4 (41-55 poäng)	223 308
Nivå 5 (56-70 poäng)	271 735
Nivå 6 (71-85 poäng)	301 848
Nivå 7 (86-100 poäng)	344 688
Daglig verksamhet – med personlig assistans, deltid:	
Nivå 1 (0-15 poäng)	54 325
Nivå 2 (16-25 poäng)	109 481
Nivå 3 (26-40 poäng)	139 798
Nivå 4 (41-55 poäng)	178 605
Nivå 5 (56-70 poäng)	217 408
Nivå 6 (71-85 poäng)	241 520
Nivå 7 (86-100 poäng)	275 770
Korttidsvistelse:	
Nivå 1a (0-30 poäng) 1-3 dagar	65 195
Nivå 1b (0-30 poäng) 4-6 dagar	162 858
Nivå 1c (0-30 poäng) 7-9 dagar	260 653
Nivå 1d (0-30 poäng) 10- dagar	358 449
Nivå 2a (31-70 poäng) 1-3 dagar	99 976
Nivå 2b (31-70 poäng) 4-6 dagar	249 877
Nivå 2c (31-70 poäng) 7-9 dagar	399 776
Nivå 2d (31-70 poäng) 10- dagar	549 806
Nivå 3a (71-100 poäng) 1-3 dagar	139 541
Nivå 3b (71-100 poäng) 4-6 dagar	348 789
Nivå 3c (71-100 poäng) 7-9 dagar	558 036
Nivå 3d (71-100 poäng) 10- dagar	767 411
Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år:	
Nivå 1	96 296

Bilaga 6:10

Nivå 2	154 073
Nivå 3	231 108
Nivå 4	346 665

Peng

Ersättningarna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är uttryckta i kr per dygn eller dag, medan korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS är uttryckt per månad. Samtliga nivåer är höjda med 1,4 procent netto jämfört med 2019. I de fall en privat utförare av särskilt boende enligt LSS själv vill utföra det ansvar för hälso- och sjukvårdsinsatser som överfördes från Stockholms läns landsting till länets kommuner den 1 oktober 2015 utgår en ersättning på 50 kronor per dygn. Detta är förutom de ersättningar som framgår nedan. Vad gäller daglig verksamhet enligt LSS är denna ersättning 9 kronor per dag för de utförare som vill utföra detta själva.

Ersättningen till utförare i enskild regi av vuxen- och barnboende, daglig verksamhet samt korttidsvistelse är 5,4 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Ersättningen till utförare i enskild regi av korttidstillsyn för skolungdom över 12 år är 2,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har.

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Servicebostad:			
Grundpeng	555	585	585
Nivå 1	867	914	914
Nivå 2	1 177	1 241	1 241
Nivå 3	1 653	1 743	1 743
Nivå 4	2 297	2 421	2 421
Nivå 5	2 895	3 051	3 051
Nivå 6	3 328	3 508	3 508
Nivå 7	3 733	3 935	3 935
Nivå 8	4 441	4 681	4 681
Gruppboende:			
Grundpeng	720	759	892
Nivå 1	1 344	1 417	1 550
Nivå 2	1 821	1 919	2 052
Nivå 3	2 464	2 597	2 730
Nivå 4	3 062	3 228	3 361
Nivå 5	3 495	3 684	3 817
Nivå 6	3 901	4 111	4 244
Nivå 7	4 608	4 857	4 990
Barnboende över 12 år:			
Grundpeng	763	804	937
Nivå 1	1 418	1 495	1 628
Nivå 2	1 918	2 022	2 155

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
Nivå 3	2 594	2 734	2 867
Nivå 4	3 222	3 396	3 529
Nivå 5	3 677	3 875	4 008
Nivå 6	4 102	4 324	4 457
Nivå 7	4 845	5 107	5 240
Barnboende under 12 år	4 845	5 107	5 240
Nattschablon (max 4 schabloner per boende)	317	334	334
Korttidsvistelse:			
Nivå 1	2 248	2 368	2 668
Nivå 2	3 598	3 792	4 093
Nivå 3	5 133	5 412	5 710
Daglig verksamhet - heltid:			
Nivå 1	223	235	392
Nivå 2	627	661	818
Nivå 3	849	895	1 052
Nivå 4	1 134	1 195	1 352
Nivå 5	1 418	1 495	1 652
Nivå 6	1 595	1 681	1 838
Nivå 7	1 846	1 946	2 103
Daglig verksamhet - deltid:			
Nivå 1	178	188	313
Nivå 2	502	529	654
Nivå 3	679	716	841
Nivå 4	907	956	1 081
Nivå 5	1 135	1 196	1 321
Nivå 6	1 276	1 345	1 470
Nivå 7	1 477	1 557	1 682
Daglig verksamhet – med personlig assistans, heltid:			
Nivå 1	88	93	250
Nivå 2	341	359	516
Nivå 3	478	503	660
Nivå 4	656	691	848
Nivå 5	832	877	1 034
Nivå 6	943	994	1 151
Nivå 7	1 098	1 157	1 314

Bilaga 6:12

	Kommunal regi	Entreprenad	Övrig privat regi
<i>Daglig verksamhet – med personlig assistans, deltid:</i>			
Nivå 1	71	75	200
Nivå 2	273	287	413
Nivå 3	382	403	528
Nivå 4	525	553	679
Nivå 5	666	702	827
Nivå 6	754	795	921
Nivå 7	879	926	1 051

Korttidsstillsyn för skoleldom över 12 år enligt LSS:	Kommunal regi	Privat regi
Nivå 1	7 642	7 812
Nivå 2	12 228	12 498
Nivå 3	18 343	18 746
Nivå 4	27 514	28 118

Äldreomsorg

Ersättningsnivåer för hemtjänst i ordinärt boende

Ersättningen är höjd med 2,5 procent jämfört med 2019. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats i ordinärt boende dag, kväll och helg (07.00-22.00)	443 kr/timme	454 kr/timme
Insats i ordinärt boende natt (22.00-07.00)	223 kr/insats	229 kr/insats
Fast månadsersättning per larmkund i ordinärt boende	169 kr/månad	173 kr/månad

Hemtjänst som utförs på servicehus respektive av anhängigvårdare

För hemtjänst som utförs på servicehus gäller 375 kronor för kommunala utförare och 384 kronor för utförare i enskild regi per timme/dygnet runt. Ersättningen utgår för *beställd* tid. För hemtjänstinsatser som utförs av anhängigvårdare gäller 309 kronor per timme.

Ersättningsnivåer för avlösning och ledsagning

Ersättningen är uppräknad 2,5 procent jämfört med 2019. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Insatstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats dagtid (07.00-19.00)	382 kr/timme	392 kr/timme

Insattstyp	Ersättningsbelopp - kommunal regi	Ersättningsbelopp - enskild regi
Insats kväll (19.00–22.00)	407 kr/timme	417 kr/timme
Insats natt (22.00–07.00)	441 kr/timme	452 kr/timme
Insatser fredag 19.00 - måndag 07.00	441 kr/timme	452 kr/timme
Storhelger	501 kr/timme	514 kr/timme

Ersättningsnivåer för vård- och omsorgsboende

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI). För 2020 innebär detta en uppräkningsnivå med 2,7 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Lokalschablonen räknas upp med differensen i konsumentprisindex (KPI) mellan juni 2018 och juni 2019. Detta innebär för 2020 att lokalschablonen ökar med 1,8 procent. Kompensation för avsaknaden av rätt att återsöka moms för lokaler kompenseras också genom en högre lokalschablon till privata utförare som har kostnader för lokaler.

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Somatisk inriktning	1 983	2 066
Demensinriktning	2 107	2 196
Tom plats dag 1-7	1 369	1 426
Lokalschablon	112	140

Parboende på vård- och omsorgsboende samt hemtjänstinsatser till medboende

Ersättningsnivåerna för parboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex (OPI). Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har. Ersättningen avser den basservice som den medboende kan ta del av, såsom kost, tillgång till personal dygnet runt, trygghetslarm och gemensamma aktiviteter.

	Kommunal regi, per dygn	Enskild regi, per dygn
Medboende vid parboende	546	569

Om den medboende beviljats hemtjänst utgår följande timersättning:

Insats	Kommunal regi	Enskild regi
Beställd hemtjänst till medboende	375 kr/timme	384 kr/timme

Timersättningen utgår från beställd tid och gäller lika oavsett tid på dygnet, vardag och helg.

Ersättningsnivåer för dagverksamhet för äldre

Ersättningen för biståndsbedömd dagverksamhet är uppräknad 2,5 procent jämfört med 2019. Ersättningen till utförare i enskild regi är 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänst, vilket inte enskilda utförare har. Utöver nedanstående ersättning utgår en schablon till utförare i enskild regi med 82 kr per närvarodag, för verksamhets- och lokalytor. För egen regi och entreprenader hanteras hyran centralt hos beställaren och ingen lokalpeng utgår till utföraren.

Regiform	Demensdag-vård kr/dag	Social dagvård kr/dag
Kommunal regi	552	505
Enskild regi	566	518

Hemvårdsbidrag

I Stockholms stad finns möjlighet till ekonomisk ersättning, i form av hemvårdsbidrag, till de personer som utför väsentligt merarbete som annars skulle utföras inom ramen för hemtjänst. Merarbetet ska främst bestå av personlig omvårdnad och tillsyn samt vara av sådan art som man normalt inte hjälper varandra med inom familjen. Hemvårdsbidrag beviljas som bistånd enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen och betalas ut till den som är föremål för hjälpinsatserna.

Grupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Bidrag /mån	Insatser
1	0,3	1 183	Hjälp dagligen, 1-2 tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
2	0,6	2 365	Hjälp flera gånger om dagen, minst tre tillfällen, med omvårdnad och tillsyn
3	0,9	3 548	Hjälp flera gånger om dagen med omvårdnad och tillsyn, även nattetid
4	1,2	4 730	Hjälp med omvårdnad och tillsyn kontinuerligt alla tider på dygnet

Socialpsykiatri

Ersättningssystemet för insatserna boende med särskild service och stödboende baseras på intervaller, för insatsen boendestöd innebär att ersättningen till utförarna baseras på beslutade timmar och för insatsen sysselsättning utgår en månadsersättning.

Ersättningen till privata utförare är 2,5 procent högre för att kompensera för att utförare i egen regi har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte privata utförare har.

Ersättning för insatserna boende med särskild service och stödboende**Ersättning till utförare i egen regi**

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)	
	poäng	ersättning	poäng	ersättning
Nivå 1	0-14	1 079	0-12	316
Nivå 2	16-38	1 312	14-36	416
Nivå 3	40-72	1 422	38-72	522

Ersättning till privata utförare

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)		Stödboende 365 dgr (per dag)	
	poäng	ersättning	poäng	ersättning
Nivå 1	0-14	1 106	0-12	323
Nivå 2	16-38	1 344	14-36	425
Nivå 3	40-72	1 456	38-72	534

Ersättning per insatsform	Stödboende
Kväll/natt	346

Ersättning för insatsen boendestöd

Timersättning för boendestöd	Ersättningsbelopp utförare egen regi	Ersättningsbelopp privata utförare
1-7 timmar	453 kr	462 kr
8-18 timmar	404 kr	414 kr
19 timmar -	380 kr	391 kr

Ersättningen inkluderar kvällar och helger.

Schablonersättning för lokal- och verksamhetsyta

Ersättning per insatsform	Boende med särskild service 365 dgr (per dygn)	Stödboende 365 dgr (per dag)	Boendestöd 260 dgr (per månad)	Sysselsättning 260 dgr (per brukare)
Kommunal regi/entreprenad			127	275
Privat regi	54	40	127	275

Ersättning för insatsen sysselsättning

Ersättning Sysselsättning	Ersättning utförare egen regi (per brukare)	Ersättningsbelopp utförare privata (per brukare)
Månadsersättning	4 293	4 400

Lokaler**Bidrag till förskolor med hög hyra**

Bidrag utgår med 80 procent av den del av hyreskostnaden som ligger i intervallet 1 769–2 500 kr/kvm och år och med 40 procent av hyreskostnaden över 2 500 kr/kvm och år. För att ge rätt incitament och styrning mot mer effektiva lokallösningar justeras delar av bidraget från och med 2020. För hyresnivåer över 3 000 kr/kvm och år utgår bidrag motsvarande 2/3 av 40 procent av hyreskostnaden. Inriktningen för 2021 är att bidrag ska utgå motsvarande 1/3 av 40 procent av hyreskostnaden och för år 2022 upphör bidraget för hyresnivåer över 3 000 kr/kvm och år. Bidrag utgår för högst 10 kvm

Bilaga 6:16

per inskrivet Stockholmsbarn och bidraget gäller både egen regi och fristående förskolor. Den lägre kostnaden i intervallet om 1 769 kr/kvm och år justeras från 2020 med den årliga förändringen av konsumentprisindex med oktober 2018 som basmånad.

Bidrag för utbyggnad av gruppboendestäder LSS och SoL

Stimulansbidrag till nämnderna för utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning finns kvar 2020 liksom hyresbidraget för merkostnader för nya gruppboendestäder. Det sistnämnda bidraget utgår med 250 kronor per dygn under högst tre år per ny plats i nybyggd gruppboendestad och utgår även till enskilt drivna verksamheter inom LOV. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Bidrag för ny- om och tillbyggnad av vård- och omsorgsbostäder för äldre

Stimulansbidraget för ny-, om- och tillbyggnad av vård- och omsorgsbostäderna för äldre kvarstår även 2020. Ett hyresbidrag för merkostnader för nya vård- och omsorgsbostäderna för äldre införs 2020 som utgår till nämnderna med 100 kronor per dygn under högst tre år per ny plats/lägenhet. Stadsdirektören utfärdar tillämpningsanvisningar. Medel för ändamålen reserveras i Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov.*

Räntekostnader SISAB

På grund av reducerad avdragsrätt för koncerninterna räntor kompenseras SISAB för ökade kostnader. Den av kommunfullmäktige beslutade räntekostnadsschablonen justeras och uppgår under 2020 till 9 kronor per m².

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 6 Peng, schabloner m.m. godkänns.

Avgifter m.m.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Avgifter för förskola och fritidsverksamhet

Maxtaxeförordningen (2001:160) ändrades 2015 så att inkomsttaket i maxtaxan indexregleras årligen. I enlighet med *Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskola och fritidshem* ska Skolverket senast den 1 oktober året före bidragsåret lämna uppgift till varje kommun om högsta avgiftsgrundande inkomst per månad enligt 5 § och det högsta avgiftsbeloppet per månad för det första, andra respektive tredje barnet i förskolan respektive fritidshemmet enligt 3 och 5 §. Förordning (2015:153). Taxan är indelad i hel- och deltidstaxa.

De nya avgiftsnivåerna för år 2020 har inte publicerats av Skolverket. I budget 2020 redovisas därför 2019 års avgiftsnivåer för förskola, fritidshem och omsorg på obekvämt arbetstid. Kommunfullmäktige beslutar om de nya avgifterna i ett särskilt ärende.

Heltidstaxa

Heltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med en vistelsetid som överstiger 30 timmar per vecka i stadens förskoleverksamhet. I och med riksdagens beslut om allmän förskola för 3-åringar fr.o.m. den 1 juli 2010 tillämpas deltidstaxa även för 3-åringar motsvarande förskolebarn 4-5 år.

Barn 1	3 % av hushållets inkomster	dock högst 1 425 kr/mån
Barn 2	2 % av hushållets inkomster	dock högst 950 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 475 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Deltidstaxa

Deltidstaxa tillämpas för förskolebarn 1-3 år med deltidsvistelse om högst 30 timmar per vecka och förskolebarn 3-5 år fr.o.m. augusti det år barnet fyller tre år med en vistelsetid som överstiger 15 timmar per vecka och skolbarn i stadens fritidshem.

Barn 1	2 % av hushållets inkomster	dock högst 950 kr/mån
Barn 2	1 % av hushållets inkomster	dock högst 475 kr/mån
Barn 3	1 % av hushållets inkomster	dock högst 475 kr/mån
Barn 4 och följande	Ingen avgift	

Den högsta avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det yngsta barnet i hushållet och den närmast lägre avgiften i den för barnet aktuella avgiftsbelagda verksamhetsformen betalas för det närmast äldre barnet. Fr.o.m. det fjärde barnet i hushållet betalas ingen avgift.

I den avgiftsgrundande inkomsten ingår lön före skatt, inkomst av näringsverksamhet och skattepliktiga transfereringar. Skattefria transfereringar som bostadsbidrag och barnbidrag ingår däremot inte.

Avgift debiteras 12 månader per år för förskoleverksamhet och 12 månader per år för fritidshem, innevarande månad.

Barn som behöver särskilt stöd i sin utveckling har, enligt kap 2 a, § 9 och 10 skollagen, rätt till avgiftsfri förskola med max. 15 timmar i veckan eller 525 tim/år.

Bilaga 7:2

För barn över 12 år som, efter beslut av stadsdelsnämnden, har korttidstillsyn enligt 9 § 7p LSS, utgår ingen avgift tidigast fr.o.m. månadsskiftet efter det att barnet fyllt 12 år.

Öppen fritidsverksamhet

Medlemsavgiften för barn 10-12 år, som deltar i öppen fritidsverksamhet i kommunal regi är 950 kronor per termin. Avgiften ska inkludera måltider.

Avgift för omsorg på obekväm arbetstid

Avgiften för barn i omsorg på obekväm arbetstid oavsett ålder på barnet utgår från samma avgiftsnivåer som maxtaxa för heltid i förskoleverksamheten, se nedanstående tabell.

Avgiften för endast ett barn i omsorg på obekväm arbetstid är alltid högsta avgiften, det vill säga kronor per månad oavsett hur många timmar barnet går i den verksamheten. Har samma vårdnadshavare fler barn i omsorgen på obekväm arbetstid är avgiften den högsta för ett barn och från andra barnet per barn i enlighet med tabell nedan.

Går ett barn deltid i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubsverksamhet och börjar i omsorg på obekväm arbetstid höjs avgiften per automatik till högsta nivån.

Skrivs ett barn endast in i verksamhet för omsorg på obekväm arbetstid jämförs den föräldraavgiften per automatik med heltidsavgift i förskole- eller fritidshems-/fritidsklubsverksamhet. Finns ett barn redan i verksamheten är utgångspunkten att vårdnadshavaren inte betalar mer än en avgift för barnet. Det vill säga betalar man redan högsta avgiften fortsätter man göra så och inte en högsta avgift till.

Barn 1		dock högst 1 425 kr/mån
Barn 2 osv		dock högst 950 kr/mån

Avgifter för sommarkoloniverksamhet (kollo)

Kollotaxa 2020

Förslag till ny kollotaxa fr.o.m. 2020

	Hushållens sammanlagda månadsinkomst (innan skatt)	Dygnsavgift per barn i kolloverksamhet, kronor			
		1	2	3	4
Nivå 1	> 20 000	Avgiftsfritt			
Nivå 2	20 001-30 000 kr	120 kr	96 kr	72 kr	48 kr
Nivå 3	30 001-42 000 kr	250 kr	200 kr	150 kr	100 kr
Nivå 4	42 001-52 000 kr	350 kr	270 kr	200 kr	140 kr
Nivå 5	52 001 <	370 kr	285 kr	210 kr	150 kr

Avgifter m.m. för äldreomsorg

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet och maxavgiften beräknas som en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (47 300 kronor för år 2020), vilket motsvarar 2 125 kronor.

Förbehållsbelopp avser det belopp den enskilde ska förbehållas innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet uppgår till summan av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. I enlighet med socialtjänstlagen ska minimibeloppet per månad lägst utgöra en tolfedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående (5 339 kronor per månad) och en tolfedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar och sambor (4 512 kronor vardera per månad).

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet avseende fördyrande kostnader för kost ges till alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnssorg samt till de som äter alla måltider i så kallade våningsmatsalar på servicehus. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräkningar av skäliga kostnader för råvaror för kvinnor 75 år och äldre och vad maten kostar för den enskilde. Ett individuellt avdrag för förbrukningsartiklar görs för alla som bor permanent i vård- och omsorgsboende med heldygnssorg. Det individuella avdraget uppgår till 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (315 kronor per månad).

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och den omsorg som ges i vård- och omsorgsboende är indelad i sju avgiftsgrupper:

Avgiftsgrupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Kr/mån	Tidsbaserade intervaller
1	0,0358	141	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,124	489	1,0 – 4,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 17,0-20,5 timmar per månad
3	0,226	891	5,0–10,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 21,0-26,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,301	1 186	11,0-25,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 27,0-41,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 3-4 dagar per vecka
5	0,416	1 640	26,0-40,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 42,0-56,5 timmar per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,472	1 860	41,0-55,5 timmar hemtjänst och/eller avlösning 57 timmar och uppåt per månad och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,5392	2 125	Mer än 56 timmar hemtjänst per månad. Korttidsvård samt vård- och omsorgsboende med heldygnssorg

Timavgift uppgår till 218 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost i vård- och omsorgsboende med heldygnssorg, korttidsvård, våningsmatsalar på servicehus samt hel nutrition (näringspreparat) är 2 889 kronor/månad (en tolfedel av 73,3 procent av basbeloppet). Halv nutrition på servicehus uppgår till 25 procent och kosttillägg till 10 procent av kostnaden för kost och hel nutrition (722 kronor respektive 289 kronor per månad).

Avgift för kost i dagverksamhet är 52 kronor/dag (0,11 procent av basbeloppet).

Personer som beviljats matlåda och/eller dagverksamhet har rätt till ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid beräkning av avgiftsutrymme. Det individuella tillägget för matlådor och mat på dagverksamhet baseras på att varje matlåda samt all kost som ges per dag vid dagverksamhet kostar 0,11 procent av prisbasbeloppet (52 kronor).

Bilaga 7:4

Avgiftsunderlaget beräknas på den inkomst den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna. Med inkomst avses alla former av inkomstgrundande pensioner, privata pensionsförsäkringar med flera. Vidare beaktas aktuella inkomster av tjänst, näringsverksamhet och livränta samt inkomst av kapital. Den enskildes avgiftsutrymme räknas därefter fram genom att den enskildes förbehållsbelopp (minimibelopp samt boendekostnad) dras från nettoinkomsten.

Avgifter m.m. för stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (19 § LSS) får skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader och kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgifter för insatser inom ramen för hemtjänst, dagverksamhet och bostad med särskild service samt kommunal hälso- och sjukvård regleras i 8 kap. socialtjänstlagen (SoL). Avgifterna bestäms utifrån prisbasbeloppet som uppgår till 47 300 kronor år 2020. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (2 125 kronor), för bostad med särskild service till högst en tolfedel av 0,50 gånger prisbasbeloppet (1 971 kronor).

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde har rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut. Förbehållsbeloppet utgörs av den enskildes minimibelopp och dennes boendekostnad. Merkostnader för yngre personer med funktionsnedsättning ska beaktas i skälig omfattning. Yngre personer ska därför förbehållas ett minimibelopp som överstiger minimibeloppet för äldre med upp till 10 procent.

I minimibeloppet ingår bland annat livsmedel som en kostnadspost som den enskilde har rätt att behålla utrymme för innan avgift får tas ut. Livsmedelskostnaden är beräknad för kvinnor 61 år.

Ett individuellt tillägg för högre normala livsmedelskostnader enligt Konsumentverkets beräkningar för olika åldersgrupper, ges till personer under 61 år som själva står för sina livsmedelsinköp.

Ett individuellt tillägg till minimibeloppet ges till alla som bor i bostad med särskild service enligt SoL där måltider ingår och som betalar kostavgift för dessa. Det individuella tillägget uppgår till mellanskillnaden av Konsumentverkets beräknade skäliga livsmedelskostnader för kvinnor 61 år och kostavgiften för den enskilde. Ett individuellt avdrag motsvarande 8 procent av en tolfedel av prisbasbeloppet (315 kronor per månad) görs för förbrukningsartiklar för personer i bostad med särskild service enligt SoL.

Nedanstående belopp är uträknade efter fastställt prisbasbelopp för 2020.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst m.m.

Avgift för trygghetslarm, hemtjänst, dagverksamhet, korttidsvård och för de insatser som ges i bostad med särskild service enligt SoL är indelad i sju avgiftsgrupper

Avgifts grupp	1/12 av andel av prisbasbeloppet	Kr/mån	Tidsbaserade intervaller
1	0,0358	141	Enbart trygghetslarm eller grundavgift i servicehus
2	0,124	489	1,0–4,5 timmar hemtjänst
3	0,226	891	5,0–10,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 1-2 dagar per vecka
4	0,301	1 186	11,0–25,5 hemtjänst och/eller avlösning 3-4 dagar per vecka
5	0,416	1 640	26,0–40,5 timmar hemtjänst per månad och/eller dagverksamhet 5 dagar per vecka
6	0,472	1 860	41,0–55,5 timmar hemtjänst och/eller dagverksamhet 6-7 dagar per vecka
7	0,5392	2 125	Mer än 56 timmar per månad. Särskilt boende med heldygnssorg, korttidsboende/korttidsvård

Timavgift uppgår till 218 kronor/timme (0,46 procent av basbeloppet) och debiteras för hemtjänstinsatser upp till maximalt två timmar per månad om det blir förmånligare för den enskilde.

Avgift för kost

Från och med 2014 upphörde staden med att debitera den enskilde avgiften för kost i daglig verksamhet enligt LSS. I stället betalar numera den enskilde för sina måltider direkt till utföraren. Priset för kost i daglig verksamhet är 28 kronor per dag, vilket motsvarar 0,06 procent av prisbasbeloppet.

Avgiften för kost i dagverksamhet enligt SoL är 52 kronor per dag, motsvarande 0,11 procent av prisbasbeloppet.

- Avgiften för kost i korttidsvistelse enligt SoL och LSS för barn och vuxna är 57 kronor per heldag, motsvarande 0,12 procent av prisbasbeloppet och 28 kronor för halv dag, motsvarande 0,06 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i korttidsboende enligt SoL för vuxna är 95 kronor per dygn, motsvarande 0,20 procent av prisbasbeloppet.
- Avgiften för kost i boende med heldygnssorg, våningsmatsal samt hel nutrition på servicehus är 2 889 kronor per månad, motsvarande en tolfedel av 73,3 procent av prisbasbeloppet. Avgiften för halv nutrition är 25 procent av avgiften för hel nutrition. Halv nutrition (722 kronor per månad) och avgiften för kosttillskott är 10 procent av avgiften för kost i boende med heldygnssorg och för hel nutrition (289 kronor per månad).
- Avgiften för kost i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar är 1 892 kronor per månad, motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet.

Minimibelopp

- Minimibeloppet för ensamstående under 65 år ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 873 kronor) och för sammanboende makar och sambor under 65 år en tolfedel av 125,92 procent av prisbasbeloppet (4 963 kronor vardera).
- Minimibeloppet för personer i bostad med särskild service enligt LSS ska per månad utgöra lägst en tolfedel av 149 procent av prisbasbeloppet (5 873 kronor).

Bilaga 7:6

Övrigt

- Högkostnadsskyddet med maxavgift beräknas till 1 892 kronor vilket motsvarar en tolfedel av 48 procent av prisbasbeloppet.
- Avgift för boende i bostad med särskild service enligt LSS för barn och ungdomar från 19 år som har aktivitetsersättning beräknas till 1 971 kronor, vilket motsvarar en tolfedel av 50 procent av prisbeloppet.

Avgifter för vuxna i hem för vård eller boende (HVB), familjehem m.m.

Egenavgiften för vård och behandling av missbrukare i HVB och familjehem är 80 kronor/dygn av sjukpenningen (3 kap 15 § AFL). För personer som saknar eller har låg sjukpenning kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges. Egenavgiften fastställs av regeringen.

För andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd- och omvårdnadsboende) är egenavgiften 156 kronor/dygn, varav 70 kronor är avgift för boende och 86 kronor är avgift för mat.

Vid placering för stöd- och omvårdnadsboende i familjehem är egenavgiften 119 kronor/dygn, varav 33 kronor är avgift för boendet och 86 kronor är avgift för mat.

Egenavgiften för mat i HVB och familjehem är 89 kronor/dag för frukost, lunch och middag, motsvarande 0,2 procent av prisbasbeloppet. Avgiftsnedsättning ska tillämpas när vissa måltider inte intas på institutionen/i familjehemmet. Avgiften reduceras med 20 procent för frukost, 40 procent för lunch respektive middag. En förutsättning är att detta anmälts i förväg till institutionen/familjehemmet.

Egenavgiften för vård och behandling avser endast vuxna missbrukare. Egenavgiften för andra stöd- och hjälpåtgärder (stöd-/omvårdnadsboende) avser samtliga placerade.

Kategori	Vård/boende	Avgift/lagrum	Kostnad för den enskilde
Behandlingshem, LVM-hem (HVB)	Vård och behandling för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL
Familjehem	Vård för missbruk	80 kr/dag enligt 8 kap. 1 § SoL	Bör efterges helt eller delvis enligt 9 kap. 4 § SoL om personen saknar behandlingsförmåga
Stöd-/omvårdnadsboende (HVB)	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Arbetskooperativ	Stödboende för missbruk	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Familjehem	Stödboende/omvårdnad för missbruk och psykiska problem	119 kr/dag (boende 33 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Korttidsboende	Stödboende för missbruk och psykiska problem	156 kr/dag (boende 70 kr samt matkostnad 86 kr)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen saknar betalningsförmåga
Nattlogi	Boende	50 kr per natt (måltider debiteras inte)	Beviljas som försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL om personen

			saknar betalningsförmåga
--	--	--	--------------------------

Egenavgift - familjerådgivning

Stockholms stad har kundval för familjerådgivning. Det innebär att den som vill ha familjerådgivning och bor i Stockholm kan välja mellan godkända utförare, både stadens egen familjerådgivning och privata utförare, till samma avgift. Avgiften är 450 kronor/par för 90 minuters samtalstid.

Avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett

Staden tar ut avgifter för tillsyn vid försäljning av folköl, tobak, receptfria läkemedel och e-cigarett.

Kategori kontrollavgift	Avgift 2019	Avgift 2020
Försäljning av folköl	1 800 kr	1 980 kr
Försäljning av tobak	6 000 kr	6 000 kr
Försäljning av e-cigarett	1 800 kr	1 980 kr
Försäljning av receptfria läkemedel	1 500 kr	1 650 kr

Avgifter för parkering på gatumark

Avgifter för parkeringsavgifter på gatumark fastställs av kommunfullmäktige. Avgifter för besöksparkering och andra avgifter (boendeparkering, nyttoparkeringstillstånd m.m.) fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (*Plan för gatuparkering*, utl. 2016:112, dnr 171-672/2016). Den 6 maj 2019 beslutade kommunfullmäktige om vissa justeringar (*Ändring av parkeringsavgifter för MC och moped klass 1 samt ändring av reducerad avgift för parkering med tillstånd för rörelsehindrad*, dnr KS 2019/342).

Avgifter för felparkering

Avgifterna för felparkering fastställdes senast av kommunfullmäktige den 18 mars 2019 (*Ändring av felparkeringsavgifter*, dnr KS 2018/1770).

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats exkl. torgplats

Avgifter för upplåtelse av offentlig plats, exklusive torgplats, fastställdes senast av kommunfullmäktige i februari 2018 (utl. 2018:32). Avgifterna framgår av kommunal författningssamling 2018:03.

Avgifter för färd- och parkeringsdispenser

Avgifter för dispenser för breda, långa och tunga fordon samt för färd- och parkeringsdispenser fastställdes senast av kommunfullmäktige i juni 2016 (utl. 2017:149, dnr 124-720/2017).

Avgifter för Samlingskarta

Samlingskartan utgörs av information från olika ledningsägare, d.v.s. Stockholms stad, Telia/Skanova, Ellevio AB, Stockholm Exergi AB, Gasnätet Stockholm AB, Stokab, Stockholms Hamnar AB och Stockholm Vatten och Avfall AB. Grunden utgörs av basinformation som fastigheter, kvartersnamn och vägar från stadsbyggnadsnämnden.

Avgifterna baseras på självkostnadsprincipen. Moms, 6 procent, tillkommer.

Samlingskarta Schakt

Godkänd för användning vid schaktarbeten.

Bilaga 7:8

Kartan redovisar enhetliga lägesuppgifter om samtliga inrapporterade ledningar och kablage belägna under markytan i gatu-, park- och torgmark.

Samlingskarta Projektering

Ej godkänd för användning vid schaktarbeten.

Kartan redovisar enhetliga lägesuppgifter om samtliga inrapporterade ledningar och kablage belägna under markytan i gatu-, park- och torgmark samt extra information för de ledningsslag som valts vid beställningstillfället.

Produkt	Kommentar	Avgift 2019	Avgift 2020
<u><i>Samlingskarta Schakt</i></u>			
Fast grundavgift	per beställningsområde	800 kr	800 kr
Innerstaden, skala 1:200	per hektar	1 350 kr	1 350 kr
Ytterstaden, skala 1:400	per hektar	950 kr	950 kr
Extra papperskopior	per 100-metersblad	25 kr	25 kr
Expresstillägg	påslag på ordinarie avgift	50 %	50 %
Uppdateringsavgift	påslag på ordinarie avgift	25 %	25 %
Makuleringsavgift	per beställningsområde	400 kr	400 kr
<u><i>Samlingskarta Projektering</i></u>			
Fast grundavgift	per beställningsområde	800 kr	800 kr
Innerstaden, skala 1:200	per hektar	1 350 kr	1 350 kr
Ytterstaden, skala 1:400	per hektar	950 kr	950 kr
Ledningsinformation Vatten	per hektar	200 kr	200 kr
Ledningsinformation Avlopp	per hektar	200 kr	200 kr
Expresstillägg	påslag på ordinarie avgift	50 %	50 %
Uppdateringsavgift	påslag på ordinarie avgift	25 %	25 %
Makuleringsavgift	per beställningsområde	400 kr	400 kr

Avgifter för upplåtelse av torgplats

Avgifter för upplåtelse av torgplats räknas upp årligen med förändringen i konsumentprisindex (KPI) och fastställs i kommunfullmäktiges budget.

Allmänna bestämmelser för upplåtelse av torgplats fastställs av kommunfullmäktige i lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Stockholms kommun, senast fastställda den 8 april 2019 (dnr KS 2018/706).

Avgifter i nedanstående tabeller

Avgifterna ska räknas upp vid varje kommande årsskifte med förändringen i konsumentprisindex, KPI, från föregående år. Maj månad används som bas för indexuppräkningsindex. Avgiften avrundas enligt gängse avrundningsregler till närmast jämna tiotal kronor. Avgiftsändringen sker från och med den 1 januari efter det att index föranlett omräkning.

Grunder för avgiftsnivå

Torgplatserna indelas i åtta olika avgiftsnivåer. Grund för vilken nivå en torgplats placeras i utgörs av följande faktorer.

Faktorer som ger en högre avgift:

- Goda kommunikationer

- Bra läge: Cityläge, innerstadsläge eller stora centrum med många marknadsaktörer
- Hög besöksintensitet
- Om platsen utrustas med elektricitet
- Om salutorget byggs om till det bättre eller platsen flyttas närmare flödesstråk

Faktorer som ger en lägre avgift:

- Dåliga kommunikationer
- Ytterstadsläge med avsaknad av andra marknadsaktörer
- Låg besöksintensitet
- Avsaknad av elektricitet
- Om salutorgen byggs om till det sämre eller platsen flyttas från befintliga flödesstråk

Faktorer som generellt ska beaktas för avgiftsnivån:

- Kommunens kostnader för upplåtelsen (administrativ, kontrollfunktionen, drift)
- Den på objektiva grunder beräknade vinsten av rörelsen
- Nyttjarens fördel av upplåtelsen
- Övriga omständigheter

Avgifter för upplåtelse av torgplats för Stockholms stad

Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2019	Avgift 2020
Cityläge Ytterplatser	Hötorget	4 410 kr/kvm	4 510 kr/kvm
Cityläge Inre saluplatser	Hötorget	3 990 kr/kvm	4 080 kr/kvm
Tillfällig försäljning på söndagar (Söndagsmarknad)	Innerstad Ytterstad	550 kr/dag 275 kr/dag	560 kr/dag 280 kr/dag
Mycket frekventa handelstorg belägna vid större köpcentrum	Brommaplan Farsta torg Skärholmstorget Vällingby torg Östermalmstorg	3 580 kr/kvm	3 660 kr/kvm
Mycket frekventa handelstorg belägna vid omstigningsplatser eller köpcentrum	Gösta Bohmans plats (f.d. Karlaplan) Liljeholmen Mälartorget Norrmalmstorg Odenplan Ryssgården	3 050 kr/kvm	3 120 kr/kvm
Mer frekventa handelstorg med bra placering av salustånden på stadscentrala salutorg	Gullmarsplan Hornsplan Högdalsgården Kungsholmstorg Medborgarplatsen Rinkeby torg Spånga torg Tensta torg	2 630 kr/kvm	2 690 kr/kvm
Mer frekventa torg med stadscentrala lägen *saknar elektricitet	Fridhemsplan Fruängen Husby södra Husby norra Hässelby torg Mariatorget Rörstrandsgatan Sjövikstorg Spelbomskans torg	2 100 kr/kvm	2 150 kr/kvm

Bilaga 7:10

Lägesbeskrivning	Salutorg	Avgift 2019	Avgift 2020
	S:t Eriksplan Vintertullstorget		
Mindre eller något större stadscentrala torg/platser med frekvent potentiellt kundunderlag *saknar elektricitet	Akalla Blackebergsplan Bredängstorget Dalens allé David Helldéns torg (f.d. Hökarängsplan) Jungfrugatan* Kista torg Kärntorp Lagaplan Nytorget Telefonplan Tjärhovsplan	1 470 kr/kvm	1 500 kr/kvm
Mindre stadsdelscentrala torg eller medelstora torg med en något sämre placering *saknar elektricitet	Högdalsplan Lumatorget Skarpnäcks allé Stieg Trenters torg* Västertorps torg Årsta torg Älvsjö torg	1 150 kr/kvm	1 170 kr/kvm

Avgifter för vigslar

Länsstyrelsen Stockholm utser vigselförrättare på förslag av länets kommuner. I Stockholms stad fattar kommunfullmäktige beslut om ledamöter som ska föreslås till Länsstyrelsen att utses. Stadens vigselförrättare genomför två typer av vigslar: på plats i Stadshuset och i förekommande fall så kallade privata vigslar på annan plats efter överenskommelse med paren.

Vigselförrättningen innefattar kostnader för administration och personal. Sedan 2015 har en avgift tagits ut för par där ingen av parterna är folkbokförda i Stockholms stad (dnr 049-1641/2013).

Mot bakgrund av den stora efterfrågan på vigslar i den växande staden finns behov av fler vigselföreläsnings- och av verksamhetsutveckling för att effektivisera verksamheten. I syfte att möta detta behov av avgiftsbeläggs samtliga par. För ett effektivt avgiftsuttag kommer den nya avgiftsbeläggningsen att verkställas då en e-tjänstelösning är på plats under 2020.

Kategori	2019	2020-2022
Vigsel för par där någon av parterna är folkbokförda i Stockholms stad.	Ingen avgift	800 kr
Vigsel för par där båda parter är folkbokförda i annan kommun.	500 kr	800 kr

Taxor

Idrottstaxor

Kriterier för subventionerad taxa och nolltaxa

Kriterier för subventionerad taxa

En förening som erhåller subventionerad- eller nolltaxa ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer och värderingar. Föreningen ska arbeta efter FN:s barnkonvention som bland annat innebär att barn har rätt till inflytande, inget barn får diskrimineras och att varje barn har rätt till utveckling. Föreningen ska aktivt motverka all form av diskriminering, kränkande behandling och kriminell verksamhet. I stadgarna (godkända och antagna på föreningens årsmöte) ska framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap. Det får inte bedrivas verksamhet som främjar våld eller rasism. Inte heller får det stimuleras till bruk av alkohol eller andra droger. Idrottsnämnden ska genom uppföljning och kontroll tillse att stadens stöd till föreningslivet inte missbrukas.

Därutöver ska följande kriterier uppfyllas:

- Föreningen/organisationen ska ha ett eget plus- eller bankgirokonto.
- Föreningen har ett organisationsnummer i föreningens namn.
- Föreningen/organisationen ska ha sitt säte i Stockholms stad och minst 50 procent av medlemmarna ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad.
- Verksamheten får inte ha kommersiell karaktär.
- Subventionerad taxa ges inte till verksamheter med alkoholförtäring eller vid festverksamhet.
- Medlemsantalet ska uppgå till minst 10 personer.
- Föreningen ska ha lämnat in gällande stadgar och protokoll från senaste årsmötet samt i förekommande fall konstituerande styrelsemöte (firmatecknare ska framgå med namn och personnummer på protokollet), förteckning med kontaktuppgifter till på årsmötet vald styrelse, verksamhets-/ekonomisk berättelse, revisionsrapport samt medlemsförteckning innehållande födelseår, namn och adress. Stadgar behöver endast skickas in första gången och vid förändring. Övriga handlingar ska skickas in årligen senast 6 veckor efter årsmötet.
- Föreningen ska tillhöra godkänd riksorganisation eller specialdistriktsförbund om verksamheten avser kampsport-, skytte- eller bassängverksamhet. Intyg på medlemskap ska skickas till idrottsförvaltningen av nya föreningar samt vid begäran.

Subventionerad taxa beviljas inte ekonomisk eller facklig förening, inte heller sådan förening som är hänvisad till annan kommunal förvaltning. Subventionerad taxa beviljas inte heller för verksamhet under schemalagd skoltid, studiecirkel eller annan verksamhet som anordnas av studieförbund. Studier om trosuppfattning eller politiska ideologier medger inte heller subventionerad taxa.

Kriterier för nolltaxa

- Samtliga kriterier för subventionerad taxa ska vara uppfyllda (gäller inte anonyma missbruksgrupper som använder tolvstegsmetoden).
- För ungdomsverksamhet om föreningen har minst 20 medlemmar (7-20 år). Minst 50 procent av medlemmarna (7-20 år) ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad.
- Beviljas inte för seniorlags tävlingsverksamhet oavsett ålder på de som deltar. Vid träning görs en avvägning mellan nolltaxa och subventionerad taxa under förutsättning att en majoritet av de som deltar i aktiviteten är 7-20 år, så att

Bilaga 7:12

subventionerad taxa erläggs i rätt omfattning i relation till andelen vuxna som deltar.

- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning om föreningen har minst 10 medlemmar med funktionsnedsättning.
- Att föreningen är med i "Funktionsrätt Stockholms stad" eller i ett parasportförbund.
- För verksamhet för personer med funktionsnedsättning gäller att minst 50 procent av medlemmarna ska vara mantalsskrivna i Stockholms stad. I de fall regionala samarbetsavtal finns mellan idrottsnämnden och andra kommuner kan avsteg från detta förekomma.
- Att det är en missbruksgrupp som använder tolvstegsmetoden och bokar möten i stadens lokaler.

Övrigt

Vid följande bokningstillfällen kan subventionerad taxa eller nolltaxa erbjudas.

- Nationella och regionala idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdoms-evenemang (7-20 år).
- Stadsdelsförvaltningar när de bokar anläggningar för att anordna så kallad öppenverksamhet, vilket utgörs av kostnadsfria aktiviteter för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm. Syftet med aktiviteterna är främst att nå inaktiva ungdomar och uppnå målen i det idrottspolitiska programmet.
- Ungdomar (7-20 år) när de deltar i öppen verksamhet enligt ovan, som anordnas av idrottsförvaltningen på utebad, utegym, idrottsplatser och idrottshallar, vilket är anläggningar där förvaltningen inte anordnar avgiftsbelagda aktiviteter.

Simhallstaxor

Taxorna avser de simhallar och utomhusbad som idrottsnämnden har driftansvar för. Gäller simhallar och utomhusbad med entréavgift (Nälsta, Kampement och Eriksdal). Priserna på kurser gäller på nya bokningar fr.o.m. januari 2020.

I de fall reducerat pris anges gäller detta för studerande, pensionärer, arbetslösa och FaR (Fysisk aktivitet på recept).

Nedanstående taxor gäller inte förvaltningens kostnadsfria prova på-träningspass med varierande aktiviteter, riktat till 12-19-åringar boende i Stockholm. Dessa aktiviteter anordnas i begränsad omfattning i vissa simhallar under höstlov, sportlov och sommarlov.

Kampanjpris gäller för kunder som köper årskort i samband med kampanjer, normalt vid terminsstart.

Förnyelsepriset gäller för kunder som köper nytt kort senast en månad efter att giltighetstiden på föregående kort gått ut.

Badtaxor

	Fr.o.m. jan-19	Fr.o.m. jan-20
Engångs entréavgifter		
Vuxna, Eriksdalsbadet och Husbybadet	90	100
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	70	80
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	60	70
Vuxna reducerat pris, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	50	60
Ungdomar 4-19 år, Eriksdalsbadet och Husbybadet	40	40

	Fr.o.m. jan-19	Fr.o.m. jan-20
Ungdomar 4-19 år, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
Badtillägg vid inomhusbad sommartid, Eriksdalsbadet	30	30
Familj		
2 vuxna + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	220	240
1 vuxen + 2 barn, Eriksdals- och Husbybadet	130	140
2 vuxna + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	160	180
1 vuxen + 2 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	90	100
2 vuxna + 3 barn, Eriksdals- och Husbybadet	220	240
2 vuxna + 3 barn, övriga simhallar inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad	160	180
SKIMF och till SKIMF anslutna föreningar		
Engångsavgift bad, Eriksdalsbadet och Husbybadet	50	60
Engångsavgift bad, övriga simhallar	40	50
Rabattkort (entréavgift 10 ggr och 100 ggr)		
Rabattkort 10 ggr, 2 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, Eriksdals- och Husbybadet	800	900
Vuxna, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	600	700
Vuxna reducerat pris, Eriksdals- och Husbybadet	480	540
Vuxna reducerat pris, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	320	370
Ungdomar 4-19 år, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Ungdomar 4-19 år, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Rabattkort Företag 100 ggr, två års giltighetstid från inköpsdagen		
Eriksdalsbadet	7 500	8 300
Övriga simhallar	5 600	6 400
Skolans bad, inkl. förskola och fritidshem - barn upp till 19 år		
Rabattkort 100 bad, Eriksdals- och Husbybadet	3 000	3 000
Rabattkort 100 bad, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	1 500	1 500
Rabattkort 10 bad, Eriksdals- och Husbybadet	320	320
Rabattkort 10 bad, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	160	160
Pris per barn, Eriksdals- och Husbybadet	40	40
Pris per barn, övriga bad (inklusive Eriksdalsbadets utomhusbad)	20	20
<i>Ovanstående priser för förskola gäller även för barn 0-4 år när det kommer barngrupper med ledare. En till två ledare per grupp om fem barn har fri entré.</i>		

Bilaga 7:14

Sommarkort på utomhusbad med entréavgift		
Vuxna	700	800
Vuxna reducerat pris	400	500
Barn och ungdomar 4-19 år	160	160
Årskort, 1 års giltighetstid från inköpsdagen		
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad	2 400	2 600
Vuxna, bad samtliga simhallar och utomhusbad, kampanj-/förnyelsepris	2 300	2 500
Vuxna reducerat pris	1 500	1 600
Vuxna reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	1 400	1 500
Ungdomar 4-19 år, samtliga simhallar och utomhusbad	900	900
Tillägg autogiroköp	140	0

Taxor, friskvård/träning

	Fr.o.m. jan-19	Fr.o.m. jan-20
Engångsavgifter, gäller även bad vid träningstillfället		
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet, pris per pass	150	160
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet, pris per pass	110	120
Gruppträning, ungdom 12-19 år (ej förbokning)	70	75
Gym, ungdom 12-19	70	75
Gym/gruppträning, Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	-	190
Gym/gruppträning, exkl. Eriksdalsbadet (1 barn + 1 vuxen)	-	160
Gyminstruktion ungdom 12-19 år, återbetalning vid kortköp	110	110
Gyminstruktion vuxna, återbetalning vid kortköp	400	400
<i>En instruktion är inkluderat i priset för halvårs- respektive årskort</i>		
Rabattkort 10 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Samtliga simhallar, gym och gruppträning	950	1 000
Övriga simhallar, exkl. Eriksdalsbadet	850	900
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	700	750
Ungdom 12-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar	500	530
Ungdom 12-19 år, gym- och gruppträning, samtliga simhallar, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	400	430
Beckomberga simhall, gym- och gruppträning (för personer med funktionsnedsättning)	400	420
Rabattkort 100 ggr, gym- och gruppträning, gäller även bad vid träningstillfället, giltigt 2 år		
Eriksdalsbadet	9 000	9 500
Övriga	8 000	8 400
Reducerat pris vuxna, samtliga simhallar	-	-
Skolor och föreningar, ungdom 12-19 år	4 000	4 200
TRÄNINGSKORT - inkl. bad, gym, gruppträning och bassängbad utomhus		
Årskort samtliga simhallar		
Vuxna	4 400	4 600
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	4 200	4 400

	Fr.o.m. jan-19	Fr.o.m. jan-20
Reducerat pris	3 100	3 200
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	2 900	3 000
Ungdom 12-19 år	2 700	2 800
Ungdom 12-19 år, kampanj-/förnyelsepris	2 600	2 700
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	2 300	2 400
Årskort, exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	3 500	3 700
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 300	3 500
Reducerat pris	2 500	2 600
Reducerat pris, kampanj-/förnyelsepris	2 300	2 400
Ungdom 12-19 år	2 100	2 200
Ungdom 12-19 år, kampanj-/förnyelsepris	2 000	2 100
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 900	2 000
Årskort gym- och gruppträning, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	1 900	2 000
Halvårskort, samtliga simhallar		
Vuxna	2 800	2 900
Reducerat pris, vuxna	2 000	2 100
Ungdom 12-19 år	1 500	1 600
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 400	1 500
Halvårskort, exkl. Eriksdalsbadet, vuxna		
Vuxna	2 200	2 300
Reducerat pris, vuxna	1 600	1 700
Ungdom 12-19 år	1 300	1 400
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	1 200	1 300
Halvårskort gym, Beckomberga sim- och idrottshall		
Personer med funktionsnedsättning	1 200	1 300
Sommarkort (vecka 21-34), gäller på bassängbad och de simhallar som har sommaröppet		
Vuxna	900	950
Reducerat pris, vuxna	600	650
Ungdom 12-19 år	500	550
Ungdom 12-19 år, Fysisk aktivitet på recept (FaR)	450	500
TRÄNINGSKORT GYM ELLER TRÄNINGSKORT GRUPPTRÄNING - inkl. bad och bassängbad utomhus		
Årskort, samtliga simhallar		
Vuxna	3 700	3 900
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	3 500	3 700
Årskort exkl. Eriksdalsbadet		
Vuxna	2 800	2 900
Vuxna, kampanj-/förnyelsepris	2 600	2 700

Bilaga 7:16

	Fr.o.m. jan-19	Fr.o.m. jan-20
SIMHALLS-/TRÄNINGSKORT- Årskort för stadens anställda. Gäller för bad, gym, gruppträning, samtliga simhallar och bassängbad utomhus	1 800	1 900
Tillägg autogiro (gäller alla ovanstående årskort)	140	0

Taxor kursverksamhet

Nedanstående barn- och ungdomspriser gäller för personer till och med 19 år.

Simundervisning	Fr.o.m. jan-19	Fr.o.m. jan-20
Vuxna/45 min lektion	181	181
Vuxna/40 min lektion	161	161
Barn och ungdomar/40 min lektion	117	117
Barn och ungdomar/30 min lektion	88	88
<i>Personer med fysisk aktivitet på recept har rätt till reducerat pris på ovanstående kurser (simundervisning). På simundervisning anpassad för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare. Reducerade priser gäller endast personer folkbokförda i Stockholm.</i>		
Tilläggsavgift för personer folkbokförda i annan kommun, per kurs	250	250
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar	600	600
Privat simundervisning, 45 min per tillfälle, alla simhallar (barn och ungdomar)	500	500
Simprov cirka 15 minuter, en lärare (exklusive entréavgift)	100	100
Skolsim		
Skolsim 15 ggr, stadens skolor	8 600	8 600
Skolsim 15 ggr, skolor från andra kommuner	12 700	12 700
Övriga kurser, gäller även bad vid träningstillfället		
MåBra-kom i form, vuxna, pris per lektion (1,5 timmar)	200	200
MåBra-kom i form, barn och ungdomar, pris per lektion (1,5 timmar)	88	88
Övriga kurser, vuxna, pris per lektion (55 minuter)	100	100
Övriga kurser bassäng, vuxna, pris per lektion (45 minuter)	100	100
Övriga kurser, barn (till och med 12 år), pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser bassäng, barn och ungdomar, pris per lektion (45 minuter)	58	58
Övriga kurser, ungdomar (12-19 år), pris per lektion (55 minuter)	58	58
<i>Pensionärer, arbetslösa, studenter och personer med fysisk aktivitet på recept folkbokförda i Stockholm har rätt till reducerat pris på övriga kurser. Personligt intyg krävs. På kurser för personer med funktionsnedsättning gäller reducerat pris för samtliga deltagare folkbokförda i Stockholm. Reducerade priser uppgår till cirka 80 procent av ordinarie pris.</i>		
Tilläggsavgift för boende i annan kommun per kurs	250	250

Taxor för planhyror

Taxor (där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme i kr)

De nya taxorna gäller successivt fr.o.m. januari 2020 på nya bokningar/avtal, under förutsättning att beslut fattats i kommunfullmäktige.

Taxorna gäller i de anläggningar där idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster kommer extra debitering att ske motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad. Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Subventionerad taxa och nolltaxa gäller för de föreningar som uppfyller av kommunfullmäktige fastställda kriterier.

Nationella idrottsförbund som arrangerar tillfälliga ungdomsevenemang (7-20 år) beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

Idrottsförvaltningen arrangerar kostnadsfria aktiviteter, så kallad öppenverksamhet, för alla barn och ungdomar (7-20 år) boende i Stockholm. Aktiviteterna anordnas exempelvis på utebad, utegym, idrottsplatser och idrottshallar, vilket är anläggningar där förvaltningen inte anordnar avgiftsbelagda aktiviteter. Syftet med aktiviteterna är främst att nå inaktiva ungdomar och uppnå målen i idrottspolitiska programmet. Stadsdelsförvaltningar som bokar anläggningar för liknande verksamhet beviljas motsvarande taxa som en förening eller förbund som uppfyller kraven för subventionerad taxa respektive nolltaxa.

När idrotter utövas under en period som inte har säsong gäller samma taxor som ickesäsong för respektive anläggningskategori. Exempelvis när fotboll utövas i idrottshall under säsong för idrottshallar gäller taxorna för inomhusanläggningar under ickesäsong.

När lag deltar i seriespel i de två högsta nivåerna i fotboll, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå gäller fastställda taxor för evenemang istället för nedanstående taxor. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

Privattaxa tillämpas vid uthyrning av lokaler till privatpersoner, företag med flera som inte uppfyller kraven för nolltaxa eller subventionerad taxa. Privattaxan gäller dels när inhyrningen avser motionsverksamhet, exempelvis för ett företags anställda eller en grupp privatpersoner. Privattaxan tillämpas även vid uthyrning för andra ändamål såsom festivaler och kulturverksamhet utan ekonomiskt vinstintresse.

När huvudsyftet med inhyrningen är kommersiell, avser en verksamhet som har för avsikt att ge intäkter och ekonomisk vinst, gäller taxorna för kommersiell uthyrning. Dessa gäller exempelvis när syftet är filminspelning, reklaminspelning, företagsevenemang och näringsverksamhet.

Vid bokning av simbassäng tillkommer entré vid privat och kommersiell uthyrning, om inte bokningen avser evenemang, fotografering eller filminspelning.

Bilaga 7:18

Vid bokning av tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare tillkommer entréavgift för kunden/kunderna om de inte innehar ett träningskort. Ingen entréavgift tillkommer för den personliga tränaren.

Inomhusanläggningar säsong (vattensport och gym: året runt, övriga v. 34-v. 21)

Objekt	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	800	2 500	380		800	800	2 500	380		800
Idrottshall > 700 kvm	800	2 000	380		800	800	2 000	380		800
Idrottshall > 700 kvm, del av	400	1 000	190		400	400	1 000	190		400
Idrottshall < 700 kvm	680	2 000	290		700	680	2 000	290		700
Idrottshall < 700 kvm, del av	340	1 000	150		350	340	1 000	150		350
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	400	1 000	190		490	400	1 000	190		490
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	200	1 000	100		220	200	1 000	100		220
Skyttehall	550	1 000	280		550	550	1 000	280		550
Skyttehall, halv	280	600	140		280	280	600	140		280
Åkeshovs- o Mälardalens gymnastikhall	2 000	4 000	1 000		2 000	2 000	4 000	1 000		2 000
Åkeshovs- o Mälardalens gymnastikhall, del av	500	1 000	250		500	500	1 000	250		500
Specialutrustad sal, med cyklar	-	-	-	-	-	830	1 390	570	570	830
Övriga specialutrustade salar	440	1 000	180		440	440	1 000	180		440
Övriga specialutrustade salar, del av	220	500	90		220	220	500	90		220
Omklädningsrum/tillfälle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Omklädningsrum/timme	200	200	100		100	200	200	100		100
Objekt	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Simhall, 25 meters bana (pris per bana)	600	1 200	120		260	600	1 200	120		260
Skolbad, 25 meters bana (pris per bana)	350	750	90		200	350	750	90		200
Simhall och utebad, 50 meters bana (pris per bana)	800	2 400	200		500	800	2 400	200		500
Simhall, undervisningsbassäng	1 400	3 000	370		790	1 400	3 000	370		790
Eriksdalsbadet, hoppbassäng	2 400	2 400	500		1 500	2 400	2 400	500		1 500
Eriksdalsbadet, hoppbassäng, natt	-	5 000	-		-	-	5 000	-		-
Simhall, stor bassäng	-	-	-		1 560	-	-	-		1 560
Bassäng, skolbad	1 400	3 000	370		790	1 400	3 000	370		790
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, 1 timme, samtliga simhallar	-	200	-	-	-	-	200	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, samtliga simhallar	-	4 000	-	-	-	-	4 000	-	-	-
Tillträde till gymlokal för bedrivande av kommersiell verksamhet som personlig tränare, per månad, endast en simhall	-	3 000	-	-	-	-	3 000	-	-	-

Övrigt

Objekt	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
- bordtennis per bord	110	110	70			110	110	70		
- boule	90	90	70			90	90	70		
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per påbörjat 4-timmarspass	1 200	1 200	300	300	1 200	1 200	1 200	300	300	1 200
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per påbörjat 4-timmarspass	700	700	250	250	700	700	700	250	250	700
Konferensrum (Hyllan), Eriksdalshallen	500	500	250	250	500	500	500	250	250	500
Press- och VIP-rum, Eriksdalshallen	200	200	140		200	200	200	140		200
Konferensrum, övriga anläggningar	200	200	140		200	200	200	140		200

Inomhusanläggningar ickesäsong (v. 22-v.33)

Objekt	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Eriksdalshallen	800	2 500	450	290	800	800	2 500	450	290	800
Idrottshall > 700 kvm	800	2 000	450	290	800	800	2 000	450	290	800
- " - halv eller del av hall	400	1 000	230	150	400	400	1 000	230	150	400
Idrottshall < 700 kvm	680	2 000	340	220	700	680	2 000	340	220	700
- " - halv eller del av hall	340	1 000	170	110	350	340	1 000	170	110	350
Motionsrum/gymnastiksal > 150 kvm	400	1 000	230	150	490	400	1 000	230	150	490
Motionsrum/gymnastiksal < 150 kvm	200	1 000	120	100	220	200	1 000	120	100	220
Skyttehall	550	1 000	310	270	550	550	1 000	310	270	550
Skyttehall, halv	280	600	160	140	280	280	600	160	140	280
Åkeshovs gymnastikhall	2 000	4 000	1 200	770	2 000	2 000	4 000	1 200	770	2 000
Åkeshovs gymnastikhall, del av	500	1 000	300	190	500	500	1 000	300	190	500
Specialutrustad sal, med cyklar	-	-	-	-	-	830	1 390	570	570	830
Övriga specialutrustade salar	440	1 000	220	140	440	440	1 000	220	140	440
Övriga specialutrustade salar, del av	220	500	110	120	220	220	500	110	120	220
Omklädningsrum/timme	200	200	100		100	200	200	100		100

Övrigt

- bordtennis per bord	110		80	60		110		80	60	
- boule	90		80	60		90		80	60	
Eriksdalsbadet, stort konferensrum, per timme	1 200	1 200	300	300	1 200	1 200	1 200	300	300	1 200
Eriksdalsbadet, litet konferensrum, per timme	700	700	250	250	700	700	700	250	250	700
Konferensrum Eriksdalshallen	500		250	250	500	500		250	250	500
Konferensrum Stadion	200		140		200	500		250	250	500
Konferensrum, övriga inomhusanläggningar	200		140		200	200		140		200

Utomhusanläggningar vinteridrotter, säsong (ishallar v. 39-v.11, utomhusbanor v.44-v.9)

Konstfrusna banor	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Isrink	610	2 000	330		610	610	2 000	330		610
Ishall	1 440	3 000	780		1 440	1 440	3 000	780		1 440
Bandybana	1 500	6 000	780		1 500	1 500	6 000	780		1 500
Rundbana	1 500	6 000	780		1 500	1 500	6 000	780		1 500
Skridsko- och bandyhall, halv plan	-	-	-	-	-	1 400	3 000	750		1 400
Skridsko- och bandyhall, hel plan	-	-	-	-	-	2 800	6 000	1 500		2 800

Naturisbanor

Bandybana	Ej bokningsbar
-----------	----------------

Utomhusanläggningar vinteridrotter, ickesäsong (ishallar v. 12-v.38, utomhusbanor v.10-v.43)

Konstfrusna banor	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Isrink	610	2 000	610	610	610	610	2 000	610	610	610
Ishall	1 460	3 000	1 440	1 440	1 460	1 460	3 000	1 440	1 000	1 460
Ishall, utan is	-	-	-	-	-	800	2 000	450	290	800
Bandybana, utan is	-	-	-	-	-	1 000	1 500	200	140	1 000
Skridsko- och bandyhall, halv plan	-	-	-	-	-	1 500	3 000	1 400	950	1 500
Skridsko- och bandyhall, hel plan	-	-	-	-	-	3 000	6 000	2 800	1 900	3 000

Bilaga 7:20

Utomhusanläggningar sommaridrotter, säsong (övriga: v.14-v.43*)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Deras taxor anges i bilagan taxor för evenemang.

Idrottsplatser 1/4 - 31/10	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Gräsplan	850	2 000	500			850	2 000	500		
Konstgräs 11-manna	700	2 000	380			700	2 000	380		
Konstgräs 1/2 11-manna	350	1 000	190			350	1 000	190		
Konstgräs 7-manna	350	1 000	190			350	1 000	190		
Konstgräs 1/2 7-manna	180	500	100			180	500	100		
Konstgräs 5-manna	180	500	100			180	500	100		
Grusplan 11-manna	350	800	200			350	800	200		
Grusplan 1/2 11-manna	180	400	100			180	400	100		
Grusplan 7-manna	180	400	100			180	400	100		
Grusplan 1/2 7-manna	90	200	50			90	200	50		
Grusplan 5-manna	90	200	50			90	200	50		
Friidrott	680	1 500	390			680	1 500	390		
Sportfält, sandlådan för beachvolleyboll och beachfotboll	1 500	2 000	1 000			1 500	2 000	1 000		
Gårdets sportfält, badområdet (under period när badet är stängt), per dygn	15 000	15 000	15 000			15 000	15 000	15 000		
Utebadsområdet Gårdets sportfält, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt, per dygn	5 000	5 000	5 000			5 000	5 000	5 000		
Sportfält, cricketplan	200	200	200			200	200	200		
Sportfält, fotbollsplan	850	2 000	500			850	2 000	500		
Sportfält, tältområde, per dygn	-	5 000	-			-	5 000	-		
Sportfält, övriga ytor	1 000	1 500	200			1 000	1 500	200		

Övrigt

Omklädningsrum/timme	200	200	100			200	200	100		
Konferensrum	200	200	140		200	200	200	140		200

* Friidrott har säsong året runt

Utomhusanläggningar sommaridrotter, ickesäsong (v.44-v.13)

Nedanstående taxor gäller inte för Stockholms stadion. Deras taxor anges i bilagan taxor för evenemang.

Vinterplaner 1/11 - 31/3	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Vinterfotbollsplan grus	380	800	250	210	320	380	800	250	210	320
Konstgräs 11-manna	720	2 000	460	320	600	720	2 000	460	320	600
Konstgräs 1/2 11-manna	360	1 000	230	160	300	360	1 000	230	160	300
Konstgräs 7-manna	360	500	230	160	300	360	500	230	160	300
Konstgräs 5-manna	180	300	120	80	150	180	300	120	80	150
Konstgräs uppvärmd	1 460	6 000	1 260	1 110	1 460	1 460	6 000	1 260	1 110	1 460

Övrigt

Omklädningsrum/timme	200	200	100			200	200	100		
Konferensrum	200	200	140		200	200	200	140		200

Fotbollshallen

Fotbollshallen	2019					2020				
	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer-siellt	Före-ning	Före-ning, 7-20 år	Skolor
Ordinarie säsong (v.14-v. 43)	800	2 000	190		230	800	2 000	190		230
Ej säsong (v.44-v.13)	800	2 000	800	230	230	800	2 000	800	230	230

Regionala anläggningar

	2019					2020				
	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning, 7-20 år	Skolor	Privat	Kommer- siellt	Före- ning	Före- ning, 7-20 år	Skolor
Sollentuna friidrottshall (träningskort)*										
Kategori 1, ungdom 16-17 år och vuxna	-	-	2 000	2 000	-	-	-	2 000	2 000	-
Kategori 2, ungdom 16-17 år och vuxna	-	-	1 500	1 500	-	-	-	1 500	1 500	-
Kategori 3, ungdom 13-15 år	-	-	-	800	-	-	-	-	800	-
Kategori 4, senior från 35 år	-	-	1 500	-	-	-	-	1 500	-	-

* Operonliga träningskort som föreningarna kan köpa för sina aktiva. Korten gäller olika dagar och tider. Kategori 1 gäller samtliga dagar och inkluderar dagtid medan kategori 2 endast gäller 6 dagar och mindre tid per dag.

Tilläggsavgifter i förvaltningens anläggningar

	2019	2020
Tillägg för extra personalkostnad per person och timme vid bokning efter stängning eller utanför säsong, samt för extra städning när kunden inte städats efter genomförd aktivitet enligt avtal/bokningsregler.	450	500

	2019	2020
Passerkort per styck	100	100
Bandy/innebandysarg, ej borttagen	1 500	1 500
Öppen ytterdörr	500	500
Öppet fönster	500	500
Gymnastikbänk/övrigt material ej återställda	500	500
Tänd belysning i idrottshall och motionsrum	500	500
Larmutryckning, larmad dörr öppnas alt. ytterdörr öppen för länge	800	Självkostnad
Utryckning av ambulerande tillsyn (gäller ej vid driftstörning)	500	500
Verksamhet på ej bokad tid eller annan verksamhet på bokad tid än det bokningen avser (exempel vuxenverksamhet på tid bokad för nolltaxa, idrott som inte har säsong på bokad tid för idrott som har säsong)	Privattaxa	Privattaxa
Tillägg ej nyttjad tid eller ej använt kort för inpassering, per timme. Tas ej ut av fullt betalande kunder om återbud meddelats innan tidens början.	500	500
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för 0-taxa och subventionerade föreningar	se ovan	se ovan
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för skolor		
Ej nyttjad tid, samt även för ej använt kort vid inpassering för ej subventionerade kunder		
Bokad noll-taxetid där avbokning inte inkommit till förvaltningen tidigare än tre kalender dagar före nyttjandedagen. För arrangemang gäller tidigare än 30 kalenderdagar.	Subventionerad föreningstaxa	Subventionerad föreningstaxa

Taxor för evenemang

Där inget annat anges avser taxorna kostnad per timme.

De nya taxorna gäller successivt vid avtalstecknande fr.o.m. januari 2020 i samband med nya bokningar under förutsättning att beslut fattats i kommunfullmäktige.

Taxorna gäller i de anläggningar idrottsnämnden ansvarar för driften.

Taxorna gäller samtlig verksamhet på Stockholms stadion samt på övriga anläggningar när lag deltar i seriespel i de två högsta nivåerna i fotboll, den högsta nivån i övriga idrotter samt övriga nationella och internationella evenemang på motsvarande nivå. I de fall enbart en riksserie finns, likställs detta inte med spel på högsta nivå utan ordinarie taxor gäller för dessa serier.

När hela dagar bokas, debiteras timmar motsvarande anläggningens ordinarie öppettider respektive dag. För Stockholms stadion utgörs en dag av 14 timmar.

Taxorna avser hyra av anläggningarna i befintligt skick med ordinarie bemanning. För eventuella tilläggstjänster debiteras extra motsvarande förvaltningens självkostnad alternativt marknadspris i de fall tjänsterna säljs på en konkurrensutsatt marknad.

Bilaga 7:22

Tillägg kan exempelvis debiteras för extra bemanning, anlitande av hantverkare och extravakter, biljett- och kassakurer, transport av utrustning, plantäckning samt hyra eller inköp av material. Eventuell lagstadgad moms tillkommer.

Vid kvalificeringsspel gäller taxan för den division kvalificeringsspelet gäller.

Vid cupmatcher och liknande gäller den nivå som arrangörsklubben tillhör.

Inomhusanläggningar

Eriksdalshallen

Objekt	2020	
	Förening och förbund	Föreningar från andra kommuner
Stora hallen, nationella och internationella matcher/eventemang nivå 1	1 000	2 500
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande.	800	2 500
<i>Tillägg till ovanstående priser</i>		
Videotavla per arrangemang (exkl. bemanning)	500	500

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga idrottshallar

Objekt	2020	
	Förening och förbund	Föreningar från andra kommuner
Stora hallen, herrar och damer nivå 1 och internationella matcher	800	2 000
Stora hallen, nationella och internationella evenemang nivå 1, vid bokningar tre dagar och mer sammanhängande	600	2 000

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Simhallar och bassängbad

Objekt	2020	
	Företag och privat personer	Förening och förbund
Eriksdalsbadet, 50 m bassäng, nationell och internationell nivå	-	2 000
Eriksdalsbadet, 25 m bassäng, nationell och internationell nivå	-	2 000
Eriksdalsbadet, hoppbassäng nationell och internationell nivå	-	650
Eriksdalsbadet, sommarbassäng ute nationell och internationell nivå	-	1 000
Utebadområdet, längre bokningar, exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dygn)	5 000	5 000
Utebadområdet exklusive bassänger, under period när badet är stängt (per dag)	10 kr per betalande åskådare, minst 20 000 kr/dag	20 000/dag plus 10 kr per betalande åskådare

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Utomhusanläggningar (inklusive ishallar)

Stadion

Tid för att iordningställa före evenemanget och återställa efter evenemanget ingår i bokade timmar. Städning, elektriker, vakter, läktare, tält, arenapersonal m.m. bokas av idrottförvaltningen till självkostnadspris.

Objekt	2019			
	Företag och privat-personer	Förening och förbund	Förening från andra kommuner	Skolor
Fotboll herrar nivå 1 (inklusive träningsmatcher nationell och internationell nivå)*	-	10 000	10 000	-
Fotboll herrar nivå 2 (inklusive träningsmatcher)		6 000	8 000	
Fotboll, nivå 1 damer*	-	1 250	3 000	-
Fotboll, nivå 2 damer*	-	850	2 000	-
Landslagsträning fotboll*	-	2 500	-	-
Fotboll, övrigt*	5 000	3 400	5 000	-
Friidrott, internationell och nationell nivå *	-	1 800	5 000	-
Friidrott övriga, inklusive gräsplan*	5 000	1 200	5 000	-
Friidrott övriga, exklusive gräsplan*	2 000	1 000	2 000	-
Övriga idrotter, inklusive gräsplan*	5 000	3 350	5 000	-
Konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), hela anläggningen	1 200 000**	-	-	-
Mindre konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), halva anläggningen	600 000	-	-	-
Mindre filminspelning, reklamfotografering och liknande (exklusive fotbollsplan)/dag	20 000	-	-	-
Större filminspelning, reklamfotografering och liknande (inklusive fotbollsplan)/dag	40 000	-	-	-
Skolidrott	-	-	-	600
Tillägg till ovanstående priser				
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	100 000	-	-	-
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	400 000	-	-	-
Tillägg ljustavla inklusive personal	2 500	2 500	2 500	2 500

* Beroende på för- och efterarbete är timpriset baserat på att anläggningen bokas minst nedanstående antal timmar:

Fotboll herrar nivå 1:	10 timmar
Fotboll damer nivå 1:	6 timmar
Fotboll damer nivå 2:	6 timmar
Landslagsträning fotboll:	5 timmar
Fotboll, övrigt:	6 timmar
Friidrott, internationell och nationell nivå:	14 timmar
Friidrott, övriga arrangemang:	8 timmar
Arrangemang, övriga idrotter:	6 timmar

** Om fler än en konsert av samma artist/artister arrangeras vid samma tillfälle erhålls 100 tkr rabatt/konsert från och med konsert nummer två.

Zinkensdamms IP och Östermalms IP

Objekt	2020
	Företag och privatpersoner
Konserter per konsert (inklusive iordningställande, plantäckning, städning m.m.), hela anläggningen*	600 000
Zinkensdamms IP, per timme	3 500
Östermalms IP, per timme	5 000
Hyra av fiberduk, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	100 000
Hyra av golv, inkl. utläggning och uppläggning, per evenemang	400 000
Östermalms IP, per timme	5 000

* Om fler än en konsert av samma artist/artister arrangeras vid samma tillfälle erhålls 100 tkr rabatt/konsert från och med konsert nummer två.

Grimsta idrottsplats

Objekt	2020	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-manna, fotboll herrar nivå 1, per match	120 000	150 000
Konstgräs 11-manna, fotboll herrar nivå 2, per match	60 000	80 000
Konstgräs 11-manna, fotboll herrar nivå 3	1 250	2 000
Konstgräs 11-manna, fotboll träningsmatch med entré herrar nivå 1 och 2	6 000	8 000
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 1	1 250	3 000
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 2	850	2 000

Kanalplans idrottsplats

Objekt	2020	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 1	1 250	3 000
Konstgräs 11-manna, fotboll damer nivå 2	850	2 000
Konstgräs 11-manna, herrar nivå 3	1 250	2 000

Gärdets sportfält

Objekt	2020	
	Företag	Förening
Sportfältet, evenemang	10 kr/betalande åskådare, minimihyra 20 000 kr/dag	10 kr/betalande åskådare, minimihyra 20 000 kr/dag

Övriga anläggningar

Objekt	2020	
	Förening och förbund	Förening från andra kommuner
Konstgräs 11-manna, fotboll, herrar nivå 3	1 250	2 000
Speedway	850	-
Ishall, ishockey damer nivå 1	1 460	3 000
Bandybana, bandy herrar nivå 1	1 800	5 000
Amerikansk fotboll herrar nivå 1	1 250	2 500

Bokas ytterligare lokaler i samband med evenemanget, till exempel konferensrum, pressrum med mera, tillkommer ordinarie timtaxa för dessa objekt.

Övriga taxor

Taxor för övernattni ng i stadens skolor m.fl. lokaler

Lagstadgad moms (12 procent) tillkommer på nedanstående taxor.

(Kr)	2019		2020	
	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn	Bokningsavgift per uthyrnings-tillfälle och skola*	Avgift per dygn
1 klassrum	6 500	1 550	6 500	1 550
2 klassrum, samma skola	6 700	1 550	6 700	1 550
3 klassrum, samma skola	7 000	1 550	7 000	1 550
4 klassrum, samma skola	7 200	1 550	7 200	1 550
5 klassrum eller fler, samma skola	7 400	1 550	7 400	1 550
Idrottshall/motionsrum	5 200	1 550	5 200	1 550

* 1 300 kr av bokningsavgiften, exklusive moms, avseende uthyrning av klassrum tillfaller utbildningsförvaltningen, resterande avgifter tillfaller idrottsförvaltningen

Ovanstående taxor gäller på bokningar upp till sju nätter. Vid bokningar av fler än sju nätter lämnas en prisoffert.

Övriga avgifter

Ambulerande tillsyn

Matsal med befintlig utrustning respektive skola

Skadegörelse

Städning:

Falsklarm

Depositionsavgift

Ingår i avgiften

Ingår inte i hyran, avtalas separat med

Full kostnadstäckning

Förhyrare förutsätts i egen regi städa uthyrda lokal. I annat fall debiteras förhyraren full kostnadstäckning för sådant uppdrag

5 000 kr

Tas ut av förhyrare enligt av idrottsnämnden utfärdade allmänna villkor.

Taxor för övriga skollokaler

Samma kriterier gäller för subventionerad taxa och nolltaxa som för idrottstaxor ovan. För andra gäller *privat taxa*. Privat taxa avser övriga ideella föreningar samt under

Bilaga 7:26

vissa förutsättningar även privatpersoner, andra icke vinstdrivande organisationer samt företag. Taxorna gäller successivt från och med år 2019 för nya bokningar i bokningssystemet Interbook. Skollokaler upplåts till ändamål som t.ex. föreningsaktiviteter, studiecirklar, kursverksamhet, informationsmöten, medlemsmöten, styrelsemöten och liknande. I tillämpliga delar gäller samma villkor och regler som för övriga upplåtelser via Interbook. I de fall lokaler hyrs för Kulturskolans verksamhet gäller särskild överenskommen taxa.

Lokaltyp	Subventionerad taxa per timme	Privat taxa per timme
Klassrum	100 kr	250 kr
Specialsal*	200 kr	600 kr
Aula/matsal, liten (max 200 pers.)	250 kr	750 kr
Aula/matsal, mellan (201-500 pers.)	500 kr	1 500 kr
Aula/matsal, stor (fler än 500 pers.)	750 kr	2 250 kr
* Med specialsal avses t.ex. musikal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek m.m.		

Skolkostnadsersättning för övriga skollokaler

Idrottsnämnden ersätter utbildningsnämnden med så kallad skolkostnadsersättning per upplåtelsetillfälle för nolltaxeföreningar enligt tabellen nedan. Vid uthyrning av övriga skollokaler till nolltaxeföreningar är skolkostnadsersättningen begränsad till ersättning för max sju salar per uthyrningsdag.

Lokaltyp	Skolkostnadsersättning, lokal <u>med</u> kodlås per upplåtelsetillfälle	Skolkostnadsersättning, lokal <u>utan</u> kodlås per upplåtelsetillfälle
Klassrum och specialsal*	75 kr	150 kr
Aula/matsal (oavsett storlek)	150 kr	300 kr
Gymnastiksal (i enlighet med beslut i tertiärrapport 2 2017)	100 kr	200 kr
* Med specialsal avses t.ex. musikal, slöjdsal, bildsal, danssal, hemkunskapssal, bibliotek m.m.		

Övrigt

	2019	2020
Träffstugans verksamhet för ungdomar med funktionsnedsättning (1 vecka)		
Ungdomar från Stockholm	2 000	-
Ungdomar från andra kommuner	3 500	-
Registreringsavgift för föreningar		
Avgift för att få nolltaxa/subventionerad taxa noll- och/eller subventionerade taxa.	1 500	-
Avgift för allmän båtplats		
Avgift för allmän båtplats per säsong (inkl. moms)	3 900	3 900
Köavgift per år för att få allmän båtplats	200	200
Dygnshyra ishallsföreningar (v.12-v.38)		
Dygnshyra, under ickesäsong (Brinken)	2 500	2 500
Dygnshyra under ickesäsong (övriga)*	5 000	5 000
* Undantag Mälarhöjden-Bredäng betalar dygnshyra under v. 11 - v.40		

Kortlås (skolors gymnastiksalar)

Drift och administration per år	8 000	8 000
---------------------------------	-------	-------

Hyra friluftsutrustning för nolltaxe-berättigade föreningar/förbund

0	0
---	---

(Verksamheter som inte är anläggningsbunden,
till exempel orientering)

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 7 Förslag till avgifter m.m. godkänns

Regler för ekonomisk förvaltning

Inledning

Kommunernas ekonomiska förvaltning regleras i 11 kapitlet i kommunallagen. Där stadgas bland annat att kommunfullmäktige ska meddela närmare föreskrifter om medelsförvaltningen. Kommunstyrelsen och övriga nämnder ska även tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning. Olika regler gäller för verksamheter med beställaransvar och utföraransvar.

För stadens bolagsstyrelser och stiftelser gäller även bokföringslagen, för bolagsstyrelserna gäller aktiebolagslagen, årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3), och för stiftelser gäller stiftelselagen. Såvida inte dessa lagar stadgar annat, gäller vad som nedan stadgas om nämnd även för stadens stiftelser och bolagsstyrelse. Vad som stadgas om förvaltningschef ska även gälla för verkställande direktör (bolagschef/stiftelsechef). Varje bolagsstyrelse har att besluta härom.

Kommunstyrelsen får medge undantag från vad som stadgas nedan om det föreligger särskilda skäl.

1 kap BUDGET och UPPFÖLJNING

Kommunfullmäktiges budget

1 §

Kommunstyrelsen meddelar riktlinjer för nämnders budgetarbete.

Kompletterande anvisningar utfärdas av stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB.

2 §

Nämnd inger i samband med sin verksamhetsberättelse sitt budgetförslag och sina treårsberäkningar till kommunstyrelsen som underlag för kommunstyrelsens förslag till budget och treårsberäkningar. Förslaget omfattar driftbudget och investeringsbudget. Investeringsbudgeten ska utgå från kommunfullmäktiges inriktnings- och verksamhetsmål. Stadens investeringsstrategi utgör underlag för att ta fram berörda nämnders och bolags investeringsplaner, uppdelade på planerade och beslutade projekt. Budgeten ska omfatta fem år och vara uppdelad på planerade och beslutade projekt. Driftkostnader, inklusive kapital- och lokalkostnader, till följd av investering ska rymmas inom nämndens driftbudget, om inte annat beslutats.

Nämnd ska ta fram underlag till förslag för budget och treårsberäkningar i enlighet med kommunstyrelsens riktlinjer och utfärdade anvisningar.

3 §

Budgeten fastställs av kommunfullmäktige. Den ska upprättas i enlighet med kommunallagens balanskrav. Budgeten omfattar nämnder och bolagsstyrelser.

a) Nämnder

1. Plan över verksamheten
 - Planen ska omfatta mål, riktlinjer och anslagsvillkor med en översikt för treårsperioden.
2. Driftverksamhet
 - Verksamhet med utföraransvar får resultatbudget med avkastningskrav.

Bilaga 8:2

- Övrig verksamhet, inklusive sådan med beställaransvar, får ett eller flera anslag. Anslag kan, beroende på ändamål, meddelas brutto eller netto.
- 3. Investeringar
 - Plan och anslag för investeringsverksamheten med beräknade drift- och kapitalkostnadseffekter samt intäktsmöjligheter.
- 4. Stora projekt
 - Projektplan med redovisning av projektets syfte och innehåll samt ekonomiska konsekvenser.

b) Stadens finansiering och ställning

- En plan för finansiering av stadens totala utgifter inklusive försäljningsbeting samt uppgift om stadens budgeterade ställning vid budgetårets slut.

c) Bolagsstyrelser

1. Plan över verksamheten
 - Planen ska omfatta mål och riktlinjer med resultatkrav samt en översikt för treårsperioden.
2. Plan över omsättning och resultat
3. Investeringar
 - Plan för investeringar avseende all anläggningsverksamhet.

Nämndens budget

4 §

Nämnd ska, med utgångspunkt från kommunfullmäktiges fastställda budget, upprätta en genomförandeplan för det kommande årets verksamhet (nämndens budget/verksamhetsplan). I budgeten ska redovisas uppställda mål för verksamheten och hur tilldelade resurser ska användas.

Nämnderna får sina medel för drift tilldelade som ett anslag. Inom ramen har nämnderna frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställt.

Nämndens budget för nästkommande år ska fastställas av nämnden senast under december. År då val till kommunfullmäktige ägt rum, senast under januari året därpå.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB kan utfärda kompletterande anvisningar och tidsplan för budgeten.

5 §

Nämnd ska i samband med att budgeten upprättas redovisa förändrad omslutning hos kommunstyrelsen till följd av ökade externa intäkter för statsbidrag till olika projekt samt olika ersättningar. Nämnd ska även redovisa förändrad omslutning till följd av ökad försäljning av överskottskapacitet till andra nämnder.

Omslutningsförändringar av principiell betydelse ska föras upp till kommunfullmäktige för beslut.

Nämnd ska lämna sin budget till stadsledningskontoret för sammanställning.

Budgetansvar

6 §

Nämnder är ansvariga för att anslag inte överskrider, budgeterade intäkter inflyter, avkastnings- och resultatkrav uppnås, investeringsutgifter och inkomster disponeras för beslutade objekt inom anvisad ram samt att budgeterade försäljningsbeting uppfylls. Nämnder och

styrelser ansvarar också för hur verksamheten bedrivs och att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Uppföljning

7 §

Uppföljning ska ge underlag för att styra verksamheterna. Ansvaret för uppföljning ligger hos nämnderna.

Förvaltningschefen ska kontinuerligt följa upp verksamheten, upprätta erforderliga underlag till nämnden och redovisa om risk för budgetavvikelse föreligger och därvid föreslå erforderliga åtgärder.

Verksamheter med beställaransvar ska styras genom regelbunden uppföljning och avstämning mot nämndens budget, redovisa prognostiserad behovs- och prestationsutveckling samt kostnads-/utgifts- och intäkts-/inkomstutveckling.

Verksamheter med utföraransvar ska styras genom regelbunden uppföljning mot beslutade resultatplaner samt fastställt avkastningskrav.

Nämnd ska besluta om former och tidpunkter för redovisning av erforderliga beslutsunderlag för sin styrning.

Förvaltningschefen ska tillse att budgetansvaret iakttas vid varje resursanskaffning (anställning, upphandling med mera).

Finner nämnd med beställaransvar att anslag kommer att bli otillräckligt, eller att intäkter inte inflyter i budgeterad omfattning, ska nämnden vidta åtgärder för att rymma sådant överskridande eller intäktsunderskott inom nämndens budget respektive beslutade anslag och av kommunfullmäktige angivna mål och anslagsvillkor.

Finner nämnd med beställaransvar att förutsättningarna ändrats i förhållande till underlaget för kommunfullmäktiges budgetbeslut samt att mål och anslagsvillkor till följd av detta behöver ändras ska begäran härom underställas kommunfullmäktige.

Driftprojekt (verksamhetsprojekt)

7a §

För projekt som finansieras inom driftbudget (nedan kallat verksamhetsprojekt) och som innebär en verksamhetspåverkan i form av förändringar i organisation eller arbetssätt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer, nyttorealiserings samt de politiska målen.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett *inriktningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd.

För verksamhetsprojekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr, som har betydande påverkan på stadens ekonomi eller berör frågor som är av strategisk vikt, ska ett beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret. Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Bilaga 8:4

Den nämnd som planerar och genomför verksamhetsprojekt har ett ansvar för att projektets innehåll samt ekonomiska åtaganden överensstämmer med vad som har beslutats. Eventuella avvikelser hanteras av nämnden genom att vidta åtgärder i projektet genom omprioriteringar. Beroende på fas och avvikelsens storlek kan en hemställan till kommunfullmäktige behövas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutad styrmodell för verksamhetsprojekt. Uppföljning ska ske tertiälvís där även avvikelser rapporteras. Uppföljning ska ske både mot kommunfullmäktiges budget (årets ram och prognos för kommande år) och mot genomförandebeslut.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av verksamhetsprojekt.

Investeringar

7b §

För investeringar och stora projekt gäller att särskild uppmärksamhet måste ägnas åt uppföljningen av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett *utredningsbeslut* fattas av ansvarig nämnd respektive bolagsstyrelse. För investeringar där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 mnkr ska utredningsbeslutet anmälas till berörda nämnder samt till kommunstyrelsens ekonomiutskott. Om beslutet kommer att påverka bolagens verksamhet ska beslutet anmälas till berörd styrelse. Bolagen ska anmäla sina utredningsbeslut till koncernstyrelsen.

Utredningsbeslut för investering där utgiften bedöms överstiga 300 mnkr, som avser uppdrag till fastighetsnämnden att utreda utveckling och/eller upprustning av fastighet eller anläggning för annan nämnds räkning, ska beslutas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Fastighetsnämnden och initierande (beställande) nämnd(er) ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag till ekonomiutskottet.

Utredningsbeslut för fastighetsutvecklingsprojekt som anses vara av strategisk, stadsövergripande karaktär där investeringsutgiften bedöms överstiga 300 mnkr ska beredas av stadsledningskontoret i samråd med berörda förvaltningar och beslutas av kommunstyrelsens ekonomiutskott. Grunden för att klassa ett projekt som strategiskt kan vara att det uppfyller ett eller flera av kriterierna för uppföljning av större investeringar som medför höga investeringsutgifter, höga driftskostnader, är komplext och/eller involverar flera nämnder och/eller bolag.

Utredningsbeslut för mycket stora investeringar där utredningsutgifterna beräknas överstiga 50 mnkr för staden totalt ska godkännas av kommunfullmäktige.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr ska ett beslutsunderlag för *inriktningsbeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

För investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder respektive 300 mnkr för stadens bolag, eller är av strategisk eller principiell vikt, ska ett beslutsunderlag för *genomförandebeslut* lämnas till kommunfullmäktige i ett särskilt ärende.

Inför utredningsbeslut ska *samråd* ske med kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret för investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 300 mnkr eller är av annan strategisk vikt. Inför inriktnings- och genomförandebeslut ska samråd ske för investeringar där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr eller är av annan strategisk vikt.

Stadsledningskontoret rapporterar genomförda samråd till kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Visar uppföljningen att ett objekt kan medföra större utgifter, mindre inkomster, högre framtida kostnader eller lägre framtida intäkter än vad som ursprungligen kalkylerades, eller att andra förutsättningar ändrats i väsentlig mån, ska detta omgående redovisas för nämnden. Nämnden ska snarast vidta åtgärder för att förhindra fördyringar eller göra omprioritering inom ramen för sin totala investeringsbudget. Avvikelse mot investeringsbeslut överstigande 15 procent, dock minst 20 mnkr av investeringens nettoutgift för stadens nämnder och nuvärde för stadens bolag eller annan avvikelse av strategisk vikt, ska tillställas kommunfullmäktige.

Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa av kommunfullmäktige beslutade regler för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

Stadsledningskontoret och koncernledningen för Stockholms Stadshus AB utfärdar tillämpningsanvisningar för styrning, prioritering och rapportering av investeringar.

8 §

Nämnd ska lämna de rapporter avseende utfall och prognoser, beslutade och föreslagna åtgärder, som stadsledningskontoret eller revisionskontoret begär.

Resultatenheter

9 §

Huvudregeln är att respektive nämnd beslutar om nya resultatenheter ska inrättas, förändras eller avvecklas i samband med nämndens ordinarie verksamhetsplan. Nämnden ska i denna definiera vilka enheter som ska utgöra resultatenheter och hur resultatet ska mätas. Samtliga resultatenheter anmäls till kommunstyrelsen i samband med ärendet Avstämning av mål och budget. Varje nämnd har ansvar för att utforma interna överenskommelser med sina resultatenheter.

För att skapa ett trovärdigt och långsiktigt stabilt system, bör nämnden inte upphäva eller ändra förutsättningarna för resultatenheterna under året. Det är viktigt att göra en helhetsbedömning, då en förändring av en resultatenhet kan påverka andra resultatenheter. Enheterna ska verka i enlighet med gjorda överenskommelser.

Nämnden kan endast i undantagsfall upphäva eller ändra förutsättningarna under pågående år. Detta gäller då resultatenheten inte har verkat eller kunnat verka i enlighet med gjorda överenskommelser och detta inte kunnat förutses i samband med upprättandet av verksamhetsplanen. Nämnden kan under vissa speciella förutsättningar, till exempel om enheten genom upphandling i konkurrens övergår till så kallad intraprenad, korrigera sin verksamhetsplan med avseende på avvikelsen. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret innan beslut tas om ändring. Ändring ska godkännas av kommunstyrelsen.

Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. En förutsättning för att resultatenheterna ska få föra över ett överskott är att åtaganden för enhetens verksamhet har uppfyllts.

Verksamhet som upphandlas i konkurrens med externa entreprenörer, så kallade intraprenader, ska överföra 100 procent av sina resultat för att säkerställa konkurrensneutralitet under den tid som överenskommelsen gäller.

Bilaga 8:6

Resultatenhet som avvecklats under innevarande år kan inte föra över resultat till nästkommande år. Enhetens utfall kommer därmed att ingå i nämndens samlade resultat för innevarande år.

Om en resultatenhet visar över- eller underskott som ska föras mellan åren, ska nämnden i samband med bokslutet avsätta resultatet till en resultatfond. Uppkomna underskott ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslut, varvid underskottet täcks i bokslutet av nämnden. Ansvaret att täcka underskottet ligger därmed ytterst på nämnden. Om en resultatenhet har vidtagit åtgärder för att eliminera ett underskott men inte helt lyckats med detta under nästkommande år, kan resultatenheten få vara kvar efter kommunstyrelsens prövning av åtgärdernas trovärdighet.

Överfört överskott ska användas i verksamheten till kostnader av engångskaraktär och inte till löpande drift.

Nämnden ska i samband med sin budget/verksamhetsplan redovisa hur planerade över- eller underskott från föregående år avses behandlas.

Kommentar: Med över-/underskott avses bättre/sämre resultat än budgeterat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för resultatfonder.

Taxor, avgifter och nämndernas internprissättning

10 §

Beslut om taxor, avgifter, prestationsrelaterade ersättningar till privata utförare (så kallad peng), investering, försäljning av mark och anläggningar samt andra ärenden, som anges i lag, fattas av kommunfullmäktige. För de verksamheter där kommunfullmäktige har beslutat om införande av pengsystem ska ersättningsnivåerna vara samma för alla utförare oavsett egen regi, entreprenad eller privat utförare. Vid köp och försäljning mellan stadsdelsnämnder ska de ersättningsnivåer som kommunfullmäktige beslutat om gälla, inga extra påslag ska göras.

Kommentar: Kommunfullmäktige kan ge uppdrag åt nämnd att besluta i sitt ställe i den omfattning som följer av kommunallagen.

Vid internprissättning mellan nämnder finns ett behov av grundläggande, för alla verksamheter gemensamma, principer. Dessa principer utgår från kommunallagens bestämmelser om självkostnad och stadens allmänna riktlinjer på området vid upphandling.

Köp av verksamhet inom staden behöver inte föregås av någon form av upphandling eftersom staden räknas som en juridisk person, om än uppdelad på olika nämnder.

Kommunallagens bestämmelser om självkostnad bör vara styrande vid all prissättning. Enligt kommunallagen får priset för en vara eller en tjänst avse kostnaderna för enbart denna klart urskiljbara tjänst. Ett lägre pris på en tjänst får inte kompenseras med ett för högt pris på en annan tjänst.

En förutsättning för en effektiv hushållning med resurser är möjligheten till långsiktighet i nämndernas planering. Vid ändring av priset ska de nämnder som berörs informeras skyndsamt. Eventuellt kan ändringar av väsentlig natur ske under året till följd av beslut i kommunfullmäktige eller av kommunstyrelsen som kan påkalla behov av förändrade priser. Prisändringar under året ska alltid beslutas av nämnden och gälla för resterande del av budgetåret.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för nämndernas internprissättning.

2 kap REDOVISNING

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Kommunal redovisningslag

1 §

Stadens nämnder ska tillämpa Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning och reglerna i detta kapitel.

Nämndens löpande redovisning

2 §

Nämnden ansvarar för att fullständiga räkenskaper fortlöpande förs över förvaltningens verksamhet i enlighet med den kommunala redovisningslagen och reglerna för ekonomisk förvaltning samt utfärdade anvisningar.

Nämnden ansvarar vidare för att förvaltningen tillämpar det löne- och redovisningssystem som kommunstyrelsen beslutat om.

Servicekommittén svarar för löne- och ekonomiadministrationen enligt av kommunstyrelsen beslutat gränssnitt. Förändringar i gränssnitt fastställs av kommunstyrelsen.

Nämnden utfärdar anvisningar för redovisningen inom nämndens resultatenheter.

Nämnden ansvarar för att förvaltningen upprättar månadsbokslut i enlighet med de tillämpningsanvisningar som utfärdas av stadsledningskontoret.

3 §

Nämnden ska på uppmaning tillhandahålla kommunstyrelsen och stadsrevisionen rapporter och ekonomiska uppgifter.

Nämndens bokslut och verksamhetsberättelse

4 §

Nämnden ansvarar för att räkenskaperna avslutas snarast efter räkenskapsårets utgång och att förslag till bokslut upprättas. Varje nämnd ska snarast efter årets slut fastställa bokslut för varje redovisningsenhet med en budget som fastställts av kommunfullmäktige, och där- efter inom tid och sätt som kommunstyrelsen bestämmer insända bokslutsärendet till stadsledningskontoret. Förslag till eventuella dispositioner med anledning av årets resultat ska lämnas till kommunstyrelsen.

Dispositioner som sammanhänger med resultatenheter anmäls i enlighet med detta reglemente 1 kap. 9 §.

För nämnd ska budgetavräkning, resultaträkning och balansräkning ingå i bokslutet.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för specifikationer till balansräkningen samt avstämning av interna mellanhavanden.

5 §

Varje nämnd ska årligen avge en verksamhetsberättelse med redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående räkenskapsår. Till berättelsen ska nämndens bokslut med noter till stora förändringar bifogas.

Bilaga 8:8

Verksamhetsberättelsen ska innehålla en beskrivning av årets verksamhet utifrån resultaträkningen/budgetavräkningen, måluppfyllelse, indikatorer och nyckeltal för nämndens verksamhet och en jämförelse med föregående räkenskapsår. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en redogörelse för mer betydande avvikelser från mål, indikatorer, riktlinjer och anslagsvillkor som angivits i budgeten samt förslag till dispositioner.

Nämnd och bolag ska särskilt redovisa pågående och avslutade investeringsprojekt i samband med nämndens verksamhetsberättelse för respektive år. Detta gäller även andra stora projekt.

I verksamhetsberättelsen ska nämnden redovisa hur den fullgjort sådana uppdrag som kommunfullmäktige har lämnat till den med stöd av 5 kap 2 § och 5 kap 4 § kommunallagen. Redovisningen ska lämnas i den omfattning som närmare kan anges i nämndernas reglemente och i enlighet med anvisningar från stadsledningskontoret. Verksamhetsberättelsen ska i övrigt innehålla en beskrivning av hur fullmäktiges beslut om nämndens verksamhet efterlevts och hur nämnden bedrivit verksamheten.

Kompletterande anvisningar för verksamhetsberättelsen utfärdas av stadsledningskontoret.

Berättelsen ska, enligt fastställd tidsplan, överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet för nämnden.

Nämndens verksamhetsberättelse och revisionsberättelse lämnas till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslutar om ansvarsfrihet ska beviljas för nämnden.

Stadens huvudbokslut och årsredovisning

6 §

Stadens huvudbokslut är en sammanställning av de nämndvisa boksluten. Kommunstyrelsen ansvarar för att huvudbokslutet upprättas och redovisas i stadens årsredovisning.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med den kommunala redovisningslagen och med iakttagande av god redovisningssed. Årsredovisningen ska i enlighet med den kommunala redovisningslagen innehålla sammanställda räkenskaper som, utöver staden, även omfattar övriga juridiska personer där staden har ett röstetal på minst 20 procent. Uppllysning ska lämnas om flöden mellan de olika ingående juridiska personerna.

I årsredovisningen ska redovisas stadens åtaganden gentemot andra samägda företag där stadens röstandelar understiger 20 procent. Även av staden använda entreprenader och verksamhetsstiftelser ska redovisas.

Årsredovisningen ska överlämnas till revisorerna för beredning av frågan om ansvarsfrihet före kommunfullmäktiges behandling av den.

Årsredovisningen ska överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Delårsrapport

7 §

Kommunstyrelsen ansvarar för att en delårsrapport årligen sammanställs. Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. Delårsrapporten ska upprättas i enlighet med god redovisningssed. Underlag för delårsrapporten ska lämnas av nämnderna enligt anvisningar från stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret utfärdar kompletterande anvisningar för delårsrapporter.

Anläggningstillgångar**8 §**

Med en investering avses all anläggningsverksamhet, inklusive om- och tillbyggnad, samt anskaffning av utrustning till ett värde av ett prisbasbelopp eller därutöver med en nyttjandeperiod på tre år eller mer.

9 §

Varje nämnd ansvarar för att det fortlöpande förs ett register över nämndens anläggningstillgångar.

10 §

Anläggningstillgångar ska årligen belastas med kapitalkostnader. Räntesatsen för interna ränteesättningar fastställs årligen i samband med budget.

11 §

Vid försäljning och köp av anläggningstillgångar gäller, som huvudregel, att transaktionen hänförs till dagen för tillträdet.

När planer finns på försäljning av kommunal verksamhet, ska redovisningen för verksamheten, som avses avyttras, ordnas så att samtliga kostnader och intäkter kan särredovisas.

Vid försäljning av anläggningstillgångar i mark och fastigheter redovisas realisationsvinsten alternativt realisationsförlusten under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Den nämnd som förvaltar tillgången redovisar en försäljningsinkomst som motsvarar det bokförda värdet på den försålda tillgången. Nämnden ersätts av kommunstyrelsen för verifierade externa försäljningskostnader. Samma bestämmelser gäller exploateringsfastigheter.

Vid försäljning av goodwill-värde redovisas realisationsvinsten, alternativt realisationsförlusten, under kommunstyrelsens finansförvaltning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av investeringar, nedskrivning och återföring av nedskrivning, praktisk investeringsredovisning och investeringsinkomster.

Dokumentation av ekonomisystem, kontoplan med mera**12 §**

Kommunstyrelsen ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över tillämpade förvaltningsgemensamma delar av ekonomisystemet i enlighet med den kommunala redovisningslagen (gemensam ekonomimodell).

Nämnden ansvarar för att det årligen upprättas en beskrivning över förvaltningsspecifika delar av ekonomisystemet.

Kommunstyrelsen utfärdar årligen Centrala krav för kodplan (omfattande kontoplan, verksamhetskoder, motparter och projektrelationer).

Riktlinjer för resultatutjämningsreserv

Nedan följer Stockholms stads lokala riktlinjer för tillämpning av kommunallagen 11 kap 14 § regler om resultatutjämningsreserver (RUR) för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel med lydelsen "Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar enligt 11 kap 10 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning som överstiger

Bilaga 8:10

1. *en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller*
2. *två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, om kommunen eller landstinget har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.”.*

Kommunfullmäktige kan besluta om reservering eller disposition ur en resultatutjämningsreserv om besluten är i överensstämmelse med lagar och nedanstående lokala riktlinjer.

13 §

En reservering till RUR kan göras om följande villkor är uppfyllda utöver lagkraven:

- Vid reservering till RUR ska undantas, utöver lagkravet, den del av resultatet som uppstått till följd av utdelning enligt allbolagslagen.
- Stadens soliditet exklusive RUR, exklusive gjorda inteckningar, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser uppgår till lägst 25 procent.
- RUR efter reservering får inte överstiga femtio procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.

14 §

En disposition ur RUR kan göras om följande villkor är uppfyllda:

- Om tecken på en konjunkturnedgång med åtföljande vikande skatteunderlag finns i form av att:
 - prognosen¹ för den procentuella förändringen av rikets skatteunderlag eller förändringen av utfallet för riket understiger den genomsnittliga procentuella förändringen de senaste tio åren², *eller*
 - den procentuella förändringen av Stockholms stads skatteunderlag understiger den genomsnittliga förändringen för Stockholms stad de senaste tio åren³
- Och balanskravet är negativt
- Och ingen skattesänkning genomförts aktuellt år

15 §

Om skattesänkning har genomförts ett år och bokslutet visar ett negativt balanskravsresultat och kriterierna i övrigt för disposition ur RUR är uppfyllda ska en beräkning göras av balanskravsresultatet om skattesänkningen inte genomförts. Är även detta balanskravsresultat negativt får disposition ur RUR göras, men maximalt med det belopp som det konstruerade balanskravsresultatet visar.

16 §

Om beslut om disposition ur RUR har fattats vid budgeteringstillfället på grundval av att reglerna för disposition är uppfyllda vid budgeteringstillfället gäller följande vid bedömningen vid beslutstillfället:

- Grunderna för om kriterierna är uppfyllda eller inte ska göras med samma mättidpunkt som vid budgeteringstillfället med undantag av balanskravsresultatet. Avseende balanskravsresultatet ska detta vara negativt vid bokslutstillfället.

17 §

Disposition ur RUR får utgöra högst 50 procent av reserven per räkenskapsår.

¹ Vid budgeteringstillfället används samma prognos som används i slutversion av budget, vanligtvis SKL:s prognos. Avseende utfall används SCB:s siffror.

² Genomsnittlig procentuell förändring beräknas genom att rikets skatteunderlag eller prognos över skatteunderlag summeras och divideras med tio. Detta genomsnittliga skatteunderlag sätts i relation till motsvarande genomsnittligt skatteunderlag med ett års förskjutning bakåt i tiden.

³ Beräkning enligt not 2 avseende stadens skatteunderlag. Prognos gäller enligt not 1.

18 §

Kommunfullmäktige kan fatta beslut om reservering och disposition till en RUR i samband med budget, tertialrapport och bokslut. Det slutliga beslutet tas alltid i samband med bokslut.

19 §

Om avsatt RUR medför att vid mätning i samband med bokslut kravet på en soliditet på minst 25 procent exklusive RUR, exklusive gjorda inteckningar, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser inte uppfylls, ska en överföring från RUR till övrigt kapital göras.

3 kap PENNINGHANTERING och VÄRDEHANDLINGAR

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av regler för penninghantering och värdehandlingar samt för finansiella redovisningsprinciper.

Uppbörd och inkomstkontroll**1 §**

Varje nämnd ansvarar inom sitt verksamhetsområde för uppbörd, kontroll och redovisning av stadens pengar.

Nämnden ansvarar för att inbetalda pengar omedelbart sätts in på anvisat bank- eller plusgirokonto och i övrigt använder sig av anvisade förmedlingstjänster för betalningsströmmar.

Vad som stadgats ovan gäller även för pengar som staden får och har hand om för annans räkning.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för egna medel.

Fakturerings, krav och inkasso**2 §**

Varje nämnd ansvarar för sin fakturerings och krav- och inkassoverksamhet.

1. Fakturerings

Fakturor ska snarast möjligt utfärdas och föras upp i kundreskontran.

2. Krav och inkasso

- a) En fordran anses som osäker om kunden inte betalat den då betalningstiden enligt inkassokravet löpt ut. En osäker fordran ska bokföras som en befärad kundförlust.
- b) En osäker fordran ska skrivas ned i bokföringen då alla inkassoåtgärder vidtagits och senast efter ett år och absolut senast efter två år. En fordran som uppenbarligen inte kommer att kunna drivas in kan skrivas av direkt utan att först bokföras som osäker. Om åtgärder avseende en fordran är vidtagna i stadens ekonomisystem skrivs fordran ned först när åtgärderna är avslutade (till exempel pågående avbetalningsplan). Nämnd eller delegat beslutar om nedskrivning av fordran. Nedskrivning av fordran ska bokföras som en konstaterad kundförlust.
- c) Indrivning av en fordran får avbrytas om ytterligare indrivningsförsök är utsiktslösa eller inte är försvarliga med hänsyn till kostnaderna och inte krävs ur allmän synpunkt.

3. Överlåtande av krav och inkassoverksamhet

Stadens nämnder ska anlita det inkassoföretag som staden centralupphandlat för kravverksamhet. Ett sådant uppdrag får inte innefatta överlåtelse av fordringar.

Bilaga 8:12

Inkassoföretaget utför enbart de nödvändiga krav- och inkassoåtgärderna, medan respektive nämnd behåller beslutanderätten i alla ärenden.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för fakturering, krav och inkasso.

Leasing

3 §

Nämnd eller bolag får ingå avtal om operationell leasing av utrustning i de fall avtalet innebär en lägre kostnad för staden, sett över utrustningens hela nyttjandeperiod, än om utrustningen anskaffats genom köp. Hyra/leasing kan vara en ofördelaktig finansieringsform jämfört med andra tillgängliga finansieringsformer. Kostnaderna för hyra/leasing ska därför jämföras med kostnaderna för köp.

Nämnd eller bolag får ingå avtal om finansiell leasing avseende fordon, med en totalvikt under 3,5 ton med undantag för lätta lastbilar med separat flak, om rätt till momsavlyft finns. Gällande momsregler gör att finansiell leasing är ekonomiskt mer fördelaktigt än köp under förutsättning att rätt till momsavlyft finns.

Om det samlade värdet av framtida betalningsförpliktelser inte kan anses ringa i förhållande till nämndens balansomslutning, eller om dessa betalningsförpliktelser överskrider av ekonomiutskottet fastställd beloppsgräns ska de underställas kommunstyrelsen.

Alla avtal om hyra eller hyrköp (leasing) i syfte att endast finna en alternativ finansieringsform ska underställas kommunstyrelsen. Finansiell leasing med ovanstående undantag avseende fordonsköp är att betrakta som en ren finansieringsform och ska därmed underställas kommunstyrelsen.

Vad som sägs ovan gäller även avtal med annan rubricering, men med verklig innebörd av hyra, hyrköp eller leasing.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för redovisning av leasingavtal.

Kontroll och attest

4 §

Omfattning och definition

Paragrafen gäller för stadens samtliga ekonomiska händelser, inklusive interna transaktioner samt medel som staden ålagts eller åtagit sig att förvalta eller förmedla. Med ekonomiska transaktioner avses bokföringsposter i stadens samtliga bokföringssystem som omfattas av lagen om kommunal redovisning.

Attest innebär att intyga att kontroll utförts utan anmärkning. Kontroll utförs av attestant.

Syfte

Syftet med reglerna för kontroll av ekonomiska händelser är att säkerställa att transaktioner som bokförs är korrekta avseende:

<i>Prestation</i>	Att varan eller tjänsten har levererats till eller från staden, och/eller att transaktionen i övrigt stämmer med avtalade villkor.
<i>Bokföringsunderlag</i>	Att verifikationen uppfyller kraven i den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.
<i>Betalningsvillkor</i>	Att betalning sker vid rätt tidpunkt.
<i>Bokföringstidpunkt</i>	Att bokföring sker vid rätt tidpunkt och i rätt redovisningsperiod.

<i>Kontering</i>	Att transaktionen är rätt konterad.
<i>Beslut</i>	Att transaktionen överensstämmer med beslut av behörig beslutsfattare.

Kommentar: För stadens gällande betalningsvillkor se stadsledningskontorets anvisningar till "Regler för ekonomisk förvaltning" kapitel 3.

Ansvar

Kommunstyrelsen ansvarar för utfärdandet av för staden gemensamma anvisningar till denna paragraf. Kommunstyrelsen ansvarar också för övergripande uppföljning av dessa anvisningar.

Stadens nämnder ansvarar för att fastställa regler och anvisningar för kontroll och attest. Nämnderna kan till regler för kontroll och attest enligt § 4 och 5 besluta om kompletteringar för sitt verksamhetsområde.

Varje nämnd utser attestanter samt ersättare för dessa. Kontrollansvar knyts till person eller befattning och kopplas till kodplan med angivande av eventuella begränsningar. Varje nämnd svarar för att det upprätthålls aktuella förteckningar över utsedda attestanter.

Förvaltningschefen ansvarar för att vid behov aktualisera beslut om attestanter. Förvaltningschefen ansvarar inom nämndens verksamhetsområde för att handläggarna är informerade om reglerna och anvisningarnas innebörd. Nämnden kan genom beslut om delegation ge ansvaret till fler befattningshavare än förvaltningschefen. En sådan delegation ska omfatta högst fem befattningshavare. Detta ska framgå av nämndens delegationsordning.

Attestanternas ansvar är att tillämpa fastställda anvisningar samt när brister upptäcks rapportera dessa till närmast överordnad chef, annan överordnad eller till ansvarig för intern kontroll. Det åligger förvaltningschefen eller annan delegat att ansvara för att samtliga attestanter är informerade om rapporteringsvägar vid brister.

Kontroller

Följande kontrollmoment, som attesteras, finns i staden. Kontrollerna ska i tillämpliga fall utföras.

<i>Prestation</i>	Vara eller tjänst har mottagits eller levererats.
<i>Kvalitet</i>	Mottagen eller levererad tjänst håller avtalad kvalitet.
<i>Pris</i>	Pris överensstämmer med avtal, taxa, bidragsregler eller beställning.
<i>Villkor</i>	Betalningsvillkor med mera är uppfyllda.
<i>Beslut</i>	Behöriga beslut finns.
<i>Behörighet</i>	Nödvändiga kontroller (attester) har skett av behöriga personer.
<i>Kontering</i>	Konteringen är korrekt.
<i>Formalia</i>	Verifikationen uppfyller krav enligt lagstiftningen.

Kontrollernas utformning

Kontrollåtgärderna ska utformas så att den interna kontrollen inom respektive nämnd är tillräcklig och att kontrollkostnaden står i rimlig proportion till riskerna. Vid utformningen av kontrollåtgärderna ska följande krav beaktas:

<i>Ansvarsfördelning</i>	Ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Ingen person ska ensam hantera en transaktion från början till slut.
<i>Kompetens</i>	Den som har rollen att utföra en kontrollåtgärd ska ha kompetens för uppgiften.

Bilaga 8:14

<i>Integritet</i>	Den som utför kontroll av en annans persons transaktioner ska ha en självständig ställning gentemot den kontrollerade.
<i>Jäv</i>	Den som utför kontrollen får inte kontrollera in- och utbetalningar till sig själv eller närstående. Detsamma gäller utgifter av personlig karaktär. Detta innefattar också bolag och föreningar där den kontrollansvarige eller närstående har ägarintressen eller ingår i ledningen.
<i>Dokumentation</i>	Vidtagna kontrollåtgärder (attester) ska dokumenteras på ändamålsenligt sätt.
<i>Kontrollordning</i>	De olika kontrollmomenten ska utföras i en logisk ordning så att effekten av en tidigare kontrollåtgärd inte förtas av en senare kontrollåtgärd.

Vid automatisk attest ska uppsatt regelverk vara attesterat av behörig attestant.

Genomförda kontroller

Obligatoriska manuella kontroller som utförts med godkänt resultat ska dokumenteras genom attest. Attest dokumenteras i enlighet med anvisningarna. Maskinellt utförda kontroller ska framgå av systemdokumentation och behandlingshistorik. Om attestanten inte kan godkänna en ekonomisk transaktion, ska den som beslutat om transaktionen underrättas. Kan inte rättelse uppnås ska underrättelse ske enligt fastställd rutin.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Begäran om utbetalning av pengar

5 §

Varje nämnd ska utse person med befogenhet att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med befogenhet att begära utbetalning av pengar. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer. Person med rätt att begära utbetalning av pengar ska innan sådan begäran säkerställa att nödvändiga kontroller har skett av behöriga personer (behörighetskontroll).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för kontroll, attest samt begäran om utbetalningar av pengar.

Fullmakter till stadens bankkonton

6 §

Respektive nämnd ansvarar för att fullmakter och behörigheter avseende stadens bankkonton till personal inom staden är korrekt utfärdade genom signering enligt delegationsordning. Fullmakten undertecknas därefter av kommunstyrelsens delegat. Det åligger respektive nämnd att kontinuerligt meddela borttagande av fullmakter/behörigheter till stadsledningskontoret.

Förskottskassa med mera

7 §

Kommunstyrelsen beslutar på nämndens begäran om limit för förskottskassa.

Nämnden ansvarar för att förvaltningschefen utser person med ansvar för förskottskassan. Förvaltningschefen ska se till att utnyttjandet av förskottskassan redovisas och kontrolleras enligt gällande regler och anvisningar.

Förvaltningschefen kan fördela förskottskassan på flera underförskottskassor. Summan av underförskottskassorna får inte överstiga förskottskassans limit. Underförskottskassorna ska redovisas, kontrolleras och inventeras enligt gällande regler och anvisningar.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för förskottskassor.

Betalkort

8 §

Se kommunstyrelsens policy avseende betalkort.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för betalkort.

Utbetalning

9 §

Kommunstyrelsen svarar för alla utbetalningar om kommunstyrelsen inte medgett undantag. Stadsledningskontoret verkställer stadens utbetalningar.

Likviditetshantering

10 §

Kommunstyrelsen ansvarar för stadens likviditetshantering, upplåning och skuldförvaltning, utlåning samt tecknande av stadens borgen i enlighet med vad som föreskrivits i instruktionen för stadsledningskontoret och i Stockholms stads finansiella policy samt i andra beslut av kommunfullmäktige.

Nämnden ska på anmodan av kommunstyrelsen upprätta en likviditetsprognos.

Förvaring av värdehandlingar

11 §

Nämnden svarar för att värdehandlingar förtecknas och förvaras tillfredsställande. Nämnden kan anlita stadsledningskontoret för förvaring av värdehandlingar, som nämnd innehar för stadens räkning.

4 kap UPPHANDLING OCH INKÖP

Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för tillämpningen av reglerna i detta kapitel.

Övergripande

1 §

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa lag om offentlig upphandling (LOU 2016:1145) samt övrig upphandlingslagstiftning som kompletterar eller ersätter denna lag.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa kommunfullmäktiges program för upphandling och inköp med tillhörande anvisningar.

Organisering av upphandlingsverksamheten

2 §

Som upphandling räknas en transaktion som innebär ömsesidiga ekonomiska förpliktelser för de inblandade parterna. Som ekonomisk förpliktelse räknas motprestation såsom ekonomisk ersättning, arbetsinsats eller upplåtelse av någon annan slags nytta. Exempel på upphandling är köp av en vara, tjänst, verksamhet eller entreprenad. Även hyra och leasing av varor faller under begreppet upphandling.

Upphandlingar i staden kan ske lokalt för den egna nämnden, gemensamt mellan flera nämnder eller via centrala upphandlingar som gäller alla nämnder.

Central upphandling

Upphandling där samtliga nämnders ansvar för upphandling överförs till en nämnd som i enlighet med beslut i kommunfullmäktige genomför upphandling för hela stadens behov. Deltagande i central upphandling är tvingande för stadens nämnder såvida kommunfullmäktige inte beslutat om undantag för viss nämnd. Stadens bolagsstyrelser deltar genom fullmakt till den upphandlande nämnden, så som vid gemensam upphandling.

Gemensam upphandling

Upphandling som genom samverkan mellan två eller flera nämnder genomförs för att lösa behov inom samtliga deltagande nämnders ansvarsområde. Deltagande i sådan upphandling är frivillig och beslutas av respektive nämnd eller tjänsteman inom nämnden som med stöd av delegation äger rätt att fatta sådant beslut.

Lokal upphandling

Upphandling som utförs av en upphandlande myndighet för att lösa behovet av en viss vara eller tjänst inom nämnden.

Upphandlande myndighets ansvar för behovstäckning och avtalsförsörjning

3 §

Varje nämnd och bolagsstyrelse utgör en upphandlande myndighet. Den upphandlande myndigheten ansvarar för planering av behovstäckning, avtalsförsörjning och uppföljning av ingångna avtal.

Varje upphandlande myndighet ska bedriva ett aktivt och strategiskt arbete för att, utifrån kommunfullmäktiges mål, uppnå en ändamålsenlig inköpsverksamhet.

Varje upphandlande myndighet svarar för att inköp sker i enlighet med de avtal som har ingåtts och som den upphandlande myndigheten är bunden av.

Varje upphandlande myndighet ska ha funktioner och roller för upphandlings- och inköpsprocessen samt efterlevnad av lagstiftning och regler samt samordning av frågorna.

Varje upphandlande myndighet ska använda det upphandlingssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller för elektronisk upphandling.

Avtalsuppföljning

4 §

Genom aktiv förvaltning och uppföljning av ingångna avtal ska den upphandlande myndigheten säkerställa att ingångna avtal efterlevs och att varor och tjänster levereras med efterfrågad kvalitet och till rätt pris. Den nämnd eller bolagsstyrelse som ansvarar för ett avtal ska säkerställa att aktiv avtalsförvaltning planeras och genomförs. I aktiv avtalsförvaltning ingår bland annat att följa upp att leverantören fullgör avtal samt hur samverkan med leverantören utvecklas. I avtalsuppföljning ingår också att följa upp och vidta åtgärder för att upprätthålla avtalstrohet.

Alla nämnder ska använda det avtalssystem som kommunstyrelsen tillhandahåller och registrera lokala och gemensamma avtal. Centrala avtal registreras av den nämnd som genomför upphandlingen.

Direktupphandling

5 §

Direktupphandling definieras i upphandlingslagarna och får endast användas under de omständigheter som föreskrivs där. Varje upphandlande myndighet ska besluta om riktlinjer för användningen av direktupphandling inom sin organisation. Stadsledningskontoret utfärdar anvisningar för minimivåer avseende innehåll och omfattning av riktlinjerna.

Direktupphandling får normalt inte förekomma inom områden där ramavtal finns.

Dokumentation

6 §

Information om alla beställningar som görs genom avrop eller upphandling ska dokumenteras. Kraven på dokumentation styrs dels av lag, dels av stadens behov av att kunna analysera och förklara sitt agerande i upphandlingsärenden.

Grundregeln är att alla beslut om genomförande av upphandling, direktupphandling eller avrop ska dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår vem som fattat beslutet, i vilket syfte samt det ungefärliga värdet av den gjorda beställningen. Utöver detta ska dokumentation upprättas i enlighet med vad reglerna för respektive upphandlingsförfarande kräver.

Systemstöd för inköp

7 §

Alla nämnder ansvarar för att tillämpa det systemstöd som kommunstyrelsen tillhandahåller för inköpsprocessen.

5 kap DONATIONSMEDEL

Mottagande av donation

1 §

Mottagande av donation ska underställas kommunfullmäktige för prövning då det är fråga om ett stiftelseförordnande. Även gåva ska underställas kommunfullmäktige när gåvans värde överstiger 500 000 kr. I övriga fall beslutar respektive nämnd.

Placering av fondtillgång

2 §

Tillgångar tillhörande stadens anknutna stiftelser ska placeras i enlighet med av kommunstyrelsen beslutade placeringsföreskrifter.

Förvaltning av fondtillgång

3 §

Förvaltas fond eller stiftelse av nämnd ska denna anlita kommunstyrelsen för handhavande av fondens eller stiftelsens tillgångar i den mån stiftelseförordnandet inte föreskriver annat.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för donationer och gåvor.

6 kap INTERN KONTROLL

Nämnderna ska enligt kommunallagen 6 kap. 6 § var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnderna ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

Revisorernas uppgift är enligt kommunallagen 12 kap. 1 § att pröva om bland annat den kontroll som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar som förtydligar reglerna i detta kapitel om nämndernas arbete med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller reglerna i detta kapitel och tillämpningsanvisningarna även bolagsstyrelserna.

Bilaga 8:18

Följande regler gäller för internkontrollarbetet:

1 §

Den interna kontrollen inom en nämnd ska bygga på en helhetssyn på den kommunala verksamheten. Detta betyder att den ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inom dessa områden ska det finnas inbyggda uppföljnings- och kontrollsystem som säkrar en effektiv förvaltning och förebygger allvarliga fel eller förluster.

Nämnd ansvarar för att ett system för intern kontroll upprättas inom respektive verksamhetsområde med övergripande riktlinjer, regler och anvisningar i syfte att säkerställa att

- verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt
- lagar, avtal och andra för nämnden gällande regler, föreskrifter och beslut följs
- anskaffningen och användningen av resurser är effektiv och ändamålsenlig
- stadens tillgångar skyddas
- redovisningen och uppföljningen av verksamhet och ekonomi är rättvisande, tillförlitlig och ändamålsenlig samt att
- säkerheten i redovisningsrutiner, administrativa rutiner och it-system är tillfredsställande.

Nämnden ansvarar för att internt kontrollsystem för nämnden upprättas och ska se till att konkreta regler och anvisningar utformas för att upprätthålla en god intern kontroll inom alla verksamhetsområden.

Verksamhetsansvariga chefer på olika nivåer i organisationen ska bidra till utformningen av konkreta regler och anvisningar för en god intern kontroll inom sina verksamhetsområden och ska informera övriga anställda om reglernas och anvisningarnas innebörd.

Samtliga anställda är skyldiga att följa gällande regler och anvisningar för intern kontroll.

2 §

Nämnd ska årligen genomföra en väsentlighets- och riskanalys (VoR) samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan för att följa upp att det interna kontrollsystemet fungerar tillfredsställande inom nämndens verksamhetsområden.

Väsentlighets- och riskanalysen genomförs i flera steg. Nämnden ska identifiera de viktigaste processerna/arbetssätten för att uppnå kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena. Utifrån arbetssätten ska oönskade händelser identifieras. Dessa ska värderas (1-5) utifrån hur allvarliga konsekvenserna blir om händelsen inträffar samt hur sannolikt det är att händelsen inträffar. Utifrån riskvärdet beslutas om den oönskade händelsen/risken ska hanteras i internkontrollplanen. I internkontrollplanen planerar nämnden hur de löpande kontrollerna/arbetssätten ska följas upp i syfte att verifiera att mål uppnås samt att riktlinjer (styrdokument) och fastlagda kontroller upprätthålls/genomförs.

Internkontrollplanen fastställs i samband med verksamhetsplanen och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen.

Förvaltningschef ska se till att en väsentlighets- och riskanalys genomförs och dokumenteras och med denna som underlag upprätta förslag till internkontrollplan för nämnden.

3 §

Nämnd ska försäkra sig om att internkontrollplanen genomförs och vid behov vidta åtgärder som säkerställer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Förvaltningschef ska rapportera till nämnden om hur internkontrollplanen genomförs, hur den interna kontrollen fungerar samt föreslå nämnden nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den interna kontrollen är tillräcklig. Detta ska ske minst en gång per år i samband med verksamhetsberättelsen.

Brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till närmast överordnad.

Vid misstanke om brott av förmögenhetsrättslig karaktär ska nämnden utan oskäligt dröjsmål vidta åtgärder. Förvaltningschef ska omgående informera nämnden och revisionskontoret om det hos förvaltningen uppdagas förhållanden som medför misstanke om att sådant brott föreligger. Förvaltningschef ska också se till att nämnden och revisionskontoret informeras om de åtgärder som vidtas.

7 kap LOKALER

1 §

Nämnder och bolagsstyrelser ska i första hand hyra lokaler av staden eller stadens egna fastighetsbolag.

2 §

Beslut om inhyrningar av lokaler och lägenheter kan medföra bindning av stora kostnader under lång tid för staden. Vid högre hyresnivåer, större investeringar och/eller långa hyrestider, ska inhyrningar godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott, KSEKU. Detta gäller även om en fastighetsförvaltande nämnd är hyresvärd.

För att minska detaljstyrningen och fokusera på större ärenden gäller, var för sig eller tillsammans, följande för vilka inhyrningar eller hyrespåverkande förändringar som i samband med genomförandebeslut ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott, KSEKU:

(Belopp med fet stil gäller kostnadsbaserade inhyrningar/förändringar från stadens fastighetsförvaltande nämnder eller inom ramavtal med stadens bolag. Belopp inom parentes gäller övriga inhyrningar/förändringar.)

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) överstiger **15 (10) mnkr**, räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- om och tillbyggnad eller förvärv av bostadsrätter överstiger **30 (20) mnkr**.
- Om kontraktstiden (hyrestiden) överstiger 10 år och hyresvärden inte är en fastighetsförvaltande nämnd som erbjuder ett kostnadsbaserat hyresförhållande eller inhyrningen inte sker inom ett ramavtal med ett av stadens bolag.
- Definierade projekt som i samband genomförandeskedet klarar sådana villkor som godkänts av KSEKU i ett tidigare inriktningsärende behöver inte i samband med genomförandebeslut prövas av KSEKU igen. En sådan möjlighet ska särskilt beslutas i samband med inriktningsbeslutet och i vilket det även ska framgå att det är ett avsteg från reguljär hantering samt specificeras vilka förutsättningar och villkor som ska vara uppfyllda. En redovisning i form av anmälan till KSEKU ska göras i efterhand.

Vid mycket stora inhyrningar är det väsentligt att beslutsprocessen ger möjlighet till samordning och prioritering i ett tidigt skede. Nämnderna ska förbereda sådana inhyrningar via ett inriktningsärende som ska anmälas och godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott.

Bilaga 8:20

Detta gäller:

- Om den sammanlagda hyran under kontraktstiden (hyrestiden) beräknas överstiga **75 (50) mnkr** räknat i hyresnivå år 1. Om hyrestiden är tills vidare, kortare än tre år, eller längre än fem år, sker beräkningen motsvarande en tid om fem år.
- Om den hyresgenererande investeringsutgiften vid ny- om och tillbyggnad överstiger **150 (100) mnkr**
- Om nämnden vill pröva möjligheten att i samband med inriktningsbeslut förbereda så att inhyrningen inte behöver prövas av KSEKU för genomförande.

Vad som sagts ovan om inhyrningar gäller även om-, ny- och tillbyggnader med motsvarande hyreskostnadsökningar. Om investeringsutgifterna för investerande nämnd bedöms ligga i intervallet 50 mnkr till 300 mnkr ska samråd hållas med stadsledningskontoret även om investeringen. I detta fall sker ett samråd som behandlar såväl hyresfrågan som investeringen. Såväl investerande nämnd som inhyrande nämnd aktualiserar att samråd ska hållas.

Om investeringsutgifterna för investerande nämnd bedöms överstiga 300 mnkr hemställs inriktningsärendet i sin helhet till kommunfullmäktige.

Vad som sagts om inhyrningar/förändringar ovan gäller inte för *anläggningar* som bollplaner, läktare med mera som ingår i idrottsnämndens långsiktiga prioriteringar och återfinns i nämndens verksamhetsplan.

För fastighetsnämndens investeringar i lokaler överstigande 300 mnkr ska ett utredningsbeslut godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott (se 1 kap. Budget och uppföljning, 7b§ Investeringar). Fastighetsnämnden och beställande (initierande hyresgäst) nämnd(er) ska lämna ett gemensamt beslutsunderlag till ekonomiutskottet.

3 §

Beslut om avveckling/omstrukturering av lokaler fattas av ansvarig nämnd. Utbudet av boståndsbedömda boenden är en gemensam resurs för hela staden. För att säkerställa den centrala samordningen i samband med avveckling/omstrukturering av dessa boenden ska kommunstyrelsens ekonomiutskott, efter begäran av respektive nämnd, godkänna större avvecklingar/omstruktureringar av särskilda boenden för äldre och bostäder med särskild service.

4 §

För att få en effektiv hantering av lokalärenden som ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott ska avstämning ske med kommunstyrelsen, genom stadsledningskontoret, innan beslut fattas i egen nämnd. Genomförd avstämning ska redovisas i underlaget och är en förutsättning för vidare beredning av ärendet.

5 §

I stadens ramavtal med SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB regleras hur kapitalkostnaderna årligen ska bestämmas. Räntan ska beräknas utifrån stadens internränta plus tillägg med 0,2 procent. Samtliga räntekostnader mellan staden och stadens samtliga bolag, rörande hyrestillägg för lokalanpassningar, ska beräknas till motsvarande ränta. Mellan staden och fastighetsförvaltande nämnder utgår endast internränta för hyrestillägg för lokalanpassningar.

6 §

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar för lokalfrågor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 8 Förslag till **Regler för ekonomisk förvaltning** godkänns.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 11

Beslut

16. Regler för ekonomisk förvaltning fastställs

Stadens system för integrerad styrning och uppföljning

Kommunfullmäktige fattar beslut om en gemensam långsiktig vision för hur staden ska utvecklas. I visionen redovisas stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför samt strategier för en långsiktig och hållbar utveckling.

Kommunfullmäktige fastställer årligen budget för staden. Budgeten är överordnad och styrande för stadens alla verksamheter. Övriga, av kommunfullmäktige beslutade, styrdokument är underordnad budgeten. Utifrån de mål som kommunfullmäktige fastställer i budgeten finns kompletterande styrdokument inom olika områden. I stadens budget fastställer kommunfullmäktige inriktningsmål, mål för verksamhetsområdet, indikatorer som mäter måluppfyllelsen samt aktiviteter som ska bidra till att målen uppfylls. Kommunfullmäktige har beslutat att alla nämnder och bolag ska integrera ett jämställdhetsperspektiv där det är relevant.

Stadens system för integrerad styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, ILS, se bild nedan, omfattar hela koncernen Stockholms stad. Det innebär att ILS gäller för såväl nämndernas som bolagsstyrelsernas verksamheter. ILS-webb är det huvudsakliga verktyget för att styra mot och följa upp kommunfullmäktiges mål, indikatorer och aktiviteter. En viktig del i stadens styrning är dialog och delaktighet inom organisationen. Dialogen och delaktigheten ska präglas av tillit och ett förtroendefullt förhållningssätt.

Stadens styrning enligt ILS

Styrning och uppföljning på kommunfullmäktigenivå

Stadens vision

Stadens vision är det dokument som samlat redovisar stadens långsiktiga mål, vilka utmaningar staden står inför och strategier för en långsiktigt hållbar utveckling. Tidsperspektivet är långsiktigt.

Budget

Budgeten är det övergripande och överordnande styrdokumentet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. I den läggs följande fast:

- kommunfullmäktiges inriktningsmål
- kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet
- kommunfullmäktiges indikatorer
- kommunfullmäktiges obligatoriska nämndindikatorer
- kommunfullmäktiges aktiviteter

Tidsperspektivet är treårigt med fokus på budgetåret.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolagsstyrelser uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Arbetet med att uppnå jämställdhet ska integreras inom alla kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål. Tidsperspektivet är flerårigt.

Kommunfullmäktiges indikatorer

Kommunfullmäktiges indikatorer fastställs i budgeten. De mäter hur nämnder och bolagsstyrelser uppfyller KF:s mål. För varje indikator fastställer kommunfullmäktige ett årsmål, som är det målvärde som förväntas uppnås under aktuellt år. Kommunfullmäktiges årsmål för indikatorerna avser det målvärde kommunfullmäktige har för hela staden. Nämnderna och bolagsstyrelserna fastställer nämndens/bolagsstyrelsens årsmål för kommunfullmäktiges indikatorer. Under året kan det ske förändringar av definitioner och årsmål till följd av nya beslut i kommunfullmäktige/kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges obligatoriska nämnd/bolags indikatorer

Kommunfullmäktige kan besluta om nämnds/bolagsstyrelsens indikatorer som är obligatoriska för respektive nämnd/bolagsstyrelse att följa upp. Dessa redovisas i nämndens/bolagsstyrelsens verksamhetsberättelse som lämnas till kommunfullmäktige. Till varje obligatorisk nämnds/bolagsstyrelsens indikator fastställer nämnden/bolagsstyrelsen ett årsmål.

Kommunfullmäktiges aktiviteter

En aktivitet är en riktad insats under en begränsad tidsperiod under budgetåret. Aktiviteter tas fram för att bidra till måloppfyllelsen, och ska ha start- och slutdatum samt en ansvarig nämnd. Aktiviteterna följs upp i tertiärrapporterna och verksamhetsberättelsen. Aktiviteter är inte ordinarie arbetssätt för att genomföra nämndens eller bolagsstyrelsens uppdrag.

Direktiv till nämnder och bolagsstyrelser

I kommunfullmäktiges budget finns direktiv till nämnder och bolagsstyrelser. Dessa förtydligar prioriterade områden som är gemensamma och där det finns ett särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Övrig uppföljning

Nyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning.

Kompletterande uppgifter

Stadsledningskontoret begär in kompletterande uppgifter från nämnder och bolagsstyrelser. Uppgifterna används för att fördjupa uppföljningen inom vissa områden.

Kompletterande styrdokument

Inom staden finns det stadsövergripande styrdokument som kompletterar budgeten. Dessa är angelägna för hela staden och beslutas av kommunfullmäktige. De ska förtydliga vad staden behöver göra, vem som ansvarar och hur det ska göras. Nämnderna och bolagen ska beakta de kompletterande styrdokument i verksamhetsplanering och uppföljning.

Beslut om framtagande av nya eller revidering av stadsövergripande styrdokument fattas i kommunfullmäktiges budget. Under arbetet med att ta fram/revidera dokumenten ska kontinuerlig avstämning ske med stadsledningskontoret. För att åstadkomma en högre grad av helhetsperspektiv i stadens styrning är ambitionen att styrdokument, där så är möjligt, ska samordnas och bli färre. Styrdokument som är angelägna för ett fåtal nämnder kan beslutas i respektive berörd nämnd och bolagsstyrelse.

Uppföljning av kompletterande styrdokument inordnas i kommunfullmäktiges budget eller i nämndens/bolagets verksamhetsplan. Därigenom säkerställs genomförande och uppföljning på adekvat nivå.

För att underlätta en ändamålsenlig styrning och tydliggöra begrepp för styrdokument benämner staden styrdokument huvudsakligen i termer av strategi, program eller riktlinjer. Styrdokument som utarbetas och beslutas är i normalfallet antingen strategi, program eller riktlinjer utifrån de definitioner som beskrivs nedan. Därutöver kan kommunfullmäktige i vissa fall fatta beslut om policys med generella förhållningssätt för samtliga verksamheter inom Stockholms stad. En del styrdokument, till exempel översiktsplan och biblioteksplan, regleras enligt särskild lagstiftning.

Strategi

Stadsövergripande strategier identifierar gemensamma fokusområden för flera nämnder och bolagsstyrelser för att nå kommunfullmäktiges mål. Med strategierna gör staden ett vägval, pekar ut handlingsriktningar och långsiktiga mål, men går inte in på hur staden praktiskt ska agera. Strategin behöver inte säga något om vilka medel eller metoder som ska användas.

Program

Program är måldokument som är långsiktiga och stadsövergripande. Därav följer att de övergripande målen som anges i programmen kan sträcka sig över mandatperioder, men att aktiviteter och indikatorer kan komma att förändras utifrån förändringar av budgetens inriktning. Programmen syftar inte till att slå fast detaljerade åtgärder, men kan

Bilaga 9:4

innehålla förslag på aktiviteter och indikatorer samt metoder för hur programmets mål ska nås. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska följa de program som finns inom respektive verksamhetsområde. Kommunfullmäktige kan ange enskilda nämnder och bolagsstyrelser som uppföljningsansvariga för hela eller delar av programmet. I de fall uppföljningen av programmen ska integreras i ILS, ska nämnden eller bolagsstyrelsen fastställa indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner.

Riktlinjer

Riktlinjer anger hur verksamheten ska agera för att nå kommunfullmäktiges mål. Ändringar som inte påverkar själva riktlinjen, exempelvis beskrivande sammanhangstext, länkar, hänvisningar och dylikt som blivit inaktuella kan beslutas av förvaltningschef enligt gällande delegationsordning. Information om händelser som kan påverka en riktlinje kan ges genom ett tillfälligt tillägg till riktlinjen. Exempel på sådana händelser är prejudicerande rättsfall, beslut från nämnd eller andra påverkansfaktorer som tillkommit som kräver förändring av riktlinjerna. Tillägg, som beslutas av ansvarig nämnd, ska innehålla en notering att riktlinjen kan komma att revideras och beslutas av kommunfullmäktige men i väntan på att revideringen verkställts läggs informationen in för kännedom.

Styrning och uppföljning på nämnd- och bolagsstyrelsenivå

Nämndens/bolagsstyrelsens mål

Nämndens och bolagsstyrelsens nämndspecifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, och beskriver vilket resultat som ska uppnås under året (förväntat resultat).

Nämndens/bolagsstyrelsens indikatorer

Nämnden och bolagsstyrelsen kan fastställa egna indikatorer för att mäta hur nämnden/bolaget uppfyller sitt mål.

Nämndens/bolagsstyrelsens aktiviteter

Aktiviteter tas fram för att bidra till måloppfyllelsen. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Styrning och uppföljning på enhetsnivå

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska leda till att verksamheten utvecklas och skapar värde för brukaren (dem som verksamheten är till för). Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med tydliga mål, arbetssätt, uppföljning och analys får enheten svar på vad som leder till en effektiv resursanvändning och måloppfyllelse. Därmed kan enheten fatta välgrundade beslut om utveckling av verksamheten.

Mål

Enheten konkretiserar nämndens/bolagsstyrelsens mål genom egna mål i enhetens verksamhetsplan. Målen ska utgå från nämndens mål och ha brukarnas (dem som verksamheten är till för) behov och efterfrågan i fokus. Målen ska vara tydliga, fänga syftet med verksamheten, fokusera på väsentliga kvalitetsaspekter och rymmas inom enhetens ekonomiska ram. Innan de fastställs ska trovärdigheten i målen bedömas av respektive nämnd eller förvaltningsledning. Målen fastställs årligen.

Förväntat resultat

Till varje mål ska enheten beskriva det förväntade resultatet under året. Vad har enheten för målvärde/målbild, och vilket tillstånd/förbättring ska uppnås under året? Förväntat resultat kan exempelvis formuleras som indikatorer eller aktiviteter.

Arbetssätt

Enheterna måste ha tydliga arbetssätt som säkerställer att målen uppfylls och de förväntade resultaten nås, en utveckling av kvaliteten i verksamheten och ett effektivt resursutnyttjande. Arbetssätt och metoder ska så långt som möjligt vara kunskapsbaserade.

Resursanvändning

Användningen av resurserna ska vara effektiv för att nå målen och de förväntade resultaten. Genom att utveckla arbetssätten och uppföljning, samt analys av resultat används resurser såsom budget, lokaler, it-stöd, materialåtgång, medarbetarnas kompetens och energiförbrukning på bästa sätt.

Uppföljning

Enheterna ska ha metoder för att löpande följa upp sitt arbete. Uppföljningen ger underlag för beslut om åtgärder när resultat visar att valda arbetssätt riskerar att försvåra att målen nås. Uppföljningen ger underlag för att säkerställa att målen och de förväntade resultaten uppnås samt att erfarenheter tas tillvara för lärande och utveckling. Enheten ska följa upp hur väl de lever upp till nämndens mål, enhetens mål, arbetssätt, resursanvändning och ekonomiskt utfall.

Enhetens indikatorer

Enheterna kan fastställa egna indikatorer för att mäta hur enheter uppfyller sitt mål.

Enhetens aktiviteter

Enheten kan ta fram aktiviteter som ska bidra till att enhetens mål uppnås. Aktiviteterna ska ha start- och slutdatum.

Resultat och analys - utveckling

För all verksamhetsuppföljning och framgångsrik utveckling är det av yttersta vikt att regelbundet analysera sina resultat och sitt arbete, och om detta leder till en effektiv verksamhet som skapar värde för brukaren (dem som verksamheten är till för). För att kunna nå dit måste varje nämnd/bolag och enhet säkerställa att de prioriterar rätt områden i förhållande till avsatt budget och befintliga resurser. Genom att ta fram tydliga underlag som visar vilka resultat som leder till måluppfyllelse uppnås en kunskap om vad som leder till en utveckling av verksamheten utifrån ett brukarperspektiv och vad som inte gör det. Med kunskapen kan verksamheten agera och fatta beslut om förbättringar som leder till utveckling av verksamheten och ökad kvalitet. Denna kunskap underlättar också för politiker och tjänstemän att utarbeta relevanta mål och kvalitetsgarantier, men också att utveckla effektiva arbetssätt och ett optimalt resursutnyttjande. Analyser, inte enbart uppföljning, är grunden för en effektiv verksamhet och en förutsättning för att kunna vidta åtgärder som leder en förbättrad verksamhet. Analyserna av nämndernas och bolagens resultat ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Det innebär att nämnder och bolag ska synliggöra och analysera eventuella könsskillnader inom verksamheten samt föreslå hur dessa skillnader kan jämnas ut.

Dialog

En viktig del i stadens styrning, ledning och kvalitetsarbete är kontinuerlig dialog inom organisationen för att säkerställa en samsyn om mål, förväntningar, resultat, upplevd kvalitet och utveckling i hela organisationen. Dialogen ska präglas av tillit och ett förtröendefullt förhållningssätt.

Kommunstyrelsen ska ha en strukturerad dialog med nämnderna/bolagsstyrelserna om utformning och uppföljning av nämndernas mål kopplade till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och direktiven till nämnder.

Bilaga 9:6

Stadens nämnder ska ha en strukturerad dialog i organisationen om enheternas arbete med mål, kvalitetsgarantier, förväntat resultat, arbetssätt, resursanvändning, uppföljning, resultat, utveckling och analys kopplade till nämndens mål.

Stadens verksamheter ska ha strukturer för dialog med brukarna (dem som verksamheten är till för) och stockholmarna för att kunna ta tillvara deras synpunkter, erfarenheter och behov. Verksamheten behöver förstå och möta brukarens och stockholmarens situation och involvera dem i utvecklingen av verksamheten. Verksamhetens resultat ska också synliggöras för brukarna genom till exempel Hitta och jämför service.

Internkontroll

Nämndernas interna kontrollarbete är centralt för att säkerställa att staden har en ändamålsenlig styrning och uppföljning. I *Regler för ekonomisk förvaltning* (Bilaga 8:18-19) och i tillhörande tillämpningsanvisningar (Dnr 401-3/2018) preciseras hur nämnder ska arbeta med intern kontroll. I tillämpliga delar gäller även tillämpningsanvisningarna stadens bolagsstyrelser.

Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier beskriver vad varje verksamhet åtar sig gentemot brukare/kunder och vad de åtar sig att göra för att genomföra dem. Kvalitetsgarantierna kan underlätta dialogen med brukarna/kunderna, som sedan kan ta ställning till hur verksamheten fungerar samt engagera sig i att förbättra den. Kvalitetsgarantierna visar samlat enhetens verksamhetsidé, vad nämnderna åtar sig mot brukarna och rutiner för att hantera synpunkter och klagomål, och beslutas tillsammans med enhetens verksamhetsplan. Att använda sig av kvalitetsgarantier för information är ett av flera sätt att skapa en grund för en brukardialog. I takt med den tekniska utvecklingen skapas också nya möjligheter och andra sätt för information till och dialog med brukarna.

Sammanställning över stadsövergripande styrdokument

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
Övergripande styrdokument				
	Stockholms stads budget	KF	2017-11-16	180-616/2018
	Reglementen för kommunstyrelsen och nämnder			
	Stadens ledning och styrning	KF		180-529/2015
	Vision 2040 - Ett Stockholm för alla	KF	2017-01-30	119-1401/2015, 025-634/2014
	Riktlinjer för lokalt utvecklingsarbete	KF	2015-10-19	171-1405/2015, 319-858/2014
	Riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter	KF	2018-06-11	2018/000069
	Strategi för romsk inkludering 2018-2022	KF	2018-06-11	2018/000070
	Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022	KF	2017-12-11	434-21/2017 2017:256
	Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022	KF	2017-11-27	171-116/2017 2017:237
	Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022	KF	2017-12-11	171-1526/2016 2017:254
	Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023	KF	2018-05-28	2016/001831
Barn, ungdom och utbildning				
	Revidering av regler för intagning och plats i förskola och pedagogisk omsorg i Stockholms stad	KF	2019-01-28	KS 2018/1451
	Riktlinjer för övergångar mellan förskola och skola i Stockholms stad	KF	2013-10-14	322-90/2013
	Riktlinjer för barnsäkerhet i Stockholms stads kommunala förskolor	KF	2018-06-11	2017/002058
	Riktlinjer för barnomsorg på obekvämt arbetstid	KF	2018-01-29	171-803/2017 2017:266

Bilaga 10:2

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	IT-strategi för ett bättre lärande	KF	2011-05-02	031-2674/2010 2011:59
	Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor	KF	2018-02-19	2017/001435
	Riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa	KF	2010-06-21	325-2740/2009 2010:60
	Riktlinjer för familjehemsvård för barn och ungdom	KF	2014-01-27	325-577/2013
	Riktlinjer för handläggning och dokumentation av barn- och ungdomsärenden inom Individ- och familjeomsorgen	KF	2009-11-30	325-972/2009
	Riktlinjer för adoption	KF	2008-05-12	325-5263/2007
	Riktlinjer för vårdnad, boende, umgänge och namn	KF	2012-10-15	325-1826/2011
	Samordnad grundskoleplanering i Stockholm, SAMS – planeringsinriktning 2017	KS	2019-06-19	KS 2019/541
	Ensamkommande barn och ungdomar - Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande ensamkommande barn och ungdomar	KF	2011-03-14	333-1354/2010
Ekonomi				
	Försäkringspolicy för Stockholms stad	KF	2004-03-01	009-4489/2003 2004:22
	Investeringsstrategi	KF	2017-11-16	180-616/2018
	Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2017-11-16	171-1302/2016
	Regler för ekonomisk förvaltning	KF	2012-11-15	Kfs 2012:10
	Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2012-12-17	113-1325/2012 (Kfs 2013:04)
	Placeringspolicy för Stockholms stads samförvaltade donationsstiftelser	KS/EKU	2017-06-21	189-973/2017
	Riktlinjer för resultatutjämningsreserv	KF	2013-12-02	113-1294/2013
Information och kommunikation				

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Kommunikationsprogram för Stockholms stad 2017– 2022	KF	2017-10-02	179-2103/2016 2017:209
	Utomhusreklam på stadens mark - etiska riktlinjer	KF	2018-06-11	2017/002028
Infrastruktur				
	Framkomlighetsstrategi för Stockholm 2030	KF	2013-01-28	314-1226/2012 2012:143
	- Strategi för offentliga rum 2018-2021 (en del av Framkomlighetsstrategin)	KF	2018-06-11	KS 2018/749
	Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2017-2020	KF	2017-06-12	129-693/2017 2017:147
	Revidering av föreskrifter för avfallshandling för Stockholms kommun	KF	2019-02-18	KS 2018/1441
	Avfallsplan för Stockholm 2017-2020	KF	2017-04-03	171 - 1991/2016 2017:67
	Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad, del 2, inriktning, mål och åtgärder 2010-2020	KF	2010-11-08	314-1099/2010/ 2010:113
	Översiktsplan för Stockholms stad	KF	2018-02-19	2017/001867
	Strategi för ökad cykling i Stockholms stad	KF	2014-06-16	329-49/2014
	Program för City, Norrmalm och Östermalm	KF	2018-05-28	KS 2018/402
Internationellt arbete				
	Internationell strategi för Stockholms stad	KF	2016-12-12	171-482/2016
	Stockholms stads EU-Policy	KF	2016-12-12	171-1890/2015
IT och telefoni				
	Nytt IT-program för Stockholms stad (ett program för digital förnyelse 2013-2018)	KF	2013-04-29	031-786/2012 2013:46
	Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad	KF	2017-04-03	171-908/2016
Kris- och säkerhetsfrågor				
	För ett tryggare och säkrare Stockholm, Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram 2018-2021	KF	2018-02-19	2017/001309

Bilaga 10:4

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Stadens arbete mot våldsbejakande extremism – riktlinjer till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram	KF	2016-05-16	155-943/2015
Idrott, kultur och fritid				
	Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022	KF	2018-06-11	KS 2018/228
	Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020	KF	2016-11-07	145-646/2016
	Kulturvision 2030	KF	2012-06-11	328-1850/2011 2012:91
	Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018–2022	KF	2018-06-11	2017/001764
	Stockholms stads filmstrategi	KF	2017-05-15	171-1711/2015
Miljö				
	Miljöprogram för Stockholms stad inkluderar följande riktlinjer: – Åtgärdsprogram buller Stockholms stad 2019-2023 enligt förordning (2004:675) om omgivningsbuller – Stockholms stads handlingsplan för god vattenstatus – Plan för Stockholms stads klimatanpassningsarbete	KF KF KF KS	2016-04-04 2019-05-06 2015-03-09 2016-05-04	303-1200/2014 KS 2019/145 304-253/2014 303-945/2014
	Program för Hållbar Stadsutveckling” Norra Djurgårdsstaden visar vägen mot en hållbar framtid	KF	2017-01-30	123-1481/2016
	Grönare Stockholm, Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden	KF	2017-02-13	171-1292/2016
	Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019	KF	2014-06-14	303-1952/2013
	Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040	KF	2016-11-28	134-175/2015 2016:173

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för förnybar energi i stadens egna fastigheter	KF	2014-06-16	310-1382/2013
	Dagvattenstrategi - Stockholms väg till en hållbar dagvattenhantering	KF	2015-03-09	315-1075/2002 2015:18
	Fordonsstrategi för kommunkoncernen Stockholms stad	KF	2017-03-20	129-1092/2016 2017:59
	Strategi för god, hälsosam och klimat-smart mat	KF	2019-05-27	KS 2018/430
Näringsliv, arbetsmarknad och omvärld				
	Stockholms stads program för evenemang	KF	2016-11-07	171-1710/2015
	Riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap (IOP)	KF	2017-11-27	171-84/2017 2017:240
Personalpolitik				
	Personalpolicy för Stockholms stad	KF	2016-09-05	219-1671/2015 2016:120
	Rökfri arbetstid i Stockholms stads verksamheter	KF	2010-04-12	219-1255/2009 2010:43
	Riktlinjer om mutor och representation	KF	2015-12-02	160-1416/2015
Socialtjänst				
	Överenskommelse om samverkan kring personer med missbruk/beroende	KS	2017-01-18	154-1131/2016
	Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020	KF	2017-01-30	155-1324/2016 2017:13
	Riktlinjer för budget- och skuldrådgivning	KF	2018-05-28	2017/001651
	Riktlinjer för handläggning av dödsbo-ärenden	KF	2018-01-29	150-1652/2017 2018:3
	Överenskommelse om samverkan kring vuxna med psykisk sjukdom-/funktionsnedsättning	KS	2012-08-22	326-570/2012
	Stockholms stads sociala program för att minska prostitutionen	KF	2006-06-12	325-5130/2005/ 2006:119
	Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018-2021 (Program för ANDT-politiken)	KF	2018-06-11	2017/002048

Bilaga 10:6

Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för vuxna med missbruks-/beroendeproblem	KF	2013-06-12	325-1789/2010
	Riktlinjer för utredning, dokumentation m.m. inom stadens socialpsykiatri	KF	2012-03-15	325-1788/2010
	Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter	KF	2014-01-14	325-1787/2010
	Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd	KF	2017-10-16	150-2129/2016 2017:222
	Stockholms stads program mot hemlöshet 2014-2019	KF	2013-11-26	3.2 - 619/2013
	Bilaga Handlingsplan för socialtjänstens arbete med barnfamiljer som lever under osäkra boendeförhållanden 2018-2019	KF	2018-06-11	KS 2018/246
	Riktlinjer för ärendansvar mellan stadsdelsnämnderna inom individ- och familjeomsorgen, omsorgen om äldre personer och personer med funktionsnedsättning	KF	2017-02-13	152-1057/2016
	Riktlinjer för tobaks- och folkölstillsyn samt för kontroll av vissa receptfria läkemedel	KF	2014-05-26	329-1800/2013
	Riktlinjer för våld i nära relationer	KF	2014-03-24	325.679/2013
Styrning och uppföljning				
	Program för kvalitetsutveckling	KF	2017-01-30	174-742/2016
	Innovationsstrategi för Stockholms stad	KF	2015-11-02	138-903/2015
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning				
	Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och Stockholms stad om hälso- och sjukvårdsansvar för äldre samt personer med fysisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning eller autismspektrumstillstånd samt för personer med	KF	2010-02-22	327-2157/2009 2010:16

	förvärvat hjärnskada eller annan kognitiv svikt			
Område	Styrdokument	Antagen av	Beslutsdatum	Diarienummer Utlåtande
	Riktlinjer för riksfärd-tjänst	KF	2017-11- 06	151-673/2017 2017:228
	Reviderade riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice samt riktlinjer för hand-läggning av insatser enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshind-rade) och bistånd en-ligt SoL (socialtjänst-lagen) till barn, ung-domar och vuxna med funktionsnedsättning	KF	2018-06-11	KS 2018/585
Upphandling				
	Program för upphand-ling och inköp	KF	2016-02-08	170-850/2015 2016:7
	Riktlinjer för direkt-upphandling	KS	2014-06-18	125-845/2014
Äldreomsorg				
	Principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldre-omsorgen	KF	2017-06-12	Dnr 152-2128/2016
	Program för stöd till anhöriga 2017-2020 (som vårdar och stöd-er närstående)	KF	2016-12-12	Dnr 152-1045/2016
	Kostpolicy för Stock-holms stads äldre-omsorg	KF	2008-04-07	Dnr 327-4347/2007/ 2008:48
	Riktlinjer för hand-läggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorg	KF	2017-12-11	Dnr 105-1044/2017 2017:251
	Gemensam värde-grund för äldreomsorg i Stockholms stad	KF	2011-03-14	Dnr 327-1325/2010 2011:35
	Strategi för en äldre-vänlig stad	KF	2018-05-28	2017/001979
	Överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunerna i Stock-holms län om utveck-l- ing av samverkan vid utskrivning från slut- en hälso- och sjukvård	KF	2018-01-29	111-1102/2017 2018:4

Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2020 för Stockholms stad

Dnr KS 2019/382

Revidering av principöverenskommelse med bostadsbolagen från 2013

Kommunstyrelsen har i budget 2019 fått i uppdrag att i samråd med Stockholms Stads-
hus AB revidera principöverenskommelsen med bostadsbolagen "Gemensamma prin-
ciper för hyressättning av Stockholms stads förskolor hos AB Svenska Bostäder, AB
Stockholmshem och AB Familjebostäder" (utl. 2013:119) som kommunfullmäktige be-
slutat om den 14 oktober 2013, för att möjliggöra fortsatt utbyggnad. I budget 2018 har
kommunfullmäktige kompletterat, enligt bilaga 15 (dnr 173-1625/2017), att även för-
skolor hos Micasa Fastigheter i Stockholm AB omfattas av de gemensamma princi-
perna.

Ovannämnda principöverenskommelse upphävs från och med 2020. Befintliga hyres-
avtal löper på oförändrade och kan sägas upp för villkorsändring när innevarande hy-
restid så medger. Parterna förutsätts därefter omförhandla hyresvillkoren till marknadsmässiga villkor. Nya förskolor med inflyttning från och med 2020 ska förhandlas till marknadsmässiga villkor direkt. Inriktningen är bolagen ansvarar för skötsel, drift och underhåll av förskolornas utemiljöer och att detta beaktas i den marknadsmässiga hyressättningen. I övrigt gäller stadens Fastighets- och lokalpolicy för parterna att förhålla sig till. Nya förskolor förutsätts ha detaljplaner som entydigt anger detta ändamål.

Revideringen av principöverenskommelsen med bostadsbolagen från 2013 anses genomförd med ovan upphävning och övergång till marknadsmässiga hyresvillkor.

Dnr KS 2019/1199

Underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022 samt framställan om sociala merkostnader år 2020 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem)

SHIS verksamhet, destinerad för nyanlända och de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten, regleras i särskilt avtal mellan SHIS och socialnämnden, som bygger på självkostnad för utförd verksamhet. Ramarna för avtalet har fastställts av Kommunfullmäktige genom beslut 2016-09-26, utlåtande 2016:138. Årligen fastställdes sedan bud-
getramen för kommande verksamhetsår. Anslaget administreras av socialnämnden och utgör ersättning för drift och sociala merkostnader, förknippade med det bostadssociala åtagandet. Utgångspunkten i denna anslagsframställan, för år 2020 är erhållet anslag för 2019 på 42,8 mnkr.

SHIS intäkter härrör från tre källor:

- Hyresintäkter, som till största delen finansierar SHIS egna inhyrningar i bostadsfastigheter.
- Avgifter från socialtjänsten, som huvudsakligen finansierar individuellt biståndsbedömt utökat boendestöd.
- Anslag från kommunfullmäktige enligt ovan, som finansierar de merkostnader som är nödvändiga för att SHIS ska fungera som stadens bostadssociala resurs, exempelvis jourenhet, receptioner, restauranger, lokalhyror, hyres- och förmedlingsadministration, administrativ överbyggnad och utveckling m.m.

Bilaga 11:2

SHIS kostnader för avser sociala merkostnader för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända. Sociala merkostnader utgör ersättning för drift och sociala merkostnader, förknippade med det bostadssociala åtagandet. Kostnader för uppdraget om bostäder till nyanlända avser bl.a. differensen mellan in- och utgiftshyror, där vissa bostadsanläggningar har subventioner för att hyrorna ska vara på en rimlig nivå, personalkostnader, lokaler, driftskostnader, förmedlingsverksamhet, hyresadministration, larm och bevakning och etablering av nya fastigheter m.m.

Vid ingången av 2019 har SHIS 2 197 lägenheter destinerade för kärnverksamheten. Vid ingången av 2020 förväntas SHIS ha 2 597 lägenheter för kärnverksamheten, dvs en utökning med 400 lägenheter som enligt tidigare princip om 30 000 kronor per lägenhet skulle betyda en anslagsökning om 12 mnkr. utifrån planerad nyproduktion hos bostadsbolagen prognostiseras dock ett maximum om 100 lägenheter per bolag, totalt 300 lägenheter inkl. 100 lägenheter från kvoten försöks- och träningslägenheter.

Förslag till beslut:

1. Styrelsen godkänner underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022.
2. Styrelsen hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om 44,2 mnkr i anslag för sociala merkostnader i kärnverksamheten för 2020, i enlighet med föreliggande tjänsteutlåtande.
3. Styrelsen hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om 76,0 mnkr för uppdraget om tillhandahållande av bostäder för nyanlända 2020.
4. Styrelsen överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen och socialnämnden.
5. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet avslutas med hänvisning till ovan och kommunfullmäktiges budget 2019 då SHIS beviljades medel för ökade kostnader avseende drift av genomgångsbostäder samt sociala merkostnader.

Dnr KS 2018/657

Underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021 samt framställan om sociala merkostnader år 2019 för SHIS kärnverksamhet samt uppdraget om nyanlända (Stiftelsen Hotellhem)

SHIS verksamhet, destinerad för nyanlända och de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten, regleras i särskilt avtal mellan SHIS och socialnämnden, som bygger på självkostnad för utförd verksamhet. Ramarna för avtalet har fastställts av Kommunfullmäktige genom beslut 2016-09-26, utlåtande 2016:138. Årligen fastställdes sedan budgetramen för kommande verksamhetsår.

För 2018 har budgetramen satts till 82 mnkr. i vilken omfattning angiven budgetram ska täcka subventioner av hyror är av central betydelse. Alltjämt föreligger behov av att klargöra hur mellanskillnader mellan de faktiska hyreskostnaderna och den bestämda nivån tull SHIS ska hanteras. SHIS har idag kostnader för hyror till fastigheterna, som inte kan belasta hyresgästerna via hyresdebitering. Exempelvis har missnöje i närsamhället vid etablering av fastigheter och egenskaperna i densamma kommit att påverka behovet av väktare, brandskydd, bostadsanpassningar och personal, vilka är kostnadsdrivande.

Under 2018 beräknas SHIS ha 1 874 lägenheter destinerade för nyanlända, år 2019 - 2 375 stycken, år 2020 2 775 stycken och år 2021 - 3 075 stycken. Vid utgången av 2018 kommer nyanlända att utgöra 44 % av SHIS totala verksamhet. Den planerade utvecklingen bedöms för 2019 ge en årlig kostnad för 2019 om 92,0 mnkr. Kostnaderna avser bl.a. differensen mellan in- och utgiftshyror, där vissa bostadsanläggningar har subventioner för att hyrorna ska vara på en rimlig nivå, personalkostnader, lokaler,

driftskostnader, förmedlingsverksamhet, hyresadministration, larm och bevakning och etablering av nya fastigheter m.m. Med hänvisning till ovan föreslås SHIS styrelse hemställa hos kommunstyrelsen och socialnämnden, om anslag för uppdraget om bosättning av nyanlända för år 2019 uppgående till en budgetram om 92,0 mnkr.

Förslag till beslut:

6. Styrelsen godkänner underlag för budget 2019 med inriktning 2020 och 2021.
7. Styrelsen hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om 42,0 mnkr i anslag för sociala merkostnader i kärnverksamheten för 2019, i enlighet med föreliggande tjänsteutlåtande.
8. Styrelsen hemställer hos kommunstyrelsen och socialnämnden om 92,0 mnkr för uppdraget om tillhandahållande av bostäder för nyanlända 2019.
9. Styrelsen överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen och socialnämnden.
10. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet avslutas med hänvisning till ovan och kommunfullmäktiges budget 2019 då SHIS beviljades medel för ökade kostnader avseende drift av genomgångsbostäder samt sociala merkostnader.

Dnr KS 2019/677

Inriktning av FoU-medel för lokala utvecklingsprojekt och studieresor år 2020 samt redovisning av forsknings- och lokala utvecklingsprojekt år 2018

Tre forskningsprojekt har lämnat sina slutrapporter under 2018 och nio lokala utvecklingsprojekt har erhållit medel för forskning och utveckling. I ärendet och i bilagan redovisas resultaten av projekten. Syftet med FoU-arbetet är att stödja utvecklingen av en evidensbaserad praktik inom Stockholms socialtjänst. Utgångspunkten är professionell kunskap som ska samlas systematiskt tillsammans med kunskap från brukare och invånare samt kunskap från forskning. Förslag till inriktning avseende medel för forskning och utveckling inför år 2020 är att underlätta ett mer sammanhållet stöd till den enskilde, innovation och jämställdhet. Grundtanken är att projekten som erhåller medel ska ha ett strategiskt värde för staden som helhet.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner 2018 års redovisning och inriktning för 2020. Socialförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2019.

1. Socialnämnden godkänner redovisning av forsknings och lokala utvecklingsprojekt år 2018.
2. Socialnämnden godkänner förslag till inriktning av FoU-medel för lokala utvecklingsprojekt och studieresor 2020.
3. Ärendet delges samtliga stadsdelsnämnder och kommunstyrelsen.

Ärendet avslutas med hänvisning till ovan redovisning av forsknings och lokala utvecklingsprojekt år 2018 och förslag till inriktning av FoU-medel för lokala utvecklingsprojekt och studieresor 2020.

Dnr KS 2018/615

Förslag om fortsatt handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare till och med år 2021

I Stockholms stads budget för 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samråd med socialnämnden ta fram en stadsövergripande handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. Ytterst är syftet med Stockholms stads handlingsplan att staden ska kunna erbjuda en socialtjänst och äldreomsorg av god kvalitet. För att kunna göra det behöver anställda inom socialtjänsten och äldreomsorgen

Bilaga 11:4

ha goda förutsättningar att kunna utöva sitt arbete i enlighet med professionellt kunskande och med lagstiftningens intentioner.

Socialtjänsten inkluderat äldreomsorgen i Stockholms stad har under det senaste decenniet ställts inför stora utmaningar i form av bland annat hög personalomsättning och ökande administrativa bördor för såväl medarbetare som chefer. För att möta detta pågår i staden sedan 2015 ett utvecklingsarbete inom socialtjänstens och äldreomsorgens myndighetsutövning. Basen i arbetet är handlingsplanen för förbättrad arbetssituation med 13 särskilt belysta områden. Dessa fokusområden, tillsammans med övriga frågor som lyfts i planen, bedöms ha en stark påverkan på arbetssituationen för medarbetare och chefer.

För att befästa den begynnande positiva utvecklingen när det gäller arbetssituationen inom myndighetsutövningen har beslut fattats om att arbetet med att förbättra arbetssituationen i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare ska fortsätta. Vid socialnämndens sammanträde den 16 april 2019 fick socialförvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en uppdaterad handlingsplan för åren 2019-2022.

Socialnämndens förslag till beslut

1. Nämnden godkänner den reviderade versionen av Stockholms stads handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare 2019-2022.
2. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom

Ärendet avslutas med hänvisning till ovan och kommunfullmäktiges budget 2019, avsnitt kommunstyrelsen, socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

Dnr KS 2019/1079

Utredning om förvaltarenhet

Kommunfullmäktige har i Stockholms stads budget för 2019 beslutat att överförmyndarnämnden i samarbete med kommunstyrelsen ska pröva förutsättningarna för att genomföra försöksverksamhet med förvaltarenheter. För vissa ställföreträdaruppdrag är det enligt överförmyndarförvaltningen och stadsledningskontoret olämpligt med en ideellt arbetande ställföreträdare. Tillgång till professionella ställföreträdare är ett sätt att säkerställa att fler som behöver en ställföreträdare även kan få det. Antingen kan en kommun inrätta en förvaltarenhet med kommunalt anställda som tar uppdrag som ställföreträdare eller kan en kommun köpa eller upphandla tjänster som ställföreträdare från ett företag. Förvaltarenhet finns för närvarande i 18 kommuner. Stockholm och en rad andra kommuner köper ställföreträdartjänster av ett privat företag.

Utredningen har prövat förutsättningarna för att genomföra en försöksverksamhet med förvaltarenhet och undersökt möjligheten att upphandla köp av tjänster som ställföreträdare. Målet är att utredningen ska kunna utgöra faktaunderlag för ett beslut.

Överförmyndarnämndens förslag till beslut:

1. Utredningen om förvaltarenhet godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen.

Ärendet avslutas med hänvisning till kommunfullmäktiges budget 2020 då Överförmyndarnämnden beviljas medel för en pilotverksamhet avseende upphandling av förvaltartjänster.

Dnr KS 2019/1449 Förslag till nytt ickeval inom hemtjänsten

I budget för 2019 fick äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för att ickevalsalternativet inom hemtjänsten ska utgå från en mångfald av utförare. Utifrån genomförd utredning samt erfarenheter av tidigare ickevalsmodeller har äldrenämnden tagit fram ett förslag till nytt ickevalsalternativ.

Äldrenämndens utredningsuppdrag kan anses avslutat genom nytt uppdrag till äldrenämnden i kommunfullmäktiges budget 2020.

Dnr KS 2019/1119

Principer för stadsintern hyressättning avseende förskolor i bostadsrättsform. Genomförandebeslut

Fastighetsnämnden har i samband med kommunfullmäktiges budget för 2019 fått i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen se över nämndens hyresmodeller gentemot staden som hyresgäst. Den hyresmodell som idag tillämpas för bostadsrätter baseras på kommunfullmäktiges beslut den 10 juni 2003 i ärendet ”Förslag till hyror för bostadsrätter för särskilt boende” (utlåtande 2003:57) och fastighetsnämnden har hemställt om nya principer för hyressättningen. Nya principer från och med 2020 för bostadsrättsförskolor, inkluderande sju befintliga förskolor, gäller enligt följande:

- Nya hyresavtal tecknas på 10 år med tre års förlängning och 12 månaders uppsägningstid
- Kapitalkostnader utgår för investeringsutgifterna i form av stadens internränta på bokfört värde för köp av andelar i föreningen.
 - Ingen avskrivning sker av den del som klassas som en finansiell anläggningstillgång
 - Komponentavskrivning sker av den del som klassas som materiella anläggningstillgångar, det vill säga de anpassningar som krävs för att iordningställa förskolan. Avskrivningarna betalas som raka amorteringar.
- Avgifter till bostadsrättsföreningen
- Schabloner för administration och underhåll som justeras årligen med förändringen av konsumentprisindex med oktober 2019 som basmånad om
 - 225 kronor per m² och år. För nya objekt gäller en reducerad schablon under 10 år om 165 kronor per m² och år.
- Ansvarsfördelningslista enligt tabellen nedan. Fastighetsnämnden ska tillsätta en arbetsgrupp för att förtydliga ansvar och arbetssätt

Bilaga 11:6

Bilaga 11 Dnr KS 2019/1119 (KF Budget 2020)

Principer för stadsintern hyressättning avseende förskolor i bostadsrättsform. Genomförandebeslut. Gäller från 2020.

Gränsdragningslista förskola

Ansvarsfördelning gällande förskolor i bostadsrättsform

Fastighetskontorets service och felanmälan

Via webben: fastighetskontoret.stockholm.se/felanmalan eller telefon 08 508 286 80 vid akuta ärenden

Särskilt beställd hyresgästpassning och/eller förtida underhåll är hyresgenererande eller föremål för fakturering.

Fastighetskontoret = FSK / Stadsdelsförvaltning = SDF / Bostadsrättsföreningen = BRF

Byggnadsdel/Inredningsdetalj	Tillsyn, skötsel och underhåll		Utbyte till nytt		Anmärkning
	FSK	SDF	FSK	SDF	
1. Byggnad (yttre)					
1.2 Entréparti, portar	X				Ansaret regleras mellan bostadsrättsföreningen och fastighetskontoret För mer info se stadgar för aktuell bostadsrättsförening
1.3 Fasad	X				
1.4 Husgrund	X				
1.5 Skrapgaller	X				
1.6 Stuprör och hängrännor	X				
1.7 Klotter	X				
1.8 Yttertak	X				
2. Fönster					
2.1 Galler, in- och utvändigt		X		X	
2.2 Karm, båge, beslag, glas	X		X		
2.3 Persienn, markis och solskydd, in- och utvändigt		X		X	SDFs egendom (BRF godkännande krävs)
3. Gärd					
3.1 Lekutrustning					Ansvarsfördelningen regleras i separat nyttjanderättsavtal med bostadsrättsföreningen
3.2 Gärdsskötsel					
4. Lokal					
4.1 Akustiktak, akustikvägg	X		X		
4.2 Dörr	X		X		
4.3 Dörrstängare, mekanisk	X		X		
4.4 Dörröppnare, automatisk	X		X		
4.5 Innervägg, innertak	X		X		
4.6 Klämskydd i port, dörr, lucka etc.	X		X		
4.7 Ytskikt, t ex målning, golvbeläggning	X		X		
5. Transportutrustning inom lokal					
5.1 Hiss, lyftbord och trapphiss	X		X		
6. Vatten och sanitet					
6.1 Golvbrunn samt vattenlås	X		X		SDF ansvarar för rensning
6.2 Fettavskiljare och matavfallstank	X		X		SDF ansvarar för och bekostar tömning
6.3 Kran	X		X		Vid normalt slitage ansvarar FSK för utbyte
6.4 Packning	X		X		Vid normalt slitage ansvarar FSK för utbyte
6.5 Sittring och spolknapp		X		X	
6.6 Sanitetsporslin	X		X		
7 Värme					
7.1 Radiatorer, vatten och el (fasta)	X		X		SDF ansvarar för elementskydd
8. Ventilation					
8.1 Fettfilter för kök		X		X	
8.2 Imkanal	X			X	
8.3 Röckanal	X			X	
8.4 Ventilationsanläggning, inklusive till- och frånluftsdon - allmänventilation	X			X	
9. Kyla					
9.1 Kylanläggning (fast) i t.ex. soprum, fast komfortkylanläggning i förskolekök	X			X	
9.2 Kylsystem, kompressor	X			X	
10 Teleinstallation/Svagström					
10.1 Antenn, inklusive kablage, uttag etc.		X		X	
10.2 Data - Stamnät, fiberkabel och fördelningsskåp	X		X		Om stadens fiber, i annat fall se BRF stadgar
10.3 Data - Spridningsnät, inkl panel, från fördelningsskåp till och med uttag		X		X	
10.4 Datanät, ej installerat av hyresvärden		X		X	SDFs egendom
10.5 Passagekontrollanläggning		X		X	SDFs egendom
10.6 Porttelefon		X		X	SDFs egendom, se även stadgar
10.7 Telefon, televäxel och telenät		X		X	
11 Elinstallationer					
11.1 Armatur för allmänbelysning inomhus	X		X		SDF ansvarar för byte av ljuskälla och glimtändare
11.2 Armatur för allmänbelysning utomhus	X		X		I normalfall BRF
11.3 Elanläggning, inklusive eluttag och strömbrytare	X		X		

Stockholms stads budget 2020

Byggnadsdel/Inredningsdetalj		Tillsyn, skötsel och underhåll		Utbyte till nytt		Anmärkning
		FSK	SDF	FSK	SDF	
12. Lås och nycklar						
12.1	Cylinder		X		X	Gäller för det fall BRF inte har eget system
12.2	Lås, inkl nycklar/taggar, även nyckelstyrd hiss		X		X	SDFs egendom
12.3	Låsanläggning (elektrisk)		X		X	SDFs egendom
12.4	Nycklar, taggar och kort		X		X	SDFs egendom
13. Larm/Säkerhet						
13.1	Inbrottslarm/skalskydd		X		X	Avtal tecknas av SDF
13.2	Nödsignalanläggning från RWC samt kyl- och frysrum		X		X	
13.3	Brandlarm/utrymningslarm	X		X		
14. Inredning och utrustning (SDFs egendom)						
14.1	Anslagstavlor		X		X	
14.2	AV-skåp		X		X	
14.3	Avfallskvarn		X		X	
14.4	Bokhyllor		X		X	
14.5	Bänk- och skåpinredningar		X		X	Gäller ej storkök
14.6	Grind (inomhus)		X		X	
14.7	Halkremsa på golv och trappnos		X		X	
14.8	Handblåstorkar		X		X	
14.9	Högsåp		X		X	
14.10	Inredning i alla lokaler (lös)		X		X	
14.11	Jalusivägg		X		X	
14.12	Kaffebruggare, inklusive timer		X		X	
14.13	Kapphyllor, krokar, elevskåp, skohyllor etc.		X		X	
14.14	Köks- och pentryinredning i personal- och förskolekök (fast)		X		X	Gäller ej storkök
14.15	Medicinskåp		X		X	
14.16	Mikrovågsugn		X		X	
14.17	Miljöstation, sopkomprimator, papperspress,		X		X	Se BRF stadgar
14.18	Platsbelysning		X		X	
14.19	Skrapmattor, lösa mattor		X		X	
14.20	Skötbord, även motoriserade		X		X	
14.21	Slangar		X		X	Samtliga in- och utvändiga
14.22	Speglar		X		X	
14.23	Städinredning		X		X	
14.24	Städmaskin inkl. laddningsutrustning		X		X	
14.25	Vikvägg		X		X	Även motoriserad
14.26	Vitvaror; spis, kyl och frys	X			X	Gäller ej storkök
15. Storkök (SDFs egendom)						
15.1	Diskmaskin		X		X	SDF ansvarar för serviceavtal
15.2	Kokgryta, spis, ugn, stekbord etc. inkl. tillhörande ventilationskåpor		X		X	SDF ansvarar för serviceavtal
15.3	Köks- och skåpinredning		X		X	
15.4	Serveringsdisk		X		X	
15.5	Sval-, kyl- och frysskåp		X		X	SDF ansvarar för serviceavtal
16. Invändig och utvändigt skada						
16.3	För skada som uppkommit genom skadegörelse, olyckshändelse eller oaktsamhet		X		X	SDF kan beställa åtgärder hos FSK avseende skadegörelse
16.4	Äverkan		X		X	Uppenbart ej normalt slitage
Besiktningar Utförande- och kostnadsansvar		Genomför besiktning		Bekostar besiktning och åtgärder		Period* Angiven period avser förhållandet vid tidpunkten för avtalets ikraftträdande, som vägledande information.
		FSK	SDF	FSK	SDF	
17. Besiktning						
17.3	Energideklaration					Vart tionde år (i normalfall BRF)
17.4	Elrevision/eltillsyn för lokalen	X		X		Vart tredje år
17.5	Elrevision/eltillsyn för SDFs inredning/utrustning	X			X	Vart tredje år
17.7	Hiss och trapphiss (inom lokal)	X		X		Årlig
17.8	Kokgryta		X		X	
17.10	Lekutrustning, fast (utomhus)					Se nyttjanderättsavtal för gård
17.12	Lyftbord (inom lokal)	X		X		Varierar
17.13	Maskiner och utrustning (SDFs egendom)		X		X	
17.14	OVK (obligatorisk ventilationskontroll)	X		X		Vart tredje år (i normalfall BRF)
17.16	Rök- och imkanal	X			X	Vart tredje år

* Krav på besiktningstervall regleras i vid varje tidpunkt gällande lag och förordning.

Åtgärder på grund av myndighetsanmärkningar samt ändrad verksamhet och bygglov		Ansvarig part		Anmärkning
		FSK	SDF	
18. Myndighetsanmärkning m.m.				
18.1	Bygglov m.m. vid hyresgästanpassning	X	X	Godkännande från BRF krävs
18.2	Förändringar på grund av ändrad verksamhet		X	I samråd med FSK och BRF
18.3	Myndighetsanmärkning, åtgärder på grund av verksamhet och ändrade myndighetskrav		X	I samråd med FSK och BRF

Bilaga 11:8

Renhållning och skötsel		Ansvarig part		Anmärkning
		FSK	SDF	
19. Renhållning och skötsel				
19.1	Avloppsrensning, inklusive vattenlås		X	
19.4	Driftutrymme	X		
19.5	Duschmunstycke och golvbrunn samt rensning och rengöring		X	
19.6	Fettavskiljare och matavfallskvarn (tömning av)		X	Serviceavtal tecknas av SDF
19.7	Filterbyte, fettfilter för kök		X	
19.8	Filterbyte, luftrenare		X	
19.9	Filterbyte, ventilationsanläggning	X		
19.10	Fönsterputsning		X	
19.11	Gips- och slamavskiljare (tömning av)		X	
19.15	Luftning av radiator	X		Stadgarna avgör
19.17	Rengöring av till- och frånluftsdon (ventil) i verksamhetslokal		X	
19.18	Returpapper samt övriga källsorteringsfraktioner, bl a från		X	
19.19	Skadedjur, sanering	X		Stadgarna avgör
19.20	Skrapgaller, entré- och skrapmattor, inklusive brunn		X	
19.21	Sopsugsanläggning			Stadgarna avgör
Skyltar (in- och utvändiga)		Ansvarig part		Anmärkning
		FSK	SDF	
20. Skyltar				
20.1	Dörrskylt och verksamhetsskyltar		X	Godkännande från FSK och BRF krävs
20.2	Fasadskylt med verksamhetsnamn		X	Godkännande från FSK och BRF krävs
20.3	Hänvisningsskylt		X	Godkännande från FSK och BRF krävs
20.4	Orienteringstavla		X	Godkännande från FSK och BRF krävs
20.5	Rumsskylt		X	

Inriktningen är att ansvar för drift och underhåll av utegårdar ska åvila fastighetsägaren, det vill säga bostadsrättsföreningen, och ingå i avgiften till föreningen. I annat fall kan detta ombesörjas av fastighetsnämnden med tillkommande faktisk kostnad för inhyrande nämnd.

Fastighetsnämndens hemställan anses besvarad med hänvisning till nya principer för hyressättning av bostadsrättsförskolor enligt ovan.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 11 Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2020 för Stockholms stad godkänns.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, §

Beslut

Ärenden som avslutas eller besvaras i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget 2020 för Stockholms stad godkänns.

Basnyckeltal

Kommunfullmäktige har beslutat om nyckeltal för stadens verksamheter. Dessa förändras inte över tid om inte synnerliga skäl föreligger. Nyckeltalen redovisas löpande och i samband med stadens årsredovisning.

Nyckeltal som ska redovisas konsuppldelat är markerat med #

Pedagogisk verksamhet

Förskola

Inskrivningsgrad i förskoleverksamhet (2-5 år), oavsett regi	1
Andel förskollärare av totalt antal anställda #	211

Fritidshem

Antal inskrivna barn per årsarbetare i fritidshem	5
---	---

Grundskola

Andel elever i fristående grundskolor	6
Antal elever per lärare i årskurs 1-9	7
Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen i grundskolan	8
Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9 #	9
Andelen elever i årskurs 9 som uppnått kravnivån på de nationella proven #	10
Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen #	11
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till nationellt program #	12
Övergångsfrekvens till gymnasiet, exklusive introduktionsprogram	13

Gymnasieskola

Andel elever i fristående gymnasieskolor	17
Antal lärare med pedagogisk högskoleexamen i gymnasieskolan	18
Andel elever som slutfört gymnasiet med examen inom tre år #	20
Avgångselevers genomsnittliga betygspoäng i gymnasieskolan #	21
Andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola	22

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Kostnad, kr	
Funktionsnedsättning 0-64 år, per år	31
Gruppbostad och barnboende, per dygn	32
Daglig verksamhet, per dag	33
Assistansersättning, per timme	34
Hälsa och sjukvård, per dygn	212
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan förstå stadens information	200

Äldreomsorg

Andel av befolkningen med insats per månad	37
Genomsnittligt antal hemtjänsttimmar per person och månad	38
Kostnad (netto) per timme för hemtjänst, kr	39
Kostnad per vård dygn samt vård dygn/person i vård- och omsorgsboende	40

Individ- och familjeomsorg

Dygnetruntvård för barn och unga - kostnad per dygn, per barn och per invånare, dygn per barn samt antal barn med insats som andel av befolkning 0-19 år	55
Dygnetruntvård inom vuxen missbruk – kostnad per vårdform, dygn, person och invånare (inkl Enheten för hemlösa)	50
Andel biståndsbedömda insatser med genomförandeplaner inom socialpsykiatri (inkl Enheten för hemlösa) #	51
Sysselsättning/arbetsträning inom socialpsykiatri, kostnad per person, kr	53
Antal hemlösa (mätning vartannat år) #	54
Antal familjer och antal barn som saknar stadigvarande bostad	201
Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt #	208
Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten #	209

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad

Andel biståndstagare av befolkningen i genomsnitt per månad	56
Andel barn och ungdomar som lever i hushåll som är beroende av ekonomiskt bistånd, respektive ungdomar som är beroende av ekonomiskt bistånd, i befolkningen i genomsnitt per månad	64a/64b
Andel hushåll med ekonomiskt bistånd avslutade till annan försörjning	57
Medelbidrag för ekonomiskt bistånd för vuxen biståndstagare och hushåll per månad	58
Summa ekonomiskt bistånd i relation till befolkningen	59
Vuxna biståndstagare med försörjningshinder arbetslöshet i befolkningen	60
Utrednings- och väntetid vid ansökan om ekonomiskt bistånd	61
Kostnad per utredning om ekonomiskt bistånd	62
Andel beslut om ekonomiskt bistånd som ändras av Förvaltningsrätten	63
Andel vuxna personer med långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd av vuxna biståndstagare per månad	65
Andel aspiranter som är självförsörjande tre månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm per månad	66
Andel inledda utredningar om felaktig utbetalning av ekonomiskt bistånd i relation till antal biståndshushåll	67
Andel invånare, 20 år, med fullföljd gymnasial utbildning	19
Andel 23-åringar som är etablerade på arbetsmarknaden eller som studerar	207

Stadsmiljö

Kostnad per kvadratmeter, kr	
Vinterväghållen yta	68
Barmarksrenhållning för parkmark	69
Parkdrift/Parkunderhåll	70a-b

Kultur

Öppen fritidsverksamhet - nettokostnad per öppethållandetimme	80
Kostnad per invånare för fritidsverksamhet	85
Kostnad per besök (inklusive lokalkostnader) - publik verksamhet (Liljevalchs, bibliotek, museum och Kulturhuset)	81
Antal besök per invånare – stadsbiblioteket, Kulturhusets bibliotek inkl. webb-besök	82
Bruttokostnad per invånare för kommunala bibliotek	83
Antal lån totalt i kommunala bibliotek per invånare#	84
Antal elevplatser i Kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet för barn och unga (6-22 år)#	86
Antal besökande barn och ungdomar i kulturinstitutionernas alla verksamheter (0-20 år)	87
Antalet ungdomar som i kulturförvaltningens verksamheter genomfört egna arrangemang/projekt#	89
Antalet besök av barn och ungdomar i Stadsteaterns verksamhet	91

Idrott

Nyttjandegrad idrottshallar, stora hallar och övriga hallar	92
Nettokostnad per besök vid simhallar samt simhallsdelen vid sim- och idrottshallar	95
Föreningsdrivna anläggningar	97

Exploatering

Markanvisningar	71
Direktavkastning av mark	72

Trafik

Drift- och underhållskostnader	109
Andel rätt parkerade fordon	110
Framkomlighet buss och bil	111-112
Procentuell förlängning av restiden	113
Total variation i restid	114
Antal meter nyanlagda cykelvägar och övriga cykelåtgärder i staden	202
Antal skadade cyklister i staden	203
Lastbilstrafik i innerstaden	216
Cykeltrafik i innerstaden	217
Gångflöde på ett urval gator	218

Begravning

Nettokostnad för begravningsverksamhet per invånare	98
Kostnad för skötsel av enskilda gravplatser per gravyta	99

Miljö- och hälsoskydd

Andel objekt som haft tillsyn/kontroll under året	100
Intäktsförfinansieringsgrad	101
Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	213
Sålda fossila drivmedel	214

Stadsbyggnad

Omloppstid från ansökan till beslut	103
Bostadsbyggande	103
Kostnadstäckningsgrad per verksamhetsområde	104
Godkända/antagna detaljplaner	105
Antal bygglov som överklagats och som ändrats av högre instans	106
Genomsnittlig tid för att hantera bygglovsärenden	107
Bygglovsavgift för normalvilla och tillbyggnad under 15 kvm	108
Bostadsbyggande i enlighet med statliga infrastrukturförhandlingar	210
Andel av ny bebyggelse som förläggs inom 500 meter till spårbunden eller stamnätstrafik	215

Fastighet

Räntabilitet på totalt kapital	73
Vakansgrad	74
Hyresnivå	75-76
Underhållskostnad	77
Driftkostnadsnivå	78
Drift-/underhållskostnad för idrottsanläggningar	93-94

Personal

Andel tillsvidareanställda	122
Andel heltidstjänster	123
Personalomsättning	124
Andelen kvinnliga chefer i förhållande till andelen kvinnor bland de anställda (kvot)	125
Andelen utrikes födda chefer i förhållande till andelen utrikes födda medarbetare (kvot)	126
Korttidsfrånvaro	127
Långtidsfrånvaro	128
Kostnad för korttidsfrånvaro per årsarbetare (exklusive personalförsäkring (PF))	129

Avfall

Kostnad för avfallshantering	115
Mängden hushållsavfall och därmed jämförigt avfall	116
Mängden biologiskt avfall	117
Mängden farligt avfall	118
Mängden grovavfall som samlats in via återvinningscentralerna	119
Mängden grovavfall som samlats in via entreprenörerna	120
Andel farligt avfall	121

Företagande

Nystartade (nyregistrerade) företag i staden	130
Företagskonkurser i staden	131
Antal utländska direktinvesteringar i Stockholm	132
Företagens nöjdhet med information från staden	219
Företagens nöjdhet med tillgänglighet från staden	220
Företagens nöjdhet med bemötande från staden	221
Företagens nöjdhet med kompetens från staden	222
Företagens nöjdhet med rättssäkerhet från staden	223
Företagens nöjdhet med effektivitet från staden	224

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 12 Basnyckeltal godkänns.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 13**Beslut**

Basnyckeltal som utgår eller ändras godkänns

Utnyckling av centrala it-kostnader

Utöver finansiering i budget fördelas centrala it-kostnader för gemensamt it-stöd till nämnder och bolagsstyrelser. Fördelningen sker via kommunstyrelsen genom den så kallade it-prislistan. Utnycklingen baseras på respektive systemområdes kostnader för till exempel drift, support, löpande underhåll och förvaltning (för mer information, se riktlinjerna för it-prislistan, dnr 419-1011/2017).

It-prislistan fastställs av stadsdirektören och tillställs samtliga nämnder och bolagsstyrelser i anslutning till att budgetförutsättningarna publiceras. För 2020 fastställs utnycklingen till maximalt 783,7 mnkr.

Följande systemområden ingår i it-prislistan 2020 (mnkr):

#	Område	2019	2020
1	Arbetsplatssystem	70,9	77,3
2	Plattform för applikationsserverdrift	10,7	11,5
3	Programvarulicenser för infrastruktur	40,2	52,3
4	Datakommunikation	46,1	55,3
5	Sammanhållet användarstöd inom IT	82,7	80,0
6	Stockholm webb	26,8	24,7
7	Sociala system	71,1	70,4
8	Infosoc	0,1	0,2
9	SGIS	14,0	20,0
10	Kataströfsäkring stordator	0,5	-
11	Applikationsplattformar	53,0	57,6
12	Autentisering och auktorisering	15,7	17,8
13	Diabas/eDok	11,8	22,9
14	LOIS	2,9	2,8
15	Agresso	40,3	39,0
16	Beslutsstöd och statistik	16,8	17,1
17	Löne- och PA-system	25,0	30,1
18	E-arkivet	8,1	8,8
19	Bosko	2,5	-
20	ILS	4,2	3,9
21	Nationella e-hälsotjänster	4,7	5,0
22	Öppna data	1,5	2,3
23	Samarbetsplattform	8,0	-
24	Verksamhetsarkitektur och metodstöd	2,3	2,7
25	E-handel/inköp	15,8	15,4
26	E-vald	1,2	1,2
27	SSIP	0,8	0,7
28	Skolplattformen	119,3	123,4
29	GSIT2 centrala leverantörskostnader	24,9	37,2
30	E-tjänster för förskolan	-	1,5
31	Utbildningsplattform	-	2,6
	Totalt	721,9	783,7

Bilaga 13:2

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 13 Utnyckling av centrala it-kostnader godkänns.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 14

Beslut

Utnyckling av centrala it-kostnader godkänns.

Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Dnr KS 2018/1653

Bakgrund

Kommunstyrelsen fick i kommunfullmäktiges budget 2016 i uppdrag att i samarbete med Stockholms Stadshus AB samt berörda nämnder och bolag ta fram en fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad. Behovet av en stadsövergripande fastighets- och lokalpolicy framgick i en av de slutsatser som tidigare utredningar hade dragit kring hur stadens fastighetsverksamhet och lokalförsörjning ska organiseras på ett effektivt sätt, som bidrar till uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål.

Stadens samlade fastighets- och lokalpolicy definierar övergripande inriktning och ansvarsområden för stadens lokalförsörjning samt hur stadens fastighets- och lokalinnehav ska utvecklas på kort och lång sikt. Stadens innehav av fastigheter och lokaler samt hyresavtal är betydande varför staden kontinuerligt behöver se över innehav, organisation och arbetssätt i förhållande till de utmaningar staden står inför när staden växer.

Stockholms stads investeringsplaner för fem år framåt för kommunkoncernen uppgår till historiskt höga nivåer. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader men även långsiktigt genom att utfallet för finansiella mål påverkas liksom stadens bedömda kreditvärdighet och därmed utrymmet att hantera verksamhetens behov. Vidare finns organisatoriska och resursmässiga utmaningar samt begränsningar i marktillgång, som sammantaget ger staden stora utmaningar i finansieringen av investeringar för att möta behoven hos en växande befolkning.

Stadens innehav av fastigheter och lokaler behöver utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov utvecklas.

Det ska finnas etablerade kontaktvägar in i staden för aktörer som har önskemål om att etablera sig som extern utförare av kommunala tjänster och/eller som vill utveckla samhällsfastigheter.

Utbildningsnämnden, äldrenämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden har i budget 2020 i uppdrag att tillsammans med kommunstyrelsen utreda och inrätta en samlad och tydlig organisation för att stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser gällande privata etableringar av verksamhet och/eller tillhandahållande av samhällsfastigheter. Behovsanalyser är centrala för planeringen och arbetet med detta ska utvecklas tillsammans med kommunstyrelsen.

Syfte och omfattning

Fastighets- och lokalpolicyn behandlar hanteringen av fastigheter och lokaler för verksamheter som staden har ansvar för. Syftet med policyn är att bidra till utveckling, samordning och effektivisering genom att:

- Ge övergripande mål och grundläggande principer för fastighetsinnehav och hantering av fastigheter och lokaler

Bilaga 14:2

- Förtydliga roller och ansvar
- Identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan

Policyn gäller för Stockholms stad och Stockholms Stadshus AB; främst Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa), Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB) och S:t Erik Markutveckling. Policyn gäller för övriga verksamheter och bolag i kommunkoncernen i tillämpliga delar.

Policyn beslutas av kommunfullmäktige och förvaltas av stadsledningskontoret. Uppdateringar genomförs och beslutas tillsammans med stadens årliga budget. En tydlig koppling ska finnas mellan policyn och stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar.

Inledning

Kommunkoncernens fastighetsinnehav

Stockholms stad är en av landets största fastighetsägare med ett markinnehav motsvarande cirka 130 kvadratkilometer inom kommungränsen och cirka 29 kvadratkilometer utanför kommungränsen. Inom kommungränsen äger staden cirka 70 procent av marken. Antalet ägda byggnader uppgår till cirka 13 000. Fastighetsägandet är fördelat på direktäggande inom kommunen genom olika nämnder samt genom bolag inom Stockholms Stadshus AB.

Lokaler och bostäder för stadens verksamheter

Staden har ett stort bestånd av verksamhetslokaler och bostadslägenheter som förvaltas av fastighetsnämnden och av stadens fastighetsförvaltande bolag. Därutöver tillkommer lokaler och lägenheter som hyrs av externa fastighetsägare. Totalt disponerar staden cirka 3 miljoner kvadratmeter lokalyta enligt stadens lokaladministrativa system LOIS. Lokalanvändningen regleras i drygt 6 000 hyresavtal med cirka 500 olika hyresvärdar varav cirka ett trettioantal hyresvärdar är koncerninterna och övriga är externa fastighetsägare. Den totala årshyran för detta bestånd är knappt 5 miljarder kronor varav ungefär en fjärdedel avser inhyrningar utanför kommunkoncernen.

Markförsörjning

Staden ska bedriva en aktiv markförsörjning för att säkerställa ett mark- och fastighetsbestånd som bedöms vara av strategisk betydelse för stadens långsiktiga utveckling. För att kunna styra stadens utveckling och möta behovet av bostäder, pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. är det viktigt att staden har tillgång till markreserver för framtida behov. När nya områden, inklusive förändringsområden, exploateras ska mark reserveras för stadens verksamhetsbehov. Staden ska bedriva en aktiv markpolitik för att underlätta för kommande behov av stadsutveckling och möta behov av mark för stadens verksamheter.

Framtida lokalbehov och investeringar

Stockholm växer, inflyttningen till staden liksom ambitionerna i bostadsbyggandet är höga. Den demografiska utvecklingen och kommunfullmäktiges bostadsmål att bygga 140 000 bostäder till år 2030, kommer att öka behoven av exploatering för bostäder och anskaffning av lokaler för kommunens verksamheter. Staden ska planera utifrån ett helhetsperspektiv med målet att uppnå en tät, hållbar stad. När ny bebyggelse planeras ska samhällsservice, så som skolor och idrottshallar med mera, vara en självklar del av den grundläggande planeringen. Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser kommunkoncernens samlade behov och finansieringsmöjligheter och som uppfyller

kommunfullmäktiges mål. Mot bakgrund av stadens utmaningar med ett växande Stockholm och de växande nyinvesteringsbehov, reinvesteringsbehov samt behovet av ökad flexibilitet och effektivitet i lokalanvändningen som följer, innebär det att kommunkoncernen kan komma att behöva öka egenfinansieringsgraden genom ökade försäljningsinkomster eller genom att egna investeringar i ökad utsträckning ersätts med inhyrning från externa aktörer. Bristen på byggbar mark innebär också att samverkan med externa fastighetsägare och investerare blir allt viktigare i framtiden för att kunna tillgodose behovet av att tillhandahålla effektiva lokaler

Social hållbarhet tillsammans med höga ambitioner om en klimatsmart stad är centrala utgångspunkter i stadens arbete med att utveckla fastighetsbeståndet. I det arbetet ska också staden stimulera att fler långsiktiga aktörer tar ansvar för att kommunfullmäktiges prioriterade mål för hållbar utveckling uppnås, särskilt i områden där staden är stor fastighetsägare.

Marknaden för samhällsfastigheter har utvecklats under flera år med såväl nya som mer etablerade företag och organisationer som långsiktigt vill äga och investera i samhällsfastigheter. När samarbeten med externa parter görs ska staden skapa förutsättningar för långsiktighet och låg risk med ändamålsenliga avtal där stadens intressen tas tillvara på ett bra sätt och där rollfördelningen är tydlig.

Definitioner

Anskaffning

Med anskaffning avses förvärv, byggande, extern inhyrning, arrende eller leasing av fastighet eller lokal och till lokalen hörande inventarier och utrustning.

Avveckling

Med avveckling avses försäljning, rivning, avyttring eller uppsägning av externt hyres-, arrende- eller leasingavtal.

Strategiska investeringar

Med strategiska investeringar avses framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta än vad staden har idag.

Ersättningsinvesteringar

Med ersättningsinvesteringar avses investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. Utgångspunkten är att de behåller samma nytta.

Lokalförsörjning

Med lokalförsörjning avses åtgärder för att försörja stadens verksamheter med lokaler, mark och anläggningar.

Lokalresursplanering

Med lokalresursplanering avses att långsiktigt kontinuerligt planera för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Lokaleffektivitet

Ett effektivt nyttjande av lokaler innebär att kärnverksamheten har funktionella och rätt mängd lokaler i förhållande till andra resurser, givet ekonomin på kort och lång sikt. Lokaleffektivitet förutsätter en avvägning mellan nytta och kostnad som erhålls genom rätt mängd lokaler, i rätt tid, på rätt plats. Detta kräver god planering och samordning för en resurs som är kapitalintensiv, långlivad och lägesfixerad.

Fastighet

Med fastighet avses enligt jordabalken jord som är indelad i fastigheter. Till en fastighet hör allmänna fastighetstillbehör, byggnadstillbehör och industritillbehör som tillförts fastigheten för stadigvarande bruk.

Byggnad

En byggnad definieras i plan- och bygglagen så som en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Extern fastighetsägare

Med extern fastighetsägare avses fastighetsägare utanför kommunkoncernen.

Drift

Med drift avses tekniska åtgärder som syftar till att upprätthålla funktionen hos ett objekt samt tillsyn och skötsel.

Underhåll

Med underhåll avses tekniska åtgärder som syftar till att återställa funktionen hos ett objekt. Underhåll innefattar planerat underhåll och avhjälpande underhåll.

Övergripande mål och grundläggande principer

Kommunfullmäktiges mål

Stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, kostnads-, area- samt energieffektiva lokaler som bidrar till hög produktivitet, kvalitet och effektivitet hos stadens verksamheter.

Både nämnder och bolagsstyrelser ska medverka till att målet uppfylls. De ska med utgångspunkt från kommunfullmäktiges inriktningsmål, fastställa verksamhetsspecifika och uppföljningsbara mål för lokalanvändningen och lokalförsörjningen och utforma de indikatorer som krävs för att följa upp dessa mål och åtaganden. Staden ska således aktivt arbeta med kopplingen mellan översikts- och detaljplaneringen, befolkningsprognos och verksamheternas lokalbehov för att i strategiskt syfte kunna fatta beslut om anskaffning eller avveckling av fastigheter och lokaler. Vidare ska anskaffningar och avvecklingar av fastigheter och lokaler samrådats, utvärderas och avvägas i förekommande fall utifrån stadens investeringsstrategi.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utveckla sin kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov. Detta kan innebära en ökad andel externa hyresvärdar vid utbyggnad av de samhällsfastigheter som behövs för ett växande Stockholm. Vidare ska nämnder och bolagsstyrelser överväga att avyttra fastigheter för att hålla nere kostnader för underhåll och/eller åstadkomma ett effektivare nyttjande.

Fastighetsinnehavet ska utvecklas med fokus på verksamheternas behov och stadens utveckling. Att avyttra objekt som inte används för den egna verksamheten eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden bör alltid övervägas. Även för lönsamma sådana objekt bör avyttring aktivt prövas. En avyttring måste dock alltid prövas utifrån en helhetsbedömning.

Stadens nämnder och bolag ska verka för fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare i områden där staden är stor fastighetsägare. Att åstadkomma fler bostäder är ett av stadens högts prioriterade mål, och därför ska möjligheten att

åstadkomma utveckling av bostäder alltid provas innan eventuella avyttringar och försäljningar.

Fastigheter och lokaler ska bidra till kommunkoncernnyttan

För att klara stadens framtida utmaningar och uppfylla kommunfullmäktiges mål, behövs en effektiv lokalförsörjning och lokalanvändning som utgår från den gemensamma kommunkoncernnyttan. Med kommunkoncernnytta menas att beslut kring fastigheter och lokaler ska utgå från ett stadsövergripande perspektiv där nyttan ska optimeras för staden som helhet. Planeringen av lokalanvändningen och lokalförsörjningen ska ske i nära samverkan och med kommunkoncernnyttan i fokus. Utan strategiska beslut som bygger på en helhetssyn på stadens utveckling och framtida resursbehov ökar risken för suboptimeringar och felprioriteringar som motverkar utveckling och optimala fastighets- och lokallösningar.

Vikten av optimal lokaleffektivitet

Berörda nämnder och bolag ska erbjuda kostnadseffektiva verksamhetslokaler och underlätta lokaleffektivisering, omstrukturering och avveckling. Lokalbeståndet bör vara utformat för en effektiv och flexibel användning för att möjliggöra effektiva verksamhetsprocesser – givet fastighetsekonomiska förutsättningar. Vidare åligger det alla verksamheter i staden att ha en hög kostnadsmedvetenhet samt att aktivt söka möjligheter att effektivisera lokalanvändningen och medverka till att beslutade lokaleffektiviseringar genomförs.

För att säkerställa att lokalförsörjningen bedrivs kostnadseffektivt behöver staden fastställa vilka nyckeltalsmål (riktvärden) som bör gälla. I samarbete med Stockholms Stadshus AB tar kommunstyrelsen, i samråd med berörda nämnder och bolag, fram riktvärden och fattar beslut om dessa. Uppföljning av nyckeltalsmålen ska årligen redovisas till kommunstyrelsen av berörda nämnder och bolag. För att uppnå en optimal lokaleffektivitet krävs också en lokalresursplanering, vilket avser en långsiktigt kontinuerlig planering för att anpassa stadens lokalbestånd till den förväntade efterfrågan av verksamhetslokaler.

Principer för stadens innehav av fastigheter och hyrda lokaler

Stadens fastighetsinnehav är ett resultat av stadens över tiden samlade behov av ägda fastigheter och lokaler för kärnverksamheter, reservmark för stadsplanering, byggnader med stora kulturhistoriska värden etc. Utöver de ägda fastigheterna kompletteras behovet av en omfattande inhyrning av lokaler och bostäder. De samlade lokalresurserna utgör en viktig förutsättning för stadens verksamhet och uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål. Anpassningar som säkerställer effektiviteten inom fastighetsområdet är därför kritiska.

Äga eller hyra?

Behovet av fastigheter och lokaler kan tillgodoses med eget ägande eller externa inhyrningar och arrenden. I valet mellan eget ägande och extern inhyrning eller arrende, ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende kommunkoncernens finansiella och organisatoriska förmåga att säkerställa den samlade förmågan att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Fördelning mellan nämnder och bolag

Stadens ägande och inhyrningar kan handhas i förvaltningsform eller av staden ägda bolag. Huvudsyftet med innehavet avgör vilken nämnd eller vilket bolag som bör förvalta ägandet eller inhyrningen. Den grundläggande fördelningen innebär att:

Bilaga 14:6

- Fastigheter och inhyrda lokaler som är avsedda för stadens verksamheter och som inte hanteras av annan nämnd eller bolag, samt bostadsrätter, hanteras av fastighetsnämnden.
- Fastigheter som är avsedda för exploatering hanteras av exploateringsnämnden
- Skolor och förskolor hanteras av SISAB. Gäller såväl ägda som inhyrda lokaler.
- Boenden för äldre och boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning hanteras av Micasa. Gäller såväl ägda som inhyrda lokaler.
- Fastigheter som anskaffats genom förvärv av bolag, samt bebyggda exploateringsfastigheter med kommersiella hyresgäster med en fortsatt lång förvaltningsfas, hanteras av S:t Erik Markutveckling AB.

Principer för anskaffning

Nämnderna ansvarar själva för planering av lokalbehov, vilket också innebär ett ansvar att över tid bära sina lokalkostnader. Beslut om större eller strategiskt betydelsefulla lokalärenden ska dock fattas, eller godkännas, av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen eller kommunstyrelsens ekonomiutskott. (KSEKU).

Stadsledningskontoret utfärdar tillämpningsanvisningar vad rör lokalfrågor utifrån stadens Regler för ekonomisk förvaltning (återfinns i stadens budget, bilaga 8). Tillämpningsanvisningarna är samordnade med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar som också utfärdas av stadsledningskontoret. Anvisningarna ifråga uppdateras utifrån eventuella revideringar i stadens regler för ekonomisk förvaltning.

Utökade eller förändrade lokalbehov

Beslut om investeringar i form av ny-, om- och tillbyggnad av verksamhetslokaler binder kapital på lång sikt. Även inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare innebär ofta att staden binds vid kostnader för lång tid och innebär ett långsiktigt ekonomiskt åtagande. Inhyrande nämnder ska vara restriktiva med egna investeringar i lokaler.

Utökade eller förändrade lokalbehov bör alltid provas inom befintligt bestånd.

Investeringar eller nya inhyrningar kan genomföras om de bedöms vara nödvändiga för att:

- Tillgodose behov av lokaler för verksamheter som staden har ansvar för
- Uppfylla lagar och myndighetskrav
- Genomföra stadsutvecklingsprojekt
- Uppfylla stadens mål för energianvändning, miljöpåverkan och tillgänglighet
- Upprätthålla en fastighets funktioner
- Effektivisera resursanvändningen

Extern inhyrning ska alltid provas som alternativ till investering om:

- Staden eller stadens bolag inte kan erbjuda ändamålsenliga lokaler
- Behoven bedöms vara kortsiktiga i relation till ett långsiktigt åtagande
- Det råder osäkerhet om verksamhetens lokalbehov
- Extern inhyrning bedöms vara mest ändamålsenligt ur ekonomisk eller organisatorisk synvinkel.

När staden hyr verksamhetslokaler av en extern aktör vid nybyggnad eller ombyggnad utifrån verksamhetens krav måste i regel upphandling ske enligt lagen om offentlig upphandling, LOU. Inför en extern inhyrning krävs en analys av upphandlingsrättsliga och därmed sammanhängande frågor som otillåtet statsstöd, otillåtet gynnande av enskild, olika fastighets- och hyresrättsliga frågor, avtalsfrågor kopplade till plangenomförande med mera.

Beslut om anskaffning

Lokalförsörjningen till verksamheterna sker genom inhyrning. I första hand ska nämnderna, givet kommunfullmäktiges övergripande mål och grundläggande principer, hyra lokaler av staden eller stadens fastighetsbolag. Vid nya större inhyrningar av externa aktörer bör inhyrningen gå via ordinarie fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser. Större nya inhyrningar av pedagogiska lokaler och omsorgsbostäder prövas i samråd med kommunstyrelsen..

Anskaffningar av fastigheter och lokaler för stadens verksamheter ska hanteras med stort fokus på kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Samtliga anskaffningar bör vara prioriterade och dokumenterade i nämndernas lokalförsörjningsplaner.

Generellt ska nybyggnationer eller förvärv av byggnader endast ske när det finns ett stadigvarande behov av nya lokaler och där andra alternativ kan uteslutas. Beslut om anskaffningar ska fattas enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning med tillhörande tillämpningsanvisningar. Beslutsprocessen omfattar utredningsbeslut (större investeringar), inriktningsbeslut och genomförandebeslut. Vid större eller strategiskt betydelsefulla investeringar (inklusive förvärv) eller inhyrningar som medför höga hyresnivåer, höga investeringsutgifter och/eller långa hyrestider ska samråd alltid ske med stadsledningskontoret.

Vid investeringar och andra stora projekt ska särskild uppmärksamhet ägnas åt uppföljning av medelsförbrukning, tidsplaner, prestationer samt de politiska målen.

Investeringar för framtida behov

Investeringar som syftar till att säkra den framtida tillgången till fastigheter och lokaler men som staden inte har behov av under de närmaste åren, kan genomföras om investeringen är av särskilt strategiskt intresse. Till exempel för att uppfylla målen i kommunfullmäktiges investeringsstrategi eller för att säkra tillgången till mark och lokaler för stadens verksamheter. I stadsutvecklingsprojekt är det viktigt att stadens utbyggnadsbehov beaktas.

Investeringar för framtida behov som hanteras av exploateringsnämnden eller fastighetsnämnden ska, i samråd med berörda nämnder, beredas av stadsledningskontoret för beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Investeringar för framtida behov som hanteras av de fastighetsförvaltande bolagen ska, i samråd med berörda bolag, beredas gemensamt av stadsledningskontoret och Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige utifrån stadens projektstyrningsmetodik.

Förvaltningen av fastigheter som anskaffats för att säkra stadens framtida behov, ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna när behov uppstår.

Förvärv av bostadsrätter

Staden skaffar sig i ökande omfattning lokaler och bostadslägenheter för olika ändamål, till exempel förskolor, gruppboheter med mera, via köp av andelar i nyproducerade bostadsrättsföreningar. Jämfört med att hyra lokaler så ökar stadens rådighet över resursen vid innehav via köp av andelar i bostadsrättsföreningar. Förvärv av bostadsrätter för ändamål som staden ansvarar för, ska utföras av fastighetsnämnden, som därefter upplåter resursen till berörd nämnd. Om staden är hyresgäst i en fastighet

Bilaga 14:8

som är föremål för bostadsrättsomvandling är dock huvudinriktningen att staden ska fortsätta att vara hyresgäst.

Principer för avveckling

Huvudprincipen är att byggnader och lokaler som inte behövs långsiktigt för stadens verksamheter eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden ska avvecklas. Försäljning av mark ska i normalfallet avse exploaterad mark som inte bedöms komma att ändra nyttjande under överskådlig tid.

Planerade avvecklingar ska i normalfallet vara prioriterade i stadens långsiktiga lokalresursplanering. Samråd ska alltid ske med stadsledningskontoret inför större avvecklingar, samt om avvecklingen avser särskilda boenden för äldre eller bostäder med särskild service.

Anvisningar för samråd och beslut om avveckling finns i stadens regler för ekonomisk förvaltning och tillämpningsanvisningar.

Inför uppsägning av hyresförhållande/avveckling av lokal ska nämnderna alltid stämma av om annan nämnd har behov av att ta över hyreskontraktet/lokalen. Det finns många nämnder som har liknande verksamhet, exempelvis pedagogisk, där nyttan av informationsutbytet kan underlätta den andra nämndens lokalplanering. SISAB och Micasa ska bedriva ett proaktivt arbete med att optimera stadens lokalanvändning inom kommunkoncernen.

Principer för förvaltning, drift och underhåll

Staden ska ha en aktiv fastighetsförvaltning som bedrivs med hög effektivitet och ambitionsgrad. En aktiv förvaltning av den samlade fastighetsportföljen innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter. Fastighetsförvaltningen ska organiseras så att utförandet kan bedrivas kostnadseffektivt och av personal med rätt kompetens.

Vad rör kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom stadens nämnder ska dessa förvaltas med hög kompetens och ambition. Ett bevarande av dessa prövas från fall till fall där stadens inriktningsmål vägs samman med stadsplaneringen i stort. Även fastighets- och exploateringsekonomiska aspekter måste beaktas i relation till bevarandevärdet.

Huvudprincipen är att fastighetsägaren ansvarar för fastighetens drift och underhåll. Överenskommelser som innebär att inhyrande nämnder utför drift och underhåll bör undvikas. Undantag kan ske om det finns starka skäl för att nämnderna utför vissa fastighetsförvaltande uppgifter. Till exempel om utförandet ingår som en integrerad del i verksamheten, vid vissa andrahandsuthyrningar eller om det innebär lägre kostnader för staden totalt. Stadsledningskontoret avgör vad som är mest fördelaktigt med hänsyn till kommunkoncernnyttan.

Överenskommelser som innebär att staden sköter drift och underhåll åt externa fastighetsägare bör undvikas.

Långsiktiga underhållsplaner bör finnas för samtliga byggnader. Invändiga och utvändiga åtgärder bör vara anpassade till den tid som det finns ett dokumenterat behov av fastigheten eller till den tid som det finns beslut om att fortsatt äga fastigheten inför en framtida försäljning eller avyttring.

Dokumentation

Ägda och hyrda fastigheter ska vara dokumenterade i system som stödjer en effektiv fastighetsförvaltning och som underlättar planering, uppföljning och administration.

Beslutade och planerade projekt ska vara dokumenterade så att det ger överblick över fastighetsbeståndets utveckling och planerade förändringar i areor, kapacitet och kostnader.

Egen regi eller outsourcing?

Fastighetsanknutna tjänster kan utföras i egen regi eller handlas upp externt. I valet mellan egen regi och extern upphandling ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov till lägst kostnad. Upphandling av fastighetsanknutna tjänster bör hanteras samordnat och följa branschöverenskommelser. Ramavtal bör finnas. Överenskommelser om utförande av fastighetsanknutna tjänster bör vara dokumenterade i servicenivåavtal (SLA) eller motsvarande.

Hållbarhet

Staden ska bedriva en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning som minskar den totala energianvändningen och miljöpåverkan från fastigheter och lokaler. Byggnaderna ska vara energieffektiva och leverera en sund inomhusmiljö samt vara fria från miljö- och hälsostörande ämnen. Ägda byggnader bör långsiktigt utvecklas för att minska miljöbelastningen. Stadens miljöprogram ska följas.

Behovet av mötesplatser för civilsamhället, och platser där stadens verksamheter möter stockholmarna är betydande. Utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv och ansvarstagande ska staden söka vägar för ett optimalt utnyttjande av stadens befintliga lokaler för även detta syfte.

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen genom stadsledningskontoret leder och samordnar stadens lokalförsörjning och stadens processer för lokalresursplanering. I uppgiften ingår att initiera och samordna strategiska fastighetsutvecklingsprojekt och besluta om större investeringar.

Stadsledningskontoret har ett övergripande ansvar för strategiska, mark-, exploaterings-, fastighets- och lokalfrågor samt bedömningar av förslag till större investeringar, inhyrningar och avvecklingar av lokaler. Ansvaret omfattar bland annat följande uppgifter:

- Samordna stadens processer för lokalförsörjning och sammanställa den stadsövergripande lokalresursplanen
- Utfärda tillämpningsanvisningar för hanteringen av byggnader och lokaler
- Följa upp lokalförsörjningen mot kommunfullmäktiges mål och prioriteringar
- Föreslå prioriteringar till mål- och budgetprocessen
- Bereda fastighets- och lokalärenden inför beslut i kommunstyrelsens ekonomiutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige
- Initiera och styra större fastighetsutvecklingsprojekt av strategisk stadsövergripande karaktär. Det vill säga projekt som medför höga investeringsutgifter, höga driftskostnader, är komplext eller involverar flera nämnder och bolagsstyrelser. För projekt som ska beslutas av koncernstyrelsen sker detta i samarbete med Stockholms Stadshus AB
- Utgöra ett strategiskt stöd gentemot nämnder och bolag i samband med strategiskt betydelsefulla hyresförhandlingar
- Den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen hos servicenämnden
- Ha det övergripande uppdraget att åstadkomma en effektiv samverkan mellan berörda parter gällande planeringen av stadens skolbyggnad
- Pröva och utveckla ett övergripande forum för övriga lokalkategorier

Bilaga 14:10

- I samråd med berörda nämnder och bolag ta fram nyckeltalsmål (riktvärden) för lokalförsörjning

Stadsledningskontoret har uppdraget att bedöma vad som utgör den största kommunkoncernnyttan då olika förvaltningsintressen ställs mot varandra.

Inhyrande nämnder

För att inte behöva beskriva alla typer av inhyrande nämnder inleds avsnittet med en generell skrivning som gäller för alla. Därefter följer ett avsnitt för stadsdelsnämnderna och ett avsnitt för utbildningsnämnden.

Gemensamt för inhyrande nämnder

Inhyrande nämnder ansvarar för sin lokalförsörjning och bär kostnaderna för hyrda och arrenderade lokaler och anläggningar.

Nämnderna ansvarar för att lokalerna utnyttjas effektivt och för att lokalförsörjningen matchar verksamheternas utveckling och behov. Nämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen löpande utvärdera hyresförhållanden gällande inhyrning av lokaler där stadsinterna andrahandsuthyrningar förekommer och om det är motiverat ur ett kommunkoncernperspektiv föreslå justeringar.

Nämnderna har en strategisk roll i stadens lokalresursplanering och bör ta en ledande roll i stadens forum för samverkan och samplanering.

Nämnderna ska årligen redovisa prioriterade behov och åtgärder i en lokalförsörjningsplan som redovisas i samband med nämndernas underlag till budget. Nämnderna ska årligen beskriva ekonomiska konsekvenser av identifierade behov och åtgärder samt planera för att inrymma dessa inom befintlig budget.

Inhyrande nämnder kan initiera lokalutredningar och projekt, som utförs i samverkan med hyresvärden. Genomförande ska ske enligt stadens modell för projektstyrning och beslutas enligt reglerna för ekonomisk förvaltning.

Inhyrande nämnder bör undvika att bygga upp egna utförarorganisationer för fastighetsdrift – såvida kommunfullmäktiges mål och grundläggande principer inte åsidosätts.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas lokalinhyrningar omfattar bland annat förskolor, äldreboenden, LSS-boenden, lokaler för kultur, aktivitetslokaler och administrativa lokaler.

Stadsdelsnämndernas lokalresursplanering ska vara samordnad med den stadsövergripande planeringen för bland annat skolor, äldreboenden och sociala boenden. Därför är det viktigt att planeringen bygger på enhetliga principer och tolkningar av befolkningsprognoser och andra planeringsunderlag. Den samlade lokalresursplaneringen ska ge en samlad bild av det stadsövergripande lokalbehovet.

Planeringen av förskolelokaler ska utföras så att alla barn har tillgång till förskoleverksamhet och att platsgarantin uppfylls. Vid utökade lokalbehov för förskola ska alltid möjligheten att utnyttja skollokaler undersökas.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden ansvarar för planeringen och försörjningen av lokaler för stadens grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Utbildningsnämnden har en ledande roll i skollokalförsörjningsplaneringen och ansvarar för upprättandet av årlig lokalförsörjningsplan för detta verksamhetsområde.

Utbildningsnämnden har också ansvar för att tillsammans med SISAB, stadsdelsnämnderna och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, utveckla arbetet i stadens samverkansforum för skollokaler.

Utbildningsnämnden ska samverka med idrottsnämnden, SISAB, och fastighetsnämnden, för att samplanera användningen och utbyggnaden av idrottsanläggningar och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra, skolidrottshallar och idrottsytor för andra nyttjare efter skoltid.

Exploateringsnämnden

Ansvarsområden

Exploateringsnämnden ansvarar bland annat för markförvaltning och markexploatering samt för frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Undantaget förvärv som hanteras av S:t Erik Markutveckling AB. Nämnden ansvarar även för den mark utanför stadens gräns i det fall den ska avyttras eller exploateras.

Exploateringsnämnden ska delta aktivt i stadens forum för samverkan och samplanering och tillhandahålla underlag för lokalförsörjningsplaner och fastighetsutvecklingsprojekt.

Anskaffningar för framtida behov

Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkra att staden på ett tidigt stadium planerar för offentlig service i stadsutvecklingsområden. I planeringen ska kommunfullmäktiges prioriteringar och stadens investeringsstrategi särskilt beaktas. Genom stadens markanvisningspolicy kan krav ställas på byggherrar att upplåta specialbostäder, lokaler för barn- och äldreomsorg samt vissa kategoribostäder. I samband med markupplåtelseavtal ska förutsättningar och stadens villkor klargöras vad gäller tredimensionell fastighetsbildning, förhyrning eller förvärv av lokaler och bostäder för stadens räkning. Innan exploateringsavtal tecknas ska en bindande avsiktsförklaring upprättas gällande villkoren ifråga.

Drift och underhåll

Förvaltningen av fastigheter som hanteras av exploateringsnämnden utförs i huvudsak av trafikinämnden och fastighetsnämnden. Omfattningen av förvaltningsuppgifterna bör vara dokumenterade i servicenivåavtal (SLA) eller motsvarande. Förvaltningen ska planeras så att staden har rådighet över fastigheterna.

Fastighetsnämnden

Ansvarsområden

Fastighetsnämnden förvaltar och utvecklar fastigheter för i första hand stadens egna verksamheter. Uppdraget omfattar fastigheter inom stadens gräns som inte passar in i de fastighetsförvaltande bolagens bestånd samt viss mark utanför stadens gräns. Fastighetsnämnden förvärvar och förvaltar även bostadsrätter som används för bland annat särskilt boende och förskolor.

Uthyrning

Vid uthyrning ska i första hand stadens egna verksamheter prioriteras. Lokaler kan hyras ut till externa hyresgäster om de inte behövs för stadens egna verksamheter eller är aktuella för avveckling.

Fastighetsnämnden ansvarar för stadens hyresförhandlingar gällande andrahandsuthyrning av bostäder där det saknas förhandlingsordning.

Lokalförsörjning och lokalresursplanering

Fastighetsnämnden ska medverka aktivt i stadens lokalresursplanering och forum för samverkan och samplanering.

Fastighetsutveckling och förändringar i fastighetsbeståndet

Fastighetsnämnden ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera lokalerna utifrån verksamhetens behov. Nämnden ska i huvudsak fokusera på åtgärder som syftar till att uppgradera och anpassa befintligt fastighetsbestånd efter hyresgästernas lokalbehov och fastighetens tekniska status.

Större fastighetsutvecklingsprojekt som uppfyller ett eller flera kriterier för uppföljning av större investeringar ligger inom kommunstyrelsens ansvar att initiera. Det operativa ansvaret att utreda, planera och genomföra dessa projekt kan åläggas fastighetsnämnden.

Verksamhetsanpassningar utförs i normalfallet efter beställning från inhyrande nämnd. Ersättningsinvesteringar och andra fastighetsrelaterade investeringar utförs i normalfallet efter beslut i fastighetsnämnden.

Genomförande av projekt ska följa stadens projektstyrningsmetod för stora investeringsprojekt (SSIP) och utföras i samverkan med inhyrande nämnd. Beslutsprocessen ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning och dess tillämpningsanvisningar.

Drift och underhåll

Fastighetsnämnden ansvarar för att nämndens byggnader och anläggningar upprätthålls i enlighet med lagar, myndighetskrav och kommunfullmäktiges mål. Byggnadernas underhåll ska långsiktigt hålla en god nivå. Fastighetsförvaltningen ska organiseras och planeras för en kostnadseffektiv hantering.

Fastighetsnämnden ska vidta åtgärder för att begränsa miljöpåverkan från nya och befintliga fastigheter, minska energianvändningen och tillgängliggöra nämndens publika lokaler för personer med funktionsnedsättning. Nämnden ska bidra till att miljöprogrammets mål för energianvändning och utsläpp kan upprätthållas.

Servicenämnden

Servicenämnden genom verksamhetsområdet Lokalplanering är stadens beställarstöd i lokalfrågor och erbjuder resurseffektiva lösningar utifrån beställarens behov. Vidare deltar man i stadens kontrakts- och hyresadministration och är systemförvaltare av det lokaladministrativa systemet LOIS (Lokaler i Stockholm), även det på uppdrag av stadsledningskontoret. LOIS möjliggör rationell och samlad hantering av stora fastighetsdata. Stadens samtliga inhyrningar av lokaler och lägenheter, även från fastighetsförvaltande nämnder och internt mellan nämnder i andra hand, ska registreras i LOIS. Inriktningen är även att samtliga uthyrningar av lokaler och lägenheter ska administreras via systemet.

Lokalplanering hanterar och administrerar den stadsgemensamma hyresförhandlingsfunktionen på uppdrag av kommunstyrelsen. Hyresförhandlingsfunktion ska underställas samtliga lokalhyresavtal som berörs av funktionens omfattning, direkt av nämnderna eller indirekt i form av tredjepartsinhyrning av stadens bolag för bedömning. Dessutom ska funktionen underställas samtliga uppsägningar av lokalhyresavtal för kvalitetssäkring.

I övrigt kan samtliga inhyrande nämnder vid behov avropa tjänster från Lokalplanering. Verksamheten tillhandahåller expertkompetens och tjänster till inhyrande nämnder i frågor som bland annat rör:

- Beställarstöd och projektledning vid ny-, om- och tillbyggnader
- Lokalresursplanering
- Hyresförhandlingar och upprättande av hyresavtal
- Underlag till beställningar och tjänsteutlåtanden
- Upprättande av funktionsprogram
- Lokalsökning
- Utbildningar om stadens lokaladministrativa frågor

Servicenämnden svarar även för administration av stadens andrahandsuthyrning av lägenheter för bostadsändamål. Vidare erbjuds tjänsten registrering av inhyrningsavtal avseende lokaler och lägenheter i LOIS.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Ansvarsområden

Bolaget äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden, samt temporära studentbostäder och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Huvudsakliga uppgifter är att tillhandahålla välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med rimliga hyror till stadens äldre, personer med funktionsnedsättning samt till av staden prioriterade grupper med svag ställning på bostadsmarknaden.

Hyreskostnaderna ska hållas nere

Hyreskostnaderna ska aktivt hållas nere, genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar för gemensamma utrymmen och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Bolaget ska även eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalresursplanering och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska samverka med äldre- och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner. Bolaget ska även delta i den årliga regionala och stadsövergripande planeringen för olika boenden inom bolagets målgrupp samt i utvecklingen av respektive boendeform. Bolaget ska vidare delta i genomförandet av stadens åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040. Bolaget har en viktig roll att säkerställa att det framtida behovet av vård- och omsorgsboende samt andra bostäder för äldre tillgodoses.

Bolaget ska vara delaktigt i stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden för äldre, respektive gruppboenden för personer med funktionsnedsättning samt medverka aktivt i stadsutvecklingsprojekt och utredningar av lokalprojekt.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera fastighetsbeståndet utifrån stadens verksamheters utveckling och behov. Bolaget ska analysera möjligheterna att öka kapaciteten inom befintligt bestånd, och föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Fastighetsbeståndet ska planeras för flexibla boendelösningar som klarar efterfrågeförändringar över tid. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter. Bolaget ska tillhandahålla evakueringslägenheter vid renovering i bolagets fastigheter.

Förändringar i fastighetsbeståndet bör vara baserade på redovisade behov i stadens äldreboendeplanering och lokalförsörjningsplan. Beslutsprocessen vid anskaffning och avveckling ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning. Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Ansvarsområden

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens skol- och förskoleverksamhet. Bolagets uppgifter specificeras i ägardirektiven. Den förväntade ökningen av antalet elever kommer att ställa stora krav på bolaget för att klara av den stora utbyggnad som krävs. Därför är det angeläget att SISAB har en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor och tar ansvar för att söka lämpliga lokaler och markanvisningar för att tillgodose det prognosticerade utbyggnadsbehovet.

Samplanering och samverkan

Bolaget ska ha en aktiv roll i stadens lokalförsörjning och forum för samverkan och samplanering. Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomföra utbyggnaden av förskolor och skolor samt samverka med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i upprättandet av lokalförsörjnings- och områdesplaner.

Områdesplaner ska vara baserade på redovisade behov och prioriteringar utifrån kommunstyrelsens övergripande skolplanering och utbildningsnämndens lokalförsörjningsplaner.

Fastighetsutveckling och förändringar i lokalbeståndet

Bolaget ska ha en aktiv fastighetsutvecklingsplanering i syfte att optimera beståndet utifrån stadens prognosticerade behov. Bolaget ska aktivt föreslå lösningar som ökar verksamhetsnyttan och bidrar till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål. Åtgärder i fastigheterna ska planeras i samverkan med berörda verksamheter.

Beslutsprocessen vid anskaffning ska följa reglerna för ekonomisk förvaltning. Bolaget ska genom en aktiv fastighetsförvaltning identifiera möjligheter till strategiska förvärv av fastigheter för att tillgodose framtida behov. Strategiska förvärv bereds gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB för beslut i koncernstyrelsen och kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolagets huvuduppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter eller aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser eller andra funktioner. Bolagets uppgifter preciseras i ägardirektiven.

Bolagets verksamhet ska vara inriktat på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samverkan med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.

Bolagets uppgifter sammanfaller delvis med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och övriga fastighetsförvaltande bolag. Principer för gränsdragningen gentemot dessa är att bolaget i huvudsak ska förvärva och förvalta fastigheter där följande kriterier uppfylls

- Förvärvet innebär fastighetsköp i bolagsform
- Förvärvet omfattar bebyggda fastigheter med främst kommersiella hyresgäster
- Förvärvet är av strategisk betydelse för staden, men där stadsutveckling eller annan användning kan inte bli aktuell förrän tidigast om 10-15 år

Planeringsprocesser och forum för samverkan

När staden växer följer fler utmaningar som behöver mötas på ett ansvarfullt sätt, kraven på uppdaterad planering och högre grad av samordning höjs. Den ökade bostadsproduktionen måste följas av fler pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kultur- och idrottslokaler m.m. Förverkligandet av stadens utbyggnad innebär stora investeringar vilket kräver god samordning i både övergripande frågor och i enskilda projekt samt ekonomisk och tidsmässig prioritering.

Byggbar mark i staden blir allt mer en bristvara. I takt med att staden växer behöver olika former av service byggas ut vilket konkurrerar med andra angelägna ändamål. Via detaljplan finns möjlighet att bestämma markens användning. För att inte riskera kapitalförstörelse och för att långsiktigt säkra stadens resurser i form av olika verksamhetslokaler bör inriktningen vara att bakomliggande detaljplaner ska begränsa alternativ användning utöver den verksamhet som stadens inhyrning avser. Innan en prövning inleds att ändra befintliga detaljplaner ska stadsbyggnadsnämnden alltid, om befintlig plan stöder olika former av verksamhet som är stadens ansvar, stämma av med berörda nämnder om det finns nuvarande och framtida behov som svarar mot aktuell bestämmelse.

För att över tid få en bättre flexibilitet i lokalanvändningen, men också för att minska investeringsbehovet i dubbla funktioner som exempelvis kök ska, förskolan vara helt integrerad i skolbyggnaden om verksamheterna vid nybyggnadsprojekt samlokaliseras på samma tomt. Vid särskilda skäl kan undantag medges.

Utifrån behovet av förskoleplatser ska stadsdelsnämnderna alltid samplanera sina behov geografisk där ny bostadsbyggnation förläggs mellan, eller i nära anslutning, till en eller flera stadsdelsnämndsområden. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser ska medverka och möjliggöra samplaneringen.

Lokalresursplanering

Den stadsövergripande lokalresursplanen tas fram av kommunstyrelsen och syftar till att upprätthålla en hög effektivitet och kommunkoncernnytta, samordna planeringen av framtida lokalbehov med planeringen av lokalförsörjningen och stadens långsiktiga ekonomiska planering. Lokalresursplanen ska redovisa stadens lokalbehov på kort, medel och lång sikt och med hänsyn tagen till stadens långsiktiga utveckling, kommunfullmäktiges mål och investeringsstrategi samt de behov som uttrycks av nämnderna. Nämnderna genomför behovsanalyser och tydliggör sina lokalbehov i sin lokalförsörjningsplan. Nämndernas lokalförsörjningsplaner ligger därefter till grund för

den stadsövergripande lokalresursplanen. Lokalförsörjningsplanerna ska vara utformade så att de kan användas som instrument för en effektiv ekonomisk- och verksamhetsmässig styrning. Planerna ska innehålla inledning, behov och efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler, kapacitetsbeskrivning, förändringar i lokalbeståndet, kostnadsutveckling, effektiviseringsmöjligheter samt övriga kommentarer. Anvisningar för utformningen av planerna utarbetas av stadsledningskontoret.

Forum för samverkan och samplanering

Staden bör ha fasta forum för löpande samverkan och samplanering mellan inhyrande nämnder, berörda facknämnder och bolag. Forumen bör bland annat ges i uppdrag att yttra sig över nämndernas lokalförsörjningsplaner, och inför beslut om utredning, inriktning och genomförande av större lokalprojekt.

Planeringsinriktningen för stadens skolutbyggnad utgår från stadens samordnade grundskoleplanering (SAMS) som sträcker sig till 2040. Syftet med en samordnad planering är att säkerställa att relevanta aktörer i staden har en gemensam bild av utmaning och angreppssätt för att klara skolförsörjningen i ett växande Stockholm. På ett tidigt stadium definieras vilka skolprojekt som ska initieras i samverkan med idrottsnämnden och fastighetsnämnden. Styrgrupp och arbetsgrupp för SAMS bevakar, följer upp och svarar i övrigt för den övergripande samordningen. Inriktningen är att en gång per år redovisa planeringsläget för kommunstyrelsen. Förutsättningarna för planeringen kan dock komma att ändras löpande under året i takt med exempelvis ökad kunskap om bostadsvolymer och platser för bostadsbyggande. Ur ett samplanerings- och fastighetsekonomiskt perspektiv integreras också gymnasieplaneringen i SAMS-arbetet.

Planeringsinriktningen för stadens utbyggnad av vård- och omsorgsboenden utgår från stadens årliga långsiktiga boendeplan med utblick mot 2040. Äldreboendeplaneringen samordnas av en styrgrupp under ledning av kommunstyrelsen. Äldrenämnden antar äldreboendeplanen som efter kommunstyrelsens godkännande blir vägledande för utbyggnad och omstrukturering av stadens äldreboenden.

För att stärka utbyggnadsprocessen för bostäder med särskilt stöd och service (särskilda boendeformer för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning) finns en genomförandegrupp där stadens berörda verksamheter ingår under ledning av socialnämnden.

Stadsledningskontoret ska pröva om samplaneringsfunktionen även för andra lokalkategorier kan utvecklas och organiseras med utgångspunkt från de forum som idag finns för samplanering av skolor och äldreboenden. Till följd av utmaningar i samordning kring samhällsservice i takt med den ökade bostadsbyggnaden i staden är ett gemensamt stadsövergripande synsätt avseende exempelvis förskoleplaneringen i nybyggnadsområden av stor vikt.

Lokalprojekt

Staden ska ha en dokumenterad och enhetlig arbetsprocess för genomförande av lokalprojekt. Arbetsprocessen ska säkra att projekten drivs med kommunkoncernnyttan i fokus och att beslut fattas på kvalitetssäkrade underlag.

Arbetsprocessen ska tydliggöra roller, ansvarsfördelning, projektsteg, beslut och krav på beslutsunderlag. Den bör kunna tillämpas i alla typer av lokalprojekt och anpassas till projektets omfattning och komplexitet.

Arbetsprincipen ska vara anpassad till regler för ekonomisk förvaltning och samordnad med stadens anvisningar för beslut, styrning och uppföljning av större investeringar.

Stadsledningskontoret ska definiera en metodik och utfärda anvisningar för genomförande av större lokalprojekt.

Hyresfrågor

Grundläggande principer

Vid extern in- och uthyrning är det viktigt att staden uppträder enhetligt och med hög kompetens.

Staden ska verka för långsiktighet och transparens i hyressättningen för respektive lokalkategori.

Nya inhyrningar ska godkännas av kommunstyrelsens ekonomiutskott om inhyrningen medför höga kostnader eller långa hyrestider. Godkännande ska även inhämtas vid omförhandlingar av befintliga hyresförhållanden, samt ny-, om- och tillbyggnader med motsvarande ekonomisk effekt.

Bestämmelser om in- och uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Interna hyresförhållanden

Omfattning och villkor för hyresförhållanden inom kommunkoncernen regleras i ramavtal och objektsvisa hyresavtal. Inhyrningar som omfattar bostäder som hyrs ut i andra hand regleras i stor omfattning enligt kontrakt för blockuthyrning.

Intern hyressättning

Stadens inriktning är att interna hyressättningar ska vara förutsägbara vad gäller hyressättning och ansvarsfördelning. Inom olika segment förekommer både kostnadsbaserade och marknadsmässiga hyresprinciper.

Inriktningen är att hyressättningen av boenden till brukare fastställs i förhandlingsöverenskommelse med hyresgästföreningen.

Ny-, om- och tillbyggnader ska i princip alltid genomföras av hyresvärden och betalas via hyra eller hyrestillägg.

Tekniska åtgärder som utförs för att upprätthålla eller effektivisera en byggnads funktioner ska normalt hanteras inom befintlig hyresram, utan att belasta inhyrande nämnd med höjda hyror eller hyrestillägg.

Verksamhetsanpassningar ska normalt ersättas via hyra eller hyrestillägg. Tjänster som utförs utöver vad som omfattas av hyresavtalet, ska regleras i servicenivåavtal (SLA) och ersättas separat.

Extern uthyrning och andrahandsuthyrning

Huvudprincipen är att externa hyresgäster tecknar förstahandskontrakt direkt med fastighetsnämnden (i sina ägda lokaler) eller bolagen. Om inhyrande nämnd eller bolag i sin tur upplåter lokalen i ett andrahandshyresförhållande bör fastighetsnämnden ansvara för andrahandsuthyrningen. Insprängda lokaler som endast utgör en mindre del av en verksamhetslokal kan hyras ut direkt av en nämnd till extern part.

Bilaga 14:18

Vid uthyrning i andra hand ska momsfrågan samt avstående från besittningsskydd särskilt beaktas. Om staden är förstahandshyresgäst till en lokal som är inne i det frivilliga momssystemet ska, om staden hyr ut lokalen i andra hand, andrahandshyresgästen bedriva momspliktig verksamhet i lokalerna.

Villkor för andrahandsuthyrning av lokaler och boenden som staden äger, bör regleras i ramavtalet eller hyresavtalet mellan parterna.

Vid andrahandsuthyrning till annan nämnd bör kostnadsbaserad hyra tillämpas. Ytterligare bestämmelser för extern uthyrning finns i regler för ekonomisk förvaltning samt i tillämpningsanvisningarna till dessa.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 14 Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad godkänns.

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 15

Beslut

Fastighets- och lokalpolicy för kommunkoncernen Stockholms stad godkänns.

Ansvarsfördelning

Målansvar - Agenda 2030

Stockholms stad ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Genomförandet ska präglas av lärande och utgå från analyser om synergier och hävstångseffekter samt utveckla relevanta arbetssätt som bidrar till en ekonomiskt, miljömässig och socialt hållbar stad.

För varje mål har en eller flera nämnder eller bolagsstyrelser utsetts som målan-
svariga vilket framgår av direktiven till respektive nämnd/bolagsstyrelse samt i
tabellen nedan. Målansvarig nämnd och/eller bolagsstyrelse ska vara drivande
för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda verk-
samheter i staden.

Mål Agenda 2030	Ansvarig nämnd
1. Avskaffa fattigdom	Arbetsmarknadsnämnden, social- nämnden
2. Ingen hunger	Äldrenämnden, utbildningsnämnden
3. God hälsa och välbefinnande	Idrottsnämnden, socialnämnden
4. God utbildning för alla	Arbetsmarknadsnämnden, utbild- ningsnämnden
5. Jämställdhet	Kommunstyrelsen
6. Rent vatten och sanitet	Stockholm Vatten och Avlopp AB
7. Hållbar energi för alla	Kommunstyrelsen, miljö- och hälso- skyddsnämnden
8. Anständiga arbetsvillkor och eko- nomisk tillväxt	Kommunstyrelsen, arbetsmarknads- nämnden
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Kommunstyrelsen, trafiknämnden
10. Minskad ojämlikhet	Kommunstyrelsen
11. Hållbara städer och samhällen	Exploateringsnämnden, stadsbygg- nadsnämnden
12. Konsumtion och produktion	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
13. Bekämpa klimatförändringarna	Kommunstyrelsen
14. Hav och marina resurser	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
15. Ekosystem och biologisk mång- fald	Exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden
16. Fredliga och inkluderande sam- hällen	Kommunstyrelsen
17. Genomförande och globalt part- nerskap	Kommunstyrelsen

Ansvarsfördelning inköpskategorier

Kommunfullmäktige i Stockholms stad beslutade 2017 att staden, som ett led i att stärka inköpsorganisationen, ska införa kategoristyrning som arbetssätt. Ansvar för att leda arbetet inom de tvärfunktionella inköpskategorier som är etablerade, eller är under etablering är fördelat på olika nämnder efter beslut i stadsdirektörens inköpsråd. Ansvar fördelar sig enligt följande:

Inköpskategori	Ansvarig nämnd
Fordon	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
El	Servicenämnden
Livsmedel och måltider	Servicenämnden
Inredning	Servicenämnden
Städ och lokalvård	Utbildningsnämnden
Vitvaror	AB Svenska Bostäder

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Bilaga 14 Ansvarsfördelning för målansvar Agenda 2030 godkänns.
 Ansvarsfördelning för inköpskategori godkänns

Utdrag ur kommunfullmäktiges protokoll den 21 november 2019, § 16

Beslut

Ansvarsfördelning, Målansvar - Agenda 2030 godkänns.
 Ansvarsfördelning för inköpskategori godkänns